

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

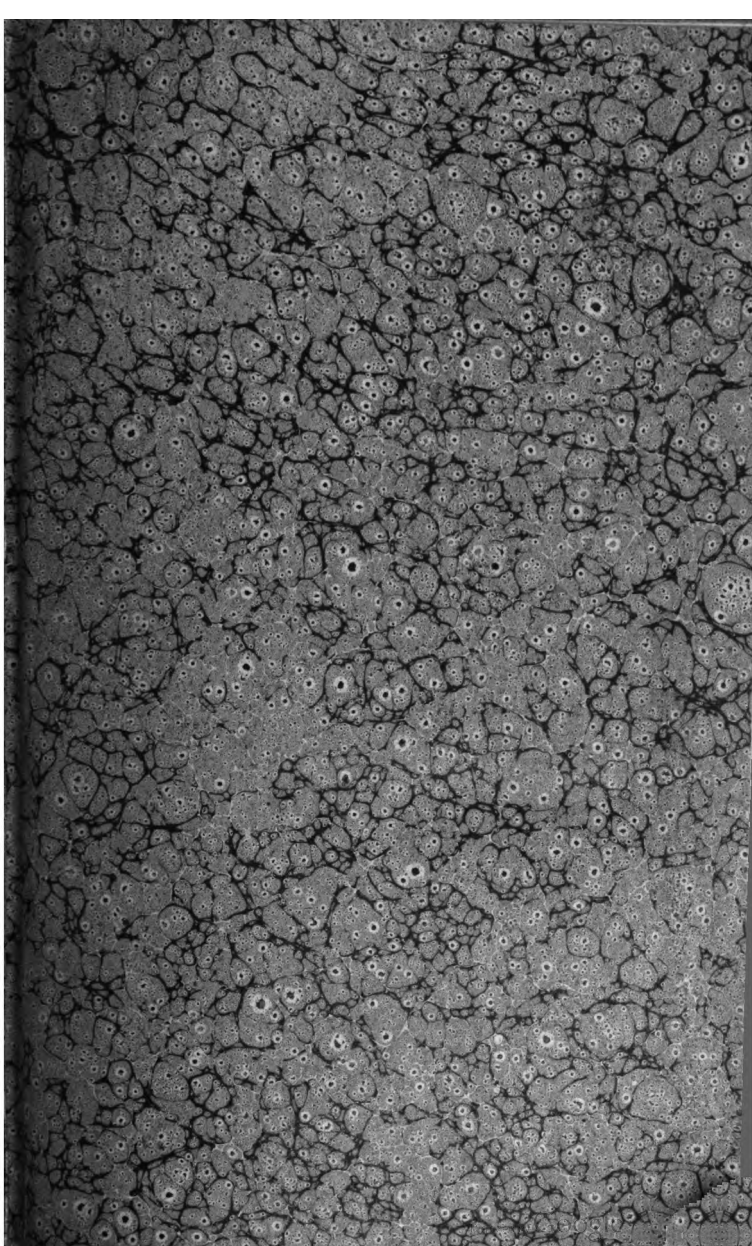
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

PICTAV. S.J.

~~7#6-11~~

~~AA 464-4~~

PY 19/6, 3

DELICIAE
ERVEDITORVM.

DELICIAE
ERVEDITORVM
SEV
VETERVM
ANEKΔOTON
OPVSCVLORVM
COLLECTANEA

I O. L A M I V S

Collegit , illustravit , edidit.

FLORENTIAE . MDCCXL.
Ex Typographio PETR. CAIET. VIVIANII.
Ad Insigne D. THOMAE AQUINATIS.

Cum Approbatione.

**MAXIMI MARGVNII,
DIONYSII CATELIANI,
ANTONII EPARCHI,
ARSENII MONEMBASIENSIS
EPISTOLAE.**

AMPLISSIMO ET EXCELLENTISSIMO PRINCIPI
D. BARTOLOM. CORSINIO

SICILIAE PROREGI
TOPOTERETAE ET GENERALI MILITIAE
PRAEFECTO.

PATRICIO FLORENTINO.

SISMANI PRINCIPIS.

DVCI CASILIANI.

MARCHIONI THESANAE IOVAGALLI.
CASTANETOLI LAIATICI ET ORCIATICI

PRINCIPIS

PONTIFICIO SOLIO ADSISTENTI.

PRIMARIO HISPANIARVM OPTIMATI.

SACRAE D. IANVARII MILITIAE EQVITI.

SERENISSIMI NEAPOLITANI REGIS

A CVBICVLO ET A SANCTIORIBVS CONSILIIS

&c. &c. &c.

IO. LAMIVS DEDICO CONSECRORV.

Sicilia , felix illud
& florentissimum.

**Regnum , quod TVAE curae a Se-
renissimo utriusque Siciliae Rege**

CAROLO bene ac sapienter commissum est, EXCELLENTISSIME PROREX, in causa fuit inter alia, cur hoc *Deliciarum Eruditorum* Volumen TVVM potissimum patrocinium ambierit, TVVM que favorem speret, & benigne clementerque a TE excipiendum esse confidat. Quum enim in eo Graeci hominis & Episcopi Epistolae contineantur, & multa quae Graecorum res, & mores, ac ritus attinent, haud incuriose tractentur; quis ignoret TE Regno, antiquae Graeciae portioni clarissimae, Praefidem, & Moderatorem praesse vigilantissimum; & Regno quidem, in quo adhuc tot Graecitatis vestigia subspicienda supersunt? Quod si TIBI hoc Volumine

Grac-

Graeciam fisto, sed Graeciam
iam Barbarorum tyrannide op-
pressam, & adeo ab antiqua
illa Graecia mutatam, ut vix
Graeciam in ipsa Graecia repe-
rire quis possit; similes certe ca-
sus, & Fortunae iniurias Sicilia
etiam experta olim est, & Sarace-
norum insultus atque inruptio-
nes misere perpeffa; licet imma-
ne iugum & minime ferendum
strenua semper & fortis excusserit,
ut tandem Principibus maximis,
& Barbarorum generi fatalibus,
libera & fortunata pareret. Sed &
si minus res ita se haberet, dome-
sticae causae subsunt, PRINCEPS
AMPLISSIME, quibus ad hoc me-
um munusculum aequi bonique
consulendum aut illiciaris poten-
ter, aut suaviter impellaris. Ne-

minem enim latet Nobilissimam
CORSINIORVM gentem non lit-
 terarum tantum, doctorumque
 hominum, praesidium ingens sem-
 per fuisse, verum etiam ipsam Vi-
 ros scientia & eruditione praestan-
 tissimos idemtidem protulisse.
 Hos inter saeculo **XIV.** *Petrus Cor-*
sinius Cardinalis amplissimus, hi-
 storiae conditor perhibetur; &
Philippus Corsinius Eques, Juris in-
 terpres eminentissimus commemo-
 ratur. *Philippus* alter Saeculo **XV.**
S. Leonis Magni Sermonibus Ita-
 lice conversis percelebris exstitit;
Carolus Corsinius Senator Claris-
 simus Sallustium de Coniuratione
 Catilinae scribentem ad Italicas
 aures pariter transtulit, & litera-
 rum gloria praecelluit. *Philippus*
 vero *Corsinius*, Pater Tuus, vir
 ille

ille magnificus & admirabilis, & litterariis Coetibus Princeps Moderatorque praesedit, & Hispaniensem Antonii de Solis historiam Florentina civitate donavit, & a Viris doctissimis commendari & ferri laudibus meruit. Verumne *Clementem XII.* Pont. Max. Patrum TVVM, brevi nunc commemoratione subspicere adferit, quem pro suis in egregias artes, liberalesque disciplinas meritis, prolixa vix & exitum difficile repertura oratione digne celebraretur? Sed avitis ne praeconiis hisce TV indiges, qui TVA ipse virtute, TVIS que in Litterariam Remp. meritis memorabilibus fulges? Qui eruditione conspicuus Coetui Tuscanicae Linguae adsertori Florentiae, in

pa-

patria TVA, multa cum laude praefuisti? Qui prudentiam tantam, perspicientiam, gravitatem, comitatemque prae TE fers? Verum & duo alia domestica exempla subpetunt, quibus ad hoc obsequium meum probandum vehementius ac fortius inducaris. Vnum est paulo antiquius, & Graecas litteras spectans, gentilis TVI illius *Alexandri Corfinii*, qui non solum Graecanicae Musae alumnus fuit, & Graeca exemplaria nocturna diurnaue manu versabat; sed etiam Graecam Historiarum Thucydidis editionem a *Bernardo Iuncta* Chalcographo Florentino adornatam, a Graece erudito Viro *Antonio Francino*, Graeca Epistola praemissa, sibi nuncupari benigne & comi-

ter

ter passus est, dum anno MD
XXVI. Volaterrarum Praetor
federet, & dulcium Musarum in
mediis etiam negotiis minime
oblivisceretur. Alterum recen-
tius est, & me TVI Tuaeque
domus veneratorem maximum
adinet, clementia scilicet &
dignatio incredibilis Eminentis-
simi Cardinalis *Nerii Corsinii*,
Fratris TVI, qui paucis ab hinc
annis serena fronte, & benevolo
animo, & humanitate munifica,
simile donarium eius a me No-
mini consecratum, excipere &
probare non detrectavit. Aliquid
igitur in praesens de maiestate
remitte, & non tam memoran-
dis Maiorum TVORVM exemplis
excitatus, quam propria virtu-
te laudabiliter impulsus, hoc qua-

lecum-

Iecumque mei obsequii monumen-
 tum pacato vultu clementer ex-
 cipe, & meorum laborum, &
 studii non omnino spernendi Pa-
 tronus & Fautor esse non dedi-
 gneris; cui interim vitam longae-
 vam atque tranquillam a Deo
 Opt. Max. precor. Vale. Da-
 bam Florentiae Kal. Octobribus
 Anno MDCCXXX.

CAN.

CANDIDO LECTORI

I O. L A M I V S S. D.

Vod antecedenti volumine , secundam Michaelis Glycae Epistolarum partem complectente , promiseram , & amplius etiam , meam fidem liberaturus , nunc praesto . Non enim Latinam tantum Epistolarum Maximi Margunii in eo editarum interpretationem publici iuris facio ; verum etiam ceteras , quae apud me erant , eiusdem Margunii Epistolas Graece edo , & harum quoque ad Latinas aures translationem , a Philippo Elmio , Florentino iuvene pererudito , elaboratam atque perfectam .

fectam. Quin, nescio quid mantissae & corollarii a me adiectum fuit, Epistolae videlicet Dionysii Cateliani, Antonii Eparchi, & Arsenii Monembasiae Archiepiscopi; sed hae Graece tantum, quas in Latinum alias vertemus, & Romana Civitate donatis aliud nostrarum Deliciarum Volumen tempestive adornabimus. Sed priusquam de hisce plura observando commentemur, Codicis MS. ex quo eas produximus, historia a nobis apte congruenterque adtexenda est. Codex ille igitur chartaceus est, manu exaratus Saeculo XVII. forma, ut aiunt, quarti, membranaceo tegumento, & octingentis plus minus paginis constans. Primis paginis quaedam non magni momenti adnotata sunt, & ex Georgii Cedreni historia de Templo Ierosolymitano perbreve excerptum subiungitur. Sequuntur deinde Graecorum quorundam, qui Saeculo XVI. & XVII. vixerunt, Epistolae numero CXC. Nomina eorum, qui eas scripsere, sunt quae sequuntur.

Andreas Londanus eques D. Stephani.

Andreas Spiras.

Anonymus.

Antonius Eparchus.

Arsenius Archiepiscopus Monembasiae.

Athanasius Patriarcha Alexandrinus.

Chius.

Constantinus Lucaris.

Con-

Constantinus Patricius.
Daemonioannes.
Dionysius.
Dionysius Catelianus.
Emmanuel Margunius.
Emmanuel Pegas.
Franciscus Coccus.
Franciscus Daportus.
Gabriel Severus.
Georgius Balsamon.
Georgius Carophiles.
Georgius Lampadarius magnae Ecclesiae.
Gerasimus Hieromonachus.
Hermodorus.
Hierotheus Metropolita Monembasiae.
Hippolytus Metropolita Chii.
Iacobus Patriarcha Constantinopolitanus.
Ieremias II. Patriarcha CP.
Ieremias Tzancarelos Hieromonachus.
Ioannes
Ioannes Bonapheus.
Ioannes Nathanael Sacerdos.
Ioannes Sozomenus Cyprius.
Leontius Cyprius Hieromonachus.
Leontius Hieromonachus.
Manuel
Marcus Morezenus Sacerdos.
Maximus Archidiaconus Alexandriae.
Maximus Hieromonachus.

Maxi-

Maximus Margunius Episcopus Cytherorum.

Meletius Monachus.

Meletius Pegas Patriarcha Alexandrinus.

Metrophanes Hieromonachus.

Metrophanes Pontifex Monembasiae.

Metrophanes Rhacendytorum & Melenici.

Michael Blastus.

Michael Parastates.

Nathanael Grasos Hieromonachus.

Nicephorus Hieromonachus Chartophylax.

Nicephorus Parasches Hierodiaconus.

Nicolaus Marinus.

Nicolaus Protonotarius Choniates.

Nicolaus Rhodius Sacerdos.

Paulus Manucius.

Petrus Arcudius.

Simeon.

Synesius Hellanicus.

Theophanes.

Theophanes Monachus.

Hi vero, quibus Epistolae scribuntur, sequentes sunt.

Antonius Eparchus.

Archiepiscopus Monembasiae.

Arsenius Archiepiscopus Monembasia.

Arsenius Pontifex Tornobi.

Cardinalis Farnesius.

Constantinus Lucaris.

Daniel Phasulas Hieromonachus.

Dio-

Dionysius Catelianus.
 Dionysius Ephemerius Monasterii Magni
 Georgii.
 Dionysius Hieromonachus.
 Dionysius Hieromonachus Protosyncellus.
 Dionysius Galatensis.
 Dionysius Segurus Episcopus Aeginae.
 Dionysius Simeon.
 Frater Dionysii.
 Gabriel.
 Gabriel Severus.
 Gabriel Tryphas Hieromonachus.
 Georgius Corinthius Comes.
 Georgius Ducataras.
 Hermodorus.
 Hermodorus Lestarchus.
 Hieronymus Litarchus.
 Ieremias II. Patriarcha CP.
 Ignatius Hieromonachus.
 Ioannes Segurus ex Rhetymna Sacerdos.
 Laurentius Marinus Cathegumenus S. An-
 tonii Brontisii.
 Leontius.
 Leontius Cyprius.
 Leontius Hieromonachus.
 Macarius Metropolitae Monembasiae.
 Magnus Logotheta.
 Manuel Blastus Cydoniates.
 Maximus Margunius.
 Meletius Blastus.

✠ †

Me-

Metaphrastes Episcopus.
 Michael Lestarchus.
 Michael Sophianus.
 Monachus Zarenfis.
 Nicodemus Episcopus.
 Pachaturis Hieromonachus.
 Pachomius Doxaras.
 Patriarcha CP.
 Protopapas Corcyrae.
 Robertus.
 Scevophylax Magnae Ecclesiae.
 Theodosius Protonotarius.
 Theophanes Leabulcus Berrhoetes.

Ante duas extremas Epistolas varia SS Patrum testimonia de Processione Spiritus Sancti, sed in usum Graecorum Schismaticorum excerpta, exstant. Epistolas excipit libellus Sancti Athanasii de causa Angelorum per interrogationem & responsionem τῆ ἀγίῃ ἀθανασίῃ περὶ ἀγγέλων ταῖς ἐρωταποκρίσεσιν αὐτῇ: post quem occurrunt Excerpta Heraclidis de Rebus publicis Graece ac Latine; & quaedam adnotata ex Xysto Senensi de Sacrorum librorum Veteris Testamenti Auctoribus. Nonnulla deinceps Disticha Latina in duos quosdam ignotos, offenduntur, quorum primum ita habet:

Me Venetis natura dedit, fortuna Latinis,
 Ambitio Gallis; cetera quid referam?
Alia sunt in Crentensem quemdam, qui Ic-
suita

suita & Augustinianus fuerat , & , ut videtur , Rotae , ut vocant , Index esse pertendebat . Nos duo tantum referemus :

Graeca fides , Albana domus , Loiola relictus ,

Mitra & barba sacra te repulere ,

Rota :

Et :

Bis fugit e claustris Cretenfis Zoilus :
aeque

Vt Rota decidat , decidat iste ,

Rota .

Pluribus autem vacuis paginis relictis decem Epigrammata Graeca se obferunt , quorum auctores sunt Bessario , Maximus Margunius , Dionysius Catelianus , Gabriel Philadelphiae , Meletius Blastus , Matthaeus Typaldus , qui forte non alius , quam qui Meletius adpellatus est , Philadelphiae Archiepiscopus , cuius pag. 235 mentionem fecimus . Nos ex Epigrammatis producemus tantum ea , quae Margunium , & Meletium Blastum auctores habent , utpote quae ad rem nostram in praesens facere deprebenduntur , quum Margunii Epistolas haec ediderimus ; Meletii autem Blasti notitiam quamdam baud omnino incuriosam adscripserimus . Non nego & Gabrielis Severi , & Dionysii Cateliani rationem habendam fuisse ; sed , quaecumque illos attinent , eorum vitae a no-

his diligenter olim scribendae & eorum Epistolis, illius ineditis, huius Latine versis, praefigendae, reservamus. Illa igitur Epigrammata haec sunt.

Μηξίμω Μαργουνίου, εἰς τινὰ βίβλον.

Ἀνδρομένης φύσιος σοφὸν ἔργον χάπ' ὅσα κόσμω

Φωτοπτάταις αὐγαῖς λάμπεται ἡελίοιο

Ἀνδρέας σελίδεσαι μικραῖς θέτο, δάτερον
ἀπ' ὧν

Ἡλίον ἔννοερῶ κόσμῳ εἶς σοφίης.

Ὀλβιος ὃς μερόπτεσσιν εὐδρομον οἶμον ἀέξων
Εὐπρόσιτον χορέην θήκατο οὐρανίην.

Μελιτίου βλαστῆ εἰς πέντε χινητῆς τυφλόν

Κουελδίνης μαρίνης γόνος ἀφ' αἰετότικτος ἰάλλει

Ἀκτίνα λαπφοπτάτην αὐτοσύτοιον φάους,

Ἰλλοις λιθομένοις ἐκεπίσιος αἰὲν ὑπάρχων

Ἡθεσιν ἰκμαλέοις ἡδ' ἀσινέσσι λόγοις.

Tandem Catalogus Epistolarum omnium, quae in codice continentur, existit per materias accurate digestus, quem olim fortassis, Deo adnuente, publici iuris faciemus, quum aliud volumen harum Epistolarum concinnabimus; & Catalogus operum D. Athanasii Archiepiscopi Alexandrini, duobus Tomis comprehensurum, & quidem Graece, sed a Latino quodam, vel Latine docto, ut videtur, exaratus. Codex non una manu scriptus est, licet Epistolae eadem manu omnes scriptae sint, una Hermodori, & alia Iacobi Patriar-

*triarchae CP & tertia denique Athanasii
 Patriarchae Alexandrini, exceptis, & pri-
 ma quidem, diversa; aliae vero, etiam re-
 centiori manu, sicut & reliqua omnia, quae
 post Epistolas in hoc Codice habentur, si Epi-
 grammata exceperis. Tresdecim priores Mar-
 gunii Epistolae, quas ad calcem Epistolarum
 Glycar in alio volumine Graece publici iuris
 fecimus, in alio Codice exstant, quemad-
 modum & tres, quae in hoc volumine praece-
 dunt; & Codice quidem Chartaceo incom-
 pacto, quem nulla alia animadversione di-
 gnum existimamus. Quomodo hi duo Codices
 in nostras manus pervenerint, iam in alio
 Volumine laudato aperuimus, & in hoc oppor-
 tune declarare non omisimus pag. 24 eos
 mihi scilicet commodavisse Virum praestantis-
 simum, & late celeberrimum, Scip. Maffe-
 ium Marchionem Veronensem, cuius, quoad
 alia eruditionis & doctrinae capita, merita,
 & laudes alii, & ipse etiam opportune, ex-
 pedierint; nunc vero tantum cum de Graecis
 litteris, & eruditione, optime meritum prae-
 dicare fert animus, ex his eius Codicibus
 Graecis occasione adrepta, aliisque etiam,
 quorum usum mihi liberaliter perhumaniterque
 concessit. Hic igitur Vir Clarissimus non
 Graece tantum doctus esse voluit, & Grae-
 corum auctorum lectione excoli & erudiri, sed
 & Graecarum litterarum incrementa nostra*

aetate , & progressus omnimodis & pro vi-
 rili portione procuravit . Iam suae Graecani-
 cae litteraturae specimen luculentissimum prae-
 buit , primum Homericæ Iliados librum
 Italicis versibus , & quidem elegantissimis ex-
 primens , quem primo suarum Litterariorum
 observationum Volumine edidit ; & Maxi-
 mi Margunii nostri Epistolam Latine ver-
 tens , quam quidem interpretationem exactam
 & accuratam , nos etiam pag. 122 publi-
 ci iuris facimus ; quamquam falsi fuimus ,
 memoria deficiente , ubi in Praefatione in
 Partem II. Epistolarum Michaelis Glycae
 diximus cuiusdam Margunii Epistolæ locum
 ab eodem Viro eruditissimo in sua Verona
 illustrata productum fuisse ; quum non Epi-
 stolæ Margunii locus ille sit , sed alterius
 cuiusdam Epistolæ , quæ in eodem Codice
 habetur , & quidem ἀνωρύμα καὶ ἀδεσπότης ;
 sed quam ego Arsenii Monembasiae Ar-
 chiepiscopi esse existimaverim ; in qua & de
 Matthæo Giberto Episcopo Veronensi do-
 ctissimo loquitur , & Mediceos Proceres , ac
 praecipue τὸν μεγαλοπρεπῆ ἐκεῖνον καὶ φιλέλ-
 λενα , καὶ μεγάλων λαορέντιον , Patriar-
 chæ Constantinopolitano ut videtur , scribens ,
 laudibus fert atque subspicit . Sed licet La-
 tine Ioannis Chrysostomi ad Caesarium
 Monachum Epistolam anno 1721. Florentiae
 Maffei ediderit , tamen fragmentis , quae-
 cum-

cumque invenire potuit, Graecis additis, & Eruditis observationibus adscriptis, quantum in Graecis litteris profecisset, luculenter ostendit. Quin adeo Graecas litteras Maffei-
 ius adamavit, ut Graecos Auctores admo-
 dum semperque commendaverit, & Home-
 rum in primis, quem Italice partim vertis-
 se minime contentus, aliorum omnium magi-
 strum, & primum poeseos universae fon-
 tem, & cunctorum saeculorum oraculum,
 iure optimo adpellans, ad lectionem alios, lau-
 des eius praestantiamque praedicando, identi-
 dem inflammaverit, & causa fuerit inter alios
 Angelo Mariae Riccio Graecarum litterarum
 in Florentina Academia Professori eruditis-
 simo, se totum tam utili & iucundae lectioni
 addicendi, pervadendique abstrusiores Poe-
 tae eminentissimi sensus, atque animo penitus
 comprehendendi poema nobile, quod ipse
 Riccius suas in Homerum Dissertationes
 in vulgus prodens ingenue testatus est. Quid
 quod harum litterarum amore inductus, Ant.
 Mariam Salvinium Virum Graece supra si-
 dem doctum & ferme unicum, qui, sua aeta-
 te, omnibus numeris absoluta Graecae linguae
 cognitione praestaret, per epistolam rogavit, ut
 venustas & splendida Phaetri Fabulas toti-
 dem Graecis versibus redderet; quod quidem
 ille praestare adgressus est, ut constat ex Phae-
 dro typis excuso, qui hodie apud Gabr. Riccar-
 dium

dium *Marchionem & Canonicum Florentinum* exstat, in cuius paginarum ora *Graeca* τὸ πᾶν *Salvinii* interpretatio plurium *Fabularum* elegantissima adscripta est? Nec alia de causa puto illum ab eodem *Salvinio Catulli Veronensis* in *Graecos* versus translationem sibi transmittendam curavisse (illam enim apud se adservari in sua *Verona* illustrata testatur) quamquam & aliquam patriae amor in hoc partem habere potuerit. Sciendum enim est, ut id obiter adnotem, illud *Florentiae* decus & ornamentum *Salvinium*, trium egregiorum *Poetarum*, *Catulli*, *Tibulli*, & *Propertii* *Carminum* in similes paresque *Graecos* versus translationem anno 1723. mense *Octobri* adgressum fuisse; fidumque interpretem, elegantem, & facilem opus in primis arduum mense *Martio* eodem anno ad umbilicum deduxisse; cuius rei testis ego sum, qui quotidie ad eum auditor adventabam, & eius admirando labori & operae intereram. Sed suum quoque erga *Graecam* eruditionem studium *Maffei* ostendit egregios *Codices MSS.* *Graecos* comparando, quorum quatuor, certe singulares, mihi pro sua munifica humanitate commodavit; illos duos quos superius opportune descripsimus, alium, qui *Catalogum* cuiusdam *Graecae Bibliothecae Manuscriptae* complectitur; de quo ipse *Maffei*

Tomo

Tomo VI. Observationum litterariorum,
& Ephemerides litterariae Florentinae,
loquuntur, & nos pag. 147. mentionem hanc
fecimus; tertium denique, qui Constantini
Porphyrogennetae *Tactica*, & quidem in-
tegra, quibusdam brevibus lacunis exceptis,
comprehendit; & quae a me inter Io. Meur-
sii opera, *Latina translatione adposita*,
iam typis in vulgus prodenda excuduntur.
Credideram quidem & ex hoc capite Grae-
cam Maffei eruditionem commendare pos-
se, nam Io. Alb. Fabricius in sua Graeca
Bibliotheca scriptum reliquerat, *Latinam*
illorum Tacticorum translationem ab eo iam
adornatam fuisse; sed quum Virum humanis-
simum, ut illam publici iuris faciendam ad
me mitteret, rogassem, se numquam eam con-
cinnasse ingenue respondit. At non haec tan-
tum quoad Graecas litteras Scipionis Mas-
seii merita sunt: maius etiam opus movit,
& Veronae, in patria, intermortuum hu-
iusmodi litterarum studium ipse iterum exci-
tauit, & induxit, Viro Grasco, atque adpri-
me erudito, & excepto, & splendide habito,
qui Veronensem iuventutem Graecis litteris in-
stitueret. Fuit hic Panagiotes Sinopens, qui
quum Constantinopoli Venetias se contulisset,
ut Lipsiam proficisceretur, quo a Saxonibus
quibusdam invitatus fuerat; Venetiis substi-
tit, ubi Meletii Typaldi Archiepiscopi Phi-
ladel-

ladelphiae beneficentiam , & liberalitatem , donec is vixit , expertus est . Sed quum ille naturae concessisset , Panagiotes , qui vitam toleraret incertus , Scipioni Maffei , quem Venetiis noverat , scripsit , suum ob Typaldi mortem infortunium exponens , & se Veronam concessurum , si ei placeret , significans . Laudavit propositum Maffei , & ut quantocius illuc tenderet hortatus est , illumque suis aedibus praesentem liberaliter excepit , & per multorum annorum spatium munificenter aluit , cum suorum studiorum socium , Veronensis iuventutis praeceptorem , & Graecarum litterarum illecebram , reputans . Nescio an hic Panagiotes , ille Sinopeus sit , Monachus , qui anno 1697. Anthologium totius anni in Hungaro-Valachia cusum emendavit & castigavit , cuius meminit etiam B. Montfauconius Cap. XXVIII. Diarii Italici . Ex huius igitur Viri eruditissimi , Scipionis Maffei munere has Epistolas edimus , quarum Margunianas tantum Latine etiam damus , ex interpretatione , ut diximus , Philip. Elmii , Florentini , Graecarum litterarum adprime studiosi , & in disciplinas toto pondere se deferentis iuvenis , qui mihi aliis negotiorum oneribus presso & laboranti opem ferre , & veluti manum subponere haud dedignatus est ; Scholia etiam quaedam , addendo , quae eius nomine adscripto a meis facile distinguantur .

stinguantur. Sed ne laboriosae huius interpretationis pondus ei totum incumberet, & ipse nonnullas Latine verti: easque omnes expertus sum intricatas, confusas, atque difficilimas, cum ob corruptum textum, tum ob stilum asperum & salebrosum. Ipse quidem multa loca, multa verba, qua licuit, restitui; sed ea, scholiis adscriptis, indicare supersedi; nam ex Latina interpretatione, quomodo a me Graecus textus lectus fuerit, colligere proclive est Graece doctis: indoctis vero, etiam adnotasse, & indicasse, superfluum inutileque fuisset. Ceterum, quod Scholia adposita attinet, res Graecorum recentiorum & praecipue Ecclesiasticas, inlustrare pro virili conatus sum, utpote quae quamplurimos lateant: hinc vita illa paulo prolixior Ieremiae II. Patriarchae Constantinopolitani; hinc Montis Atho, & eius Monasteriorum effusa descriptio: hinc urbium, insularum, aliorumque locorum, ubi se dedit occasio, consideratio curiosior: hinc quorundam Graecorum eruditorum, & Graecarum familiarum, apta & concinna historia: hinc denique rituum, & morum eorumdem disquisitio expositioque diligentior. Sed & Bibliothecae Bessarionis Cardinalis Catalogum adteximus, quem ex Bibliotheca Riccardiana erutum, & ipsi Bessarioni forte contemporaneum, non ingratum lectoribus fore arbitrati sumus, licet

ineleganter, & rustice, corrupteque exaratum; licet etiam Scriptor eminentissimus B. Montfauconius, recentiore eiusdem Bibliothecae indicem vulgasset; licet exactum, & splendidum, & in primis commendandum. nunc viri doctissimi M. Ant. Zanettius, & Anton. Bonoioannes eundem iussu Senatus diligentissime contextuerint, & magnificenter ediderint. Iucundius nescio quid & illecebrosum in se habet antiquitas, praecipue ubi eius simplicitas quaedam cognitionum incrementa praefert; ubi discrimen aliquod inter vetustiora, & recentiora, deprehenditur: quod de nostro Catalogo iure quis dixerit. Ut autem isthuc ipsum exemplis productis confirmemus, certe Chortasmenus in Logicam & Rhetoricam in papyris pag. 130. Iamblichus de Vita Pythagorae, in pergamenis pag. 132. Theogenis & Chariclae opera, in pergamenis pag. 133. Epistolae Pauli, Graece, & Latine, & Ebraice, pag. 138 quae in nostro Catalogo habentur, in eo quem Montfauconius edidit, & in Veneto ultimo Catalogo desiderantur. Et quidem Chortasmenus ille, cuius nulla etiam apud Fabricium mentio, Ignotus est, qui Rhetorica quaedam scripsit, & MS. in Bibliotheca Riccardiana adservatur.

Ex hoc quoque Catalogo a nobis edito falsi redargui possent Fr. Turrianus, alii-
que

que cum sequuti Tillemontius, & Caveus, & quicumque crediderunt, Macarii Magnetis adversus Theostenem opus Apologeticum in Bibliotheca Divi Marci Venetiis adservari, si in nostro Catalogo quaedam pag. 139. deesse non viderentur. Nam Macarius ille nec in hoc Catalogo pervetusto, nec in recens diligentissime concinnato ullibi paret. Sed num Iesuita Turrianus mendax? Absit. Sed si mendax non est; certe Codices quidam Bibliothecae Venetae deperditi sunt, ut etiam ex aliis supra recensitis manifeste patet. Ille etiam venia dignus; nam si Magnetis opus a se lectum minime edidit, tamen in Veneta Bibliotheca exstare dixit, contra quam ipse in Praefatione in Nicetae Heracleensis in D. Pauli ad Corinthios Epistolam I. Commentarios seu Catenam olim existimaveram. Verum nunc tantum dicam me subspicari, opus illud Magnetis desideratissimum e Bibliotheca Veneta in Hispaniam S. Laurentii Scorialensis Bibliothecam translatum fuisse, una cum aliis eiusdem Venetae Bibliothecae Codicibus, quos illuc olim transmissos fuisse rescivi. Constat etiam ex hoc Catalogo contacto, volumen primum elegantissimum membranaeum in fine noni aut initio decimi saeculi, iudice Montfauconio, scriptum Parallelorum Plutarchi, quod Bessario e Bibliotheca Benedictinorum Florentinorum sibi commodatum ac-

ce-

ceperat, in Bibliotheca Veneta non exstare; quum alterius paris Codicis, qui Florentiae remansit, vitae a Pbocione incipiant, & in Iulium Caesarem desinant, ut apud laudatum Montfauconium Diar. Ital. Cap. XXXV. videre est. Sed de his satis haecenus, quum multa iam hoc eodem Catalogo pag. 146. opportunè observaverimus, in quo quidem multa castigavimus, sed multa menda etiam intacta reliquimus, ne eius antiqua & primigenia facies omnino deformaretur & immutaretur. Nunc quaedam de Maximo Margunio observanda, quibus, quae de eodem Praefatione secundae Partis Epistolarum Glycae commentati sumus, absolutiora & luculentiora reddantur; & alia quaedam retractanda, illustrandaque, quae festinantibus aut omittere opus fuit, aut non satis examinare & expendere licuit. Pag. 117. scripsimus Maximum Margunium Latinorum dogmati consentanea de Processione Spiritus Sancti scribere voluisse, sed si vera sunt, quae pag. 209 ab eo scripta habentur, nec ea dixit, ut exortam in se procellam sedaret; ea quidem Latinorum dogmati consentanea non erant, licet Graecis ad illud propius accedere viderentur, unde & temperare est ea quae pag. 123 adnotavimus, quod iam aliquatenus pag. 233. exsequuti sumus. Ceterum non tantum Margunius Nicolaum Cruciferum, Vicetiae morantem, veram de Process-

cessionem Spiritus Sancti Latinorum sententiam rogavit, sed etiam adversus eundem scripsit ut pag. 316. videre est. Pag. 119. ubi μυσμβρίας, vel σελυμβρίας legendum putavimus, Imbri restituendum existimamus. Est autem Imbrus Insula Thraciae, ut apud Stephanum videre est, cuius Metropolitanus Smichus in Oratione de Statu praesentis Ecclesiarum Graecarum tradit Patriarchae tui CP. subiectum esse. Ioachimus Archiepiscopus Imbri inter annos 1550. & 1580. apud Crusium in Turco-Greciae Lib. IV. ubi eius Epistola exstat, occurrit. Athanasii autem Imbri Metropolitanae, sibi Synchrooni meminit Leo. Allatius baud semel De Templis Graecorum recentioribus scribens. Pag. 125. forte vertendum: Praesertim quum res meae modi capaces non fuerint, iam a tribus diebus negligenter, &c. Pag. 151. vertendum: Antiquitus fortes erant Milesii; & adnotandum Gabrielem Severum fuisse creatum Archiepiscopum Philadelpbiae a Ieremia Patriarcha CP. anno 1577. die 18. Iulii, ut testatur Stephanus Gerlachius apud Crusium in Turco-Graecia. Pag. 170. Margunius anno 1583. e patria fugisse videtur, ut etiam pag. animadvertimus; & licet Crusius anno 1582. Gabrieli Severo Venetias scripserit, eumque de Maximo Margunio interrogaverit, non tamen id

id evincit a Margunio Cretam iam relictam fuisse. Pag. 225. Iis quae de Creta adnotantur addendum, Constantinum Servium Cretensem anno 1583. Martino Cruſio scripſiſſe, adfirmasseque eam insulam unicum eruditorum Graecorum refugium tunc temporis fuisse, atque eruditos quosdam Cretenses recensuisse. Insuper tempore belli Cretensis, anno videlicet 1645. in Candia Civitate fuisse **XXII. Latinas Ecclesias**, inter quas unam Sedem Archiepiscopalem; & **LXXVII. Graecas Paroecias**. Cydoniae seu Canea **XIV. Latinas Paroecias**, & **XXXIII. Graecas** exſtitisse. Rhetymnam vero habuisse Paroecias **Latinas VIII.** & **Graecas XXXVI.** Sittiam tandem quartam & ultimam Insulae urbem sex Ecclesias Latinas, & **XI. Graecas**. Graeci autem, licet sub Venetis essent, erant, ut & hodie, fere omnes Schismatici, ut ex Fragmentis Historicis de bello Cretensi intelligere est. Pag. 270. observandum laudatum Constantinum in Turco Graecia scribere, Andream Spiram Iuriconsultum in Creta fuisse; & anno 1576. Nicolaus Spiras Corcyrae Protopapas electus est, ut Marmora tradit. Pag. 277. adde. tertio Scholio: Et Spiritum Sanctum per Filium procedere non transitorie, sed substantia-liter, late ostendit Leo Allatius in Enchiridio de Processione Spiritus Sancti, quod

Graec-

Graeco Barbare scripsit, Cap. X. Pag. 287. Epistolae titulus non debet esse, Idem eidem, sed Maximus Margunius Meletio Blasto. Pag. 297. non dubitandum quin Andreas Cornarus Cretae Praefes esset, quum id constet ex Fragmentis Historicis de bello Cretensi, & ex Historia Veneta Vianolii & Nannii; at eum reperio Praefidem, seu Provisorem generalem, ut vocant, anno 1645. Nam Veneti in Creta habebant hos primarios magistratus: Provisorem generalem, Ducem, Capitaneum Magnum, duos Consiliarios, Provisorem Equitatus feudati, tres Quaestores, Castellatum, Rectores quosdam, & alios belli Praefectos, Venetos omnes; alios Magistratus indigenae ipsi obtinebant, ut ex citatis Fragmentis intelligimus: ubi & Andreae Cornari elogium exstat pag. 309. & seqq. Porro & observatione dignum est Maximum Margunium, ob audaciorem suae haereseos, & ritus, defensionem, in custodiam coniectum fuisse, quod ipse pag. 237. litteris mandat Et haec quidem circa Margunii Epistolas animadvertere adristi: ex quibus omnibus liquido patet quantas persecutiones contra se excitaverit, in quot mala incurrerit, quam miseram vitam egerit hic Episcopus, quod rectius aliquatenus ac sapientius, quam reliqui sui Graeci, de Spiritus Sancti processione, & de Ecclesiae Romanae institutis, senti-

sentire voluerit; adeo male tutum est in infinito
 stultorum numero sapere. Infiniti facile prae-
 valent, nec stulti videri volunt, licet sint;
 & ne videantur ipsi, stultitiae paucos alios,
 qui sapientia praestant, per summam calum-
 niam insimulant. Ad rem in fabulis tradi-
 tur, quum gens quaedam oraculo monita fuis-
 set, brevi omnes insanos evasuros; eam ve-
 ritatem esse ne Philosophus etiam quidam non
 insanus evaderet, coegisseque hominem re atto-
 nitum spondere, se quoque capite motum iri, si
 alii huiusmodi fierent. Huc respiciens Vir do-
 ctissimus, eminentissimus, sanctissimus, fe-
 stive quidem sed vere, dicaciter sed adposite,
 libere sed necessario, Viro pariter adprime
 docto & Θεολογικωτάτῳ, & qui ob exactiorem
 verioreque, quam tuebatur, opinionem,
 poenas Censoribus dederat, & palinodiam
 canere coactus fuerat, dicere solitus est, iure
 ipsum reum esse peractum, quod alios in ve-
 ritatis adgnoscentiae stadio triginta annis prae-
 currere voluisset. Adeo ὁ βίος ὑπόληψις, & non
 tam quid veritas exigat, quid ratio suadeat,
 quid argumenta demonstrent; quam quid saecu-
 lum ferat, quid plures desipiant, quid conspira-
 tio quaedam furiosorum hominum subgerat, quaer-
 ritur. Ad huius absurditatis, quam Margunii
 casus obgerebant, confirmationem Θεοφιλεστάτου
 Episcopi recens exemplum pag. 234. attulimus:

nunc

nunc & aliud recentissimum addere possumus, Franc. Mar. Foggini viri eruditissimi scilicet, qui quod D. Romulum Fesulacum Episcopum a B Petro Apostolo in Etruriam missum non fuisse, luce meridiana clarius ostenderit, iam minus prudens, iam minus pius, iam prope haereticus, audit. Adeone odium veritas parit? Adeone lucem oblatam amore tenebrarum fugimus & exhorremus? Christus est veritas: Christus lux mundi est: ubi lux & veritas, ibi Christus. Qui lucem & veritatem odit, odit & Christum. Hic ergo impius, hic insanus, hic haereticus. Parcite quaeso, miseri tenebriones, calumniis: nemo est Calvinianus, nemo Luteranus, nemo Socinianus, nemo impius, qui re latum quidem unguem a Sanctae Romanae Ecclesiae placitis & doctrina recedit. Parcite quaeso, ignotae & minus vobis aptae veritatis osiores, calumniis, quae in religionis negotio maximae sunt, perniciosissimae sunt, intolerabiles sunt; & de quibus tantum Deus ultionum Deus supplicia digna exacturus sit. Si iusta umquam vindicta permissa est, huiusmodi calumniarum poenas quascumque recipiendas esse crediderim, nam ut Margunius inquit, τοσαῦτα ἐν τῇ διαβαλλόμενῳ ἀδίκῳ ἐπὶ τῷ δόγματι ἐκδικῶμεν, per tot ānos iniuste calumniis adpetitam nostram fidem ulciscimur. Divinus Psaltes

*tes nostras querimonias apte concludat. Vt-
quequo, Filii hominum, diligitis vanita-
tem, & quaeritis mendacium? Quae ita
mibi liberius παρὰ πάσης adridet:*

Famosae decus Italiae Florentia, cur non
Falsa putas veris reiicienda sacris?

Et patrum vana te traditione coerces

Ne pura Numen religione colas?

Vana, inquam: haud etenim saeculi do-
cumenta vetusti

Haec sunt, prudentum demeritura
fidem,

Quois ab Apostolico repetitus Romulus
aevo est,

Ingens Fesuleae Romulus urbis honos.

Temporibus demum seris haec fabula
cusa est,

Quum populus simplex, obuius error,
erat.

Quis furor, ut cupide heic mendacia cre-
dula quaeras,

Iure alias quae vix vera probare soles?

I N D E X

R E R V M M E M O R A B I L I V M

Numerus Romanus Praefationem indicat.

A

- A**Chillius Cyzici. 186.
 Additio ad Symbolum CP. 205. 209. 228.
 Agiesium. 262.
 Alexander Leontii filius. 268.
 Alexander Macedo. 226. 332.
 Alexander Vojevoda. 261. 262. 263. 265. 266.
 Alexius Angelus. 262.
 Alexius Mursiphilus. 262.
 Allatius. Leo. 221.
 Ambrosius Mediolanensis. 331.
 Amurates. III. 173. 189.
 Anachoretæ. 152.
 Andronicus Palaelologus. 164. 256. 263.
 Anthimus Archiepiscopus Valachiae. 289.
 Antonius Episcopus. 292.
 Antonius Temonius. 312.
 Apandochi. 249.
 Arcani disciplina. 274. 275.
 Areopagus. 272.
 Argyropulus. Ioasaphus. 176.
 Aristoteles. 272.
 Arsenius Hieromonachus. 287.
 Arsenius Monachus. 267.
 Arsenius Monembasiae. 217.
 Arsenius Patrarum. 176.

Arse-

XXXVIII

- Arsenius Tornobi. 176.
Ascetae. 152.
Asomatorum pagus. 299.
Asotas Iberiae princeps. 260.
Athanasius Alexandrinus. 297. XVII. XX.
Athanasius Alexandrinus recentior. XXI.
Athanasius Imbri. XXXI.
Atho Mons. 243.
Atticus Capellanus. 176.

B

- B**Arbolus logotheta. 263.
Barlaam. 157.
Baronius. Caesar. 121. 156. 157.
Basilius Macedo. 165.
Bellarminus. Robertus. 121.
Benedictus Episcopus. 291.
Bessarion. 127. 128. 272. XIX. XXVII. XXIX. eius
Bibliotheca 128. usque ad 150.
Bibliotheca Bessarionis. 128.
Bibliotheca D. Marci Veneta. 150. X
Bibliotheca Riccardiana. 128. 150.
Bibliothecae Montis Atho. 247.
Bidenbachius. Eberh. 185.
Blachus. Gerasimus. 235.
Blastares. Matthaeus. 272.
Blastorum familia. 270.
Blastus. Manuel. 270.
Blastus. Meletius. 270. 281. 287. 288. 290. 294.
297. 335. 338. 343. 346. XIX.
Blastus. Michael. 271.
Blastus. Nicolaus. 272.
Bondelmontius. Christophorus. 205.

Bon-

Bondelmontius. Iosephus. 205.
 Bornicus. Lucas. 266.
 Brennus Gallorum Rex. 167.
 Byzantium. 213. 305.

C

CAbasilas. Simeon. 175. 176.
 Caftanum. 200.
 Calendarium Gregorianum. 188. 189. 193. 301.
 Calliftus Hadrianopolis. 303.
 Calogerus. 181.
 Campanae. 219.
 Candia Vrbs. 223. XXXII.
 Canea Vrbs. 224. XXXII.
 Cantacuzenorum familia. 173.
 Cantacuzenus. Michael. 171. 173. 175. 184.
 Cantacuzenus. Serbanus. 268.
 Castrifius. Daniel. 217.
 Catelianus. Dionysius. 270. 271. XEV. XIX.
 Cedrenus. Georgius. XIV.
 Chandax. 156.
 Chortasmenus. Ignatius. XXVIII.
 Chrysoberges. Constantinus. 304.
 Chrysopege. 163.
 Chytraeus David. 177. 184.
 Concilia a Graecis probata. 208.
 Concilium CP. 174. 188. 190. 192. 303. 312.
 Concilium Florentinum. 118. 123. 124.
 Concilium Nicaenum I. 208.
 Concilium Nicaenum II. 208.
 Confessio Auguftana. 175. 186.
 Constantinopolis. 213. Secunda Roma. 305. No-
 va Roma. 305.

Con-

XXXX

Constantinus. 122.
Constantinus Magnus. 305. 332.
Cornarus. Andreas. 207. XXXIII.
Creta. 154. 223. XXXII. XXXIII.
Crusius. Martinus. 175. 177. 185.
Cydonia. 224. XXXII.
Cyrillus Alexandrinus. 311. 332.
Cyrillus Nicaenus. 176. 186.
Cythera insula. 204. 338.
Cytheum. 156.

D

Damasceus Cyzici. 303.
Damasceus. Ioannes. 115.
Damasceus Naupacti. 176.
Dionysius Andrius Patr. CP. 256. 257.
Dionysius Monachus. 267.
Dionysius Muselimes Patr. CP. 257.
Dionysius Tornovi. 303.
Dionysius Trapezuntius. 261.
Dolscius. Paulus. 173. 180.

E

Ecclēsiæ Graecorum CP. 217.
Ecclesiarum Graecarum forma. 211.
Ecclesias Graecis duas Turcae auferunt. 190.
Elmius. Philippus. XXXI. XXVI.
Emmanuel Margunius. Vide Margunius.
Eparchus. Antonius. XIV.
Eparchus. Michael. 121. 122.
Episcopus. Benedictus. Vide Benedictus. Antonius.
Epistolæ ratio. 273.

Epi-

Epistolarum Graeci scriptores. xiv.
Euthymius Cathegumenus. 265.

F

Fiklerus. Io. Baptista. 191.
Fogginius. Petrus Franciscus. xxxv.

G

Gabriel Achridarum. 188.
Gabriel Severus. 113. 116. 119. 122. 150. 151.
 154. 158. 161. 169. 175. 176. 193. 196. 198.
 204. 226. 232. 233. 235. 236. 276. 279. 284.
 296. 300. 301. 302. 303. xix. xxxi.
Gabriel Vlachus. 263.
Galata. 167. 214. 215.
Gaza. Theodorus. 272.
Gemistus Plerho. 272.
Georgius Aristinus. 206.
Georgius Morales. 300.
Georgius Scholarius. 272.
Georgius Trapezuntius. 272.
Gerlachius. Stephanus. 173. 177.
Germanus Cyprius. 159.
Germanus Heracleae. 303.
Gibertus. Matthaeus. xxiii.
Giuras Serviae Despota. 266.
Gortyna. 156.
Graeci Veneti. 242.
Graecorum odium in Ecclesiam Romanam. 246. 342.
Gregorius Iunior. 266.
Gregorius Oeconomus. 186.
Gregorius Nyssenus. 256.

† †

Gre.

XXXXII

Gregorius Palamas. 157.
Gregorius XIII. 187. 189.

H

Heerbrandus. Iacobus. 181. 185.
Hermodorus. xx.
H'συχάζω. 219.
Hierax logotheta. 186.
Hieromonachus qui. 113. 271.

I

Iacobus Andreae. 175. 185.
Iacobus Patriarcha CP. xx.
Ieremias I. Patriarcha CP. 268.
Ieremias II. Patriarcha CP. 171. & seqq. 182. 299
& seqq.
Ignorantia Graecorum. 246. 339.
Imbrus. xxxi.
Incontrius. Fr. Caietanus. 234.
Ioachimus Imbri. xxxi.
Ioachimus Patriarcha Antiochenus. 188. 191.
Ioasaphus Patriarcha CP. 192.
Ioannes Argyropulus. 272.
Ioannes Constantinus Vassaraba. 257. 265.
Ioannes Chrysostomus. xxii.
Ioannes Petrus Voevoda. 186. 296.
Ioannes Primicerius. 262.
Ioannes Serbanus. 260.
Iobus Patriarcha Ruffiac. 192.
Ionas. 119.
Iosephus Rhacendytes. 271.
Irene Atheniensis. 165.

Iu-

Iustinianus. 185.

K

K Arcis oppidum. 251. 253

Kefim. 268.

Knezes Serviae Lazarus. 268.

L

L Leo M. 164.

Leontius Rex Cachetii. 268.

Lindanus. Guil. 191.

Londanus. Andreas. 300.

Lulinus. Aloisius. 156. 160. 162. 197.

M

M Acarius Heracleac. 262.

Maffeijs. Scipio. 121. 223. 304. XXX.

Magirus. o. Iacobus. 185.

Mahometes Bassa. 171.

Mahometes II. 199.

Manuel Palacologus. 268.

Marcus Patr. CP. 199.

Margunius. Maximus. 113. 117. 124. 131. 170.

176. 190. 193. 196. 216. 232. 233. 278. 280.

286. 297. 298. 302. 311. 312. 317. 342. 345.

XIX. XXX.

Maria Lecapeni filia. 166.

Maro Giurae filia. 266.

Matthaeus Hieromonachus. 176.

Matthaeus Voevoda. 261. 264. 266.

S. Maximus Abbas. 208. 326.

† † †

Maxi-

XXXIV

- Maximus Margunius. Vide Margunius.
 Maximus Patriarcha CP. 300.
 Melus insula. 237.
 Mercurius. 120
 Mercurius Trismegistus. 296.
 Methodius Hieromonachus. 176.
 Metochium. 158, 249.
 Metrophanes Berrhoeae. 275. 176.
 Metrophanes Naupacti. 186.
 Metrophanes Patriarcha CP. 171. 172. 184. 185. 300.
 Metrophanes Thessalonicae. 186.
 Metropolitae. 150.
 Michael Voevoda. 164.
 Monachi Graeci. 152.
 Monachi Montis Athos. 143.
 Monachus impostor. 304.
 Monasteria Montis Athos. 255.
 Monasteria Graeca. 152.
 Monasterium Chrysopages. 162.
 Monasterium S. Georgii Menetis. 242.
 Monasterium S. Haecaterinae. 154.
 Montfauconius. Bern. 128. 147. 148.
 Myrtas Voevoda. 263.

N

- N**angulus Vassaraba. 256. 257. 261. 262. 263.
 Neophytus Prusae. 186. 203.
 Nicephorus Protosyncellus. 197.
 Nicodemus Mataxas. 280.
 Nicolaus Crucifer. 116. 120. 316.
 Nicolaus Mysticus. 156.
 Nicolaus Patricius. 265.
 Nipho Patriarcha CP. 161. 262.
 Nomen Monachi Graeci mutant. 151. **Occo-**

O

- O**conomia Biblicae Eden. 111.
 Occumenici titulus. 306.
 Ordo Hierarchicus apud Graecos. 152.
 Orentius. Theodorus. 293.
 Osiander. Lucas. 185.

P

- P**achomius Lesbius Patr. CP. 190. 191. 198. 201.
 203.
 Palaeologorum familia. 173.
 Palaeologus, Ioannes. 116.
 Palaeologus. Vide Manuel.
 Palamas. 157.
 Pammacaristae templum. 124. 182. 216.
 Panagiotes. xxv.
 Pater, Deus dictus. 292.
 Patriarcha Russiae. 191.
 Patriarchae CP. domus. 174. 182. 216.
 Patriarchae CP. eligendi ratio. 172. 199. 200.
 Patriarchatus CP. confusio & abusus. 199.
 Patruus, divinus vocatus. 293.
 Pegas. Meletius. 193.
 Pege. 163.
 Pera. 167.
 Peripatos. 163.
 Pescesium. 172. 173.
 Petrus Entabilas. 116.
 Petrus Bulgarorum princeps. 166.
 Petrus Protospatharius. 267.
 Petrus Voeyoda. 262. 267. 304.

Phi.

XXXVI

Philadelphia. 151. 235.
 Philemon Peritheorii. 186.
 Philosophari. 274.
 Philosophia. 273.
 Philotheus Monachus. 267.
 Phocas Lampadarius. 300.
 Phrafa. Manuel. 155.
 Pinellus. Io. Vincentius. 121.
 Processio Spiritus Sancti iuxta Graecos. 208. 210.
 230. 277. XXX. XXXII.
 Protaton. 253.

R

R Adulas Voevodr. 261. 263. 266.
 Rhetyrna. 312. XXXII.
 Riccius. Ang. Maria. 114. XXXIII.
 Roxandra. 261. 262.

S

S Abbas Calogerus. 259.
 Sabbatianus Presbyter. 300.
 Sabbatianus Scevophylax. 186.
 Salvinus. Ant. Maria. XXIII.
 Schnepfius. Theod. 185.
 Schreeicherus. Salomon. 181.
 Selimus II. Sultanus. 173.
 Semanterion. 220.
 Serbanus Cantacuzenus. 268.
 Severus. Vide Gabriel Severus.
 Sidero-Capti oppidum. 252.
 Silvanus Monachus. 262.
 Silyester Patriarcha Alex. 188. 191.

Si.

Simeon Bulgariae despotes. 165.
 Simeon Bulgariae rex. 165.
 Siminelus. Nicolaus. 293.
 Siminelus. Philippus. 292.
 Simon Monachus. 264.
 Simon Trapezuntius Patriarcha CP. 199.
 Simonia Graecorum. 174. 199. 202.
 Sinaitae. 157.
 Sintzendorff. Ioachimus. 181.
 Sifinnius Nicomediae. 186.
 Sitia vrbs. XXXII.
 Socolovius. Stanislaus. 182. 191.
 Socrates. 181.
 Sophronius Ephesi. 186.
 Spiras. Andreas. 241. XXXII.
 Spiras. Hadrianus. 241. 243.
 Spiras. Nicolaus. XXXII.
 Spiras gens. 270.
 Spiridion Blondus. 312.
 Stauropegion. 304.
 Stephanus Serviae rex. 259.
 Stephanus Voevoda. 264.
 Sycena regio. 167.

T

Tetraodion. 115.
 Theodoretus. 311. 332.
 Theodorus Ioannides Czarus. 192.
 Theodorus Zaromenus. 300.
 Theodosius Neauguli filius. 262.
 Theodosius Trapezuntius. 261.
 Theoleptus Archimandrita. 182.
 Theophanes Patriarcha CP. 191.

Theo-

XXXXVIII

- Theophanes Vedinæ. 403.
 Theophilus Hieromonachus. 190.
 Theophylactus. 288.
 Tituli Episcoporum Graecorum. 309.
 Tornicius Iberus. 250.
 Tubingenses Theologi. 177. 185. 191.
 Turcarum in Graecos tyrannis. 103.
 Turrianus. Franc. xxviii.
 Typaldus. Matthæus. xix.
 Typaldus. Meletius. 235. xix. xxv.
 Typographiae apud Graecos. 115. 188.

V

- V Alachia. 195.
 Valerius. Augustinus. 157.
 Veneta Ecclesia Graecorum. 235.
 Vintilas Voevoda. 263.
 Virtus. 275.
 Vngnadius. David. 175. 177.
 Wirterbergenses Theologi. 277. 185. 191.

X

- X Enophon. 266.
 Xyritus Senensis. xvix.

Z

- Z Io. 293.
 Zygomalas. Ioannes. 175. 179.
 Zygomalas. Theodosius. 175. 179. 194. 300.

MA.

Μ Α Ξ Ι Μ Ο Τ
Τ Ο Τ Μ Α Ρ Γ Ο Τ Ν Ι Ο Τ
Ε Π Ι Σ Τ Ο Λ Α Ι.

Φιλίππῳ τῷ σιμινέλῳ, ἀδελφῷ ἐν χριστῷ παμφιλτάτῳ
καὶ λογιστῷ μαζιμας ταπεινὸς ἐπίσκοπος
κυθίων, εὖ πράττειν.

Αἱ παρὼν ἤδη τὴν περὶ τὰ καλὰ
σου ἤδειν σπουδὴν, ἀδελφῶν μοι
φίλτατε φίλιππε, καὶ ἀπὼν δι' ὧν
ἀπέσω τῶν τὰ σὰ διεξιόντων, καὶ πά-
νυ ὑπερηγάπη; καὶ εἴ μοι δυνατόν
ἦν, ἐνηγκαλισάμην ἂν ταῖν χερσίν, ὃν τῷ πνέ-
ματι νοερῶς περιπτύσσομαι. ἀμέλειτοι περὶ
ὃ οὐκ ἀνιχύρως ἔχω, τοῦτο δὴ καὶ πράττειν
ὅπως οὖν κατεπέιγομαι, τὸν ἐγκείμενόν σοι ἐπι-
νετὸν τῆς μελέτης σπινθῆρα διὰ τῶν προσφύ-
ρων ὑπεκκαυμάτων ὑπανακαίων σου, εἰδὲ καὶ
τῷ ἥττον ἢ κατὰ τὴν σὴν ἀξίαν καὶ ἀρέσκει-
αν, πρὸς γράφοις ἂν εἰκότως τὸ πᾶν ἐτῷ τῆς
Α προ-

προθυμίας, ἀλλὰ τῷ ἑλλειπεῖ τῆς δυνάμει·
 ἔστι δὲ τὸ δῶρον μικρὸν μὲν εἰ τοῖς ὁμοίοις πα-
 ραβάλλοις, οὐ μικρὸν δ' αὖθις εἰ τὰς ἐναπο-
 κειμένας ἀποσημειώσεις ἐπιθεωρεῖν ἔλοιτο, καὶ
 οὐ δ' ἀκαρπὸς σοι ἡ θεωρία· μόνον εἰ ἐπι-
 βάλεις ἐπιμελέστερον τῷ σπουδάσματι· ἀνδρῶν
 γὰρ τῶν πάνυ γενναίων ἐπιδειξαμένων περὶ τὰ
 γραμματικὰ σπουδὴν τὴν ἐκπόνημα. Θεόδωρος
 ἦν οὗτος ὁ τῆς μακαρίας μνήμης ὀρέντιος, οὐ-
 δενὸς δὴύτερος τῶν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις
 τὰ πρῶτα φερόντων, ἔνγε ταῖς προπαιδείαις,
 μᾶλλον δὲ καὶ τῶν πρωτείων πᾶσιν ἀμφοιβη-
 πῶν· κέχρησο δὲ τῷ δώρῳ μᾶλλον δὲ τούτου
 ἐπ' ἐξουσίας ἀπόλαυε, διά τε τὴν περὶ τὰ κα-
 λάσου σπουδὴν τῶν μαθημάτων, καὶ τὴν πάλαι
 ποτὲ γενομένην ἐμοὶ πρὸς τὸν σὸν θεῖον, νι-
 κόλεων φημὶ τὸν ὀλυνέσατον, φιλίαν, ἣν ἐγὼ
 ὡς τιμαλφές τι ἐγκόλπιον διατηρῶν διετέλουν,
 αὐτὸς δὲ ταῖς ἀεργεσίαις ἐπκύξανεν, οὐχ ἥτ-
 τον γὰρ σοι τῆς ἀγαθῆς τε καὶ ἐπαινετῆς προ-
 αἰρέσεως, ἥπερ αὐτῷ τῆς περὶ ἐμὲ σπουδῆς ὀ-
 φειλέτην ἐμαυτὸν εἶναι ἔγνωκα. ἔρρωσο καὶ εἴ-
 που σοι προσδεήσει τῶν ἐς ἡμετέραν ἡκόντων
 δύναμιν πρόσαττε.

Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος ἐννάτῃ φθίνον-
 τος, κατὰ τὸ αῤῥά ἐπες τὸ σωτήριον.

Ἰερεμίας ἐλέω Θεοῦ κωνσταντίνου πόλεως
καὶ οἰκουμηνικοῦ πατριάρχης .

Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε κυθέρων, χάρις εἴη
καὶ εἰρήνη, καὶ ἔλεος τῇ σῇ Θεοφιλίᾳ
παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος. μέλει μὲν τοῦ πα-
ρόντος ὡ τῶν Θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων σοφώ-
τατε διεσκεψάμεν κατὰ ἀκρίβειαν μηδὲν τῶν
μὴ ἀρεσκόντων σαυτὸν πεπονθέναι· καὶ γὰρ πολ-
λάκις ὁ τῶν ἀρχιερέων σύλλογος μηδὲν τοὺς
παλαὶ λατίνωντε καὶ τῶν κατ' ἡμᾶς ἀγίων πα-
τέρων εἰδέναι σε φάσκοντα, καὶ μάλιστα περὶ
τῷ παναγίου πνεύματος προσιδέμενον, τὸ τῆς
ἀρχιερωσύνης ἀφαιρεῖσθαι, καὶ τὸ παράπαν
καθυσερεῖσθαι πάντως προύκριναν· πῶς γὰρ
αὐτὸς οἶει πάντων εἶναι σε μείζω, πολλῶ τῷ
μέτρῳ κλυδωνιζόμενος, καὶ κατ' ἐκείνων ῥά-
διον ἐκφερόμενος, οἷς πράξεώς τε καὶ θεωρίας
κατὰ τὸν εἰπόντα ἐπίβασις; πέπαυσο τοιγα-
ροῦν πῶν τοιούτων μηδὲ ἐν ἐνοχλῶν καὶ τοῖς πολ-
λοῖς ἐνοχλούμενος, ἅτε νεωτερικόν τι εἰσφερέ-
μενος, μήπως ἀδυνατήσω καὶ αὐτὸς χεῖρα σοι
βοηθείας παράχειν. οὐκ οἶσθ' ὡ φιλόπης, ὅτι
οὐ παρ' ἐμοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσῃ τῇ κατ'
ἡμᾶς ἐκκλησίᾳ παρίστανται· σίγησον οὖν νε-
νεχῶς τὸ παράπαν ὡς ἀνδρῶν ἄριστος· πρὸς
τι τοῖς καὶ μετὰ τῷ ἱερωτάτου φιλαδελφείας δια-
λάγηθι, πάντα τὰ κατ' αὐτῷ, εἴτε τῷ τύπῳ,
εἴτ' ἄλλως τυγχάνοντα, πυρὶ δειδωκὼς κατὰ
δύναμιν· οὕτω τοῖς περὶ ἐμὲ καὶ τῇ ἐμῇ με-
τρίῳ.

4
 τριόπτι οἷάπερ τὸ δίκαιον δέδοκται, οὐκ ἐχρή-
 μετα τὴν ἀγάπην τὰς ὑβρεις τυπῶσαι ὡς ἐω-
 ράκαμεν· κὶ γὰρ Θεοδῶρητος μείζων κυρίλλῃ,
 ἀλλὰ τῷ κατ' ἐκείνου γράφαι πολλῷ μείον ἐ-
 γένετο· οὕτως οὖν γενέσθε καὶ μὴ ἄλλως· ἡ
 δὲ τῷ Θεοῦ χάρις μετὰ τῆς σῆς εἴη Θεοφιλίας.

Τῇ κατὰ κωνσταντίνου πολιν συναθροισθείσῃ ἐν χριστῷ
 ἱερᾷ συνόδῳ, πατράσι πανμδετιμωτάτοις καὶ κυρίοις
 ἐντιμωτάτοις μάλιστα παπείοις ἐπίσκοπος κυδώνων,
 πᾶν ὅ,τι σωτηριῶδες, καὶ εἰς δόξαν ἦκον δόξαν,
 καὶ εὐαρέστησιν.

Εἰ μοὶ μὲν, ὦ ἱερὰ καὶ Θεοσύλλεκτος τῷ κυ-
 ρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ σύ-
 νοδος, καὶ λίαν ἂν ἦν καταθύμιον καὶ τὸ ὅλον
 χαριέσατον, ὅξαι τῷ τῆς προθυμίας καὶ ἀγά-
 πης χρησαμένῳ πτερῷ, πρὸς ἡμᾶς τε παραγε-
 νέσθαι, καὶ τὴν προσήκουσαν ἐκάστοις ἀπονεῖ-
 μαι αἰδῶ. καί τι καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων, εἰ καὶ τοῖς
 πᾶσι τὰς πάντας ὑποβίβηκα, συνεισενεγκεῖν
 τῷ καλῷ καὶ Θεαρέτῳ ὑμῶν τῆς σπουδῆς, καὶ
 τῆς εἰς τὴν ἱεράν τῷ χριστοῦ ἐκκλησίαν ἐπαινε-
 τῆς διαθέσεως· ἐπειδὴ δὲ οὗτ' ἐπετάγην τῷ το
 δια κοινοῦ γράμματος ὑμετέρου καὶ ἰδία τῆς ἡ-
 μετέρας ἀρχῆς, οὗτ' ἐπ' ἐμοὶ κεῖται, τὸ εἰς
 ἔργον ἀγαγεῖν τὰ τῆς προαιρέσεως, καὶ ἄκων
 εἶναι λοιπὸν τὴν τῷ ἱεροῦ συλλόγου τῷ ὑμετέ-
 ρου ἐρήσιν μεθ' ὅσης ἂν εἴποι τις ἀθυμίας
 φέρων διατετέλεκα· ὃ μὲν τοι μοι ὑπόλοιπον

ἦν,

ἦν, γράμματα πρὸς ἡμᾶς ἐγχαράξαι ὅποια
 οὖν, εἰς τὸ τοῦ δὴ τότε νῦν ἔχον καὶ διεγείρομαι,
 καὶ μοι πρὸς τῆς εἰς τὸ θεῖον εὐσεβείας, δι-
 καίας καὶ γὰρ ὀφείλετο παράχοιτο ἀκοάς, μι-
 κροῦ δεῖν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτὴν ἀπολεγομένῳ
 οὐκ ἐφ' οἷς ἐγὼ πάχῳ διηνεκῶς. τάχα γὰρ
 πῶν ἐμοὶ πλημμεληθέντων, ἢ καὶ καθ' ἑκάστην
 πλημμελουμένων, καὶ τοῦτό τι καθάρσιον πρὸς
 τῷ θεῷ φιλανθρωπῶς πεφιλοφρόνημαι, ἀλλ'
 ἐφ' οἷς ὅτι μάλιστα τὸ δίκαιον οὐ τὴν τυχῆσαν
 πάχον διαφθορὰν καθορῶ. ἐγὼ γὰρ καὶ τοι
 πᾶλλα τοῖς ὅλοις ἥττων ὑπάρχων τῶν ἄλλων
 τῶν τε κατ' ἐμὲ καὶ ὑπὲρ ἐμὲ, τότε μὲν ἐπ'
 εὐσεβείᾳ τε καὶ ὀρθοδοξίᾳ γεννηθεὶς τε ἅμα καὶ
 τραφεὶς, ὑπὸ τῷ πλεονεκτιθῆναι ἐπὶ ταύτῃ,
 οὐδενὶ οὐπὼ καὶ νῦν συγκεχώρηκα, καί γε θεοῦ
 συναιρομένου. οὐδ' ἂν εἰς τὸ πῖόν συγχωρήσαι-
 μι· εἰς τὸ τοῦ δή μοι καὶ πρὶν εἰς τον τῆς ἱερωσύνης
 ἀναχθῆναι βαθμὸν οὐκ ὀλίγον εἰσῆκτο σπου-
 δῆς, καὶ ἄγων μοι οὐχ ὁ τυχαῖν διηγώνισο,
 ἐν παταβίῳ ποιουμένῳ ἔτι νεάζοντι τὰς δια-
 ξιβάς, καὶ που τι καὶ παρὰ τοῦτο πρὸς τῷ
 εἰρκτῇ παραδοθῆναι τὰ εἰς τὸ ζῆν παρακινδύ-
 νουσάντι, καὶ εἰς ἄνδρα δὲ παραγγείλαντι καὶ
 ἱερωσύνης ἀξιοθέντι τοσούτῳ πλέον μοι τὸ πε-
 ρὶ τὸ σέβας φίλτρον διεθερμαίνετο καὶ ἐξήπτε-
 το, ὅσῳ γε καὶ πρὸς μελετῆσαί τι τῷ κοινῷ τῆς
 καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας οὐκ ἀσύμφορον, καὶ τὰ τῷ
 ἡμετέρου καὶ μᾶλλον πρὸς βεβαιοῦν δόγματος,
 καὶ τὰς ἄλλας δὲ εἴπερ οἶοντ' ἦν ἅμα εἰς τὴν

αὐτὴν συνέπισπόμενον ἔννοϊαν. ταῦτο δ' εἰπεῖν
καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, οὐδὲν μὲν ἐμὸν
λέγαντι, οὐ δὲ κωπερικόν τι εἰσφερομένῳ τα
δὲ τοῖς παλαιοῖς παῖσι διδασκάλοις ἀσια-
νοῖς τε ἅμα καὶ εὐρωπαίοις εἰρημένα, μετὰ τῷ
καλοῦ καὶ δικαίου, καὶ ὡς ἂν αὐτοὶ μάλιστα βε-
ληθεῖεν εἰς μίαν τὴν διαγγελικὴν ὁμοφωνίαν καὶ
σύμπνοιαν. ἀδύνατον γὰρ ὦμην τὸ αὐτὸ πνεῦ-
μα ἄλλοις ἄλλως ἐμπνεῦσαι τὰ ἑαυτοῦ, τὸ
πάσης ὁμορονητικῆς ἐνώσεως αἴτιον. τὸτό μου
τὸ σπένδασμα ἦν, τὸτό με τρυφή καὶ μελέτημα, εἰ
ἢ καὶ ἡμεῖς τὴν ἐμὴν ἐτύγχανε δύναμιν, ἀλλ' ἔτι
ἐνεδυνάμειμε τὸ πνεῦμα, παρ' ὃ ἐδὲν ἀδυνατεῖ, καὶ
οὐπερ ἐν ἀδυνείᾳ τελειοῦται ἡ δὴν αἰσ, καὶ ὅπερ
δοποκρύπτειν, οἷδε πολλὰ ἀπὸ σοφῶν καὶ συνε-
τῶν, καὶ ἀποκαλύπτειν νηπίοις φιλανθρωπότα-
τα. ἄλλως τε ἢ οὐδ' ἔτις ἐξω φρενῶν ἐγεγόνειν
ἐγώ, ὡς τε πηλικῆτον ἔργον ἑμαυτῷ καὶ μόνῳ
καταθάρρειν, ἀλλὰ τῇ κατ' ἡμᾶς ἱερᾷ ἐκκλη-
σίᾳ προσέδραμον, καὶ ὃ τὰ ταύτης οἰακοσρο-
φεῖν πρὸς τῷ Θεῷ προνοητικῶς κεχορήγητο.
ἐπεὶ δέ τινες τῶν ἡμετέρων τῶν μὴ διὰ τῆς θύ-
ρας εἰσέρχουσιν εἰς τὴν αὐλὴν πῶν προβάτων,
ἀλλὰ ἀλλαχόθεν ἀναβαίνειν ἐλομένων ταύτης
ἀπολισθίσαντες εἰς ἀλλοκότους δόξας ἐτρα-
ποντο, ὡς τε καὶ μητραλοῖαι γενέσθαι τινὲς
καὶ κατὰ τῆς καὶ γεννησάσης καὶ θρεψαμένης αὐ-
ταῖς καλῶς, ἀνευθριάσως καὶ μετ' οὐδένοιο δι-
καίου ἐπαίρεσθαι, καὶ τῆς τὰ γ' εἰκότα ἐπα-
ναγαγεῖν πρὸς τὰ πατρία προὔθυμήθημεν,
διε-

διελέγχοντες μὲν αὐτῶν τὸ τῆς ἐννοίας διεστραμ-
 μένοντε καὶ ἀπατηλόν, ὅσον γε ἐπὶ τῷ ἡμετέ-
 ρῳ δόγματι, καὶ εἰς πρῶτον δὲ τιθέντες αὐ-
 τοῖς κατὰ δύναμιν ἀγωνιστικώτερόν τε καὶ ἀντι-
 παραστατικῶς, καὶ ὧν ἐπεχειροῦν αὐτοὶ τὴν
 ἀλήθειαν· σκοπὸς δέ μοι οὗτος προῦκειτο, ἡ
 μετὰ τῷ καλοῦ καὶ δικαίῳ καὶ ἀληθοῦς, εἴπερ
 οἶόν τ' ἦν, καὶ τῷτο ἐπὶ συνόδου, πῶν χριστια-
 νῶν ὁμοφωνία καὶ σύμπνοια· κατ' οὐδὲν μὲντοι
 παραχαραττομένου, ἀπεῖν τῷτο μακρὰν ἀφ' ἡ-
 μῶν, τῷ παγχρύσει τῷ ἡμετέρῳ δόγματος νο-
 μίσματος. μαρτυρῶ δέ μοι τῶν, πῶν παντέφορον
 ὄμμα, τὸ καρδίας ἐτάζοντε καὶ νεφροῦς, καὶ συμ-
 μαρτυρεῖ μοι τὸ συνειδὸς, καὶ αὐτὰ χεδὸν φω-
 νὴν ἀφιέντα τὰ πράγματα τὰ περὶ ταύτης μοι
 τῆς ὑποθέσεως ἐπὶ πρὸς βεβαιώσει τῷ κατ'
 ἡμᾶς λαμπροῦ δόγματος πονηθέντα συγ-
 γράμματα· ὁ πρὸς πολλοὺς καὶ κατὰ σόμχ,
 καὶ διὰ γραμμάτων ἀγών, σκοπὸν ἔχων πάντο-
 τε τὴν ἀλήθειαν, ἥς οὐδὲν τοῖς γε κατὰ χρι-
 στὸν βιοῦσι γένοιτ' ἂν ποτε προτιμώτερον, ἢ
 πρὸς νικόλεων τὸν τῆς τάξεως τῶν σαυροφόρων.
 μετὰ ταῦτα δὲ μηλοποτᾶ ἐπίσκοπον ἐπιστολὴν
 ἢ πρὸς πέτρον τὸν ἐντάβιλαν τὸν τῆς τάξεως
 τῶν φραγγισκάνων, τανῦν δὲ ρηθύμνης ἐπί-
 σκοπον ἀπολογία· τὴν ὅτι ῥώμης παρὰ σπυ-
 ρίδωνος τῷ βλόνδου, καὶ ἄλλων πεμφθέντα μοι
 γράμματα· ἢ πρὸς ἀντώνιον τὸν τεμώνιον ἱα-
 τρὸν χίον, τινῶν ἐξ ὑμῶν τάχα παραχόν-
 των τὰς ἀφορμὰς, μετὰ ταῦτα ἀπόκρισις. πα-

ρίημι τὰ ἐν τῷ τῆς ἐνταῦθα συζητήσεως κριτη-
 ρίῳ ἀπολογιζέμεναι μοι, τὰς καθ' ἐκάστην ἐτε-
 γειρομένης ἀγῶνας πρὸς τὰς ἀντιφερομένους ἡ-
 μῖν, καὶ τέλος τὰ ἐν τύποις ἐκδοθέντα μοι πο-
 νήματα ἀφορμὴν χέοντα τὰς κατ' ἐμᾶ γενομέ-
 νας διαβολάς· εἰδ' ἄλλως ἄλλος τις διατε-
 θρύλληκε τὰ ἡμέτερα, καὶ ἔννατον ἤδη τουτὶ ἔ-
 τος διαμεμένηκε, πῇν ἡμετέραν τόγ' ἐπ' αὐτῷ
 ἐκτῶκων ζῶν, καὶ παντοίοις τρόποις πολιορ-
 κῶν τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, βελτίων μὲν οὗ-
 τος εἶδε γένοιτο ἑαυτῷ, εἰδ' οὖν ἀποδιδόντω λό-
 γον θεῷ, ἅτε δὴ σκανδάλου οὐ τῷ τυχόντος φυ-
 χαῖς ἀπλαῖς καὶ γενόμενος καὶ γιγνομενος αἰ-
 τῖος· εἰ δὲ καὶ πρώτη καὶ δευτέρα καὶ τρίτη συ-
 νόδῳ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ σκέψει γενομέναις, ἀπρο-
 σωπολήπτως ἀκριβῶς καὶ τῷ τρόπῳ τῆς θέ-
 μιδος καθυπεῖξαι οὐ κέκρικε, μᾶλλον δὲ τού-
 των δὲ ὧν μετὰ ταῦτα δέδρακε, καὶ καταπεφρό-
 νηκεν. ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅ, τι καὶ εἴποιμι, ὅμῳ
 δ' ἂν εἴη ἡ σκέψις τῶν τὴν τῶν τηλικαύτων φρον-
 τίδα ἐφ' ἑαυτὴς ἐνώπιον θεοῦ ἀραμένων, πα-
 τέρες θεοσεβέστατοι. ἀλλὰ γὰρ τίς αὕτη ἢ ἐπὶ
 τίς ἤδη διηκριβωμένως καὶ ἀπροσωπολήπτως
 καὶ τῷ τρόπῳ τῆς θέμιδος ψηφισθεῖσιν, ἀλ-
 λόκοτος, καὶ σώφρονα ξενίζουσα ἀκοᾶς τονῶν
 εἶναι προκύψασα μεταβολή· ἄρα γὰρ ἡμεῖς
 ἄλλοι ἐξ ἄλλων οὕτω ταχέως γεγόναμεν, ἢ μά-
 την λοιπὸν ἄνω καὶ κάτω φέρεται τὰ ἡμέτερα,
 καὶ ἐπ' οὐδενὶ τῷ σαθερῷ ἐρείδόμεθα, ἔνθεν-
 τοι καὶ κλάειν ἐπέρχεταιμοι ἀπαραμύθηται,
 πρὸς

πρὸς πληκαύτην ἀφορῶντι τῷ ἡμετέρου γένους
 δυστυχίαν, ἢ οὐκ οἶδ' ὅ, τι κείπω ἀρμοδιώτε-
 ρον, δικαίοις τῷ θεοῦ κρίμασι τὰ ἔχοντα κιν-
 δυνεύουσιν· παραμυθεῖται μὲντοι με ὅπως ἔν
 τὸ πλείστα γεγονέναι παντὶ τὰ χεῖρματα οἷα
 θαιὺ παράτινος παντέχνης τὰ τοιαῦτα ἀπηρτίσ-
 θαι δημιουργῇ, κατασοφίζομένου ὅτι μάλιστα
 τὴν ἀλήθειαν. οὐδὲ γὰρ ἐγ' οἶομαι πρὸς ποι-
 ῆτον αἶχος ἱερὰν σύνοδον προαχθῆναι ποτὲ
 ὥστε μετ' οὐ πολὺ, καὶ ἐπ' ἐδεμιά δὺλόγῳ αἰ-
 τία καταψηφίζεσθαι ἑαυτῆς, καὶ ἄκυρα τι-
 θέναι ἀπρότερον καλῶς ὑπὸ θεῷ μάρτυρι καὶ
 ἀδελκύως ὠρίσατο, ἄλλως τε μήτε χέριτι,
 μήτε δυσμυρία τινί, μήτε δωροδοκία λυμαι-
 νομένην τὸ δίκαιον, ὅσπερ ἄριστος πέφυκε τῷ δι-
 καίου κανὼν, καὶ κρείσις τῷ ἀμφισβητεμένων
 ἀπορωπόληπτος· μήτε μὴν τὰ μέγιστα τῷ ἀ-
 ξιωμάτων, εἰ ἔτω τύχοι, ἐκπληττομένην,
 ὥστε παρὰ τῷ τοῦ τῶ λαττον ὀπνόμεν οἷς τὸ
 πλέον ἔδει εἰς δυνομίας χορηγεῖν, θεῷ χαριζο-
 μένην τὰ μέγιστα. προσάδεα μὲν γὰρ ἐν γὰρ τῷ
 κρείσεων ταῖς τοιαύταις ἐκ ἂν πάντως ὀξυδο-
 κοίη, ἀντιπάθεια ἣ οὐδ' ὅλως ἂν ὀρώη, ὅπερ
 μὲντοι ἑκατέρας ταυτσί τῆς λήμης καθαρὸς ἐ-
 φέσηκεν ὁ μετὰ θεόν, καὶ ἐπὶ θεοῦ βλέπων τις
 δικαστὴς, ποῖ ἂν ποτε χοίρη χώραν ὀποφάσεως
 βιαίας ἐκβίβασις; ὅπου δ' αὖ καὶ νῦν πόρσε-
 σιν ὀξύτης καὶ τὰ τῷ ἔσῳπων ἀκαπήλωται, καὶ
 ἢ τῷ ζήγῃ πορὰ ἀπαρχκλιτος, καὶ ἔφορος τῷ
 κρίσεων ὁ θεός, πῶς ἂν καὶ διαφθαρείη τὸ δί-
 και·

καιον; ταῦτ' ἔν με κῆ μάλιστα διακοούμενος κατ'
 ἑμαυτὸν κῆ συνεχῶς ἀνακυκλῶντα, καὶ τὴν τῶ
 προτέρων σὺν ὁδῶν λογιζόμενον ὅλως προχώρη-
 σιν, ψυδῆ γενέσθαι καὶ τὰ πράγματα πέπει-
 κε συλλογίζεσθαι· εἰ δ' ἔκ ὁποῦ σκοπεῖ ἐκτετό-
 ξόκα, αὐτὰ, φασιν, ἐρεῖ τὰ πράγματα, ἡ
 παρ' ὑμῶν γενησομένη ἂν ἐπιψήφισις. τί δέ-
 ποτέ φασι καὶ τὰ γράμματα; καλὸν γὰρ καὶ ταῦ-
 τα εἰς μέσον παραγαγεῖν. ἱερείας ἐλέω θεῶ
 καὶ τὰ ἐξῆς· μέχρι μὲν τῷ παρόντος διεσκέφα-
 μιν καὶ ἀκρίβειαν, μηδὲν τῶ μὴ ἀρεσκόντων
 σαυτὸν πεπονθέναι· πότερον ἔν, τὸ, ταῖς ἱε-
 ραῖς νομοθεσίαις ἀντινομοθετεῖν, δ' ἀρεσκον
 θεῶ, ἡ πάντα ἀπαρέσκον ἐσὶν αὐτῶ καὶ κα-
 τάρκτον. δῶκεν γὰρ ὅλως καὶ συγχώρησιν ἄλ-
 λως ποτέ με διανοηθῆναι περὶ τῷ δόγματος,
 (ὅπερ χριστὸ βασιλεὺς ἀπέειπεν τῆς ἡμετέρας γνώμης
 κῆ προαιρέσεως) παρὰ τὴν κοινὴν τῆς καθολι-
 κῆς ἐκκλησίας τῆς κατ' ἡμᾶς δόξαν καὶ ἔννοιαν·
 ἄρ' ἔν οὗτός ἐστιν ὁ τῷ χριστῷ νόμος; οὐδὺς τε
 καὶ ἐκπροσιμίων ἐκπομπέειν τε κῆ δημοσιδεῖν
 τὰ πῶν ἀδελφῶν ἀμαρτήματα; ἄλλως τε κῆ ἅ-
 πεις ἐν εἶδει ὁμομολογήσεάς τινι κεκοινώνηκε;
 καὶ πῶ ταῦτα χριστιανῶν; ἄλλως τε κῆ ἀρχιε-
 ρων; ἡ τάχα ἔ παρὰ τῷτο καὶ γὰρ κεκατήραται
 κῆ ἡ τῷ μωσέως λελέκρωται ἀδελφῇ, καὶ ἄλλος
 ἄλλο τοιούτον τι πέπονθε; πῶ δ' ἂν καὶ χῶρον
 χοίρη λοιπὸν ἡ τῷ χριστῷ νομοθεσία, τὸ, εἰάν ἀ-
 μάρτη εἰς σὲ ὁ ἀδελφός, κῆ τὰ ἐξῆς· εἰ δέ καὶ
 μετὰ σὺν ὁδῶς τῶναντία διαψήφισαμένους ἱεράς,
 τὰ

τὰ αὐτὰ ἐδὼ ἦττον παρρησιάζοιτο, πόσον ἄ-
ρα τὸ μίασμα, τὸ γοῦν τοῖς τοιούτοις ἐπαρέσ-
κεδαι, ἄρ, ἐποφανής ἐσιν αὐτινομοθεσία τῶ
νενομοθετημένων χριστῶ. ὅπερ δὲ καὶ ἐπ' ὁλέ-
θρῳ κοινῶ ψυχῶν γίνεται ἢ τοιαύτη ἐκπόμε-
πύσις τί ὧ αὐτὶς καὶ συμπεραῖνοι ποτε; μέ-
λει τῷ παρόντος διεσκεψάμεν καὶ ἀκρίβειαν,
καὶ μέντοι ἐκ διαμέξε τούτοις τὰ ἐναγχός τε
καὶ παρὸ μικρῆ ταῖς ἱερῶς σωσέδοις ἐψηφισμέ-
να τὰ καὶ γενόμενα, ἐνθα πρὸς ῥῆμα οὕτως
περιέχεται. ταῦτ' οὖν ἐνώπιον τῆς ἡμῶν με-
ξιοπτος καὶ τῶ σω αὐτῇ δόρεθρότων ἀρχιε-
ρέων ἐλθόντα, νομίμως, καὶ κανονικῶς, ἀδε-
κάσω προσώπῳ καὶ τῷ ῥόπῳ τῆς θέμιδος, ἀ-
κριβῶς καὶ ἀπορσωποληπτως, παρώπῃ, καὶ δα-
τέρα, καὶ ῥίτη σωδῶ λεπτομερῶς ἐξεταθέν-
τα καὶ δίκρινηθέντα, λαμπρῶς καὶ καθαρῶς ἔ-
γνωμεν εἶναι συκοφαντίας πλήρη, καὶ πάσης
ράδιουργίας καὶ ἐπηρίας ἀνάμεσα, μάλιστα δὲ,
καὶ τὰ ἐξῆς· τίς ἔν ἢ τῆς πυρμυνης ἀντίκρυσις,
καὶ ἀντιπελάγωσις, καὶ ἢ τοιαύτη δυσειδής ἐ-
πὶ τὰ χεῖρω ἀλλοιώσις; μηδὲν ἰθὺ μὴ ἀρεσ-
κόντων σαυτὸν πεπονθέναι· τῷτο ὃ οὐδὲν αὖ
ἄλλο εἴη, τοῖς γε πρὸς τὰ φθάσαντα ὑποβλέ-
πεσιν, ἢ παρπίνειν τὴν ψῆφον χρυσῶ διδόναι
τισὶν ἐννοεῖν, καὶ λήμματι παρασαλδύειν ἀτό-
πως τὸν τῆς δικαιοσύνης ζυγόν, εἰ μὴ τις λέ-
γοι καλῶς ἔχειν καὶ τῷτο καὶ μάλιστα καλῶς,
τὸ τὰ τῷ πλησίον εἰ ἔτω τύχοι δημοσιδεῖν ἀ-
μαρτήματα, καὶ τὸ, σκανδάλων ἰθὺ μεγίστων
αἰ-

τιον γίνεσθαι τοῖς πολλοῖς, καὶ ψήφους ἱερώων
 συνόδων καταπατεῖν, καὶ ἀντινομοθετεῖν αὐ-
 ταῖς παρρησίᾳ τὰ πολὺν ψυχαῖς ἐπισωρόντα
 ὀλεθρον τῆς ἀτοπίας, ἢ πῶς ἄντις μὴ μέλ-
 λοι καὶ ναυτιᾶν ἐν τούτοις καὶ ἐγκαλύπτεσθαι,
 καὶ ὅμως ἡμεῖς τῷ ἡμετέρου κριτῆ ἀλλότρια πάν-
 τη ταῦτα εἶναι καὶ ἴσμεν καὶ διαβεβαιώμεθα τί
 δέποτε καὶ τὸ αἷτιον τῷ, τοῖς τοῖς τοῖς ἀρέσκεισθαι,
 καὶ ᾧ πολλάκις φασὶ τὰ θεάματα ὁ ἱεὺς ἀρχι-
 ερέων σύλλογος μηδὲν τῆς πάλαι λατρίωντε καὶ
 ἱεὺς καθ' ἡμᾶς ἀγίων πατέρων εἰδέναι σε φάσκον-
 τα, καὶ μάλιστα περὶ τῶ παναγίᾳ πνύματος
 προσιδέμενον, τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀφαιρεῖ-
 σθαι, καὶ τὸ παράπαν καθυστερεῖσθαι πάντως ὡρ-
 κριναν. πολλάκις ὁ τῶν ἀρχιερέων σύλλογος,
 πολλάκις, καὶ πῶς; ἀντιπαθείας ὁ λόγος ἀνά-
 μεσος, καὶ πρὸς κορὴς ἔχων τὸ, ὑποπάθεις κε-
 κινῆσθαι καὶ ὑπουλόγητος καὶ ᾧ πρὸς ξιττὴν σύ-
 νοδον ἀναβλέψαι καὶ ἐπαρθῆναι ἀδύνατων, τῷ
 πλεονασμῷ τῷ ἀρεθμῷ ἀνεπιφοράσως ἤλπι-
 σεν ἀτακτεῖν καὶ ἀντιφιλοτιμεῖσθαι πρὸς τὴν ἀ-
 λήθειαν, ἀποκρύψαι τὸν ἥλιον πάντοτε ἀδενῶς
 κατασοφίζόμενος. τίνων δὲ καὶ ἀρχιερέων ποτε;
 ἄρα περὶ ὧν ἡ πρὸ μικροῦ γενομένη ἔλεγε σύ-
 νοδος. τῷ χαρὶν ἡ μεξιώτης ἡμῶν γνώμη,
 βελῆ, καὶ ἀποφάσκει καὶ πάντων τῶν συμπάρον-
 των ἀρχιερέων καὶ ἀδελφῶν καλῶς κρίνασα,
 ἐν ἀγίῳ παρακελεύεται πνύματι, ἵνα μηδεὶς
 ἡμῶν ἔτε πῶν ἱερωμένων, οὔτε πῶν λαϊκῶν τολ-
 μήσῃ εἰπεῖν, ἢ συλλογίσασθαι καὶ τῷ ἐπισκό-
 που

που κυθήρων, μὴ φρονεῖν καὶ φυλάττειν καθα-
 ρῶς, ἀκριβῶς, καὶ λαμπρῶς τὰ τῆς καθ' ἡμᾶς
 ἐκκλησίας. τῷ ρημικῶν δηλαδὴ δόγματα, τέ-
 των ἐν ἡ βιβλικῶν τὰ τινῶν τῶν τὰ ἴδια πρῶ-
 τοτόκια ἀπεμπολόντων φακῆς, καὶ τὴν οἰκείαν
 γνώμην ὅποια δ' αὐτοῖς αὐτῇ καὶ εἴη τῆς ἀλη-
 θείας προτιμῶντων, καὶ τῷ κοινῇ συμφέροντος,
 καὶ τὸ ὅλον σκυνδαλοποιῶν, καὶ τὰ τῆς οἰκείας
 ἐρᾶγομένων κοιλίας κυήματα; μηδὲν τῆς πάλαι
 λατίνων τε καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγίων πατέρων
 εἰδέναισε φάσκοντων, καὶ μάλιστα περὶ τῷ ἀγί-
 ου πνεύματος προτιθέμενον. ἐδὲν κρυπτόν, ἡ
 ἱερά φησι ρεφῇ, ὃ ἐμὴ φανερόν γενήσεται καὶ
 πάλιν. οὐ δυνάται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄ-
 ρες κειμένη. ἔτις ἐν ἐδ' ὁ καλὸς συγγραφεὺς
 πῶν τοιούτων ἐκ ἡδυνήθη λαθῶν τὸ μὴ φωραθῆ-
 ναι τὰ μὴ ἀληθῆ ὑποφαίνεσθαι. ὥστερ ὃ ἐδὲ
 τὴν ἀλήθειαν κρυβῆναι δυνατὸν καὶ ἡλίου φα-
 νώτερον διαλάμπουσιν. καὶ ὃ καὶ κατ' ἀμφοτέ-
 ρας ταύτας τὰς προτάσεις ἐκ ἀληθειῶν ἀνα-
 πέφυκε. τῷ ὃ λέγειν, ὅτι ἐ τῆς πάλαι λα-
 τίνων οἶδα ἐγὼ, τῇ πρὸς τῆς νεωτέρας ὑπο-
 βλέπει, πάντως τὸν λόγον ἐσὶ διασέλλοντος,
 ὡς αὐτὸ εἰ ἔλεγον; ὅτι τοῖς νεωτέροις ἐπὶ ὁμῶς
 ἐγὼ, τῷ πάλαι ἐδὲν ἐπιστρέφομαι. ἐγὼ ὃ
 τὸν νυντίον τέτῳ καὶ πάνυ πρᾶττων διατετέλεκα,
 τῷ ὃ νεωτέρων καὶ πάντι ἀπέχρῶμος τῆς καθ'
 ἡμᾶς ἀγίας πατέρας καὶ διδασκάλους, καὶ τῆς πάλαι
 λατίνους, οὗτοι δ' αὐτὸ εἶναι διονύσιος, καὶ ἀ-
 θα-

Θανάσιος, καὶ βασίλειος ὁ μέγας, καὶ γενεόρι-
 ος, καὶ κύριλλος, καὶ χρυσόστομος, καὶ δαμασ-
 κιώτης, κυβερτανός τε καὶ ἱλάριος, καὶ αὐγουστῖ-
 νος καὶ ἀμβρόσιος καὶ ἱερώνυμος, καὶ τῶν παλαι-
 ῶν οἱ λοιποί. τέττες οὖν συμφώνους ἑαυτοῖς τε
 καὶ τῇ ἀληθείᾳ καὶ τὸ δόγμα ἀποδεικνύναι ἐπεί-
 γομαι, καὶ ἴσως ἐκ ἀγνοῶς, εἰ δικαστῶν ἀδε-
 κάσων τυγχάνοιμι, πλὴν καὶ τῷ ἅπαν ἐπὶ
 προσβεβαιώσῃ τῷ ἡμετέρῳ δόγματι. καὶ τῷτο
 πάσης δόξης σάλπιγγος ἑανότερον τὰ ἡμῶν
 πονηθέντα ἀνακηρύττει συγγραμματα. καὶ ἄλλως
 ὅπως ἂν τις τὰ τοιαῦτα καταψηφίσαι τόμου,
 μηδ' ἐν οὐνοῖς ὅφασι, τῆς τῶν λατίνων ἐπαί-
 ων φωνῆς; ἀνάγκη ὅτι τὸν ἀγνοῶν τινὸς κατηγο-
 ρῶντα ἐπὶ τινι, ἐκείνον ᾤοντο καὶ μάλα τὴν
 ἐπισήμην ἔχειν, τὸ ἐφ' ᾧ περ ἄλλα κεκατηγά-
 ρηκεν ἀγνοῶν. ἄλλως ὅτι ἂν ἐπὶ περὶ ὧν σπεί-
 ροι, καὶ αἶρα δέροι, καὶ ὅς' ἄλλα ἢ παροιμία ἐπὶ
 τῷ ἀδυνάτῳ καταλέγειν εἴωθε. τὸ ὅτι τῷτ' ἀ-
 ληθὲς εἶναι καὶ μάλα, ἐδ' αὐτὸς ὁ δεξιὸς τῷ
 ποιῶν γραφὴς, εἰ μόνον ἀληθὲς εἶναι μέλλοι,
 ἐκ αὐτοῦ ἕξαρτος γένοιτο. καὶ ἄλλως ὅτι καὶ ἀράχνης
 ἀδυνάτερον τὸ ποιῶν ἐξέφασμα. ἐγὼ μὲν ὅτι
 πᾶσαν αἰδῶ τὴν προσήκουσαν τῇ ὑμετέρᾳ προσ-
 νέμῳ ἀγιοσύνῃ, πατέρες θεοσεβέστατοι, καὶ τὰ
 πάντα ἐπιμόσ εἰμι τῇ κατ' ὑμᾶς ἱερᾷ καθε-
 πείκειν συνόδῳ καὶ ταῖς θεόθεν χορηγούμεναις
 ὑμῖν ἐμπνέουσι, πλὴν ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς σύμφρο-
 νας ὑμᾶς κατὰ τῷτο ἔχειν λογίζομαι, τὸ μὴ
 ἐλίδ' ἂν ποτ' ὑμᾶς κριταῖς τῆς τῶν λατίνων
 γλώτ-

γλώττης καθίζεσθαι. τὸ ὅ, παρὰ τὸ μὴ ἐξη-
 σκῆσθαι καλῶς τὸ τοιοῦτον ἰδίωμα. ἔκιν οὐδ'
 ἔτι ἀπαλλαγείη ἂν ὁ συγγραφεὺς τῷ μὴ ἀλη-
 θεῖ ὑποφαίνεσθαι, ὅπερ ὑμεῖς ἀπαναίνεσθαι,
 τὸ καὶ μὴ βουλομένοις προσνέμων ὑμῖν, το-
 σέτε δεῖ ἀληθείας ἔλεσθαι τὴν ἢ παγκάλως,
 ὡς ἂν αὐτὸς ἐπιλογίσαιτο, ἐξέφανε πρότασιν.
 ἔπειτα ὅ οὐδὲ τὸ παροπτεόν. δῶμῳ ὅ αὐ-
 ρις τοῖσιν γεγενῆσθαι ἐμὲ. πότερον οὖν νηθε-
 τεῖσθαι ἔδει ποιμαντικῶς καὶ διδάσκειν αὐτὸν ἢ
 ἀληθεῖ ἢ εἰς βυθόντινα ὑπογνώσεως ὑποπέμ-
 πεσθαι, καὶ μὴν ὁ τῷ ἐννῶν διδάσκαλος τὴν
 ἀντία τῶν καὶ μάλα νομοθετῶν ἀναφαίνεται.
 τὰ αὐτὰ γένεσθαι πάλιν καὶ ἡ ἐχομένη ταύτης
 καθέστηκεν πρότασις. ἐγὼ ὅ ἔτε προσίτημί τι
 ὅλως, οὔτε μὴν προθεῖναι αὐ ποτε σωφρονῶν.
 καὶ μὲν τοι τῷ τὴν προθέσθαι κατ' ἡμῶν ἐξη-
 γησαμένων, ἡμετέρων μεταγενεσέρων, καὶ ἄλ-
 λων, καὶ πάνυ φέρομαι, καὶ τι καὶ ἀγωνιστικώτε-
 ρον ἐνδίδους τοῖς ἄλλων διακειμένοις, ἵν' ὅλως
 αὐτὲς, εἰ δυνατὸν, πρὸς τὴν τῷ δόγματι ἐφελ-
 κύσω ἀλήθειαν, φημι δὴ ὅτι, ἡ πρὸ τῆς κω-
 λύσεως τῆς ἑξίτης συνόδου αὕτη ἐγεγόνει, οὐ-
 δὲν ἀπεικὸς προστεθεῖσθαι, ἵνα μέντοι δ' ἡ
 εἰς ἡμῶν ἀγιασμόν καὶ βελτίωσιν γιγνομένην
 τῷ πνεύματι πνεύματος κατασημαίνει, καὶ οὕτω
 ἀποδοῖ, εἰ καὶ τῷ πατέρος τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
 ἀρρήτως εἰς οἰκίαν ὑπάρξιν καὶ ὑπόστασιν ἐκ-
 πορεύεται, ὡς τε ταυτὸ δηλῶν τὸ παρὰ λατί-
 ροις ἐκ πατρὸς καὶ υἱοῦ τὸ πνεῦμα ἀποκρίνετε,
 συ·

σωεπτιγυμένως, ὅπερ παρὰ τοῖς ἡμετέροις
 ἱεροῖς διδασκάλοις ἀνεπτυγμένως τὸ, ἐκ παθὸς
 κλυέμπορεύεται, δι' ἧς ἢ ποιεῖναι, χορηγεῖ-
 θαι, καὶ πέμπεσθαι τῇ κτίσει. καθάπερ δὴ καὶ
 ὁ ἱερός μάξιμος τὰς τῶν λατίνων ρήσεις ἐπὶ
 αὐτῶν χρόνων καλῶς διερμηνεύων, ἐν τῇ
 πρὸς μαρίνον κύπριον περισβύτερον ἐπιστολῇ.
 τὸ ἢ δι' ἧς ποιεῖναι τὸ πνεῦμα ἄλλῃ πάντως
 ὕλη προσήκει θεολογικῇ, οὐ μὴν καὶ τῇ πορό-
 δῳ τέττα τῇ πρὸς οἰκείαν φερέσῃ ὑπαρξιν πα-
 ράγει τοῖς ἀκριβῶς ὑποθέσεις εἰδόσι διασέλλειν
 θεολογικάς· ἔπειτα ἢ τίνες αὐτῶν καὶ γένοιτο τῶν
 ποιῶτων κριταὶ, ἀλλ' ἢ οἱ ἑκατέρων τὴν γλῶτ-
 ταν μεξίως γένεσις ἐπιστάμενοι· ἀλλ' ὁ γενναῖος
 ἕτος δογματικῆς τῷ πρὸς ἡμᾶς πάθει ποκα-
 τεχημένος ὡς ἔοικε, καὶ ἀβιώτων αὐτῷ εἶναι τὸν
 βίον οἰόμενος, εἰ μὴ καὶ ὅπως ἐν ἡμῶν κατα-
 φέροιτο, ἅπερ αὐτὸς πεφρόνηκε, καίτοι ἄλλως
 ποσποισόμενος, ὡς τῆς ἀνοχῆς σε καὶ βασιλεῦ,
 ταῦθ' ἡμῖν φέρων μετὰ διαβολῆς ποσενέμι-
 κε. μὴ εἶην δ' ἐγὼ ἀνάτιος παρὰ θεῶν, μηδ'
 ἴλεων ἔχοιμι τὸ θεῖον ἐφ' οἷς πεπλημμέληκα,
 εἰ μὴ ἕνα αἷτιον ἐπιγινώσκωμαι τὸν παρὰ ἧς τε
 καὶ πνεύματος τῷ μὲν κατὰ γένεσιν, τῷ δὲ κατ'
 ἐκπόρδωσιν ἄρρητον· ὅτι ἢ αὐτὸς ἐτέποτε ἐτήγ-
 γελμαι μείζων εἶναι τινος, μᾶλλον ἢ πάντων
 ἑμαυτὸν, ὅπερ δὴ καὶ εἰμί, ἐλάχιστον ἦγμαι,
 εἰ μὴ τέτ' εἴποιτις μεγαλοφρονύσῃν τὸ μὴ ἡτ-
 τᾶσθαι βέλειθαί τινος ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ τῷ δογ-
 ματος, καθ' ὃ δεῖ καὶ μεγαλοφρονεῖν αἰέποτε·
 δι-

ἔρχομαι, ἄλλουγε καιρῷ καὶ χρειᾷ, τὰ τριαυ-
 πα δέησεται, εἰ τὴν τῆς ἀληθείας παράσασιν,
 ἐπειδὴν παράλληλα παρεξέταζεται τὰ ἡμέτε-
 ρα. παρέρχομαι δὲ σιγῇ ἐκὼν εἶναι τὰ θεάμα-
 τος, ἵνα μὴ περὶ τὰ μικρὰ λόγῳ ἄξια ἐνα-
 χολῶμαι πέρα τῷ δέοντος. ἐν τοῖς αὐτοῖς δ'
 ἐπειτα θεάμασι τοῖς δῆδον πανοδικοῖς καὶ ταυ-
 τὶ ἐπιφέρεται· πρὸς τέτοις καὶ μετὰ τῷ ἱερωτά-
 τῃ φιλαδελφίας διαλλάγηθι, πάντα τὰ κατ'
 αὐτῷ, ἥτοι τῷ τύπῳ, εἴτ' ἄλλως τυγχάνοντα,
 πυρεὶ δεδωκώς καὶ δυνάμιν· ὅτι μὲν ἐν ἐμοὶ
 τὰ τῆς μετὰ ταῦτα διαλλαγῆς παντοιοῦς ὅπως
 διήνηται, ἔγω μὲντοι ἵνα καὶ θεὸν, καὶ τὸς ἱε-
 ρεὺς τόμῳς γένηται ἡ διαλλαγή, μαρτυρεῖ μοι
 τὰ πρὸς ἐκείνον ἐπὶ τὴν ταύτης προφορὰν θεάμα-
 τα, καὶ μάρτυρμα τὸ συνειδὸς, καὶ συμμαρ-
 τυρεταί μοι τὸ θεῖον ἄνωθεν, πρὸς ᾧ καὶ ὁ ὀξύ-
 φωνθεὶς μοι ὁποιωσοῦν λόγος, ὥσπερ γεγο-
 νείω ἤδη ταύτην ὑποτιθέμενος, καὶ μάρτυρές
 μοι πολλοί· ὅτι ἡ οὕτος σφενδάμινος τις καὶ
 ἀκαμπὴς πρὸς τὸ διαμεμνηκὸν αὐτὰ, φασί,
 μαρτυρεῖ τὰ πράγματα· προσβεβαιοὶ δέ με
 τὸν λόγον καὶ ἡ εἰς τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον καὶ τῷ-
 πο εἰσέλδους, καὶ τέλος ἡ εἰς τὴν κέλλαν αὐτῷ
 αὐτοπρόσωπος ἀφίξις, καθ' ἣν αἰτίσας συγ-
 χώρησιν μόνον ἵνα μὴ δι' ἡμᾶς σκάνδαλον γί-
 γνηται τῷ λαῷ, οὐκ ἀπέλαβον· ὁ δὲ ἡμοίλοι-
 πὸν καὶ τὴν εἰς τὸ πατάβιον ἐλέσθαι, ἔνθα
 τόγε νῦν εἶναι διαξίβω, γεγονός αἷτιον, καί-
 τοι μένειν ἐνέτιγσιν ὑπὸ πολλῶν διαιτημῶν,

B

καὶ

καὶ νῦν φεδδὸν κινδυνόων ἐπικαστρέψαι παρὰ
 τινῶν τῶ τῆς γερουσίας παρακληθεῖς. τίνος
 ἢ χάριν καὶ πυρὶ παραδιδότῃ τὰ παρ' ἐμῶ;
 εἰ μὴ ἢ αἰρεσίοντινα καὶ λυπόζον αὐτοῖς δόγ-
 ματα παρενέσφαρται, καὶ πάνυ δίκαιον. τί
 ἢ αὐτὸ ἄλλως καὶ καταργοῖν τὸν τόπον δίκην ἀ-
 κάρπου συκῆς· εἰ ἢ ὀρθοδοξίαν φέρει μεθ' ἐαυ-
 τῶν, καὶ οὐδὲν ὃ μὴ ἔατε τῶ ἱερῶν διαγγελέ-
 σιν, καὶ τῶν κατ' ἡμᾶς διδασκάλων διδασκα-
 λία ἀπὴρπεται, τίς ποτ' ἔρα ἢ ὀλοπλήρω-
 σις καὶ τίς τῶτοις καὶ τῇ ἡφαίστῃ συγκοινωνία.
 εἰ δ' ὅτι ἀποπολεμεῖ ἀληθείας καὶ συκοφαντίας
 ἀναιρεῖ, καὶ τοὶ οὐδ' ὀνομασί, ἀλλὰ γονυπότε-
 ρόντινα ἔσπον, καὶ ἀσαφῶς, καὶ ἀδιορίστως,
 καὶ οἱ ἀντιρρήτικοὶ τῶν θεολόγων λόγοι τῆς ἀ-
 ληθείας ὑπομαχῶντες, καὶ αἰρετικὴν ὄφρην κα-
 ταβάλλοντες, πυρὶ δίδοθαι λαιπὸν, καὶ μη-
 δὲν ἐχέτω πλέον βασιλείας καὶ ἀθανάσιος,
 καὶ γενεόχεις, καὶ εἴτις ἄλλος τοιοῦτος τῆς ἀ-
 ληθείας ὑπομαχιστῆς, τῶ κατ' αὐτῆς λυττη-
 σάντων θρασυότατα, καὶ ἐπιδιδότω τὰ μοχθη-
 ρά, τὰ ἢ χρηστὰ μὴδὲ ἀποκυπτέτω τὸ σύννοχον,
 μὴδὲ συνηγορεῖτο τίς τῇ ἀληθείᾳ, ἵνα μὴ τῇ
 καὶ ταύτης θρασυομένῳ κατὰψῇται. καὶ ποῦ
 ταῦτα τῶν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ αὐτὸ ἀπαραι-
 νομένων τὸ ζῆν μόνον ἵνα σῇ; οὕτω τοῖς περὶ
 ἐμὲ καὶ τῇ ἐμῇ μεξιοῖντι οἷα περ τὸ δίκαιον
 δέδοκται· ὡς ἀπορεπὲς τὸ προσωποῦν, καὶ πά-
 νυ ἀνάρμοςτος ἢ ὑποχρισίς. ἔγωγε ἢ ἂν μᾶλλον
 παιδαρεύω χεῖρ, τάχα ἢ οὐδὲ αὕτη σκιαρεα-
 φειν

φείη τὸ δίκαιον. μήποτ' ἐν οὕτω δέδοκται, τῷ
 πῶν χεαμμάτων καὶ μότῳ αὐτῶν, ἢ καὶ εἴπῃ
 ἄλλῳ δούτέρῳ ὅπως δῆποτε τὸ ἐκείνου ποιῆσαι
 δέδοκται καταθύμιον, πῶς δ' ἂν ἄλλως εἴη καὶ
 δίκαιον, ἱεράς καταφρονῆσθαι συνώδης, καὶ ψυ-
 χὰς πισῶν σκανδαλίζεσθαι, καὶ ἀκμάζειν μὲν
 ὅλως τὰ τῷ ψεύδους, τὰ δὲ τῆς ἀληθείας κατα-
 μαραίνεσθαι, κακῆϊνα μὲν ἐπὶ πολλῶν ὀλέθρῳ
 διακηρύττεσθαι, ταύτην δὲ ὡς ἐν παραβύςῳ
 ὑπεκρύβειν, καὶ βαθὺν σκότον ἐπιλυγάζε-
 σθαι, ἐπίτε τῇ σφετέρᾳ ζημίᾳ, καὶ τῶν ἐκ ταύ-
 τῃς ἂν ἀφελιθισομένων εἰς τῆς πόνου, μηδ' ὅλως
 προκύπτουσιν. οὐκ ἐχῆν μετὰ τῆς ἀγάπης τὰς
 ὑβρεῖς τυπῶσαι· ἀλλὰ καὶ τῷ τοῖς φθάσαι-
 σιν ὁμοιότροπον. οὐδὲ γὰρ μετὰ τὴν ἀγάπην, μὴ
 ποτ' οὕτω περὶ τὰ μέγιστα μικρολόγος εἰνέ-
 ζῳ, ἄλλως τε περὶ τὸ τῆς ἀγάπης καλόν, ἐν
 ᾧ πῶς ὁ νόμος καὶ οἱ τροφῆται κρέμονται· καὶ
 μάρτυς ὁ τῶν κρυφίων γνώσις Θεός, ἀλλὰ πρὸ
 ταύτης καὶ ἐν ᾧ τὸ σκάνδαλον ἠκμάζει ἐσάλη
 τὰ χεαμμάτα μετάνοιαν τὴν ἀγάπην ἡμῶν ἀνα-
 πέφηνται. καὶ ἄλλως δὲ οὐχ ἡμεῖς προσηγμέ-
 νως ὑβρίκαμεν, ὡς αὐτὶς εἶπα, ἀλλὰ ποσαῦτα ἐ-
 πὶ διαβαλλόμενοι ἀδίκως ἐπὶ τῷ δόγματι δι-
 κδικῶμεν, καὶ τῷ μετὰ πολλῆς ὀγνωμοσύνης,
 ἑαυτοὶς, ὥσπερ ὑπ' αἰνίγματι καὶ ἀπαρεμφάτως
 τῇ τῷ λόγου διαίτη χησάμενοι. ἀλλὰ γὰρ καὶ τὰ
 αὐτὰ χεαμμάτα πρὸ πολλῆς τῷ παναγνώστῳ
 πατρὶ προσέμπετο, καὶ εἰ τῷ ἠφαίσῳ παραδο-
 θῆναι ταῦτα ἐδέχεν, ἐφθασεν αὐτῷ τῷ ἐκ τῆς

B 2

ὑπομ-

ὑπομνήσας ἡμᾶς, μὴ ἐνδιδούς τῷ κακῷ καὶ
 ὅλως τὸν δίκαιον, καὶ ἀπορωπόληπτον δικαστὴν
 ἀναζητεῖν τε τὸ αἶτιον, καὶ μὴ πρὸς τὸ αἰτιατὸν
 καὶ μόνον ἐσράφθαι, καὶ λίαν ἐπαναγκές, εἰ
 μέλλοι καθαρὸς θυσίαν προσφέρειν θεῷ τῇ
 αὐτοδικαιοσύνῃ τὸ δίκαιον. οὐδὲ γὰρ ὁ ἀρεσεῖται
 θεὸς τῷ λέγειν, κολάζω πέττον, ὅτι παῦλον
 ἐτύφατο, ἀλλὰ δεῖ πρότερον διακῆσαι πέτρα
 λέγοντος, ὅτι παῦλος διέμεινέ με τύπτων. ἐπ'
 ἐδεμιά δὲ λόγῳ σφοδρότατα, καὶ τῷ χεῖρι ποτὲ
 ἀναχῶν, ὡς ἂν τὴν κεφαλὴν, τῶν ραπισμάτων
 φρενήσαιμι, συνέστητέ τε μικρόν με κατὰ ψαθαι.
 οὕτω καὶ γὰρ ἀνδύθουρος πάντῃ ὣν ὁ πέτρος ἀνα-
 φανήσεται, τοῖς γὰρ κρίνειν εἰδόσιν ὁρθῶς. ἔ-
 πεται ὅ καὶ πρὸ τῶν διαλλαγῶν ἐγὼ τῶν πρὸς
 αὐτὸν μοι συγγεγραμμένων ἱκανῶς αὐτὸν ἐκεῖνον
 ὑπόμνησα, καὶ ὅτι ἀνάγκη ἔχον διὰ τὴν συκο-
 φωτίαν πανταχῶς διαπέμψαι γράμματα, ὡς αὐ-
 τὸν ἐπεμοὶ ἀσκανδάλισαι αἰ ψυχὰς διαμένον-
 εν. ἔκηνγε παρὰ τῷτο βιαίως ἐκβιβασέαι αἰ
 ἀποφάσεις. ἀλλὰ κρίσει δικαία ἐπιτρεπτέα τὰ
 αἶτια. ἐπειδὴ, καὶ ὁ θεὸς αὐτὸς ὁ καὶ περὶ γε-
 νέσεως τὰ πάντα εἰδὼς, καταβῆναι τε καὶ τὴν κραυ-
 γὴν ἰδεῖν σοφῶν φιλανθρωπῶς ἠυδόκησεν. ἀ-
 κριβῆς ἐροῦνης τῆς τὸν τόπον ἀναπληροῦντας αὐ-
 τῷ ἐπὶ γῆς ἐκδιδάσκων ὑπόθεσιν, ὅπερ οἶμαι
 ἀμυδρῶς παρεδήλου ἡμῖν, καὶ δι' οὗ πρὸς τὸν
 ἀδὰμ εἰρήκει, ἀδὰμ πῶς εἶ; καὶ δὴ καὶ πρὸς κα-
 ῖν αὐτὸν, πῶς εἰς ἄβελ ὁ ἀδελφός σε εἰπών;
 οἱ ὅ καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐπιμνησθῆναι ἐ-

θε

θελήσομεν, καὶ ἡ ἀμβροσίῳ τῷ μεδιολάνῳ ἐ-
 πισκόπῳ πρὸς τὸν βασιλέα θεοδόσιον γυνομέ-
 νη περὶ τῆς τῶν κρίσεων ὑποθέσεως πρὸς α-
 ξις, τάχα τοιᾷτ' αὐτὸ ὑπενίττατο. καὶ ἀλέ-
 ξανδρον ὃ φασὶν ἀκρόντα τῷ ἐπὶ τινι κατηγο-
 ρήντος ἐτέρῃ τινός, θάπερον τῶν αἰτίων ἐπιφράτ-
 τειν τε καὶ φυλάττειν εἰωθέναι, καὶ τῷ καθ' οὗ
 ἡ κατηγορία ἐγίγνετο. παρήναι τὰ τῷ μεγάλῳ
 κωνσταντίνῳ ἐπὶ τοιαύταις ὑποθέσεσι πεπραγ-
 μένα, καὶ εἰτὶ ἄλλῳ τι τοιαύτο ἔσπον, ὅς ὢν δη-
 λαδὴ ἀφορμῶν αὐθις καὶ μάλιστα ἅντις διατεί-
 ναιτο, τῷ παναγιωπάτῃ πρὸς μὲ εἶναι τὰ θεάμ-
 ατα· πῶς δ' ἂν ἔπειτα καὶ χωρίων χοίρη ἐν-
 ταῦθα τὰ τῷ θεοδώρῃ πρὸς τὸν κύριλλον. οὐ
 γὰρ τῷ κατ' ἐκείνου ἀπλῶς θεάσθαι ὁ θεοδώρη-
 τος κατεκέκριτο, ἀλλ' ὅτι καλῶς μὲν ἐφρόνει ὁ
 κύριλλος, κακῶς δ' ἐκείνον φρονεῖν ὑπώπτου-
 ἔτε καὶ ἔγραφε θεοδώρητος· τῷ δ' αὖθις ὑπὲρ
 ἡμῶν αὐτὸ μᾶλλον εἴη ἢ καθ' ἡμῶν πάντως, πα-
 ρά γε ἀδεκάστοις κριταῖς· ἡμεῖς γὰρ καὶ διὰ θεάμ-
 ατων, καὶ συγγραμμάτων, καὶ συμβαμμάτων, καὶ
 πραγμάτων αὐτῶν, ὅπερ καὶ καρδίᾳ πιστόμεν,
 καὶ σώματι ἀναισχυρῶς ὁμολογοῦμεν, ἐκμέ-
 σθαι προθέμενοι, καὶ πᾶσι προφανὲς παραστήσαν-
 τες, καὶ μετὰ ἱεράς συναχθείσας συνόδους καὶ
 ψήφους ὑπὲρ ἡμῶν, ὅμως οὐδὲν ἥττον
 διαμένομεν ἐπιηρεαζόμενοι. ἀλλὰ γὰρ οὐδ' οὐ-
 τως ἀπειρήκαμεν, καὶ μύριοι ὥσι καὶ ὅποι-
 οῖεν καὶ ὅπως οὖν, οὕτοιγε κατιχύσει ποτε κα-
 κία σοφίας τῆς προμαχονδύμοιρουσης θεόν, ἐκ-

δὲ τῷ συνειδότος καθαρότης ἡμῖν ἱπάρκει, συ-
 νεπιμαρτυροῦντα τὸν παντέφορον ἔλουσα ὀφ-
 θαλμόν, ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων λαθεῖν οὐδυνή-
 σεται ποτε, καὶ ὃν ὑπέρδικον ἐν γε τοῖς τοιούτοις
 ἐλπίζειν. Θεὸς γὰρ ἐκδικήσεων κύριος, ἅμα ἢ καὶ
 παρήγορον χρητὴς μὴ κατὰ παῖς εἰκὴ ἔχει
 αἰρουμένους, καὶ πρὸς τὰ τῆδε κεκηνέναι καὶ
 μόνα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἀδέκατον κρι-
 τήριον ὀποβλέποντας ταῦτ' ἐν ὑπῆρξιν, ἃ με-
 δι' ὑπόπτου ὅλως χεῖν τὰ τοιαῦτα θεάματα, ἐν
 αἰτία καὶ μάλιστ' αἰτία γέγονεν. ἀλλὰ γὰρ ἐγὼ καὶ οὕ-
 τως ἔτοιμος ἦν καὶ προσδραμεῖν τῇ ἐκλαμφο-
 τῇ συγκλήτῳ· καὶ τὸ τῆς αὐτόσε ἀφίξεως ἐξ
 ἐκείνης λαβεῖν ἐνδόσιμον, τὴν ποσαύτην ὑπερβο-
 λὴν καὶ ὅπως ἐν μὴ φέρων τῆς ὑβρεως, ὅτι μέν-
 τοι ἐκ' αὐτῆς ἄλλως ἠδυνήθην τότε ἐπιτυχεῖν, ἢ
 ἐπιδείξας τὰ θεάματα, φηδεῖ τῆς ἡμετέρας
 ἀρχῆς, καὶ κοινῇ τῷ ἡμέτερον δυστυχισάτω γέ-
 νους, κατέχον ἑμαυτὸν τῆς ἐπὶ τῆργον ὁρμῆς·
 εἶχον γὰρ ἄλλως ἐφ' οἷς ἂν καὶ πάνυ διακαγ-
 χάζειν, διασύροντες ὡς ἀσύστατα καὶ μηδὲν ὑγι-
 εῖς ἔχοντα τὰ ἡμέτερα, οἱ πᾶσαν ἂν διακῆσαν-
 τες τῷ πράγματι τὴν προχώρησιν, καὶ τῶν πρὸ
 μικροῦ γινομένων συνόδων τὴν ἐκβασιν· πῶς
 δ' ἂν ἄρα ἢ τῶν τοιούτων γένοιτο θεραπεία, καὶ
 ὅπως μὴ τὰ τοιαῦτα γίνηται τῷ λοιπῷ, φημι
 δὴ τὸ, τοιαῦτα πλάττεσθαι θεάματα, καὶ ὑπο-
 σημαίνει δὴ τὸν χαρακτηρίζεσθαι παρ' ἱεραρχικῇ
 πρὸς ἡμᾶς, καὶ πῶς ἂν ἐκτὸς ἐπιπρεΐας πάσης ἐγὼ
 τῷ λοιποῦ διαμένοιμι, ὑμέτερα πάντως ἔστι φρον-
 τὶς

οὗς ἱερά καὶ θεοσύλλεκτος σύνοδος. ὑμῶν φημι
 πατέρες θεοπύσιοι καὶ θεοσεβέστατοι τῷ πᾶσι τοι-
 σὺν φροντίδα ἐφ' ἑαυτὰς ἀραμένων παρὰ θεῶ,
 ἄλλως τε καὶ ἐφ' οὕτω κυριωτάταις ταῖς ὑποθέ-
 σεσιν. εἰ ὅ καὶ ἡμᾶς παρασταθῆναι ὑμῖν ἐπι-
 κριθεῖν, μόνον περὶ τῆς πρὸς τὴν ἐκλαμψο-
 πύτην γερυσίαν γενηθήτω ἀναφορὰ, καὶ τὰ ἅπα-
 λῆντα πεμφθήτω χράμματα, ὅπως ῥαόν ἡ τῆς ἐν
 τούτῳ ἐποδημίας ἐπιδοθῇ ὑμῖν ἄφρασις, καὶ
 μηδὲν μελήσαντες ὑπὸ πτεροῖς ὡς τινες σὺν θεῷ
 πρὸς ὑμᾶς ἀφιξόμεθα· καὶ ὅτι οὐτε τῆς ἀληθεί-
 ας αὐτῆς ἔτε τῆς ἐκκλησιαστικῆς χρείας ἡμεῖς
 οὐτε ἀρετιμώμεθα. τί ποτε, ἔτε μὲν ποροτιμώ-
 μεθα ἀσπαζόμεθα δ' ἐν τῷ μεταξὺ πάντας ὑ-
 μᾶς μετὰ πάσης αἰδοῦς τὸν ἐν κυρίῳ ἀσπασ-
 μόν, καὶ ἱκετικῶς παρακαλῶμεν καὶ ὑμετέρου
 ἡμᾶς μὴ ἀπαξιῶσαι χράμματος καὶ ὅτι ἂν ὑμῖν
 ἐπιψηφισθῇ διασημάναι τοτὰχιον. συνδιατροῖν
 δέ μοι ὅτι τῷ λοιπῷ ἐν πάσῃ ἀγαθῶν ποροκλή, καὶ
 πρὸς τὸ θεῶν εὐαρεσῆσαι, πατέρες καὶ ἀδελ-
 φοὶ ἐν χριστῷ παναιδεσιμώτατό μοι καὶ πανσε-
 τιμώτατοι, καὶ συνδιατάττοι περὶ τὸ κυρίως δεξιᾶ
 πᾶν ὅτι εἰς τὴν τῷ χριστῷ τῷ σωτήρι ἡμῶν ἐκκλη-
 σίαν συμφέρον, καὶ ὅτι μάλιστα χρήσιμον. αἰδὲ
 ἅγια καὶ θεοπειθεῖς ὑμῶν ὁ καὶ εἰσὶν μετ'
 ἡμῶν, ἀμήν. ἐκ παταβίᾳ πικανέφιωνος ἡ ἐπὶ
 δεκάτῃ κατὰ τὸ φρεσβ' εἰς τὸ σωτήριον.

Epistolae *Maximi Margunii*, quae sequuntur, ex alio Codice MS. prodeunt, & ipso quidem mihi, ut alibi innui, a Viro praestantissimo *Scip. Maffeo* commodato; quumque animadverterim melius utiliusque fore ita ea digerere, ut ratio temporis haberetur, non ut in Epistolis hactenus editis servatum est, Codicis ordini inhaerere; has insequentes suo quamque tempori aptatas distribuere visum est, loco opportune indicato, ubi praecedentium quaelibet inserenda fuisset. Idem autem ordo iustaque aetatis Epistolarum series in omnibus distinctius exactiusque servabitur, quum earumdem Latinam interpretationem exhibebimus.

Τῷ ὁσίω πάτῃ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Γαβριήλ τῷ
σεβήρῳ, Ἐμμανουὴλ ὁ μαργούνιος, εὖ πράττειν.

Η Κυτάμοι τὰ περὶ τοῖν νεανίαιν ἤγε κεχώρηκεν, ἐξ ἧς προωλὼ ἐπιστολῆς ἐμοὶ πέπομφας, ὧς δαίμοι κεφαλὴ γαβριήλ, καὶ ὅσον μὴ ἐπὶ τῇ αὐτοῖν προαιρέσει ὡς καὶ αὐτὸς ἐφθίω σοι πρότερον γεγραφὼς καλῶς εἶχε τὰ τέτοιον. τῷ γε ᾧ ἀνεπισκέπτως πῶς, καὶ ἴν' οὕτως εἶπω ὥπλως εἰς τὴν προαίρεσιν αὐτοῦς ὑποβλεψάμεν, τὰτ' ἂν πάντως φανείη. ὅσον δ' ἐπὶ τῷ τῆς προαιρέσεως ἔσῳ, καὶ αὐτὸς σοι ξύμφημι, κακίς αὐτῷ τὰ αὐτοῖν διοικῆσαι. καὶ ᾧ δὲ καὶ
πο.

πολὺς παρ' ἡμῖν γέλως ἔκγε τῶν ἐπιριάζειν
 σπουδὴν ποιημένων ὑπὲρ αὐτοῖν κεκίνηται, τῷ
 τε τὸν ἕτερον ὅσον ἔπω μεμαθηκέναι ὑποπλα-
 σόμενον τὸν ἑταῖρον καταλιπόντε, καὶ τῷ θά-
 τερον ἐδὲ χεῦ, ὡς λόγος, τῆς μοναχικῆς εἰσα-
 γαγῆς ὑπογυθυσάμενον, πέχισα εἰς τὰ εἰωθότα
 ἐπαναστρέφαι. ἀλλὰ τίς οἶδεν, εἰ καὶ δὲ ὑπο-
 πλαῖσαι ἐκείνῳ ἐν μοναχικῷ ξυυέφερε χήμα-
 τι, καὶ πύτῳ τὸ παραμῆναι ἐπ' ὠφελείᾳ δὲ
 γέγονε; τῷτο μὲν αὐτὸς ἔχωμαι, καὶ εἴθε καὶ τῷ-
 ὦν κακείνῳ εἰς τὸ βέλτιον τὸ πρᾶγμα ξυμπέσει
 δὲ. ἐγὼ δ' ἄλλιν τὸ γέσόν ἐπαινῶ, ὃ Γαβριὴλ,
 καί σοι συγχαίρω φρονουμένῳ τὰ βέλτισα, πλὴν
 γε τῷτο καὶ μόνον εἰπεῖν ἔχω σοι, μὴ πάντ' ἐμ-
 μένειν τῇ βραδύτητι, ἀλλ' ὥς καπεῖδαν. θεῶ
 βουλομένε ὦν ἐπιδεῆς τυγχάνεις ὦν, δύπορή-
 σης. ἔπω δ' ποιῶν σαυτῷ τε καὶ μοι χαρεῖν τὰ
 μέγιστα. ἡ μὲν παλαιὰ διαθήκη πολλὰ ἤδη τύ-
 ποις ἐκδέδοται· τὸ δ' καὶ τῷ δαμασκηνῷ περὶ ἀδίου
 γράφαι οὕτω γέγονεν ἐπ' ἀδείας ὡς ἦν βελομέ-
 νῳ μοι. σὺ δ' μοι τέττε ἔνεκον σύγγνωθι, ἔπειτ'
 εἰ με δεῖ ταλὴθές εἰπεῖν, ἐδὲ πρὸς τοσοῦτον ἀν-
 τέχειν δύναμαι καύσωνα, καὶ χείρισθ' ἔξον
 τὰ κατὰ τὸ ὀφθαλμῷ, μὴ τῆς ὑγείας ἐπιμε-
 λόμενον, παῖδες ἰατρῶν με ἐπαίδευσαν. σὺ δ'
 ἅντ' ἐκείναις τέττω, ὅπερ νῦν πέμπω σοι, κέχρησο
 καὶ φιλοσόφει ψυχῇ τε καὶ σώματι. ἔρρωσο.
 ἐκ παπαβίου, βοηδρομιῶνος πέμπτη ἰσαμένου,
 τῷ φρον' ἔτους.

Τῷ

Τῷ ὁσιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Γαβριήλ φ. φ.
σεβήρῃ, Ἐμμανουὴλ ὁ μαργούνιος, ἀ. π. ρ. α. τ. η. ν.

ΕΜοὶ μὲν πᾶσα καὶ σπουδὴ καὶ φροντίς γίνε-
ται κατ' ἡσῆν πρὸς τε τοὺς ἄλλοις, καὶ
τὸ, πὴν τῇ ἡμετέρου δόγματος παντὶ δένει ἀ-
λήθειαν διατείνεσθαι, ὡς θεῖα μοι κεφαλὴ γα-
βριήλ. οὐ μικρὸν ἦ μοι δοκεῖ τὸ γε πᾶ, καίρια
βλάπτεσθαι, ὅπερ πάχειν οἶμαι πᾶς μήτε σπυ-
δῶ μικράντινα γούν, ἐπειδὴ περ ἡδέον τοῖς
τοιούτοις ἐπιχειρεῖν ἔχ. οἶοντε ποιημένους, μήτε
μὲν ὅλως πὴν περὶ τὰ ποιαῦτα φιλομαθεῖαν ἀ-
σπασμένους, ὡς ἂν αὐτοῖς περιγίγνοιτο τὸ, καὶ
λόγῳ καὶ ἔργῳ τοῖς τῷ δόγματι αὐτῶν ἐναν-
τιούμενοις καὶ ταῦτ' οὐδὲ καὶ θαρρύντως ἀπα-
τᾶν δυνάσθαι, ἐμοὶ μὲν οὖν οὕτω καὶ ἄλλῳ μέλ-
λειτε καὶ μελλήσῃ ἀείποτε, καὶ ἦν εἰ καὶ μὴ πᾶ
ποιαῦτα μέμνημαι; καὶ τῷ τὸ μὲν καὶ μόνον πὴν ἀ-
γνοίαν προδήλως παρίσῃσι τῷ γε μὲν καταβε-
βληκότις σπουδῶν τινα, οὐ μὲν γε διάποι τῷ το
καὶ τὸ φιλομαθὲς ἀπεσέρημαι, οὐπερ παρόν-
τος σὺν θεῷ, πᾶ πάντα ράσα τῷ βυλομένῳ
περαίνεται, ἀλλὰ πρὸς τί ταῦτ' ἔρεῖς, ὡς Ἐμμανηή-
λε, πρῶν μοι μικράτινα περὶ πῶν τοιούτων νικο-
λάῳ τῷ ἐκ τῆς ἑταιρείας πῶν σαυροφόρων, οἷδ'
ὡς οἶμαι τὸν ἄνδρα ἐν εἰκοντῷ διαβίβοι ἀ-
πέσαλται, ἐν οἷς ἄρισ' ἔχον πᾶ τῆς ἡμετέρας
θρησκείας τᾶτε ἄλλα, καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τῆς τῇ
παναγίᾳ πνύματος ἐκπορεύσεως ἀπεφάνημεν
μυσήριον, καὶ μηδὲν ἀλλόκοτον, μήτε μὲν ἀπα-
δοῦ

δοῦν τῆς τῶν ἡμετέρων θεολόγων γνώμης ἡμᾶς
 πρεσβούειν, ἀλλὰ τὸ ὑμπάλιν πᾶν ὅτι ὑγιὲς δο-
 ξάζειν, καὶ τὲτ' ἀνωθεὶ ἐκ πολλῆ διιχυρίσα
 μὲν ὡς οἶον τε. τέλος δοῦν καὶ τὸτο προσεθέμην
 τοῖς χράμμασι. φημί δὴ τὸ προσέπειν αὐτὸν ἢ
 παρακαλεῖν ὅσον τάχος ἀντεπιστείλαί μοι, καὶ πῶν
 ἂν ἔχοι περὶ τῶν πῶν γνώμην. ἔστι γὰρ σοφὸς
 ἀνὴρ, καὶ φίλος, καὶ τῶν μάλιστα ἔμπειρος,
 ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐπιστήμων, καὶ εἰπὼς τοῖς εἰρη-
 μένοις μοι ἐν ἐκείνοις ἀπολογητέον, δηλώσαί-
 μοι. ἐκείνῳ δὲ ἀντεπεσάλακα μὲν, ἐδὲν δὲ πε-
 ρὶ ὧν ἠβυλόμην ἀπεκρίνατο. ὁ λόγόν τε μὴν ἐκ
 οἷδ' ἥττον ἀφορμὴν δύνων, ὅπως μὴ ἥττων, εἰ μὴ
 σφάλλομαι, τῷ ἡμετέρων φανείη, ὅρον τινὰ τῆς
 ἐνφλωρεντίας σιωδόδου συνπέπομφέ μοι τοῖς χράμ-
 μασιν. ἐγὼ δ' ἀναγνὼς τῶν, ἐκ οἷδ' ὅτι καὶ εἰ-
 πῶ, περὶ τῶν παρῆταρχων; αὐτῶν τε περὶ καὶ
 τῷ βασιλεύσαντος τότε ἰωάννου τῷ παλαιολόγῳ.
 τὲτ' ἐν ἑνέκῃ καὶ σοι ἐπιστῆλαι διέγνωκα, τῷ
 πλείσῃν περὶ ταῦτα σπεδὴν τιθεμένῳ, καὶ τὸν
 ὅρον ἅμα σοι πέμψαι ὡς ἂν τι σοι δοκεῖ περὶ
 τῆς, καὶ πῶς τῶν ἀπαντητέον παρὰ σοι μάθοι-
 μι. σὺ δὲ θεία μοι κεφαλὴ τῶν παρακαλῶ ὅ-
 σον τάχος ἐκτελέσαι ἀξιώσον, διττῶς γὰρ χα-
 εῖ ἡ μοι παχὺ χαλεζόμυρος, καὶ ἐν ταῖς πρὸς κύριον
 δόχαις σε καμῆ δέομαι μέμνησο. ἐρρώσο ψυχῇ
 τε καὶ σώματι. προσειρήσθω μοι διὰ σε προσκυ-
 νητῶς ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος σιμβρου
 ἐκ παταβίου δούτερᾳ ἐπὶ δεκάτῃ βοηδρομιῶνος,
 τῷ ἀφογ' ἔτος.

Τῷ

Τῷ ὁσίων πᾶσι ἐν ἱερομονάχοις Γαβριήλ τῷ σεβηρίῳ.
Εὐμανυὴλ ὁ μαργένιος & πρᾶττην.

Α΄ Πεδεξάμην τὰ σὰ γράμματα διὰ τῆ πωδ-
λαβῆς πατρὸς κυρίου ἰωνᾶ, ὡς θεία μοι κεφα-
λή Γαβριήλ, οἷς ὅτι τάχιστα ὑπὸ πολλῶν τῶ ὄντι
πραγμάτων κωλυομένῳ μοι ἀποκρίνασθαι ἔχ ὑ-
πῆρξεν· ἐγὼ γὰρ εἰ καὶ τις ἄλλος μέγα τι τί-
θεμαι τὸ, καὶ γράμμασι σοφῶν ἀνδρῶν ἐντυγ-
χάνειν, καὶ τῇ τοῖς ἀντιστρόφως, ἐπειδὴν ἡ
μοι ἐπ' ἀδείας ἀντεπιστέλλειν, ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶν-
τα μὲν ἡμῖν ἐκ ἕξουσιν ἐπιτελεῖν βελομένοις.
χρεῖα ἢ καὶ δίκαιότητος, καὶ πρὸς τέτοις πολλὰ
τὰ ἐμποδῶν ἔσθ' ὅτε τῇ προθυμίᾳ γιγνόμενα,
συγγνώμης ἂν ὧν ἕνεκα εἰρηκα παρὰ σοι τῆς
βραδύτητος νομιζοίμην, ὅπως πρὸς τοῖς ἀγί-
οις σαφῶς, εἰ μὴ σφάλλομαι, καὶ τὸ πρὸς σε φίλ-
ξον ἐπίσασσαι, καὶ ἐκ ἂν ἀμελείας γράψαι
με γράφῃν. καὶ ταυτὶ μὲν εἰρήδω μοι ἐπὶ τοσούτον
μέλλουσιν, ὡς ἀνείκατηγορίαν διὰ τοιαύτης ἀπολο-
γίας ἀποφύγοντι. ἐγὼ ἡ καί τοι κατὰ τῆ παρόντος
ἐκ ἀγῶ τοιαύτην χολὴν οἷαν αὐτὴ ἔχειν ἐδίδου
τὸν πρὸς σὲ γράψαι βελομένον, ὅμως γε μὲν
ἵνα μὴ τῷ καθήκοντος ἀπολίποισι, αὐτοχεδί-
ως ὡς ἔχω ταυτὶ γράψαι προήρημαι. περὶ μὲν
τῷ πατρὸς ἡμῶν μερικρὶς μηκέτι λυπέμενος δια-
τέλει, ἀνέλαβε γὰρ μικρὸν ἑαυτὸν, καὶ κρείττων
τῆς νόσου γέγονε θεοῦ χάριτι, καὶ μετ' οὐ πολὺ
ταύτης ἀπαλλαγῆναι πέποιθα· περὶ ἢ τῷ θρᾶ
νικολάῳ ἐδέε τι καιρὸν, ἐγὼ τε καὶ περαιτέρω
χω-

χωρεῖν ἐκ ὑβελήθην πρὸς αὐτὸν ὑπολογόμε-
 νος τῷ μὴ τὰ τῆς οὔδατος διεξελεῖν συνόδου,
 κακείνος ἔδεν ἔτι περὶ τῆς ἐκτοτε ἀπεκρίνατο
 ὅσον οὐπω ὡς εἰς ἡμᾶς ὡς δὲ ἐπιστολῆς ἐμήνυσεν,
 ἀφιζόμενος. σὺ δ' εἶπερ ἐν τῷ μεταξὺ τὴν εἰρη-
 μένην σύνοδον πέμψοις μοι τὰ μέγιστα κεχαρι-
 σμένος ἔσθι μοι. περὶ ἧς παλαιᾶς διαθήκης ἢ
 μᾶλλον εἰπεῖν περὶ τῶν αὐτὴν ἐξηγημένων ἔ-
 δέν εἰπεῖν μοι εἶχεν ὁ σοφώτατος πίνελλος, πλὴν
 δ' ὅτι τις βίβλος ἐκδέδοται οὕτως ἔχουσα τὴν
 ἐπιγραφὴν, *Oeconomia Biblicae Eden*, ἢ πάν-
 των τῶν ἐξηγησαμένων ἔχει τὸν ἱνδικα. σὺ ἢ
 τῆς καὶ μόνον χάριν εἰ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις
 περὶ τῆς ζητήσεως ἅμα τῷ πεπαιδευμένῳ μι-
 χαήλῳ τῷ ἐπάρχῃ, ῥάς' ἂν ἔροις τὸ ζητούμε-
 νον. εἰ γὰρ τῆς δύπορει ὁ πίνελλος, ἐκ ἂν ἄλλο-
 θεν ἐδεήθημεν. καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων. σὺ
 δὲ ὦ θεῖα μοι κεφαλὴ φιλοσόφει περὶ τὰ θεῖα
 καὶ φίλει φιλεῖντά σε. κωνσταντῖνος παρὼν τοῖς
 νῦν ἀπ' ἡμῶν γεγραμμένοις. προσαγαγῶν εἰσε
 ἐμοῦ τὰ μέγιστα. ἐκ παταβίου, βοηδρομιῶνος
 δ' ἀπὸ τέρφου φθίνοντος, τῷ αφογ' ἔτης.

ΤΟΤ ΑΤΤΟΤ ΤΩ ΑΤΤΩ.

Ε'Μοὶ μὲν καθ' ἐκάστην, ὦ θεῖα κεφαλὴ Γα-
 βριῆλε, κυρδυνεύει χερδὸν τὰ τῆς πίστεως,
 σοὶ δ' ἔδεν ἐμοὶ γε δοκεῖν περὶ τῆς μέλλει,
 καί σοι λοιπὸν σκοπεῖν ἐξεστίν τις ἢ ἀπόλεια, ἔ-
 τε δὴ πω διάγραμμάτων... ἢ περ ἔχει τὰ μὰ ταῖς
 πα.

ρελθέσαις δηλώσαντι, καὶ τινὰς τῶν σῶν βί-
 βλων αἰτίσαντι. ἀποκρίνασθαι γὰρ μοι, εἰ καὶ
 μὴ βελομένῳ σοι εἴη πέμψαι, ἡξίωσας ἀρ' εἶ
 ἔπαρὰ τὸ τοσαυτὸν τε ἅμα καὶ με ἀδικεῖς; ἐμοὶ μὲν
 τὸ γ' ἔμον εἰπεῖν, καὶ μάλιστα φαίνεται. πῶς
 ᾧ εἶ, ὅπως γε κοινὸς ὁ ἀγὼν, καὶ τῶν ἀγώνων ὁ τί-
 μιώτατος τε καὶ πάντων ἐξαίρετος; ἴδι τοίνυν
 ἐμέ τὰ τῆς ἐν φλωρεντία γυνομένης συνόδου
 πορακτικὰ ἐπιμελῶς πάνυ, ὡς εἶχον δένεας,
 διεξελεθόντα, καὶ ταῖς τῶν κατ' ἐκείνην τὴν συ-
 νόδον δρεθέντα ἡμετέρων πατρῶν υποχρέας
 ἰδόντα, καὶ τέλος τέτοις με συνερεῖν, εἰ μή τις
 ἐν τῷ μεταξὺ κρείττων γένοιτο πρόνοια, ἐγνωκό-
 τα. φίλον ᾧ τῷ ὄντι καὶ γένος καὶ πατρὸς καὶ
 γονεῖς, ἀλλ' εἴγε παρέμοι πάντων φιλοτάτη κα-
 θέστηκεν ἡ ἀλήθεια. ἴδου γὰρ σοι πῶς ἔχει τὰ-
 μα δεδήλωκα. σὸν δ' λοιπὸν εἴτις σοι λόγος
 τῆς ἐμῆς, ἔχῃ τι δ', ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν κατ' ἡμᾶς
 ἄλλων σωτηρίας κρείττοντι προβλέψασθαι, καὶ
 τὸ τοιοῦτον κατ' ἀλήθειαν. ἔσι δ' ὅφημι, μήθ' ὡς
 συναινέντατι τῷ ἡμετέρῳ δόγματι; ἀπαρέσι-
 κοντι τῷ θεῷ ἀποφύνασθαι τὸ τοιοῦτον ἀρ' οἷας δέ-
 ποτε τιμωρίας ἄξιον, μήτε μὴν ὡς δεδίοντα, καὶ
 ἴν' οὕτως εἴπω, φοβούμενον ὅπου οὐκ ἔστι φό-
 βος, τῶν παρ' ἡμῶν ὁρθῶς δοξαζομένων προ-
 δεναίτι, τὸ γε ἐλδύθερώτατον, ἀλλὰ τε θαρ-
 ρηκότως πάνυ ἡ περ θεῷ φίλον εἰπεῖν τὴν ἀλή-
 θειαν. ἐγὼ μὲν ᾧ αἰεὶ τὸ πατρικὸν δόγμα
 ἐφύλαττον, καὶ ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ περ αὐτὸ
 κατὰ τι παραβλάψαι, ἢ παρελθεῖν μοι ἢν
 αἶρε.

αἰρετώτερον, νῦν δ' ἐπειδὴ ὄξω ἐφθην ἰδὼν,
 εἰδὲν οἱ λατῖνοι ἐφ' αἷς δοξάζουσι, τυγχάνουσι
 ἀμαρτάνοντες, συνερεῖν καὶ τὸς ὁρθῶς ἔχουσι
 καὶ κατ' ἐδὲν ἀπάδουσι τοῖς ἡμετέροις παῖ-
 σιν, ὅσον ἐπὶ τῇ τῷ παναγίᾳ πνεύματος καὶ ἐκ
 τῆς οὐκ ἐκπορεύσει τοῖς ἐκείνων διέγνωκα. ὅδ' ἄ-
 γνωστὸν τῷ τοῦ ἀρχέξω, σὺ τῆς τοῦ ἔσθ' ἐστὶν ταμάλιστα αἰ-
 τιος, ἐπειδὴ σοὶ τὸ πᾶν ὡς καλῶς κρίνειν τε
 τὰ τοιαῦτα καὶ νεφετὴν ἐπὶ τὰ κρείττω ἐπισα-
 μένῳ ἐπέθηκε, εἴπερ οὖν ἔτι πῶς τοῖς τέτοις
 δόγμασιν ἐναντιέσθαι, ἄλλως τε καὶ τοῖς ἐν
 φλωρεντία γινομένοις τε καὶ ὠριθεῖσι χράζον
 μοι τὸ τάχισον δέομαι. τί γάρ τίς μοι πρὸς
 θεῶν χαριεστερον; ἢ μάλλον εἰπεῖν τῷ θεῷ ὡς
 ἀρεστότερον, ὅπερ εἰ μὴ ποιήσεις (ἀπείη ἢ τῷ τοῦ)
 καλῶς οἶμαι τὰς διὰ ταῦτα τῷ σωτῆρος ἀπειλὰς
 ἐπίσασσαι, καὶ περὶ μὲν τίς ἄλλος. ταχέως ἔτι
 ὡς εἶχον καὶ ἀπαρασκόπως ταῦτά σοι γέγραφα
 μὴ βέλῃς ἢ παρακαλῶ προφασίζεσθαι, μὴ τε
 μὲν ἄλλως ἐπὶ τῷ τοῦ παρακινεῖν. λέγω δὴ τὸ
 κρύφα φρουρεῖν τὰ τῆς πίστεως, ὡς ἀνὴρ δειλι-
 ῶντας, καὶ μὴ τὰ καλῶς φρονέοντας, ἀλλὰ ταῦ-
 τα μάλλον σαφῶς παρόξυνε κρατεῖν εἶναι, με-
 μνημένους τῷ λέγοντος, ὅς τις με ἀρνήσεται ἐμ-
 ποδοῖεν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀρνήσομαι καὶ γὰρ αὐτὸν
 ἐμποδοῖεν τῷ πατρὶός μου τῷ ἐν οὐρανοῖς. σὺ
 δ' ὦ θεῖα μοι κεφαλὴ, τὸ τῆς ἡμετέρας πίστε-
 ως σήμα, ἐπεὶ δ' ἂν μοι βελήθης ὑποκρί-
 νεσθαι, ἅμα καὶ τὰς βίβλους ἐκείνας πέμψον
 μοι δέομαι. ἐκ πανταβίᾳ πρῶτῃ ἐπὶ δέκα πο-
 σειδεῶνος τῷ ἀφογ' ἔτους.

ΤΟΥ

ΤΟΤ ΑΤΤΟΥ ΤΩ ΑΤΤΩ.

ΜΗ' δ' ἔχθαιρε φίλον σὸν ἀμαρτίδος εἶνε-
 κα μικρᾷς, ὁμῶς γε μὴν σὺ καὶ τὴν ψῆ-
 φον ἀπέδωκας, εἴτε καλῶς εἴτε καὶ ἄλλως θαν-
 μάσιε, ἄλλωσθε καὶ τὰ κατ' ἐμὲ οὐ βρόπον κε-
 χώρηκε ξίτην ταύτην ἡμέραν ἀνηκοῶς, καὶ γὰρ
 εἴπερ ἐμὲ ἐλέλυθον, ἐγώ τε καὶ τὸ αἴτιον τῷ ἐν
 ταῦθά με παρακατέχεσθαι ἐπὶ τοσούτων δεδή-
 λωκα, καὶ πῶς ἐγνώκειν τῷ συμβαίνοντι, ἢ
 μᾶλλον εἰπεῖν τοῖς κατ' ἐμοῦ μηχανομένοις
 παρὰ χείρονός τινος ἐπινοίας παραμυθίας
 τινὰ ἢ ἀπαλλαγὴν ὅλως πορίσασθαι τε καὶ ἐ-
 ξέρειν, ἐ μὲν ὡσαύτως καὶ τὰ τῆς ἐμῆς μετα-
 βεβλῆσθαι προαιρέσεως, ἀλλὰ μᾶλλον ἀκμάζειν;
 καὶ περαιτέρω τῇ προθυμίᾳ φέρεσθαι. τίς οὖν
 σοι συγγνώμη ἐν κατ' ἐμῆς τοσούτων ἐφάρμακ-
 των; ἀρ' ἐκ ἀπολογίας ἄξια ἄμοι γέγραπας. μὴ
 ἄλλον πρῶτά μεεῖναι νενόμηκας; ἐγὼ μὲν τῷ
 ὄντι ὧ μὴν σε χεῖρόν ἄλλον ἐμὲ εἶναι, καὶ μὴ τοι-
 αῦτα κατ' ἐμῆς ἂν ὑποπτεύσαιποτε, νῦν δ' οὐκ
 οἶδ' ὅπως τολμῶ εἰπεῖν τῆς ἐλπίδος διήμαρ-
 τον τοιάτον ὁρῶν τε ἢ ἀκέων ἐμὲ φανταζόμενον,
 πλὴν ἐμοί τε καὶ σοὶ εἴτερ βελομένῳ τὰ με χει-
 τῶτες πεπαίχθω. πέπεισμαι ᾧ ἐγώ γε τοιούτον
 σε ὄντα τὰ περὶ ἐμὲ οἶον καὶ πρῶτερον εἰ δὲ
 καὶ τι σοι ὡς ἔτυχε γέγραπται πρὸς ἐμὲ, τῷ-
 πο τῷ κατὰ φύσιν προσνέμω θυμώδειςσι. ἐγὼ
 ἔλοιπόν δίκαιος ἂν εἴην εἰπεῖν τι καὶ τῶν ἐμῶν
 οὐ

οὐ μὲν παῖδας τὴν περὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐπιμέ-
 λειαν εἴπερ ἄρα ὡς φῆς δι' ἐμέ, καὶ εἴτι ἄλλο
 τοῖστο· ἐγὼ ὅ (καὶ τέτε μάρτυς με τὸ παντέ-
 φορον ὄμμα) καὶ πατέρα, καὶ πρόσδοτον ἢν τινὲς
 ἐμοὶ ἐπιβάλλουσιν ὡς καὶ οὗτος οἶδα καὶ ἡ μικρὰν
 ἀνάπαυσιν, καὶ ἡ ὀλίγας ἀφορμὰς τῶν μὲν
 εἶναι, τῶν ὅ ἐκείθεν πολλὰς με ἐπιζητούν-
 των ὑποχέσεσι. παρήμι τὰ τῷ ἐπισκόπου, καὶ
 ἄλλα πολλὰ ἡ διὰ σὲ καταλείπω· ἡ ὅτι ὑπε-
 χόμην συναποπλᾶσαι σοι, καὶ συμβιῶσαι,
 καὶ εἰ δέον καὶ καλῶς ξυναποθασεῖν, εἰ καὶ ταῦτα πάν-
 τα τάλιθες εἰπὲν, διὰ χειρὸν πρότερον διέγ-
 νωκα. σοὶ ὅ καὶ μαθεῖν ἔξω παρ' ἄλλων ἄπερ
 ὁ τὴν τῷ βησαρυῶνος βιβλιοθήκῃ πιναθεὶς
 ἐπιχρνεῖται μοι. φημί δὴ τὴν εἰς τὴν τῶν λατίνων
 γλώτταν τῶν ἐκεῖ βιβλίων μετοχέτασι, ὅπερ
 εἴπερ καὶ ἄλλοι ἀσμένως ἀν' ἀπεδεξάμην εἴ-
 περ κατὰ σὲ ἀσάπως εἶχε με τὰ τῆς γνώμης.
 λείπεται γὰρ σοι παλινωδία ἄσαι ἐπὶ τοῖς γε-
 γραμμένοις. ἐμοὶ ὅ ὥσπερ ἔφθην προειρηκὸς πα-
 ραχωρῆσαι τῷ φύσει θυμῷδεσσ. καὶ ὅ ἂν οἱ
 μαίσοι τοιαῦτα γεγράφθαι, μὴ πρότερον τῷ θυ-
 μῷ παρά τὸ δέον ἐπαρατήσαντος. Εἴρῳσο καὶ
 σύγγνωθίμοι συγγινώσκοντι, καὶ φίλει φιλεῖν-
 τὰ σε ὡς ἄλλον ἐμέ, καὶ εὐελπὶς γίναται περὶ
 ἐμέ ὡς ὅσον οὐ πῶ ὑποδεξάμενός με ὡς ἐστὶ βε-
 λομένῳ σοι, καὶ μηδενὶ δεῖξον ἐπιστολὴν συγ-
 κεχυμένην ὅπερ ἰζέτει τὸ παράγμα γεγενημέ-
 νον μοι. Ἐκ παταβίᾳ βοηδρομιῶνος δεκάτης,
 τῷ ἀφορ' ἑτάς.

Τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ φιλαδελφίᾳ, καὶ ἀδελσιμωτάτῳ πατρὶ, κυρτῷ Γαβριήλ τῷ σεβύρῳ
 μαξιμοῖ ἐλαχιστὸς ἱερομόναχος ὁ μαργνίνος,
 εὖ πράττειν.

ΠΟλλάκις μοι σκροπεμένῳ τὰ τῆς σιγῆς
 σε, ἢ ἐπὶ πσῶτον σιγῆσαι προήρησαι,
 ἀφ' ἧ καταλιπεῖν ἡμᾶς διέγνωκας, τὸ πά-
 λαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι μιλήσιοι ἐπέρχεταιίμοι
 κατ' ἐμαυτὸν λέγειν πανιερώτατε δέσποτα. χα-
 λῇ ᾧ ἂν ἐπιλαθοίμην τῶν ὧν μεταξὺ τῆ ἀπο-
 δημῆν σε ὑπέχου μοι ὑποχέσεων, φημί δὴ,
 ὡς καθόλουτε περὶ τῶν ὁσημέραι συμβαινόντων
 ἐκτῶν ἐνόντων δηλοίης, καὶ ἐν μέρει τῶν κατὰ
 σέ κατ' ἑκάστα. ἐγὼ ᾧ πόλις ποτὲ ἅπαξ σοῖς
 ἐντυχὼν γράμμασι, καὶ αὐτοῖς αὐτοχεδίοις, καὶ
 ὡς ἂν εἴπει τις, πετῶντι καλὰ μὲν γεγραμμέ-
 νοις, οὐδέ πω καὶ νῦν καὶ δούτερον ἀπὴλαυσα,
 παρᾷ ματῶ ἄντι τὰ μάλισα ἀπαρέσκον μοι. πό-
 τερον ἔν ἀδικεῖν με παρὰ τῷτο προείλω, ἢ τῷτο
 μὲν οὐ δόλως, ἀλλὰ τῷτο ποιεῖν καταναγκάζῃ καὶ
 μὴ βελόμηνος, ἢ καὶ πάντως ἔγω πῶς τεχνά-
 ζῃ παράγε τοῖς ἐρωμένοις θείως, ποιεῖν ἐ-
 πιδιδόναι τὸν ἔρωτα; ἐγὼ μὲν ἔν ὁποτέρως ἔν
 ἔχοι τό γε μέχρι τῷτο σιμβάν σύνοιδάμοι καὶ
 φιλεντίσε καὶ δόλαβεμένῳ τὰ μέγιστα. σὺ δὲ
 τῷμπαλιν δίκαιος ἂν εἴης μὴ ἐπιλελῆσθαι τοῦ
 φιλικῷ καθήκοντος, εἴγε φιλεῖς ἀληθῶς μάξι-
 μον. εἰ ᾧ καὶ ἐπιλέλησάεπως ἐν τῷ παρὸ τέτε.
 τῷ λοιπῷ γὰρ μὴ τοιῶτος γένοιτο. ἀδικοίης ᾧ
 ἂν

ἐν σαυτὸν ἄμα, καὶ τὸν πρὸς ὃν τριαυτὰς πάλαι
σωέθῃ τὰς συνθήκας, ὡς μήτ' ἂν τόπῃ δια-
στήματι, μήτε μὲν χρόνῳ μήκει, μήτ' ἄλλῳ τῶ
πῶν τοιούτων διαλυθῇσιδαί ποτε, καθάπερ αὐ-
τὸς ἀπεφάνε ἐνταῦθα πατρὶν, καὶ ἱκανὸν
χρόνον συνδιαξίψας μοι. Ἐρρώσο παντερώ-
τατε δέσποτα, καὶ σύγγνωδίμοι τό γε νῦν εἶναι
ἀναγκαίως λακωνίζοντι, καί μοι ἀντεπιστεῖλαι,
ἐπιδ' ἂν ἦσι διυαμένῳ, ἀπαξιώσεως κρή-
τηθεν, μαιμακτηριῶνος ὀγδόῃ φθίνοντος, τῷ
αφοήετις ὑπὸ τῆς τῷ σωτῆρος ἡμῶν γεννή-
σεως.

Τῷ παντερωτάτῳ ἐρχισπισκόπῳ φιλαδελφίῳ καὶ ἡμέτερῳ
κατὰ πνεῦμα φιλοσοργετῷ πατρὶ κυρίῳ γαβριήλῳ
τῷ σεβήρῳ μᾶξιμος ἐλάχιστος ἐρομόναχος
ὁ μαργουνιος. εὖ πράττειν.

Ολίγη πάνυ ποιεῖν ἔοικας τὰ ἡμέτερα, πα-
νιερώτατε δέσποτα, ὅσον γε ὅξ ὢν μέ-
χρι τέτε μικρὸν γέν καὶ ἡμῖν ἐγχαράξαι. γεα-
μάτιον ἐδιέγνωκας. τεκμαίρεσθαι ἔξεις, καί τοι
γε πολλῶν πολλὰκις καὶ πῶν οὐχ ἔγω σοι χρω-
μένωνν τριαύτης διεργέσεως παρὰ σὲ τῆς θείας
καὶ ἱερᾶς κεφαλῆς μὴ ὑπολειπομένων. εἰ μὲν
οὐ ἐγὼ γε μή σε τοῖς ἐμοῖς προέφθανον γεα-
μασιν, τίχ' ἂν ἔχ' ὅτι γε ἀχαρσεύας, ἀλλὰ δὴ
καὶ ἀμαθείας οἶας ἐν γεαφῇ ὑποφέροισι. ἐπεὶ
ἢ καὶ δὲς ἦδη καὶ τρεῖς ἀπεσεύλας, τῷ ποθεμέ-
νῳ ὑποτυγχάνω, θάτερον φαίητ' ἂν ἐγὼ γε, ἢ

σέ τῶν φιλικῶν χεδὸν ἐπιλελῆσθαι, ἢ σέ μὲν
 καὶ πάνυ διὰ μνήμης ἔχειν τὰ κατ' ἡμᾶς, τῶν
 δὲ διακομιστῶν ἔχειν ἐφ' οἷς ἂν νῶν ἐκάτερος
 διασύροιμῃ τὴν ἀμέλειαν, ὅμως δοῦν εἴτε καὶ
 ἔπως, εἴτε καὶ ἐκείνως ἔχει τὰ τοιαῦτα, οὐκ ἂν
 παντάπασιν ἀποφῆναιμι. τίς δὲ γένοιτ' ἂν τῷ
 ἀράγματος θεραπείᾳ, καὶ ὁποίως σὸν ἂν εἴη
 ὀξετάζειν, ὅς γε καὶ σοφίας καὶ χάριτος ἡ-
 ξίωσαι θειότερας τε καὶ ἀκρεβετέρας. ἐγὼ γε
 μὲν εἰδ' ἀποσερούμενος φείσομαι τῷ λο:ποῦ
 γραμματῶν τῶν πρὸς σέ δυνατῶν, τὸ δ' αἴτι-
 ον τῷ παρόντος γραμματος, ποιῶν. ἐγὼ μὲν εἰ-
 δώς σε καλῶς ὡς οὐδεὶς εἴποιμ' ἂν ἄλλος, τὰ
 τε ἄλλα καὶ τὸ ὑπερβάλλον σου τῆς φιλοπτωχίας
 ἄλλως τε καὶ τὸ πρὸς τὸ χειριστικὸν κατῆκον
 ἀφωρῶν, ἔχ' ὑπεσειλάμην τῷ μή σοι συσῆσαι
 τὰ δυνατὰ τὸν τῶν ἐμῶν γραμματῶν διακομιστὴν,
 μανοῦηλὸν φημι τὸν φρασά ὃν καὶ ἄλλοτε οἶ-
 δα δὲ πεποιηκώς· πλήρωσον ἔν καὶ αὐτοῖς σὸν
 τὰ τῷ ἔθες, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς εἰδοίης, ἐμὲ τί δύ-
 ναται παρά σοι, καὶ σοι διὰ τῆς τοιαύτης κα-
 λοκαγαθίας τὰ τῆς θείας χάριτος πλείω τε καὶ
 μείζω τὴν ἐπίδωσιν προσεπιλαμβάνοι. παρα-
 λείπω ὅν τὸν τῶν πολλῶν ἔπαινον, ἅτε δὴ πόρ-
 ρῳ βάλλοντα τῷ ἱερεῖ τῶν θείων ἀνδρῶν σκοπεῖ
 καὶ παρὰ τῷ τόγῃ εἰκότως παρ' αὐτοῖς παρορω-
 μῆρον ταῦτ' οἶδ' ὅτι ποιήσεις, καὶ αὐτὸς ὅς ἐ-
 αὐτῷ ὀρμώμενος, πρὸς ᾧ καὶ ἡμῖν τοῖς σέ τὴν
 θείαν καὶ ἱερὰν κεφαλὴν κτφιλῆσι, καὶ ἐν τοῖς
 μάλιστα δὺλαβεμένοις χαριζόμενος. περὶ τῶν
 τῷ νύσ-

τῆ νύσσης συγγραμμάτων, ὧν ἐκεῖνος κατ' ἰ-
 μίε σιωπεράφατο, καὶ ἄλλοτέσοι διὰ γραμμάτων
 ἐμένυσε, καὶ νῦν οὐδὲν ἦττον, ὡς ἡδέως ἂν πά-
 ρυ ἐκεῖνα διεξέλθοιμι, καὶ παύω παραδηλῶν,
 σὺ τοίνυν καὶ τῷ οἶα δὴ καὶ ἄλλοις οὐκ ὀ-
 λίγοις τῷ σῶ μαξίμῳ κεχαρισμένα ποιῶν,
 μήτε πόνε μήτ' ἐπιμελείας φείδῃ ὅποιασουσιν,
 ὥς με δ' ἔελπιν ἐπὶ τῷ ποθεμένῳ γενέσθαι, καὶ
 ἔχειν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐφ' ὧν ἄνσοι δι' χαριστοῖν
 ταμέγισα. σύσησόν με τῷ σοφωτάτῳ τε ἅμα καὶ
 διγνεσάτῳ ἀλουζίῳ τῷ λαλίνῳ καὶ ποίησον αὐ-
 τὸν ἀντεπεσεῖλαίροι ὧν διεσημαινάμην αὐτῷ
 πάλαι βιβλίων. καὶ ἢ οἶμαί πε οὐδ' αὐτὸν σε
 λυθάνειν τὸ περὶ τὴν τῶν βιβλίων κτῆσιν πε-
 ρικασμίε τῷ ἔρωτος. Εὐρῶμένην διαφυλάτ-
 τει κύριος τὴν σὴν πανιερώτητα τῇ ψυχῇ τε καὶ
 σώματι εἰς πολλῶν ἐτῶν περιόδου, πανιερώτατε
 δέωποτα. ἐν κρήτῃ, ἐκ τῆς σεβασμίου μονῆς τῆς
 ἀγίας αἰκατερίνης τῶν σιναιτικῶν ἀφπ' Ἰαργηλι-
 ῶνος δεκάτῃ.

Ὁ ἐν ἱερομονάχοις τε καὶ πνευματικοῖς ὁ
 σιώτατος κύριος ἰωσήφ ὁ λέμπινας προσαγο-
 ρᾷ δι' ἐμῆ τὴν σὴν πανιερώτητα.

Τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ φιλαδελφίας καὶ ἡμετέρῃ
 δεσπότῃ κυρίῳ κυρίῳ γαβριήλῃ τῷ σεβίρῳ.

Μάξιμος ἐλάχιςτος ἱερομόναχος ὁ μαργνανίος
 τὴν κατὰ κύριον μακαρίοτητα.

Τὸ σῶτόν ἐστι τὸ πρὸς σεμνὴν περικνήε καὶ δι-
 άπυρον τῷ πόθῳ, πανιερώτατε δέωποτα, ὥς
 C 3 πολ-

λάκις πόρρω πάσης κακοδαιμονίας ἥκειν τὰ
 κατ' ἐμὲ αἰεδαί και μικρῷ δεῖν ὑπολέγεσθαι τὴν
 ψυχὴν, μὴ ἔξω μοι καὶ τῷ σώματι, ἅτε δὴ καὶ
 αὐτῇ τῇ ψυχῇ σωθήσαιοι. ἐγὼ γε οὐ καὶ τῆς
 σῆς ἔχ' ἥττον παρ' ἐκῆς φιλοσοργίας μεμνημέ-
 νος, ἢ τῆς ἀείσης διαβίβης, ἐκ ἂν δυοαίμιον
 μὴ λυπεῖσθαι τὰ μέγιστα, καὶ ἀβίωτον εἶναι
 μου τὸν βίον διατίνεσθαι. ὁρᾷς οἷον κεχώρηκε τὰ
 ἡμέτερα; καὶ ὡς ἔχει χαλεπώτατα; καὶ γὰρ καὶ μα-
 θεμάτων μελέται, καὶ παρ' αὐτῆς πᾶσα διαγωγή,
 καὶ πᾶν ὁτιοῦν τῶν ἀγαθῶν ἐκ οἷδ' ὅπως
 λελήθεμε διαφυγόν, ὅς ἐστι τὴν αὐτόθι κατέλι-
 πον διαβίβην. ἀλλὰ δὲ ἂν πάθοιμι, μία καὶ
 μόνη μοι αὕτη παραμυθία ὑπολέλυπται, τὸ,
 δεῦρον εἶναι καὶ ἄλλοτε ἐπὶ τῆς ἐμῆς ζωῆς
 συγγυνέσαιοι, εἴη δὲ καὶ μέλει τέλους συζῆ-
 σαίσοι. ἐπειδή μοι τὸ τοῦ γε νῦν εἶναι οὐκ ἔξε-
 σι, σὸν ἂν εἴη, θεία μοι καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, ἐνέ-
 χυρον ἂν τι τίτῃ ἐπὶ τῷ παρόντος τὰ ἐμὰ δια-
 δέξασθαι τραύματα, ὡς περὶ τῆς τοιαύτης ὑπο-
 χρέσεως ἀναμφίβολον σύνθημα. ἐπεὶ δὲ σου,
 ὡς ἐκ οἷδ' εἴης ἄλλος τό, τε κόσμιον τῶν ἡθῶν,
 καὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς καλοκαγαθίας ἐπίστα-
 μαι, ἐκ ἧν ὅπως ἐκ ἂν σοι συστήσαιμι διὰ τέ-
 των πῶν ἐμῶν τραυμάτων τὸν ἐν ἐπισκόποις
 Θεοφιλέστατον κύριον γερμανὸν τὸν κύριον, ἂν-
 δρα πῶ ὄντι καλὸν καγαθόν, καὶ Θεοσεβέστα-
 τον, ὃν καὶ δι' ἄλλας ἐκ ὀλίγας αἰτίας, ἃς καὶ
 αὐτὸς ὅσον ἔπω ἐπισήσῃ, χρυσάμενος τῷ ἀν-
 δρεί, δίκαιος ἂν εἴης ἀσμενῶς πάνυ καὶ φιλο-
 φρό-

φρόνως ὑποδέξασθαι, ἔχ ἥττον δὲ, καὶ τὸ κα-
τὰ νῦν θέμενος, τὸ πάνθ' ὅσ' ἂν αὐτὸν διεργε-
τῶν ἀνάξιας, εἴτε σωιστῶν ἄλλοις, εἴτε καὶ
αὐτὸς καθ' αὐτὸν ὑποποιῶν, πρὸς ἐμὴν τὴν ἀναφο-
ρὰν ἔξωκ' αὐτὴν ὑποβλέψιν. Ἐν δὲ εἰ καὶ τῇ τε
ἀξίᾳ, τοῖς ἀγίοις προτερημαίγι παλὺ αὐτὸν ὑ-
ποβέβηκα, τῇ γε μὲν φιλήσ' ἔγω μοι ἥνωται,
ὡς ἕτερον ἐμὲ αὐτὸν τίθεσθαι. πάντα τοίνυν μοι
γνωστῷ τῷ ἀνδρὶ, ὡς ἂν καὶ διὰ πάντα ἐπιδιδόη-
μοι τὰ τῷ χρέε, καὶ ὁ τῷ καλῶμε πρὸς σέ ἐ-
ρωτος πυρρὸς ἐπανάπτοιο. ποιήσεις δ' οἶδα,
πᾶ, τε σαυτῷ ποιῶν, καὶ ὑπὲρ τῆς σῆς φύσεως
ὀρμώμενος, καὶ μαζίμῳ τῷ σῷ χαριεμένος. καὶ
ταῦτα μὲν ἄχρι πάντα εἰρήδων. ἄλλω γὰρ ἂν μοι
ἐπισέλλοντι, πολλῶν ἂν καὶ πῶν λόγων δεήσεις.
σοὶ δ', καὶ μόνον νῦν ἀρκέσεις. σύνησόν με
τῷ σοφωπατῶ καὶ ἀγωνιστῶ ἀλουζίῳ τῷ λου-
κίῳ καὶ περὶ ὧν αὐτῷ πολλὰκις ἤδη ἔφθην ἀ-
πεσάλκως, ἀναμνήσεως, εἰδέτι νέον τὸ ἐς θεο-
λογίαν ἥκον ἐνπετύπεται καλῶς ἂν πρῶτοις,
καὶ τῷ σῷ μαζίμῳ ἐκείνῳ μεταδιδούς. κύριος
διαφυλάττοι τὴν σὴν πανιερώτητα τῷ μικρῷ τῆς
κακοδαίμονος ἐλλάδος λειψάνῳ, μέγα βοήθη-
μα. ἔρρωσο, καὶ ἐπὶ πῶν σῶν πρὸς κοινὸν προ-
σφυχῶν μηδέποτε με ἐπιλήσμων γίγνοιτο δέ-
ομαι. κρήτησον ἐκ τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς
ἀγίας αἰκατερόνης πῶν σιμαῖτῶν, μηνὸς ἰανυ-
αοῖε δεκάτῃ, καὶ τὸ ἀφ' ἑτοῦς ὑπο τῆς σωτῆρος
ἡμῶν ἐνανθρωπήσεως.

Ο ΑΥΤΟΣ ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΕΓὼ καὶ τὸ γράφειν, ὥσπερ δὴ καὶ τῷ μεμνη-
 θαίσει ὅσημέρας, ἀκορέτως ἔχων, εἶδε-
 μίαν γὰρ χεδὸν ἀφορμὴν παραλείπω τῷ ἐν-
 τεῦθεν ὡς ὑμᾶς ἀποπλεόντων, τῶν πρὸς σέμου
 γραμμάτων ἄμοιρον, ὡς θειοτάτημοι καὶ ἱερά κε-
 φαλή γαβριηλε, αὐτὸς δ' εἰς ἅπαξ ἀντεπε-
 σαλκῶς μοι, μήτε τινὲ τῶν αὐτόθεν ὡς ἡμᾶς
 ἀφικνεμένων ὀλίγη διαγῆν περὶ ἐμὲ ἀντεπι-
 τιθεῖς, ἐκ οἷδ' ὅτι τινίγ' ἀνὰ προχρήματι χρή-
 σαι, ἢ πῶς ἂν ὑπεκφύγοις τὰ τῆς νεμέσεως.
 τοιαύτας γὰρ ἢ παρ' ἐδὲν τὰ ἡμέτερα τίτεσθαι,
 ἢ καὶ μὴν ἡματι τυχὸν παρακατέχειν ἢ τε παρὰ
 σαυτῷ τῶν ὧν ἐναγχιος οἱ κακίαι ἀπολέμφοι
 τῶν μοχθηρῶν μεταξὺ νῶν διεπαράξωτο. ἐγὼ δ'
 ἐν ἐδετέρῳ τῷτοιν προσίδεμαι ταῖς ἄλλαις, καὶ
 τὸ προσηκὲς σε καὶ μάλα σαφῶς ἐπιστάμενος. σὺ
 δ' ἂν χαριέσασθαι γε ποιήσης, τοιαύτης ἥς πε-
 ρὶ σε τυγχάνωπως ἔχων ὑποφίας ὅτι τάχι-
 σάμε ἀπαγαγεῖν προελόμην, ἐπεὶ ἀδικοίης
 ἂν πάντως καὶ θεσμὸς φιλίας εἰλικρινῆς, καὶ
 δὴ καὶ αὐτὴν τὴν πρὸς τὰ θεῖα δὴ λάβειν, ἢν
 ἐπαγγέλλη καὶ μάλιστ'. μήτε συτόνῃς τῷ λοι-
 πῷ ὑποπτῆς γένοιο τὰ περὶ ἐμὲ παρακαλῶ,
 μήτ' ἐμὲ ἔτι πρὸς σέ διατίθειςθαι δι' ὧν σε σί-
 γηκας παρασκιάζει, ἀλλὰ πᾶν ὅτι ἐν τῶν ἐν
 μέσῳ διακόψας, πρὸς τὸ γράφειν μηδὲν μελή-
 σας διεγέρθητι, εἰρήνην εἰρήνης ἀντιδιδῶς, καὶ
 ὀλί-

λίγοις πολλὰ ἀμοιβόμενος· τὰ τῆς ἐκκλησίας
 εἰδέπω καὶ νῦν οἶασθαι ἀπέλαυσε διορθώσεως,
 ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆτο καὶ πρὸς τὸ χεῖρον, ὡς γ' ἐμὲ εἰ
 κάδαι ἐπιρρέπεσεν ἀπειλεῖ τὴν προχώρησιν.
 θεὸς δ' ὑπὲρ νικήσει τῷ φιλανθρώπῳ τὴν τῶν
 ἡμετέρων ἀμαρτημάτων πληθύν, τὰ κράτισα καὶ
 ὑπὲρ ἀναξίων προμηθέμενος· ἔρρωσο θεοπάτη
 μοι καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, καὶ μοι ἀντεπισεῖλαι ἀ-
 ξιῶ ἀξιώσεως, χαρεῖν γάρ μοι τα μέγιστα. Ἐκ
 τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς κυρίας τῆς χρυσοπη-
 γῆς τῆ γαλατῆ· ἑκατομβαιῶνος ὀγδόῃ ἰσαμέ-
 νη, καὶ τὸ ἄφρον' ἔτος ἀπὸ τῆς τῆ σωτῆρος ἡμῶν
 ἐνανθρωπήσεως· προσηρήδω σοι ὡς ἀπ' ἐμῆ
 δέομαι ὁ σοφώτατος καὶ δυνάστεως κύριος ἀ-
 λουζιος ὁ λαλῖνος, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν φίλων.

Θ ΑΤΤΟΣ ΤΩ ΑΤΤΩ.

ΤΟ μὲν μὴδ' ὅποσεν μεμειῶθαί μου, ἐκ
 τῆς πρὸ τῆτο μοι ὅποθεν ἐν συσκότασθεί-
 σης πρὸς τὸ περὶ τῆ ἀγίας πνύματος δόγμα
 διαβολῆς, τὸ περὶ σὲ τὴν θεῖαν καὶ σεβασμιόν.
 μοι κεφαλὴν φίλτρον, πυνιερώτατε δέσποτα, καὶ
 τὸς παρ' ἐμαυτῷ σύνοιδαι, καὶ σε μάλιστα πε-
 πείσθαι δήπε νεόμηναι, ὅς ὦν ἤδη σοι φθά-
 σας ἀπέσειλα, τὸ τεκμαιρόμενος· τὸ δὲ μὴ-
 πω καὶ ἀμοιβαίων παρὰ σὲ δυνάμεισα γεαμ-
 μάτων, ἀποκναίεισμε, πῶς ἦν τὴν ψυχὴν,
 καὶ γε καὶ ἐπὶ τὰτεράπως ποιεῖ ταλαιωδύεσθαι
 ἅτε δὴ μὴ ἔγω τυχόν τὴν γνώμην διατεθεῖ-
 σθαι.

σθαίετε αἰονίζομένην πανταπασί. ἔγω δ' ἐκ τῆ
 ράσου καὶ μάλ' ἄντις ἐπιγνοίη, εἴγε πρὸς τὰ
 φθάσαντα ἀποβλέψαι πορεύοιτο. καὶ ὅτ' ἄλλως
 εἰώθεις σφόδρα, ἡμῖν χαριζόμενος, καλὰ
 μοῦ καὶ χάρτε μὴ φείδεσθαι. τὸ δ' ἐγὼ γε τῷ
 νῦν εἶναι τῆς ἐπὶ τοσούτον ἐκείνων φειδῆς αἰτίαν.
 ἐγὼ γε καὶ μάλα ἡγνόηκα. εἰ μὴ περ τόσοι πρὸς
 ἡμᾶς ἐνέσσωρται γε πάθος καὶ παρέρριζωκε,
 ἐκ τῆ ἀνυποστάτου ὕδατος τῆς τῆς πειρασῆς ποτη-
 ρᾶς φύτλης ἐκείνης ἔτι καὶ νῦν σωζόμενοντε καὶ
 ἀρδευόμενον. ἀλλ' ὦ μακάριε, ἔτ' ἐγὼ γε ἐπὶ
 τοσούτον μετρίως ἐξάκειλα, ὥστε σε οἶδαι ἐξε-
 πίπτειν τὰ τῆς σκωδρίας τοῖς ἅπασι ἐπηρεάσαι
 βεληθεῖσι ζυμωράξασθαι. πόθεν γὰρ τὸν τὰ
 τῆς σωτηρίας μοι, φαίνῃ ἂν ἐγὼ γε τὰ πρῶτα εἰ-
 σηγησάμενον; ἀλλὰ χαιρεκάκων καὶ μόνον ἀνδρῶν
 καὶ φοβεμένων τὸ θεῖον, γινέσθαι τὸ ραδιούρ-
 γημα πέπεισμαι. ἔτ' αὐτὸς δίκαιος ἂν εἴης ἔ-
 τω μεμφόμενος; εἴμε τῆς παρ' ἐμῆ σοι πᾶσι
 δεικαίοις ὀφειλομένης διαθέσεως παρακεκλη-
 μέναι τῷ τῆς δόγματος διακακοζήλῳ πυρακτώ-
 μενόν περ πεφώρακας, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀνδρωπί-
 νῳ ὑποπεπτωκότος πάθει ὑφ' ἀλγῶν, καὶ παιδὸς
 παραμυθεῖσθαι ἀσθένειαν, ἄλλως τε καὶ πρὸς
 πετίσει πρὸ τῆς ἐντεγχεαμένης κατελιπεῖν με-
 παρὰ διαγράμματα παρακαλαίσαντος ἐμοὶ καὶ
 ἔν' εἰδῆς τὸ πᾶν, καὶ σύγγραμμά τι εἰς ἑῖα διη-
 ρημένον βιβλία, περὶ ἧς σοι ἥδη ἔγραφον ἐκ
 πεπόμεται, καὶ τῷ τῆς κωνσταντινέπολεως παρι-
 ερωτάτῃ κυρίῳ ἱερομάρτυρ ἀφίερωται, ὃς καὶ ἔχει
 δω-

δῶκεν αὖν, ὥς μοι ἐπὶ πολλῶν ἀπεφάνετο, εἰ
 μὴ φοῦκακῇ τύχῃ τοῖς τε φύλαξι λησεικῶς κα-
 παρχὰς παραδίδοτο, καὶ τέλει τῶν, τῆς τῶν ἡ-
 μετέρων ἀβελτηρίας, ὁξόριστος ἐκ βασιλικοῦ
 δῆθ' ἐν ἐγγύονει προσάγματος. καὶ ἔν δέ μοι ἐκ
 περιουσίας ἐνταῦθα διαξίβοντι περὶ τῆς αὐ-
 τῆς ὕλης ἐπερ' ἅττα διασωπτεύεται, ὥσπερ τις
 συντομὴ τῶν φθασάντων, καὶ τῷ τῆς ἐγγα-
 ροβλαχίας ἄρχοντι προσπεφώνηται. ταῦτ' ἐν
 καλῶς μεμαθηκῶς, μὴ δ' ὑπόπτως ἔχοις τοῦ
 λοιπῆς τὰ περὶ ἐμέ, καὶ τοιῶν ὃν ὑπέστην τὰ
 περὶ σέ, ἀγῶνος ἀπάλλαττε, ἐπιστέλλωτε ἅ-
 μα καὶ ἐκ πληρῶν μοι τὰ καταθύμια. καὶ πῇ
 προτέρως, εἰ καί τι πῆ, ἔπως, ὥς μὴ ὠφελε,
 ξυμβαῖν, παραγεγῆρακεν, ἀναπεῶντε καὶ ἐπα-
 τακαλόμενος πρὸς ἐμέσιν ἀγάπην καὶ ἀγαθό-
 τητα, τὰ τῆς ἐκκλησίας οὕτω μετὰ τὴν τὸ γε-
 νῆν εἶναι ἀπείληφε πῇ κατὰ σασιν, ὥς καὶ πα-
 σῶν ἑαυτοῦ ὑπερβιβηκέναι οἰκξότητα. θεὸς
 ὃ παρ' ὧ ὑδὲν τῶν πάντων ἀδυνατεῖ, πῇ ἐς τὰ
 κρεῖττω καὶ ταύτης ἑσπῇ προνοήσεται. ἐρρώ-
 μέτον σε διαφυλάττει ὁ κυεῖος ψυχῇ τε καὶ σώ-
 ματι, πανιερώτατε δέσποτα, καὶ πάτερ ἐν χειρῶ
 μοι αἰδεσιμώτατε, τῷ σέ μαξίμῃ ὑπερβύχοντα-
 ρον. πρόσκειπε ὥς παρ' ἐμῇ παρακαλῶ τὸν ὄγε-
 νέσατον ἅμα καὶ σοφώτατον κύριον ἀλούζιον τὸν
 λευκῖνον, καὶ τὸς λοιποὺς τῶν φίλων. ἐκ τῆς σε-
 βασμίας μονῆς τῆς κυεῖας τῆς χρυσοπηγῆς τῇ
 γαλατῇ, σκιρρόφορεῖωνος ὀγδοῇ ἰσαμένῃ καὶ τὸ
 ἀφ' ὧ ἐτος ἀπὸ τῆς τῇ σωτῆρος ἐρσάρχει οἰκονο-
 μίας.

Aliam

Aliam huius pariter anni Epistolam die XXV. Scirrhophorionis scriptam protulimus in calce *Secundae Partis Epistolarum Glycae* pag. 292.

Τῷ πανιερωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ φιλαδελφίας, καὶ ἐν
Χριστῷ παναδελφίῳ πατρὶ, κυρίῳ γαβριήλ
τῷ σεβήρῳ. μᾶξιμος ὁ μαργένιος παππὸς ἐπί-
σκοπος κυθήρων, ἐπὶ δόσιν πνέματος ἁγίου
εἰς ἔργα σωτηρώδη.

Τὸ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ παναγίου
πνέματος ἀπὸ πολλῆς ξυμπέδεν μοι βι-
βλίον, πανιερώτατε δέσποτα, τοσούτῃ δὲ τῷ
καθ' ἡμᾶς ὕσεβεσάπῳ μάχεσθαι δόγματι, ὥστε
μᾶλλον αὐτὸ ξυνιστᾶν καὶ προσβεβαιοῦν. ἐνδι-
δωσι μὲν γὰρ πῶς τῷ φαινομένῳ, ὅσα γε εἰς τὴν
προδηκὴν ἀνήκει, τῇ τῶν πρὸς ἡμᾶς διαφορο-
μένων γνώμῃ, ἐκείνῃ μὲν τοι τῷ ὄντι εἰς τὸν
τῶν ἡμετέρων διδασκάλων, ἕκτε ἀναντιρρήτων
λόγον τῆς πατρὸς αὐτῆς προσεδηκυίας συνό-
δε. καὶ μὴν καὶ ἔξ αὐτῶν τῶν θεολόγων ρησι-
μῶν τε καὶ λατίνων χρήσεων νῦν μετεγκυβί-
ζει ὁρθότητα, καὶ τὸτο πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπο-
δεικνύον, τὸ, τε ὅτ' ἔξ ἡν αὐτὴν προστεδεῖσθαι.
μετὰ γὰρ τὴν ἐν νικαίᾳ πρώτῃ οἰκουμενικῇ συνό-
δῳ, ὡς ἢ καὶ πρὶν τῆς ἀπορήσθαι τῇ ξίτῃ,
καὶ τὸ, δι' ὅλον αἰτίαν, πρὶν ἡμετέρῳ συνη-
γορῆσαν καὶ ταύτῃ δόγματι. παρ' ὃ δὴ καί πει-
κατὰ βίωμιν ἐκείνης ἀχρὶ καὶ τῆς εὐδόμης τῶν συ-
νόδων ἐν τῷ συμβόλῳ κηρυττομένης, ὧ δὴ καὶ
μά.

μαξιμος ὁ θειότατος ἐν τῇ παρὸς μαρτυρίῳ κύριον
 παρ᾽ ἐσβύτερον συμμαρτυρεῖ, ὁμῶς γὰρ τὰ τῆς
 ἐκκλησίας ἀλλήλοις ἥνυνται. συνάγειν δ'
 ἀπλῶς τε καὶ ἀκαπηλότης ἐκ πατρὸς καὶ υἱὸς παρὸι-
 εῖναι τὸ πνῶμα, εἰς τε τὴν τῆς τῆς υἱὸς παρὸς τὸν
 πατέρα ὁμοσιότητος, καὶ τῆς αὐτῆς τῆς πνῶματος
 παρὸς τε τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ὁσαύτως ὁμοσιό-
 τητος, ὁποῦ δειξίντε καὶ σύσασιν, καὶ παρὸς τὸν
 πατέρα, ὡς παρὸς αἰτιον τῆς αὐτῆς ὑποστάσεως καὶ
 ἀρχῆς καὶ αὐτὸ ἐν τῇ ἕτως ἐκ πατρὸς καὶ υἱὸς παρὸι-
 εῖναι ἥτοι παρὸς κεδερε καὶ τοὺς λατίνους λέγεται,
 ἀναφέρειται, καὶ εἰς αὐτῆς, ἐν τῇ αὐτῇ τῆς ἐκ
 πατρὸς καὶ υἱὸς παρὸς, συνεπτυγμένως νοῦται ἔ-
 χον τὴν ὑπαρξίν. καὶ εἰς μὲν ὅπως ὁποδῆχες-
 θαι τὸ σύνταγμα τὴν παρὸς κεδερε καὶ παρὸς
 τὸ κίνημα δηλαδὴ τῆς τῆς τότε καὶ πατὸς πα-
 σαις ὁποβλεπον ἀνάγκαις, εἰς δ' ὅπως ἡκίσα
 τέτῳ ξύμφησιν, ἅτε δὴ τὸ κακῶς ἐπεισφρῆσαν
 τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων τῶ νοήμα-
 τος, καὶ ἀντιμεταλλοῦν καὶ τὸν νῦν ἔχον τὸ καὶ πα-
 ρὸν τῷ κεδερε, ὅτι παρὸς ὅπως ὁποπέμπον συ-
 γῇ. τὸ δ' ὅλον, ὁποστικὸν μὲν τῆ καὶ ἡμᾶς, ἐφελ-
 κυτικὸν δὲ πᾶσι δικαίοις καὶ τῆ ἀλλοτρίᾳ παρὸς
 τὸν ἡμέτερον δόγματος, καὶ μηδὲν μὲν παρὸς
 τῷ ἡμετέρῳ, τῆ δὲ ἐαυτῶν, ὅπως ἂν ξυλάδοι
 τῷ καὶ ἡμᾶς, σοχασικωτέρως τε ἅμα καὶ δι-
 ξυωτετέρως ἐκείνους ὁποτελῶν, ὡς ἐκόντας ἀ-
 κοντας εἶναι τῷ παρὸς ἡμῖν παρὸς βλομένῳ ἀκο-
 λεθεῖν, καὶ παρὸς ἐνωσιν μὲν παρὸς ἐπόμηνον,
 πλὴν τὴν σὴν τῷ καλῶς τε καὶ ἡμῖν, τοῖς ὅλοις
 ξυμ-

ἔμφερονσαν καὶ τῶν ἡμετέρων ἢ μηδὲν παραλ-
 λάττεσαν. τοιαῦτά σοι τὰ παρ' ἡμῶν φιλικῶς
 τε καὶ ὑμικῶς, καὶ ταῦτα τῷ δικαίῳ καὶ δολόγῳ
 καὶ μάλα ἐχόμενα, ὧς θεῖα μοι καὶ ἱερὰ κεφα-
 λή, ὡς ἂν μήτ' αὐτὸς τῷ λοιπῷ παρὰ στυγρῇ
 καλῶς ποιῶν, ἀμφισβητοῖς, καὶ ἡμεῖς μὴ
 μάτῳ ὑπόπτοι ἄλλῳ τῷ γινώμεθα, οἱ μέχε-
 τῷ νῦν σιωπευμένῳ τῷ θεῷ περὶ τὸ δόσεβες
 τῷ δόγματος καὶ ἄλλως ἀμαρτωλοὶ ἐσμεν,
 ἡμῖν τε αὐτοῖς τὰ ἄριστα φρονησάμενοι, ὅ-
 ἅλλως ἐπ' αὐτὸ τῷτο, τὸν ἐφ' ἡμῖν σιωπεφελκύ-
 πται καλῶς διὰ πάσης σπεδῆς θέμενοι, τοσού-
 του γὰρ δεῖ τῷτο ὅπως ἡμᾶς καὶ παραχαράξαι
 ποροελέσθαι ποτε, κείς τὸ πῖον, σὺ χριστῷ δ' εἰ-
 πεῖν ἔδωκεν ἡτοῦ φρονησάμενοι, εἰδὴ ἄλλοι ἄλ-
 λως περὶ ἡμῶν, εἴτε παρὰ τῆς φθάρσαντες πε-
 φρονήκασιν, εἴτε καὶ τῷ νῦν εἶναι φρονούντες
 διατετελέκασιν, τί τῷτο παρὸς ἡμᾶς, αὐτοὶ ταῖς τε
 τῶν μακαρίων πατέρων ἀραῖς ὑποκείσονται, οὐ-
 πως ἡμῖν παρὸς τὰ καίρια παγκάκως κατὰ φα-
 σθαι ποροελέσθαι καὶ ἀπαρῆς ἐχόμενοι τῷ κα-
 κοῦ καὶ ὑπὸ τῆς τῷ φρικτῷ τῷ χριστοῦ βήμα-
 τι παρὲς ὧτες λόγον ἀποδώσασιν, οἷα δὴ πα-
 ραίτιοι, τοῖς μικροῖς σκανδάλῳ γενόμενοι, καὶ
 ταῦτα μετὰ καὶ παρὶς αρχικοῖς ἡπειλημένα
 χεῖμασι. παρὶς δὲ οὐ περ ἂν καὶ τῷ θεῷ
 οἱ αἴτιοι. ἐγὼ γὰρ καὶ συμμαρτυρεῖμεν τῷ στυει-
 ὄτι θεός, οὐδὲν ἐμαυτῷ περὶ τῶν ἐπτακώ-
 τιξύνοιδα, εἰ καὶ διαρράγοις οἱ ταῦτ' ἀνερωθεῖα-
 σῶς ἀποσοματίσαντες, οὔτε μὴ ἄλλοις γα-

νομένῳ σκανδάλῳ, ἐφ' οἷς καλῶς ἐπρονοοῦμένη,
καὶ γνώμην πατριαρχικὴν μετ' ἐπολὺ ξυμ-
νέτην εἶχον καὶ μάλιστ'. οἱ ὅ τας πρὸς τὴν αν-
τίον ὕλας, εἴτε πρότερον ἀδεῶς προπαρεσκόβα-
κότες, εἴτε καὶ νῦν πῶς παρασκολάζοντες, αὐ-
τοὶ ἑαυτοῖς καὶ τὰς ἐπὶ τῷ πρὸ προπαρεσκολάζόν-
των κολάσεις, καὶ ἑαυτῶς ταλανίζόντων οἱ κέρ-
ταται. Ἐρρώσέ μοι ψυχῇ τε καὶ σώματι παντε-
ρώτατε δέσποτα, ὡς ἐν μυσηρίῳ παρὰ σαυτῶ
κατέχων τὰ ρεάμματα καὶ εἶπε τί σοι ἐν τού-
τοις παρὰ γνώμην εἰρῆσθαι δόξειε μόνος μόνῳ
ἄτε παρὰ καὶ ὑῶ, εἰ δὲ βούλει, καὶ ἀρχιερεῖ ἀρ-
χιερέων ἐλαχίστῳ συνδιαλέγεσθαι παρρησίᾳ ἐς ὕ-
περον καὶ ἀντεπίσειλλε. δεὸν γὰρ σὲ τοῖς ἄλλοις
ὑπόδειγμα τῷ καλῷ προκείμεναι, ἀν' ἄλλως πῶς
διατέθωμεν πρὸς τῆς δόσεβείας αὐτῆς, μὴ πο-
τε τῷ καὶ ἰῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀν' γένοιτ' ὅλε-
τερώτατον, ἐκ ἑστέ δι' ἀν' καθαρῶς καὶ τῷ θεῷ
φίλον ἀλλήλοις διαλλαγῶμεν, καὶ ἀγάπης ἐκίλκρ-
νῆς ἐδὲν θώμεθον προύργισαιτερον, ἥς ἐγὼ μὲν
πολλὰ ἤδη τὰς διωατὰς ἐχ' ὑπεσελάμην πα-
ραχεῖν ἀφορμὰς, καὶ ἐν κωνσταντινῇ πόλει διά-
γων, καὶ πρὶν ἢ εἰς ἐαδὴν παραγχεῖσθαι, καὶ δὴ
μετὰ τὴν εἰς τὴν ἐνείγκαν ἐκασμένην ἀναστροφὴν, σὸν δ'
ἀν' εἴη λοιπὸν ταύτην εἰς ἐκβασιν προαγαγεῖν,
καὶ παντὸς οἰονοῦν τετὶ θεῶν πρότερον τὸ κα-
τόρθωμα. ἐνετίγησιν ἑκατομβαιῶνος ἑξήτη ἐπὶ
δέκα, καὶ τὸ ἀφ' ἐπὶ ἔτος ὑπὸ τῆς ἐκστάρχου οἰ-
κονόμιας.

Ο ΑΤ-

Οὐκ αὐτοῖς ἐπίσκοπος τῷ αὐτῷ ἀρχιεπισκόπῳ
φιλαδελφίας.

Εγὼ ποσέτε δέω ἐφ' οἷς ἄντις ἐμῷ μάτην κα-
τηγοροίη ἄλλως' ἐπεὶ δ' ἂν κἀν τοῖς και-
ρίοις τὸ καθάπτεσθαι τύχῃ διχραίνειν, ὥστε
καὶ μᾶλλον παρ' ἐμαυτῷ ὑπερήδεται, κρεῖττον
πολλάκις τῷ ἀδικεῖν τὸ ἀδικεῖσθαι μεμαθηκό-
τι, καί τινα καὶ προσλαμβάνειν παρὰ καὶ νῦν θεῷ
ὑπερτέτε μισθόν, τῶν δ' ἔγω περὶ ἐμὲ διακρι-
μένων, καὶ μάλιστα ὑπερπαλεῖν, ἅτε δὴ φίλων
ὄντων, καὶ ἐν γε τοῖς ὁμοφυχοῖς μοι συναριθ-
μεῖσθαι ἐπαγγελομένων, τοιαύτη μοι ἡ πρὸς
τὴν καλὴν σε ἐπιστολὴν προπαρασκευῇ, παντε-
ρώτατε δέσποτα, τῷ ᾧ ἡδεῖς τῶν λόγων, καί-
μοι συγγνοίης παρακαλῶ, καί τινα συνεγκε-
κρύφθαι ἰόν, οὐκ ἔστιν ὅς τις ἂν ἕξαρτος γέ-
νοιτο, κατὰ χολὴν ἐγκύψας τοῖς γεγραμμένοις
σοι, καὶ ποσέτω μᾶλλον ὀξυμεθεῖναι ἐκ ἔδει, ὅ-
σῳ γε τέτρω μὲν ἐδ' ἡντιναῖς ἀφορμὴν ἐγὼ ἡ-
μῖν παραχηκῶς, πλείους δὲ μᾶλλον τὰς πρὸς
τὴν εἰλικρινῇ καὶ κατὰ θεὸν ἀγάπην προῤεπομέ-
νας σε. μὴ ᾧ ἐς ποσέτον μανείην ἐγὼ ὥσθ' ἔ-
γω πάντῃ ὑποσερῆσθαι τῷ διακριτικῷ, ὡς τὴν
τῶν λόγων ἐκείνων ὕβριν ὑπέρογκον. ἐμοὶ γὰρ
ὑποφάσκειν προσέβιβασθαι. ἐγὼ γὰρ ἦν δὴ
ποθεῖν, ὥς γε ἐκ τῶν σῶν πάρεσιν εἰκάσαι,
ὅπλεια τῷ ἡμετέρου ὄγκου περιβαβλημένος.
πόθεν δὴ τέτο παρακαλῶ ὀσκάληκα μᾶλλον
ἐαυ-

ἑαυτὸν, καὶ τὸν παρρησίαν αὐτὰ εἰπεῖν ἡγούμε-
 νος καὶ ἐκ ἀνθρώπος, καὶ τὸ μόνον εἰδώς,
 ὅτι ἐδὲν ἐμαυτῷ ἄλλ' ἢ ἀμαρτωλῷ ὄντι ξύνοι-
 δα, τίνα δὴ, καὶ ἐπὶ τίσιν ὁ ὄγκος, ὅτι φῆς,
 πῶς τῷ θεῷ μαξίμῃ μαρτυρίῃ. ἐγὼ ὡς περ δὲ
 πρόσωπόν τινα λαβὴν ἐφόρηκώς, ἐκάτερον τὸ
 γένος κακῶς ἐννοεῖν ὀνειροπολῶ. ὡς χαλεπὸν σοι
 τὸ δις ἐντέλλομαι. ἀλλ' οὐτ' ἐγὼ τοιαύτης ποτὲ
 παρηγεμένως εἰλημμαι ἀφορμῆς, ἢν αὐτὸς οὐ
 πάνυ καλῶς διανοήσας, ὡς θαυμάσιε, ἔτ' ἐφ'
 οἷς ἡγήσας, μᾶλλον δὲ τῆς παρῶτον ἐν τῷ συμ-
 βόλῳ προσεδηκύναν συνόδῃ, μετ' ἐκείνην δὲ
 ἐ ταύτης ἐπόμενως τῆς χρήσεως, καὶ ἐπὶ ση-
 ριγμῷ μὲν τῷ ἡμετέρῃ δόγματι, ἐφελκύσει
 δὲ καὶ τῷ ἀλλοτρίῳ δικαίως, καὶ ἀνευ τινὸς ἐντεῦ-
 θεον παροξέματος ἐκείνῳ γνησομένῃ, πρὸς τὸν
 ἡμέτερον. ἀλλ' οὐδ' ἂν παροσεπιπλάττεις σκώμ-
 μαθ' ἡμέτερα, τό γ' ἐκάτερον τὸ γένος με δια-
 σύρειν ἀπλῶς τε ὑποφαίνεσθαι, ἐδὲ ἥ ἐγὼ,
 ἔλθην καὶ αὐτὸς ὦν, καὶ ἐδὲν ἄλλο τῷ ὀρθοφρο-
 νεῖν πρότερον τιθέμενος, χυδαῖόν τε καὶ βάρβα-
 ρον ὑποκάλεσ' ἂν τὸ ἡμέτερον, ὅπερ περὶ πῦ
 ἰδίῃς γένους, ὅποιον ἂν ἐκείνον εἴη οὐδ' ἂν
 εἴποι, οὐδ' ὅγε βαρβαρικώτατος, ἔτε μὲν ἀνό-
 ητον θάτερον ἐκκέκρικα, οὐδ' εἴποιτ' ἂν ὅσα
 νάγκης, ἐδὲ κατὰ σὲ ἐκ τῷ, τοῖς νοήμασί τινα
 ἀπαρέσκεσθαι, δὲ θύς συνεπιπαῖσθαι ὡς περ ἰ-
 βριζομένους καὶ πῶς ὦν ἐστὶ τὰ νοήματα οὐ μὴν οὐ-
 δ' ἐφ' οἷς οἶει γενέσθαι τὴν ὕβριν, πάνυ τοι κα-
 τασκοπῇσι τετόξευται. ἐκείνῃ μὲν γὰρ ἔχει
 τίς

τίς ἂν ἐφ' ᾧ κατηγοροίη, πῶν γε πρὸς τὸν
 νοῦν ὑποβλεψαμένων τῶν πρῶτον τῆς προδήκης
 γυνομένων αἰτίων, ἅτε δὴ τὴν ἀνάγκην ἡγνο-
 κότος. ἔχοι δ' ἂν καὶ ἐφ' οἷς ἐκείνο ἐπαινοίη,
 οἷα δὲ πρὸς τὸν μετεγκνήξιμον τῷ νοήματος τὸν
 μεταγενέστερον ὑποτεινόμενον. τῷ δὲ, πρὸς τῷ
 εἰκότι, καὶ μάλα ἀναγκαῖα καὶ τὴν μεταβολὴν
 καταμέμψεται. ἀμέλει τοι τὴς ἔτι διατιθεμέ-
 νης αὐτὸς μὲν φῆς ἐκ εἰδέναι ὅπως ἂν καλέ-
 σαις, ἐγὼ δὲ σὴν χάριν ἐπινοήσω, καὶ τοῦνο-
 μα, περιφραστικῶς γὰρ, βασιλικὴν ὁδὸν τῆς
 ἂν εἴποις πορευομένης καὶ πρὸς ἐδέτερον τῶν μέ-
 ρων προσπαθῶς ἔχοντας, καὶ μὴ πρὸς τὸ ἑαυ-
 τῷ καὶ μόνον ὑποβλέπειν διδιδασκόμενος. ἀλλ'
 ἐπεσηρήγμαι μὲν τῷ τῷ δόγματος ὁσεβεῖδε,
 μελίῳ, συνεφελκεισικὸς δὲ καὶ ἄλλων δικαίως
 τὸν ἐπ' αὐτοῖς, ἐπὶ τῷ αὐτὸ γιγνομένῳ, καὶ
 αὐτῆς ἀληθείας ἔχομαι καὶ μάλισα. ἀράσοι
 δοκῶ καλῶς ἐπιβαλεῖν τῷ αἰνιγματῶδε σου
 τῆς ἐπισολῆς, ἢ πόρρω που τάχα βαλεῖν τοῦ
 σκοπέ, ὅσον δὲ ἐς τὴν τῷ μαξίμῳ χρήσιν ἀ-
 νῆκεν, ἐγὼ μὲν τῷ ἔξ' ἐκείνης συνάγεσθαι καὶ
 μόνον διεικνέμενον ἐν γε τοῖς φθάσασι, τὸ καὶ
 μέχρις αὐτῆ καὶ πόρρωτέρῳ τὴν προδήκην καὶ
 ῥώμην κηρύττεσθαι, εἰ καὶ μάξιμον οἶδα καλῶς
 τὴν προδήκην ὁρθῶς διερμηνεύοντα, καὶ ὡς ἂν
 τῷ κατ' ἡμᾶς δόγματι συνάδοι καὶ μάλισα.
 οἷς δὴ καὶ τὴς ἐκ τῆς ἀνατολῆς τὸ τηνικαῦτα
 ἀγαπήσαντας, ἐφισυχάσαι λοιπὸν ἄχει καὶ
 τῆς ἐνσκεψάσης εἰς τῷ ἀναξοπῆς, οὐκοῦν ἐ-
 δ' ἐπ

δ' ἐν τούτοις ἰχυράσοι τὰ τῷ ἐπιχειρήματος, ἵνα
 μὴ καὶ ἐκ ταύτης ἐμέ, τὸ, καὶ τῷ οὐκ εἶναι ὑπο-
 λαμβάνης ἀπλῶς ὅπερ νῆ πὴν δόσεβειαν αὐτ'
 οὐδὲ διανοήθην ποτέ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥπερ ὑ-
 περαπολογημένοις ἡμῖν τῷ δόγματι καὶ αὐτοῖς
 εἰρήθων. αὐτὸς δ' ὦ μακάριε δίκαι' ἂν παρὰ τ-
 οῖς συγγινώσκων ἡμῖν παρρῆντως καὶ αὐτοῖς
 ἐπὶ τὸ ρεῖν διεγνηγεμένους, μὴ τοῖνυν παρὸς
 δόσεβειας αὐτῆς μὴ παρακαλῶ προσάπτοις ὕ-
 λην τῷ πειρασμῷ, ἀλλ' ἐπάνηκε καὶ πάλιν παρὸς
 τὴν εἰλικρινῇ παρτέρων ἀγάπην, καὶ σκέψαι κα-
 λῶς παρὰ σαυτῷ οἷος ὅς οἱ γέγονας παρὸς ἐμέ,
 καὶ οἷως σε περὶ ἐμέ διακεῖσθαι ἐπάναναγκας ἐφ'
 ὧς ἔν' ἂν ἐγὼ εἶην βαθυμῶς· παρίημι δ' οἷως
 γε εἶναι παρὸς τὰς ἀλλῆς ἐκάτέρω προσήκει. καὶ ἴ-
 δι μὲν ἐμέ μηδὲν ἀμφιβόλως ἔχειν, ἔγω κα-
 λῶς διεξείοι τὰ κατ' ἐμέ, ἢ ἔξειν περὶ τὸ δό-
 γμα ποτέ. τὸ δ' ὅλον ζήλω θείῳ, καὶ ἀδελφῶν
 ἀλλων παρητήσεως ἐλπίδι ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν αὐ-
 τὴ πεπυρσώσθαι παρὸς τὸ ἐπιχείρημα. εἰ δέ σοι
 καὶ τῷ παρόχαρι, τὸ, καὶ τῷ συγγράμματι
 ἐντυχεῖν, καὶ τῷ παρόχαρι ἐπειδὴν ἢ σοι
 βελομένῳ ὑποστήσωμεν. ἐρρωμένως μοι διαβε-
 οίης, καὶ ἀντιφιλοίης φιλεντάσε. ἐνετίησιν, ἐ-
 κατομβαιῶνος ζ' ἐπὶ δέκα, καὶ τὸ ἀφ' ἑτοῦς τῆς
 ἐνσάρκε οἰκονομίας.

Η δέως μὲν ἀδελφε, κύριε μᾶξιμε, τὴν σὴν ἐ-
κομίσωμεν ἐπιστολὴν, ὅς ἡς τὸν σκοπὸν
τῆς συγγραφείσης σοι βίβλου συγκεχυμένως
πῶς διαστρούκαμεν. εἰ δέ γε ταύτῃ ἐντύχοιμεν
ραδίως ἂν ἴσως εἶσαι ἡμῖν, ἥτε περὶ αὐτὴν πρά-
ξεις, καὶ τὸ οὐ ἔνεκα ἀλλ' ἢ τῷ Θεοῦ μαξίμου
πρὸς μαρτῖνον ἐπιστολῇ, ἐδὲν μᾶλλον ὑπὲρ τῆς
ῥωμαίων ἐστὶν ἐκκλησίας ἢ τῆς ἐν τῷ συμβόλῳ
ἐκείνης προσθήκης. εἰ δέ γε ταύτην σύμμαχον
προσλαμβάνωσι, πρὸς τὸ ἀρχαῖον δῆθρον, τὸ,
ἐκ τῷ ἰού ἐῖναι καταφανὲς ποιῆσαι, ἐδὲν ἡμῖν
περὶ τῆς φροντίς. οἶδαμεν γὰρ καὶ τοὶ τὸν ἁγί-
ον ὅπως ἐκείνοις συμμαρτυρῶν ἦν, καὶ οἷον
ἐν τοῖς ἐκεί ἐμφανῆς ἐννοίαν προσεπιφέρει. ἦν
πέρτινες τῶν πλείονα τῷ μέτρῳ ὄγκον περιβε-
βλημένων, ὡς ἄκαιρον ἐφ' ὠρηκότες λαβὴν, θά-
τέρῳ τῷ γε κακῶς ἐννοεῖν ὀνειροπολοῦσι. τὸ
μὲν χυδαῖον καὶ βάρβαρον ὁποκαλεῖν, ὡς μὴ
τὴν καλῶς παρ' αὐτοῖς γενομένην προστεθει-
κείαν προσθήκην προσδεχόμενον. τὸ δ', ἀνόητον
καὶ ἐκαλῶς συνιέναι ταῦτον, ἐκηρύττειν οὐ-
διαλιπόντες ἰοῦς αὐτὸς νῆ τὴν ἀλήθειαν οὐκ οἶδ'
ὅπως ἂν καλεῖσθαιμι. καὶ γὰρ ὄντ' ἐν τοῖς ἀκροῖς
καὶ πέρασιν, ἔτ' ἂν ἐν τοῖς κατὰ μέθεξιν συγ-
κευνομένοις αὐτὸς ἔχω εἶρεῖν ἀλλὰ ταυτὴ μὲν
τῷ καιρῷ τῷ προσήκοντι ἀφετίτω, καὶ ἡ ἐν αὐ-
τοῖς ἐρόντα ἄλλοτε ταμιεύεσθαι, ἐγὼ περὶ χαλ-
κῆ

λαβὲ λέβητος καὶ ἀργυρῶ ὁ ἀγών, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς
ἀληθείας αὐτῆς, καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἀσεβείας.
τοίνυν δέον ἡμᾶς ἀταράχως καὶ ἀναμφιβόλως
τοῖς ἡμετέροις ἐμμένειν, καὶ ὑπέκειν αὐτοῖς. ἔσ'
ἂν ὑφωρτε ρέειν καὶ λαμπρά τε σελήνη, ἥελιός τ'
ἐνίων λάμπει καὶ τὸν ποιητὴν. ἡ δὲ σὴ θεοφι-
λία ἀρετῆς τοῖς ὀλίγοις καὶ βραχέσι τέτοις
ρήμασι, τοῖς λέξιν μὲν ἀμαθῇ, νῦν δὲ ἀληθῇ,
φέρουσι κατὰ τὸν εἰπόντα. ἀφπὲ, ἐκλίβ' ἐνετίη-
σι, ἔρρωσο καὶ ἡμῖν συγγνώμην ἔχε, τοῖς μὴ
περατέρω δυναμένοις διελθεῖν, κωλυόμεθα γὰρ
ὑπὸ τῶν ὁσημέραι φροντίδων, καὶ συνεχῶν ἐν-
νοίων, ἃς καὶ τὴν σὴν οἶμαι διὰ πείρας μεμαθη-
κέναι σεμνοπρέπειαν.

Τὸ διακεῖσθαι διχῶς κατὰ τε συμβεβηκὸς
καὶ κατ' οὐσίαν, κατὰ τε συμβεβηκὸς ὑπ' ἄλλου.
κατ' οὐσίαν, ὡς ὁ ἱε... καὶ αἱ αὐτοὶ ἀναιρέωντες.

Τῷ παννιῶν τῷ ἀρχιεπισκόπῳ τῷ φιλαδέλφει καὶ
ἐν χριστῷ παννιῶν τῷ πατρί, κυρίῳ Γαβριήλ
τῷ σεβίρῳ, μαξιμος ὁ μαργένιος ἐπίσκοπος
κευδύρων ἀ' φράστειν.

Α Ποδὲδαγμαῖός σε καὶ ἄγαν ἀσπασίως τὰ τῆς
παρανέσεώς σε, πασιερώτατε δέσποτα, ἄτε
δὴ ἐκ φιλοσόφου, καὶ τὰ μάλιστα πατρικῆς ψυ-
χῆς προερχόμενα, εἰ μὴ ἄλλο σέ ποιτὰ, κα-
τὰ τὸν ἀδελφὸν ἔρρεπον, ἐδὲν ἂν μελήσας νῆ
τὴν ἑτέραν σε ψυχὴν καὶ ἐπ' αὐτὰ τὰ πράγματα
αὐτοκλήτως ἀπνυτομόλησα, πῶς γὰρ οὐ, ὅ καὶ

διδέναι πῶς ὑπὸ τῆς, εἴτε ἐνταῦθα, εἴτε καὶ
 ἐπείγουσι μὴ ἀπαξιωσάμενος, κακῶς τε τάχα καὶ
 πῶς πρὸς σωτηρίαν τεινοντων παρακινδυνύων
 τι; ἀλλ' ὅπερ καὶ τὸς μοι ξυνωμολογηκώς, καὶ
 πανυ τοι δέδοικα. οὐκ ἐπ' ἀσφαλῆς ᾧ αὐτῷ
 τὰ τῆς προαιρέσεως ἰδρυται καὶ ὅπως μὴ τι πῶς
 ἀπλκταιοτάτων ξυμβῇ, ἐνθεντοι καὶ παρακατέ-
 χειν τὸν ἄνδρα μοι ἐγνώσαι, ᾧ δὴ κακέισε πυσ-
 τοίαις πνδύμάτων φοραῖς προσειπτέμενον.
 πλὴν ἀλλὰ καὶ ἔγω πειθαρχήσω σε τοῖς προ-
 σάγμασι. καὶ τὰ περὶ τούτου ὑπὸ σοι γε κριτῇ
 οἰκονομηθήσεται, ἵνα μὴ ἀποκρίματι τοῖς τέ-
 τε καὶ πνευμένοις, καὶ ἐνδεετέροις, εἰ φιλαν-
 θρωπότερον τῷ δέοντος περὶ τούτου διατεθείημεν,
 ἐφέπῃται, ὡσαύτως ᾧ ἀππον ἔδ' ὅτε καὶ ἄκρως
 ἐφ' οἷς μὴ δεῖ φιλανθρωποῦσθαι, καὶ ἐφ' οἷς
 δεῖ, δεῖον μὴ καλῶς σκληρυνθῆναι ποτε. Εὐ-
 ρώμενως διαβιώης μοι πανιερώτατε δέσποτα ψυ-
 χῆτε καὶ σώματι. Ἐκ τῆς σεβασμείας μονῆς
 τῆς προδρόμου πυανειψιώνος πρώτῃ ἐπὶ δέκα καὶ
 τὸ αὐτὸς ἔτος.

Margunii Epistolam ad annum infe-
 quentem spectantem edidimus *Par. II. E-*
pist. Glycae pag. 294. Ibidem quoque aliam
 produximus ad annum 1590. pertinentem
pag. 296.

Τῷ πανιερώτατῳ μετροπολίτῃ φιλαδελφίας ἐν Χριστῷ
ἐπιμοπάτῳ πατρί, κυρίῳ Γαβριήλ τῷ σεβίρῳ,
Μάξιμος πεπνός ἐπίσκοπος κυδέρων, εἰρήνην

ΤΟ' τὰς ἐχθρὰς ἀγαπᾶν, καὶ καλῶς ποιεῖν
τὰς μισεῦντας, καὶ ὑπὲρ τῶν ἐπιηρεζόντων
προσδύχεσθαι, καὶ μὴ τὰς πορλελυπηκότας ἀ-
μύνασθαι, καὶ τὰ δούτερεῖα κατέχειν μετὰ τὴν πα-
ρὰ χριστιανῶν προσηγυμένην ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ
ἀνθρωπίαν, κοινὴ χάρις νόμῳ, καὶ νομοθέτῃ μακρο-
θυμία καὶ ἡ τῶν ταύτην ἀσκησάντων θείων ἀν-
δρῶν ἐκ τῶν ἐνδοθεν πρὸς τὸ θεῖον ἑξομοιώσεις,
καὶ πᾶσι κοινῇ χριστιανοῖς νομοθετήκασι,
καὶ ἡμῖν ὅτι μάλιστα ἰδιαίτερον, ὅσω γε καὶ πλη-
σιαίτερόν πως τῷ τῆς ἀγάπης καὶ αὐτεργῶ καὶ νο-
μοθέτῃ διὰ τῆς ἐκείνης πεπλησιακάμεν χάριτος,
τὸ δὴ ἄλλως ἔχειν τὰς χριστιανικὸν ἐπαγγελιο-
μένους βίον, καὶ πολλοῖς, καὶ ἡμῖν ἄλλως, ἅτε
δὴ ἀνωτέρω ποι' προβιβαδῆσιν, καὶ ἂν εἴποι
τις ὅσον ἐπικίνδυνον, καὶ τῆς ἐναντίας πάν-
τως μοίρας καθέστηκεν. ἐμοὶ μὲν ἔν καὶ πάλα
εἰρηνικὰ τὰ πρὸς σὲ πανιερώτατε δέσποτα. ἀπο-
κόν ᾧ ἀπέχθειάν τινά ἐνδομυχεῖν τοῖς τὰ τῆς
εἰρήνης ἔχ' ὅτι γε σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ
τοῖς ἄλλοις πρὸς τῷ θεῷ ἐκλιπαρῆσι, καὶ ὅτι
μάλιστα ὁσημέραι διόκεσιν. ἐν μέντοι καὶ μό-
νον ἐμοὶ καὶ πρὸ τούδε, καὶ τὸ γε νῦν εἶναι ἐδὲν
ἡττόν, εἰ καὶ μὴ μᾶλλον ἀπόκταϊον, καὶ μιση-
τόν, τό, τε ἐπὶ τῷ δόγματι ὅπως ἐν διαβάλλ-

D 4

λε.

λείδαι, καὶ παρ' οἷς τετὶ συνίστων δινηκῶς, εἰ
 μόνον μὴ ἐθελοκακῆσαί τι, ἢ μὴ ἀναίτιος εἶην
 ἐγὼ παρὰ θεῶν, ὃν ἢ κατὰ τὸν φιλοσοφία φρεσ-
 βόλει, εἰ ποτέ με ἢ παρεχάραξα, ἢ παραχα-
 ράξαι διανοήθην τὸ πάγχρυσιν τῷ ἡμετέρῳ δόγ-
 ματος νόμισμα, καὶ εἰμι πρὸς τε προσβεβαίω-
 σιν τετῃ, καὶ τὸ πᾶσι, τὸ γ' ἐπ' ἐμοί, συμφέ-
 ρον, ὃ πᾶς μοι τῶν λόγων ἐξύφινται κάματος,
 καὶ σκοπὸς ἅπας τῶν ὁποιωσῶν συγχεαμμά-
 των διήνυσο. καὶ τὸ δ' ἐμὲ τῶν ἀκέραιων τῆς
 ψυχᾶς ὁπωσοῦν σκανδαλίζεσθαι, τῷ ἄλλως ἐν
 ταῖς μάλισα δὺλαβέμενον, ἐκπορεύεται μὴ
 ὅτι ἐκ τῆ θεῆ καὶ πατρὸς τὸ πνεῦμα, καὶ τὴν τῆ
 πατρὸς φωνήν, εἰς οἰκείαν ὑπαρξίν καὶ ὑπόστασιν.
 παρόεισι ὃ ἐκ πατρὸς ἅμα, καὶ ὃς εἰς ἁγιασμόν
 καὶ ὀφεισίων τῆς κτισσεως, καὶ προχεῖται ἐξ
 ἀμφοῖν, ἢ ἐκ πατρὸς δι' ὃς, καὶ κείνη μὴ ἡποτέ-
 ρα ἄχρητος ὡς πρὸς τὴν κτίσιν καὶ ἀπόλυτος παρό-
 οδος, αὕτη δὲ, μετὰ χεσις, καὶ ὡς παρὸς τι τοῖς
 ἱεροῖς θεολόγοις γιγνομένη τε θεολέγεται, καὶ
 εἰδὲν συγχεῖν τὰ ἀσύγχυτα, δι' ὃ καὶ διήνηται
 μοι ὅτι διὰ καὶ διήνηται, ἔπος ἐν καὶ εἶχον σὺν
 θεῷ ἐγὼ, καὶ ἔχω, καὶ μέλει τελύταις ἀνα-
 πνοῆς ἔχοι με, ἢ μὴ ἴδοιμι ἥλιον ἀνατέλλον-
 τα. εἰδ' ἄλλως ἄλλοι τὰ κατ' ἐμὲ πεφρονήκασιν
 καὶ λέξεώς τινος καὶ μόνης ἀπρίξ, καθ' ἅπτομε-
 νοι, ἀλόγως μὴ εἰρημένης, ἐκ δὲ σόχως δὲ
 ἐρμηνυδομένης, καί τι καὶ παρὸς τὴν ὁμωνυμίαν
 συγχεόμενοι, καὶ ὅτι καὶ ἄλλοις τῶν πρὸ ἡμῶν
 τῷ αὐτὸ ξυνέβη ποτὲ, πρὸς τὴν ὅλην τῆς ὕλης
 πράγ-

πραγματεύων, καὶ τὸ ἐξῆς σιωπήσομαι, καὶ τῆς
 τῶν ἡμετέρων συγχευμάτων ὅποιασ' ἐν ἀκρί-
 βειας ἐκ ἐπιστρέφονται, ἀνάτιος μὲν ἐγὼ, ὅπο-
 διδόντων δὲ λόγον τῷ Θεῷ, ἐκ ἂν εἴποιμι, μή-
 ποτε γὰρ καὶ παγχάλεπον τοῖς καλῶσι τῶν σφί-
 σι πεπραγμένων, καὶ τῶν μέλει φιλής ἐσνοίας
 ἀπελθόντων ἐκδεχομένοις καὶ ἀνταπόδοσιν, εἴ-
 τε δὲ μεταπειθεῖν, καὶ βελτίους αὐτοὶ ἑαυτῶν
 τῆς τε οἰκίας, καὶ τῆς τῶν πολλῶν σωτηρίας ἐ-
 νεκα γένοιτο, καὶ μὴ μάτην διαμένοιεν τὴν ἡμε-
 τέραν πολυορκῆντες ψυχὴν, καὶ ἄνδρακας ἐ-
 αυτοῖς καὶ τὴν γραφικὴν ἐκείνο προσεπισωρδύον-
 τες, ἵνα μὴ θάτερον πάντως λαθόντες πάθω-
 σι. γινώμεθα δὲ ποτὲ πρὸς τῆς δισεβείας αὐ-
 τῆς αὐτοὶ ἑαυτῶν, ὅτι τῆς κρείττονος καὶ θεοτέ-
 ρας μοίρας, καὶ πᾶσιν ἀπλῶς λυσιτελεσέρας
 αὐτοῦ δυνάμει δαξώμεθα, ἵνα μὴ πόδες τὸ παρά-
 δοξον ἅμα καὶ παράλογον, κεφαλὴν διιδύνω-
 σι, καὶ οἱ τὴν ἀγάπην ἐκ διδασκόμενοι, τοῦτ'
 αὐτὸ, τῶν καὶ ταύτην πολιτεύεσθαι ὑπὸ χρομένων,
 καὶ ἄλλοις τὴν αὐτὴν εἰσηγεῖσθαι διιχυρίζομέ-
 νων, διδάσκαλοι ὄντες φαίνονται, ἐπὶ τῷ γὰρ
 καὶ μόνῳ προσφόρως ὑψηλόφρονος εἴη μὴ. πρὸς
 δὲ, καὶ ἵνα παραινέσει τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς περὶ
 θαρρήσωμεν, καὶ τὸν τῆς ἀγάπης ἐχθρὸν κα-
 ταιχύνωμεν, καὶ τὸ καλὸν τῶν καὶ ἄλλοις παρά-
 δειγμα γινώμεθα, οὕτως οἶδασιν οἱ χαρὶν
 βλέποντες τὸν εἰρηναρχὴν καὶ τοῖς προπολεμέ-
 σι, καὶ ἐκπολεμεμένοις, καὶ ἀλλήλοις ἐξέ-
 πηρείας τῷ πολέμῳ οὕτω ξυμβαί ποτε δι-

ατε-

απεθείσει, προσφέρειθαί τε προσηκόντως κὶ δια-
λάττεσθαι. ἀμήλειτοι ἐμοὶ μὴ ἕπως υποβάλλει
τὸ συνειδὸς, καὶ θεὸς, θάρρῳ ᾧ καὶ τῷ εἰπεῖν,
προσκεκίνηκον, αὐτὸς δ' ἐπικρίνοις παρὰ σου-
τῷ, κρίμιναν τὸ τῷ λόγῳ, κρησάμβρος, καὶ ταῖς
σοφωτέραις τῷ νοῦς ἐριγαῖς τὸ πᾶν ἀναμαρυκώ-
μβρος, καὶ εἰ μὴ ἄλλο. τῷτο γένυ ψυχῶν παρα-
κινδυνώσων φεισάμενος, ὧν ἐδ' ὁ πᾶς κόσμος
ἀντάξιος. καὶ ᾧ καὶ αὐτὸς πρὸς ἐν τῷτ' ὀποβλέ-
ψας, καὶ νῆ τὴν δούσειαν αὐτὴν, πάντα δού-
τερα τέτῳ λελόγισμαι. δοίη δὲ σοί τε ἅμα ὁ
θεὸς καὶ μοὶ τὰ βελτίω τε ἐλέσθαι, καὶ πάσι χρε-
στianoῖς πρόσφορα, καὶ ἐκατέρων ὧν ἰλεως γένοι-
το. Εὐρῶσο πανιερώτατε δέσποτα καὶ εἰρήνην
διαγγελλίζούμενος, πῶν τῆς εἰρήνης ἡ δεῖ ἀγα-
πῶν ἀντέχοιο, καὶ ᾧ ἄμεινον, καὶ μείων αἰτία
κατὰ τὸ πινδάρειον.

Ἐκ τῆς ἡμετέρας παροικείας ἔτει τῷ ὀπο τῆς
ἐπιστάρχης οἰκονομίας, ἀφ' ὧν βοηδρομιῶνος ἕκτη
φθίνοντος.

Alias duas exhibuimus *Par. II. Epist.*
Glycae pag. 296. & 297. hoc eodem anno
scriptas.

Τῷ πανιερωτάτῃ ἀρχιεπισκόπῳ φιλαδέλφειας μαξίμῳ·
ἐπισκοπος κυδύρων ἐρήνῃν παρά χριστῷ.

ΤΑ' μὲν περὶ τὸ δόγμα καὶ ἄλλο τε τοῖς πα-
ποιαῦτα ἐμπεπισμένοις, πυνσόφως, καὶ
νῦν ἐδὲν ἥττον ἐξήτασαι, πανιερώτατε δέσπο-
τα, καὶ ἐδὲν μεθ' ἑαυτῶν ἐπιφέρειν λαβυριν-
τῶδες τοῖς μὴ κατασοφίζεσθαι αἰρεμένοις πα-
σοφισμὸν μὴ προσιέμεναι ἀνεπέφνησιν, εἰ μὴ τις
πάντη ἀναιδησίαν νοσοίη, καὶ ἀνίατον οἴησιν,
καὶ πρὸς κέντρα λακτίζειν πορεύοιτο. ὡς ἡ καὶ
τῆς διαβολῆς ἱκανῶς διηλέχθη. τὸ ἡ ὑψαυ-
χουεῖν ἰν' ἔπος εἶπω πόθεν ἄλλοθεν τις πρὸς
θεὸν καιριώτερον, ἢ ἐνταῦθεν διατεκμήρατο. εἴ-
πει δ' ἂν τις ἔχῃ ὅτι γε κεφαλῇ προσαττέσῃ
καὶ καταψηφίζομένη, ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν
πολλοῖς οὖσιν, ὅμως καὶ ἅπαξ καὶ δις ἀντεισ-
φέρηται, ἢ προσδεῖσθαι ὡς εἰσὶ καὶ τῆς ξιάδος
τῆ ἀειθμῆ, ὡς ἂν μὴδ' ἐν τῷ τῷ δόγματος
ὑπολύποιο, ἐγὼ ἡ καὶ ὑψαυχουοίη καὶ ὑπὲρ τῶ-
το ἐν οἷς συνέξάφην δόγμασι, καὶ τῷ μόνον
ὑψηλόφρων λογιζοίμην αἰέποτε. ὡς περὶ σοι
ὄντως καὶ τὸ ἐπίπλαστον καὶ δ' ἄλλοτε πρὸς εἰρή-
νην, καίτοι γε ὧ βέλτιστε ταυτὸν ἐξεκονίζων
ποιαῦτα ὑποφαινόμενος λέλυσας. καὶ ἡ φασὶν ἔ-
λεγχος τῶν πεπραγμένων ἡ ἐκβασίς. ἐμοὶ γὰρ
καὶ πάντα ἡ πρὸς σε πάσαι διὰ σέ γενομένη ἀ-
πέχθεια ἐξείληπτότε ἤδη καὶ ἀπετείναντο, ὡς
καὶ εἰ μὴ ποτε ἐγένετο, καὶ τοι γε δ' ὁ λόγος αὖ
διαμείνασα, καὶ ἀντεισῆκτό μοι ἀγάπη καὶ θα-
ρά

ρα καὶ ἀλάβεια. σοὶ δὲ καὶ ἔτις ὑποκρύπτω
 ὁ ἰός, ἐπὶ καιρῷ καὶ ἀνδλόγῃ ἐκχεθισόμενος,
 ἢ τί ἢ ἄλλο σοὶ ἠβέλετο ἢ τῶν ἐμῶν ραμμα-
 τῶν, λάθρα μὲν πολλάκις καὶ πρὸς πολλὰς,
 τέλος δὲ, καὶ προφανῶς ὡς διὰ σημαίου τινὸς
 ἐπίδειξις, ὁρᾷς ὅτι σοὶ πρὸς δίκην τὰ ἀνπεγκλή-
 ματα ἐπιφέρεται; ἀντιπαράθεσς πρὸ τῆς δι-
 κῆς ταῦτα πῶς παρά σ᾽; καὶ ὥσπερ ἐπὶ ἔν-
 τάνης ἀκρεβῶς ζυγασάτησον, ἐποίσεις πάν-
 τως, δίκαια πρᾶττων κατὰ σαυτὴ τὴν καταδι-
 κάζουσαν. ταῦτέ σοι παρ' ἡμῶν ἐπὶ σοῦ καμῶ
 μόνοιιν εἰρήδω, ἵν' εἰδῇς ὅτι καὶ λόγων ἀλό-
 γων ἐπὶ τῷ κατ' ἡμᾶς δικαίῳ καίτοι τὰλλα
 ἔτιδανοί, ἐκ ὑπορουῖμεν ἡμεῖς. γένοιτο δὲ
 σε μεταπειθέντα ποτὲ γενέσθαι τῆς κρείττονος.
 εἰοικας ἢ ὅς ὢν ἐπιστέλλεις ἐπιμόνως ἔχειν ὅ
 οἷς ἅπαξ καὶ ὅποσ' ἔν παρα σαυτῷ διέγνωκας.
 σῖθ' αὖ ὅτι δεινὰ δικάσαι τὰς ψήφας αἱ δῖ-
 νοιαι. γινῶθι σαυτὸν, ὧγενναῖε, γενναῖος δ' εἴης
 ἐν οἷς θεὸς ἀρέσκεται τί καὶ αὐθις ὑποῦλως
 σοὶ τὰ τῆς εἰρήνης κατατεχνάζεται, φοβήθητι
 θεόν, εἰ μὴ θεόθεν ὁρμηθεῖσιν ἀλαβῇ σύνο-
 δον, καὶ τὴν καλὴν ἀλλοιώσιν ἀλλοιώθητι. καὶ
 ἢ σοὶ ἐπὶ τῷ, ἂν προαιρῇ, δεξιὰ κυρὴ ἐκ-
 τέταται. ἐγὼ δὲ πλὴν ἐνός τέτε, ὥσπερ ἔφθην εἰ-
 πὼν τὰ περὶ σὲ εἰλικρινῶς εἰρηνόειν διατετέ-
 λεκα. καὶ ἢ οὐδὲ θεὸς ἔδ' ἐν τῷ μέλλοντι ποῖς
 εἰς τὸ πνέμα τὸ ἅγιον βλασφημήσασιν ἀδιάλ-
 λακτος. φεῖσαι δὲ καὶ σαυτὴ, καὶ ἐμὲ, καὶ τῷ
 ἐπηρεαζομένων καὶ σκανδαλιζομένων ψυχῶν, καὶ
 ἢ δεῖ

ἐπὶ τῇ αὐτῇ καὶ ταύτῃ καὶ τοῖς ἄλλοις . ἔρρωσο πα-
 τερῶτατε δέσποτα . ἐκ τῆς ἡμετέρας οἰκείας κα-
 τὰ τὸ ἀφσά ἔτος τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας .

Tres alias huius anni Epistolas publi-
 ci iuris fecimus *Part. II. Epist. Glycae pag.*
300. 302. 303. aliaque superius *pag. 1.* ad-
 lata est ; quemadmodum duas ad annum
 insequentem spectantes, dictae *II. Part pag.*
304. & 307. & aliam prolixam superius prae-
 misimus *pag. 4.* quam praecedit Epistola
 Ieremiae Patriarchae Constantinopolitani
pag. 5. Quatuor pariter anno 1601. scri-
 ptas *pag. 308. 310. 314. 315.* memoratae
Part. II. Epist. Glycae in vulgus prodidi-
 mus.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΚΑΤΗΛΙΑΝΟΥ
ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΣ ΑΤΤΟΝ
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Διονύσιος ἱερομόναχος ὁ κατηλιανὸς τῷ ἑμμανουὴλε
τῷ βλασῷ.

Τὰς βίβλους προσφόρως ἐκ ἔχω δῦρεῖν,
ἃς δίδυς ὑπεσχέμεν ἐπισείλαι σοι, καὶ
γὰρ νῦν, μὴ τοῖς φροντίσι κωλυόμεθα. νῦν δὲ
ὑπὸ τῆς διακονίας περὶ τῷ δεσπότη μὲ εἵργο-
μαι, πλήν γε ξὺν θεῷ τις προμελετώσῃ δι-
δὺ ὑμῶν ἀφικνεῖσθαι νῆι, φημί τὴν μαρξίνα,
τὰς ἐντύχοντάς μοι διὰ μνήμης ἔχω ἀνδρῶ ἀμ-
φιβολίας προσεπιπέμψαι σοι. σὺ δ' αὐτὸς
ἐκ ἐπὶ τὸ ράθυμειν ἐγγράφειας ἡμᾶς τι τῶν
ἀμνημόνων, ἐπεὶ περ νῆ τὸν ξένιον, οὐχ ἡμεῖς το
αἷτιον ἀλλ' ὁ χρόνος, ὧ γὰρ καὶ θεοὶ αὐτοὶ ὑ-
πέκειν ἐδιδάχθησαν.

Τοῦ αὐτοῦ, Δανιὴλ τῷ ἱερομονάχῳ τῷ φασκελῷ.

ΤΩι μέλει πρῶτον παυσαμένῳ μοι τῆς χα-
λεπῆς πάνυ νόσου τῇ τῷ πάντας ἐφορῶν-
τος προνοίᾳ, ἐνεχειρίσθησαν χράμματα ὑμέτε-
ρα, δι' ὧν τῶν ἄλλων ὑπὲρ ἀπάντων ὠφέλησας,
καθ' ἣν δ' ἡμέραν ἐν ἧ πρῶτον ἐρρώνυμην, δει-
λῆς δ' ὀφίας ταῦτ' ἀναγνῆς ἦσθην, ἀλλὰ πῶς οἶ-
εις,

εις, πάνυ μὲν ἐν ὑποβραδείας τῆς γνώμης. ὅσον πολλά πάνυ καὶ μεγάλα παραχρῆ σοι χαλεπήει, τῆς πρὸς ἡμᾶς ψυχικῆς διαθέσεως δεῖν ὡήθην, τοίνυν τῷ λοιπῷ μὴ ἐπιλάθῃς ἡμῶν. σφόδρα γὰρ ἐκθάλαπται, καὶ δὺφραίνεσθαι ἡμᾶς τὰ ὑμέτερα. τὸν σοφώτατον κύριον νικηφόρον καὶ πνευματικὸν φίλον φίλτατον ἀσπασσον παρ' ἡμῶν, καὶ τὰς μακαρίας πατέρας. καὶ ὅσοι εἶναι σοι καταθύμιον προσαγόρευσον. τὴν μὲν εἰκόνα καὶ τὰς βίβλους πέμπωσοι μετὰ τῷ διακομιστῇ. ὃς ἐν ἐτίᾳ ἀφ' ἑβροδρομιῶνος, κτ'.

Τοῦ αὐτοῦ, τῷ λογιωπάτῳ παχωμίῳ τῷ δοξαῷ.

ΑΡ' οὖν βραδύς σοι οὐ φαίνομαι, ἐπεὶ δὴ πάνυ χρόνον ἡμέτερον ἐκ εἰληφας γράμμα, καὶ βραδύς μὲν ἴσως, ἐπιλήσμων δὲ ἔδαμῶς, νῆ τὸν φίλειον τὸν ἡμέτερον καὶ σὺ, τὰ γὰρ τῶν ἀφορήτων ἀλγήματα ἐπὶ πρὸς τὸν τιμαλφέστατον καὶ ποθεινότατον τοῖς φίλοις διακείσθαι ἡξίωσαν. νῦν μὲν ξὺν θεῷ μικρόν τι τῶν εἰρημένων ἀπαλλαγέντες εὐφραττομεν. τοίνυν τὸ πρὸς σὲ ὄφλημα ὑποτῷ νῦν ἄρξομαι ποιεῖν. σὺ δ' ἂν πυνθανέσθαι τὰ περὶ σὺ ἐφιμένως ἔχης, τὸν δόνακα μὴ κατόκνει καὶ τῷ λοιπῷ κινεῖν, τὰ γὰρ τῆς σῆς λογικῆς ὑγιεινῆς ἀφροσύνης ἡμῶν αἰτία γίνονται. ψυχῆς γὰρ ἐστὶ ὀφθαλμὸς καὶ σώματος ἀφόρητος ἡδονὴ ἢ παρυσία τῶν σῶν γεγραμμένων.

Τοῦ

Τοῦ αὐτοῦ κωνσταντίνῳ τῷ λαύκαρι .

Οἶδα πὴν ἀγάπην ἣν ἔσχες πρὸς ἡμᾶς ἄνω-
θεν καὶ ἐξ ἀρχῆς καὶ νῦν ἀκμαῖεσθαι δια-
πρῆντα ἐν αὐτῇ ποροθήκας ἐπεργαζόμενον ,
μᾶλλον ἢ τοῖς πρὸς ἡμᾶς σου πρότερον χράμ-
μασιν . ὁ θερμοῦς γὰρ πῶτο γνησίας ἀγάπης ,
διὸ ταῖς ἀθανάταις ὁμολογῶμεν χάριτας . πῶς
γὰρ οὐ ; ὅν μέρος μὲν τῆς ψυχῆς οἰόμεθα πά-
ρειναι , καθάπερ αὐτὸς τῇ σῇ . ποίνυν μὴ χρά-
φει ἡμᾶς ἀμνημοσύνην , καὶ χράφωμεν , καὶ μὴ ,
ταῖς σὰς ἐπὶ τῇ ἡμῶν μνήμῃ ἀνεξαλείπτους ἐ-
χομεν εἰκόνας τῷ ὄντι νόμιζε .

Τοῦ αὐτοῦ τῷ ὁσιωπῆτῳ ἐν ἱερομονάχοις δανιήλῳ
τῷ φασουλῷ .

Οὔ μόνον δὲ δι' ἡμετέρας τῇ κυρίως τὰ πάν-
τα διοικέσθαι προνοίᾳ , τῇ τοῖς φωνητικοῖς
ὀργάνοις ἀξιώσθαι κοινωνεῖν τὰ τῆς ψυχῆς ἡμῶν
πάθη ἀλλὰ καὶ τοῖς πόρρω γράμμασιν ἐμφαί-
νειν αὐτὰ φωτισάσθαι . ποιγαρεὺν τοῖς σοῖς ἐντυ-
χῶν χράμμασιν , καὶ ὅσα σοι ὁ δαίμων προεξέ-
νησεν , ἐ μόνον αὐτὸς τὰ μέγιστα λελύπεμαι ,
ἀλλὰ καὶ οἱ συνόντες μοι , οἷς τὰ σὰ διερχόμενος
ἐδήλουν , ὅσον γε πλείστον ἀλλὰ τῶν μὲν
πάντων ἄλλης , θεοφυλάκτης ἢ ἐκ ἔσιν μὲν ράδιον
δίρεῖν , ἀν δὲ γετέτε τύχωμεν , δι' οὗ σοι αὐτὸν
πέμψομεν .

Πάν-

Π Ἄντα τὰ νοήματα τὰ ἀγαθὰ, δέον ἐστὶ ὑπολαμβάνειν ἀφικνεῖσθαι εἰς ἡμᾶς ὑπὸ θεῶ μή τοι γε τὰ ἔργα, ὅς ἡμῶν ᾗ αὐτὰ, ὡς φάσκει ὁ μακάριος παῦλος, ἐτ' ἐννοεῖν ἔχομεν τ' ἀγαθὸν ἀλλὰ ἢ πάσα δύναμις τῷ καλῷ καὶ ἔμπνευσις παρ' αὐτοῦ, ὡς ἐκ μιᾶς πρώτης κινήσεως ὥρμηται, εἰ καὶ ἡμεῖς ἐπειτα τῷ αὐτοξουσίῳ ἡμῖν δωρηθέντι συνπραττοίμεν, τοῖς ἡμῖν γε δ'ωραττομένοις ἢ ποτε ᾗ ἐγκαυχᾶσθαι, ἀλλ' ἄνω ἀναφέρει ὀφείλομεν.

Τοῦ αὐτοῦ λεοντίῳ τῷ λογιστῇ ἐν ἐρωμονάχοις.

Ε Ξιόντι τῷ ναῖ (καὶ ᾗ τὰ τῆς ἐφημερίας πότε μοι κεκλήροτο, πῇ σὴν μοι ἐνεχείρισαν καλὴν ἐπισολὴν, καὶ ὑπερήδην τῆς σῆς βώμης δὲ δ' ἐπέγνωσε γράφειν ἡμᾶς λήθης, καὶ ὡς ἔχ, εἰκόκαμεν τὰς τῆς φιλίας ὅρας τηρεῖν, καὶ ταῦτα γε τὰς δ' ἀρετὴν καί τι χρήσιμον γιγνομένους, τοίνυν δὲ ἴδ', ὡς ἐδὲν πῶν ὅσα γαῖατε τρέφειν ἐκ ἂν ἰχύσεις δ' ἀποδιδάσῃς αἰμα πωδᾶς ἐν λόγοις τρυφώσης, ἣν αὐτὸς δὲ μάλα οἶδα πῇ σὴν εἶναι θεῖαν ψυχὴν, τοιγαρῶν, εἰ μὲν ἐβραδύναμεν τῷ μή σοι ἀντεπιστέλλειν, ἢ τὸ ἐπιλαθέσθαι σου ἦν τὸ αἴτιον, ἀλλ' ὅτι ἐκ δὲ εἶχομεν τὰ σώματα καὶ χεῖδον, εἰ μήγ' ἐβοήθησεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ ἡ πῶν ἰατρῶν ἐπιστήμη, αἱ πυρέσσασαι πῶν νόσων ἐς πλάτον ἂν ἡμᾶς προύπεμψαν.

Ε

Εἰ

Εἰ μὲν καλῶς εἶχε γράμματά σοι ἐπισέλλειν ἐλάττω ἢ ἅμοι πέπομφας, ἥδη ἂν ἔπεμψα. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀξία τῆς σῆς δυνόιας ἀφικέσθαι προσήκει, ἥνικα ἂν γενήσονται ἐπισελλῶ, καὶ ὅτ' αὐτὰ ταχέως λαβεῖν, τῷ βραδέως ἀμείνω πολὺ γε βέλτιον, ἢ καὶ γὰρ εἶμεν τοῖς χείροσι ταχέως ἐντύχοις, μικρῶ που βέλτιον τοῖς δ' ἐσθλοῖς βραχεως πολὺ γε τὸ βέλτιον,

ΔΟκεῖ μοι πάντως κατέχειν σε τὴν ταχίστην σε ἀφίξιν πινθανόμενος, καὶ γε συνηδομαι τῷ πατρί σου μὲν τῷ τάχως, σοὶ ὅτ' ἅπλων πτερῶν ἀκέκμησαι, τῷ μὲν ἐν τοῖς ὁδοῖς, τὸ ὅτ' καὶ τοῖς μαθήμασι. καὶ ἰδεῖν σε θάρρων σὺν τοῖς ἄλλοις ἐπεὶ περ σὲ μὲν λαμψρὸν ἢ ἀρετὴ ποιεῖ, σὺ δ' ἐμέ. αἰεὶ γάρ μοι τιμὴ τις παρὰ σοῦ ἐγγίνεται.

Ρ᾿αθυμίαν καὶ ὀκηρίαν ἀκήκοα σὲ ἐγκαλεῖν ἡμᾶς, ὅτι παραμυθίαν εἶ' ἐχράφαμέν σοι ἐν τοῖς πράγμασι ἃ ὁ δαίμων ἥδη εἰς τὸ γῆραςσι παρέδωκε, καὶ οὐ μόνον παῖδας, καὶ τὸν σύνδυνον ἀφέρειτο, ἀλλ' ἐτι καὶ τὸς ὀφθαλμούς σου. πρᾶγμα μὲν τῷ ὄντι λυπηρότερον ἢ τὸ τῆς ἐξάβης καὶ τῆς θρυλλουμένης νόβης, ἐπ' αὐτῷ πᾶσι δίκαιον εἶχες ἂν, εἰ μὲν δις καὶ τρίς οὐκ αὖ ἐχράφαμέν σοι. εἰ γὰρ καὶ ὡς φίλει τὸ ὀφειλόμενόν σοι ἐκ ἡβουλήθημεν, μὲν τοι γε, ἢ ἀλλ' ἄγε δείξοιμεν ἂν τοῖς κοινοῖς πάθεσι συνέχθεσθαι τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἀνιαιροῖς. ὡς γὰρ
κοι-

κοινωνοῦμεν καὶ τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ εἶδος, οὕτω
 θεῖμις εἰς κοινωνεῖν καὶ τοῖς κοινοῖς παθήμα-
 σι τοῖς παρεχομένοις ὑπὸ τῆς τύχης τοῖνυν
 σύγγνωθι ἡμῖν, τοῖς ἀπετρίβον μὴ διαλει-
 πομένοις ἀπάξουσθαι τοὺς σεμνοπρέπειαν, δι-
 ὧν τὰ πάθη δηλοῦσι, ἅπερ εἰσὶ τὰ χράμματα.

Κ Αἱ ἄλλοις μὲν χράμασιν, ἀ μετὰ τοῦ σο-
 κράτους πεπόμφαμεν ὑμῖν, ἐδηλώσαμεν
 καὶ ἔχειν ἡμᾶς καὶ προσκεῖσθαι τῷ ἀριστοτέλει,
 σὺν θεῷ ἃ προσδοκῶμεν τῶν δέκα κατηγοριῶν
 ἐπιτέλους ἐλθεῖν ἄχρι μνηχιῶνος, τοῖνυν συ-
 νήδῃ ἡμῖν ὑπεραγίας τε καὶ σωδῆς ἧς ἤρξαμεν
 ὅλη ψυχῇ ποιεῖν.

Τοῦ αὐτοῦ λεοντίῳ τῷ λογιωτάτῳ

Τ Ὡν εἰς φιλίαν ἀνηκόντων τὰ μὲν περὶ τὰς
 σωματικὰς, τὰ δὲ περὶ τὰς ψυχικὰς ἀ-
 ρετὰς τε θεωρῆται ὅσα μὲν τοι γε σωματικὰ
 εἰ καὶ φιλίας συνίστησι, διαλύεσθαι ταῦτα ὀλί-
 γω χρόνῳ παρασκιάζει, ὃ τὰ δὲ πνευματικὰ
 καὶ τῆς ἀμείνονος διαρρήδην μερίδος τυγχάνον-
 τα, οὐδ' ἂν πᾶς αἰὼν τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀπαρτη-
 ζομένην φιλίαν ἐξαλείφειν δυνήσαιο, τύχης
 μὲν ἔν ἡμεῖς γε λαμπρότητι πολλῆ γε καὶ δεῖ,
 σμικρῷ δ' ἀρετῆς πάνυ σπινθήρι τὰ φιλικὰ ἀ-
 ποδιδόμεθα τε καὶ ἐξωνέμεθα, ὧνητον δὲ καὶ
 πὺς παρ' ἡμῶν ἀποδίδου, εὐπορον τοιούτου τι-
 μήματος.

Ε 2

Τοῦ

Τοῦ αὐτοῦ λεοντίω.

Πρὸς ἀνδράς ἐστι μεξίου τὸ μὴ τ' ἀλλότρια
προσποιεῖσθαι, μάλιστα οὐκ. ἂν ἐπαί-
νωντε καὶ ἐγκωμίων περὶ ἑαυτοῦ αἰσθῆτε, τρό-
πον τινὰ ἐρυθρίαζειν οἱ γὰρ σφειτερίζομεναι
τὰ ἅπερ αὐτοῖς μὴ προσῆν, ἀναίσθησεως ἕνεκα
τῷ ποιοῖσιν, οἷδ' ἐνωτιζόμενοι τέτων αἰδοῦνται
δέπως φρονήσεως τῷ πομπάττουσι.

Τοῦ αὐτοῦ τῷ αὐτῷ.

Επὶ τῇ μεγίστῃ φιλίᾳ τῇ πρὸς τὸν ἐμὸν ἄ-
δελφόν ἐγὼ σοι μεγίστην χάριν γινώσ-
καν διατελῶν καὶ ἐν πᾶσι ἡμῶν οἰκίᾳ, μάλιστα
ἢ διὰ τῆς πεμφθησάσης μοι ἐπιστολῆς σου,
δι' ἧς ὠνήσας καὶ τὰ μέγιστα ὑψήρνας, πλεῖν
ἢ τῶν ἄλλων μοι πεποιημένων χαρίτων. πόλλυν
ὠπορήσας τάνυν ρεαμματοφόρῳ, διὰ σωδῆς εἶ-
χον ὅλην ψυχῇ τὴν σὴν καλοκαγαθίαν προ-
σεπείν. τιμιώτερον γὰρ ἐστὶ τῷ κροίσου πλέ-
τε, τὸ τιμῆν τὰς παρόντας, τῶν φίλων, τὰς δ'
ἀπόντας συνεχοῖς ρεάμμασι ὑπὸ μέσης καρ-
δίας προσαγορεύειν.

Τοῦ αὐτοῦ τῷ γεωργίῳ τῷ δουκάταρι.

ΣΥγγνώμης σοι δέδωκα τῆς ἀμαρτίας ἦν
ἡμῖν ἐδειξας, καὶ γὰρ διαφερόντως ἡμι-
άδην,

ἀθήν, ἀκηκοὼς τὰ κατ' ἡμῶν πλεῖστα τῶν αἰ-
 χρῶς καὶ παρὰ τὴν ἀλήθειαν εἰρημένων σοι ἐν
 τῷ πατριαρχείῳ, τὴν τε διαβιβὴν ἡμῶν καὶ αὐ-
 τοὺς ἡμᾶς εἰδώς, ἐκ ἔδοσε ἀνθρώποις βασκά-
 νοις καὶ ψεύδεσι καταπεισθῆναι, οὓς πρὸς ἡμᾶς
 ἰχθυοδῶς διακειμένους εἰ οἶδας, τοίτῳ τρέ-
 ψον σεαυτοῦ καὶ γινῶθι τὸ πλημμεληθέν σοι,
 καὶ ὅρα μή δ' αὖθις κυριδύθῃς ὑπὸ τοιούτων.
 καὶ φρόντιζε καλῶς τρεῖν τὰς πάλαι τῶν φίλων
 καὶ κολλᾶσθαι νέους.

Τοῦ αὐτοῦ τῇ λογιστῇ μανουήλ τῷ βλαστῷ :

Τὴν καλὴν σε καὶ σοφὴν μετ' ὅσης εἰπέῃ
 εἰδονῆς ἐδεξάμην, καὶ τοῖς γνησιωτάτοις
 τῶν παλαιῶν αὐτῶν ἐνέκρινα τῷ ἔπῳσι ἀττι-
 κίζειν καὶ λακονίζειν ἀρίστως, ἐφ' ἣν θαυμάζειν
 σε εἰδότες, ὡς ἀπαξ δις γεαυμάτων ὑπολυ-
 θέντων σοι πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀμοιβαίων ἐκ ἔτυ-
 χες. ἐγὼ δ' ὡς θεῖτε ἄνερ, θυεῖν τῶν σῶν εἰληφώς,
 τὴν τῷ αὐθεντὸς ἡμῶν καὶ ἡμετέρου δεσπότου,
 καὶ τὴν πρὸς τὸν κύριον παρόττην, εἰς βαλὼν αὐ-
 τοῖς ἀνὰ χεῖρας, ἡδέως καὶ ἀφροσύνῳς ἐχομίσαν-
 το, ἑτέραν δὲ ἐκ οἶδα. τοίτῳ συγγνώμην πε-
 ρεῖ τέ τε παρέχε, εἰ εἰδὲν σοι τῶν προσημέ-
 φαιμεν τῇ τῆς ἐφημερίας φροντίδι κωλυόμεθα.
 ἐντεῦθεν ὃ οὐ παυσόμεθα συνεχῶς γεάφειν
 καὶ ἀκμαῖεσσαν διατρεῖν τὴν περὶ σέ διάθεσιν.
 τὸν σοφώτατον μοι καὶ χρηστὸν τι... ὡς ἀπ' ἐμῆ
 πρόσειπε. προσειρησθῶσοι, καὶ ὁ κύριος με-
 χαλὴν μεθήκιος.

Τοῦ αὐτοῦ τῷ λογιωτάτῳ ἐπισκόπῳ τῷ μαργαρίτῳ.

ΔΙ' ἀμνήμης ἔχειν σε δοκῶ Θεοφιλέστατέ μοι
δέσποτα τὸ, τῷ χρυσοστόμῳ εἰς τὰς πρά-
ξεις πῶν πανδρημίων ἀποστόλων, δι' οὗ ἤδη κα-
τέστην σοι εἰς λόγους, ἀλλὰ καὶ νῦν ἀξιῶ καὶ ἐκ-
τάλλω τὴν Θεωπεσίαν σε ψυχὴν τῷ θαυματοκο-
μιστῇ ἐπιδέναι, ἵνα τῷ ἡμετέρῳ παραβάλῃς,
ὅτι πλεῖστα ἐπινοῶ τῶν χαρακτέρων ἀπολείπε-
σθαι, οὕτως ἐν ποιῶν χαρισόμενός μοι ποσῶ-
τον ὅσον καὶ οἱ προοδοποιεῦντες τὰς ἐπιρροὰς
τοῖς διψῶσι. ἐρρώσο τίμιε πάτερ καὶ δέσποτα.

Τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ σπουδαιοτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ
Ἰδιονυσίῳ, ἐφημερίῳ τῆς μονῆς τῇ μεγάλῃ γεωργίᾳ,
λεόντιος ἱερομόναχος ὁ ἐν κυρίῳ φίλος ἀδελφός.

ΑΝοίκειον ἡγησάμην πάντως πάντας χεδὸν
ἀριθμήσαντι τὴν φίλῃς, τῷ οἷς τῷ τοῦ εἰ-
σιν ἐπισεῖλαι, καὶ τὴν ἄλλῃς προσαγορεύσαι,
αὐτὸν δὲ τοῦ χοροῦ ἐκκηρύξαι, τὸν μετρίως ἡ-
μᾶς φιλεῖντα, καὶ ποτε καὶ διακονήσαντα, ἀλλ' ἐ-
γὼ μὲν μέλει τῷδε, εἰ καὶ ἰδίασοι ἐπέπομ-
φα, ἀλλ' ἐν ἐν ταῖς ἄλλαις τὰ πρῶτα πῶν παρ'
ἡμῶν προσηγορίων ἐλάβαντες, αὐτὸς δ' οὐτε δι'
οικείων ἐπισολῶν, οὐτε δι' ἐτέρων τιτὶ ποιήσῃν
ἡξίωσας. τεκμαίρομαι δ' ἐκ τῶν ἴσως τῶν ἡ-
μετέρων καταφρονεῖν, τὸ δὲ καταφρονεῖν ἐστὶν ἀ-
γαπᾶν, τὸ ὃ οὐκ ἀγαπᾶν τίνος ἕνεκα, ἀλλ' ἡ-
μεῖς

μεῖς μὲν οὖν, καίπερ μὴ ἀγαπῶντας, ἀγαπῶμεν,
 καὶ τοῖς φίλοις συντάττομεν, καὶ χάριν αἰτῶμεν.
 τὸ ἡμεῖς δ' ἔχουσιν, ψυχῆς τε καὶ σώματος διέξιναν.
 ἔρρωσο, μετὰ πάντων τῶν φιλοῦντων σε, προ-
 σαγορεύσας μοι οἰκείως τὸν λογιώτατον κύριον
 ἐν ἱερομονάχοις λαυρέντιον τὸν μαρτῖνον, καὶ ἐν
 ἄλλοις ἴσως ἐπισεῖλαι οὐ κατεκνήσομεν τῇ αὐ-
 τῷ φιλίᾳ. ἐλαφιβολιῶνος, ἕκτη ἐπὶ δέκα, ὀκτώ-
 βιέννας πόλεως γερμανικῆς, εἰς βενετίας ἀφ' ἧς
 χριστοῦ.

Τοῦ αὐτοῦ τῷ μαρτῖνῳ ἡ τῷ βλασῳ τῷ κυδωνιάτῃ.

ΠΡΟΘΥΜΩΣ λαβεῖν τὰ σὰ τίμια ἐπρόσδύ-
 κεν, καὶ πῶς σοι τὸ σῶμα ἔχεινειδέναί
 καὶ εἴπερ τὰ ἡμέτερα ἔχει ὡς βούλη, ἀλλ' ὁρῶν
 πῶς χειμῶνος διάβασιν καὶ οὐδὲν τῶν γλιχο-
 μένων εἰδέναί ἢ ἀκῆσαι ἀπήλαυσα, διὰ φρον-
 τίδος ἔχω. τοίνυν εἰ ἐφίεσθαι χράσθαι ἡμῖν καὶ
 ποίησον, ἴσως ἐπανακάμψῃ τὸ ἄλγος εἰς χα-
 ράν, ὅθεν ἐπιμελῆ καὶ μὴ ὀπολείπῃ εἴπερ και-
 ρός, καὶ γὰρ τῶν συνετῶν ὡς περ τὰ πράγματα
 ζητεῖν οὕτω καὶ αὐτοὶ διάκεινται. ὁ νετίηθεν ἀφ' ἧς.

Τῷ αὐτοῦ τῷ λογιώτατῳ διονυσίῳ τῷ ἐν τῷ γαλατῇ.

Εἰ καὶ χράσθαι ἐβράδυνας ἡμῖν, ἐφ' ᾧ ὠδύνον-
 τίς ἐσμεν, νομίζοντες ἔπω τὰς βίβλους
 σε κομίσασθαι, ἀλλ' οὐ γὰρ ὁ ἡμέτερος πρὸς σὲ
 πόθος οὐκ ἐλαττώσθην, ὃ αἰφνιδίως διήγειρεν

ἡκαλήσου ἐπιστολή, ἐν ᾗ ἀκριβῶς διέγνωμεν
τὴν πρίασιν τῶν βιβλίων μὴ εὔσαν δῶνον,
ποίνου παρέξον, ἢ ἀπόδος τὸ αἷτιον τῷ χρόνῳ
καὶ τῷ πολέμῳ, οἱ κατακωλύουσι τὰς βιβλιοφό-
ρους, ἐχ' ἡμῖν καὶ οὐκ δῶνα τὰ πάντα ποιοῦ-
σιν. εἰ δέ τις δέη, μὴ ὀκνήσῃς ἡμῖν γράφαι,
καὶ γὰρ ὅλη ψυχῇ ὑπηρετῆσαι γλιχόμεθα, οὐ
μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ τῶν μακάρων νήσων ἐπέ-
κεινα. ἀξιούμεν δὲ ἡμῖν τὰ περὶ τῆ πατριάρχῃ
ἀναγγεῖλαι, καὶ εἰ πρὸς τὸν νικηφόρον ὁ οἰκου-
μενικός φιλικῶς ἔχει, ὃν ὁ κύριος τῶν πάντων
τῆς καλεπῆς γνώμης καὶ βουλῆς ἐπιστρέφαι, καὶ
φωτίσαι ὥς τε τὰ πλημμελήματα αὐτοῦ, αἰτῶν
συγγνώμην παρὰ τὴν πηγὴν τῆς ἐλεημοσύνης.
Ὁς ἐνετιῶν αὐφ'.

Τοῦ αὐτοῦ τῷ λογιωπάτῃ λαυρεντίῳ τῷ μαρίνῳ.

Αὕτῃς δ' ἀπεδημήσας καὶ τὸν φίλιον, ὑπερφύ-
α τὴν καρδίαν δέδνημαι, σπριζομένου ἐπὶ
τοιούτῃ καλῶτε καγαθῇ, καὶ τοῖς πᾶσιν ὑπὸ νό-
μου καὶ γὰρ ἡνίκα ἡ οἰκοδομὴ ἐξέλθοιμι, ἢ οἱ
καὶ δ' ἐπανέλθοιμι, καὶ περὶ νοσῶν τὸν ναὸν, καὶ
τὴν σὴν θέαν εἰ καὶ ταύτην διατεκμήρομαι οὐ
βλέπω. πάντως οὐδὲν ἄλλο ἡφ' ὧς ὅσον τὸ φίλων
ὑποστρεῖσθαι φημι. ὅθεν εἰ βούλοιο τὸν δια-
καὶ τὸν παύσαι μου πόθον, μὴ φείδου κα-
λάμου καὶ μέλανος, τοιαύτην ἄρα τὰ σὰ μεγίστην
τῷ ὄντι παραμυθίαν παρέχουσιν, ἐ μόνον ἡμῖν
τοῖς ἐκ μέσης καρδίας ποθοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς.
παῖ.

παῖσι τοῖς εἰλικρινῶς φιλοῦσι καὶ προσποιῶ-
σι τὰ σὰ, πρὸς δὲ ᾧν χρήζη ἀξιώ μὴ παραι-
τῆ, αὐτὸς ἡμῶν τε καὶ τῶν βιβλίων μὴ ἐπιλά-
θου, τὸν σὸν καὶ ἡμέτερον ἐν χριστῷ ἀδελφόν,
τὴν κυρίαν χη..... καὶ πάντας τοὺς τῶν φίλων
μῶν καὶ σε φιλοῦντων ἀσπασον.

Τοῦ αὐτοῦ τῷ αὐτῷ.

ΟΥ' μόνον τὰς παρόντας τῶν φίλων ἢ εἰλι-
κρινῆς φιλία ἀγαπᾷ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπόν-
τας παροτρύνουσα ἀλλήλους ποθεῖσθαι, καὶ
τοὶ δεῖγμα ταύτης τὸ γράφειν συνεχῶς, ὅπερ
ὅσον ἂν συνεχέστερον ποιῆς, τοσοῦτο πλέω ἡ-
μῖν χαρῇ. καὶ γὰρ ὡς τὰ φρέατά φασιν ἀν-
τλᾶμενα βελτίω γίνεσθαι, οὕτω καὶ ἡ τῶν χαρι-
μάτων σου παραουσία αὐταὺς ἡμᾶς πάντως ἡ-
δίους γίνεσθαι. τοίνυν μηδένα χρόνον διαλεί-
πης αἰετὰ τὰ σὰ ἡμῖν ἀνὰ χεῖρας ἔχων ποιεῖν.
καὶ γὰρ τὰ παραπλήσια ἡμῶν οὐ διαλείφομε-
θα πρὸς σε δεικνύειν, εἰ καὶ τῶν ποικίλων τε καὶ
ἀδοκῆτων φροντίδων κωλυώμεθα. ἐξ ἐπειτῶν
αὐτῶν.

Τῷ ἱερωτάτῳ ἀνδρὶ, καὶ ἐν σοφοῖς ἀρίστῳ κυρίῳ
διογενσίῳ τῷ καπλιανῷ κωνσταντίνῳ ὁ λουκάρις
εὐπράστην.

ΑΡχε σὺ γὰρ γυνεῇφι νεώτερος, ὁμηρός
που φησὶ τῶν ἐπῶν, εἰ δὲ καὶ ἄλλη τις
καὶ

καὶ τὴ λόγῃ τυγχάνει ὑπόθεσις, ὅμως ἐγὼ
 πρὸς ἀμφοτέρου τὸν γε παραβαλλόμενος ἀ-
 παύξουσθαι σου τὴν θεασίαν προήρημαι ψυ-
 χὴν τοῖς παροῦσιμου γράμμασι, καὶ γὰρ φι-
 λία ἀδικεῖσθαι πάντως ἂν ἔδοξεν, ἢ σιωπὴν
 οὐκ ἔλυσα πρότερος, καὶ τούτου μόνον ὀφει-
 λέτης ἐγὼ, αὐτὸς δὲ, διὰ τῆς μνήμης ἡμῖν συ-
 νεῖναι διηνεκῶς. δεῖγμα δὲ μνήμης τὸ ρεῖναι,
 ὅπερ ὅτι ἂν συνεχέστερον, τὸτο ἡμῖν ἔσεται
 χαλεπότερον. ἐρρωμένος διαβιῶν πάτερ ὁσιώ-
 τατε. ἐκ παιπεβίου, προσειδῶνος ἔκτῃ ἐπὶ
 δέκα αφεῖα.

Διονύσιος ἱερομόνυχος ὁ κρητιανὸς τῷ θεοφιλεσάτῳ
 ἐπισκόπῳ κυρίῳ νικοδήμῳ ἃ πράττειν.

Π Ἄν δώρημα τέλειον ἄνωθεν ὡ σημεῖραι
 πυνθανόμενοι καταπέμπεσθαι μανθάνο-
 μῶ ὅτι ἔχ' ἑτέρωθεν καὶ τοῖς ἐναρέτοις καὶ ἀγαθοῖς
 παρέχεται, τούτοις δ' αὐτοῖς συγκαταλεγόμε-
 νος καὶ τῆς σωφροσύνης τε καὶ ἀρετῆς παρά πάν-
 των θαυμαζόμενος καὶ τοῖς πάλαι καὶ θεοῖς ἀν-
 δράσι συνεχέστασθαι θεῖα φήσιν ποιμένατε καὶ
 διδάσκαλον πῶν λογικῶν προβάτων κατὰ τὴν
 τῷ κυρίῳ φωνὴν τὸ πῶν ἱερέων εἶφος ἀποκατέστη-
 σεν, ἀφ' οὗ μὲν ται ταῦτα ἡκόντινες ἀπαγγέλλον-
 τες. οὐδαιμόνησά σε καὶ κεφαλῆνίας δυναμένους
 δοκῦναι τοῖς τὸν πολίτην, ὑφ' ἑπὶ πάντα τῆς
 ἐνεγκούσης λελάμπρυνται καὶ εἰς ὕψος ἐπαίρε-
 ται. ἡμεῖς δ' ὀξυρτημένοι τῇ θεοφιλίᾳ σου,
 καὶ

καὶ ἀπαξάπαντες τῶν φίλων, δόφροσύνην καὶ
 τέρψιν μεγίστην εἰλήφαμεν, οἱ τινες προθύ-
 μως μὲν ἀφίκοντο ἂν καὶ περιπτύσσασθαι σε
 αἰτῶ, ὁμῶς καλυδόμεθα τῷ τῆς ὁδοῦ μήκει καὶ
 τῇ τῷ ἐτὸς ὥρᾳ, θεάμασι ἢ διανήθημεν τὴν
 ὀφειλομένην σοι πρόσρησιν ἀποδιδόναι, καὶ
 ἱκετεύσαι διὰ μνήμης ἔχειν ἐν ταῖς ἱεραῖς καὶ
 θείαις τελεταῖς, καὶ ἂν τοις ἅπασιν εἰς τέτων
 τῇδε χρήσης ὧν ἱκανοὶ ἐσμέν ὑπουργήσάσοι
 μὴ γραφε παρακαλῶν, ἀλλ' ἀπαιτῶν χάριν.
 τὴν δὲ σὴν θεοφιλίαν ἐρρώμενην διαφυλάττοι
 ὁ κύριος ψυχῇ τε καὶ σώματι πολλῶν ἐπὶ πε-
 ριόδους, θεοφιλέσατε πάτερ. ἐνείηδον, πιανε-
 φιῶνος ἐννέτη ἐπὶ εἰκάδι, καὶ τὸ, ἀφ' ἧς ἔτος
 ὑπὸ τῆς τῷ κυρίου ἡμῶν ἐνανθρωπήσεως.

Τοῦ αὐτοῦ τῷ σοφωπάτῳ λεοντίῳ τῷ κυπρίῳ.

Οἱ καλῶς ποθεινοὶ τῶν φίλων, οὐ μόνον
 τὰς παρόντας ἀλλὰ καὶ ἀπόντας δεικ-
 νύονται φιλεῖν, ὡς καὶ αὐτὸς τὰ μέγιστα ποθεῖν
 δῆλον ἐποίησας ἡμῖν, διὰ τῆς πρότερόν σου
 καλῆς ἐπιστολῆς, ὅθεν οἶδά σοι χάριν, καὶ ὅ-
 πως ἠνιάθης ἐκ μέσης καρδίας τῆς τῷ ἀσπα-
 σμοῦχιου ὑποσερήσεως, ὃν γε νῦν τὸν φίλιον τὸν
 ἐμόντε καὶ σὸν, ὁσημέραι τῷ αἰδεσίμῳ πρωτό-
 πάτῳ ἐπισέλειν σοι οὐ δέλιπον παραγγέ-
 λειν, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως διέλαθεν ταυτὸ ἐκεί-
 νο, ὃ καὶ τὸ αἷτιον παρέξεν, πρὸς δὲ καὶ δυοῖν
 τῶν ἡμιτυμβίων ἡμῖν ἐγχειρήσασθαι ἢ ἀφ' ἧς

ση περιεῖχε μνήμη τε χάριν, καὶ τοι γε πά-
 ρελκον, ἣν ὁμως γε λήψομαι, ὡς διὰ μνήμης
 ἔχειν σε πολλάκις τῆς ἡμέρας. ἐς' ἀνὰ χεῖρας
 ἔχω, ἐπεὶ δὴ ῥιποθεῖτε τῶν φίλων εἰσὶν.
 προσαγορεύουσι τὴν ἱεράν σου κεφαλὴν πάντες
 οἱ τὴν αὐτὴν σὺν ἡμῖν οἰκίαν οἰκοῦντες, ὃς
 ἀπάντων ὁ συμφοιτητής τε καὶ λογιώτατος κύ-
 ριος μετ' ὀφάνης, ὃς τῷ ἱερούργειν τὸν ἐν τῇ πό-
 λει ναὸν κατεψηφίσθη. καὶ γὰρ ὁ ποτὲ ἱερο-
 μόναχος πρόχωρος (ὃς καὶ ἄλλος μίδας) ἀποτυ-
 χῶν ἐτυχε ἀμείτορος λήξεως τοῖνυν ἐρρώμέ-
 τος καὶ δαδαίμων βιάνης διατέλει φιλοσοφῶν,
 καὶ ἡμῶν μὴ ἐπιλάθου τῶν εἰλικρινῶς φιλοῦν-
 των καὶ ποθοῦντων σε. ὃς ἐνετιῶν ἀφσά μου-
 θυχιῶνος τετάρτη ἐπὶ εἰκάδι.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν λογιώτην κυρέντιον τὸν μαρτύρον,
 καὶ οἰκονόμης.

Ὅτι μὲν οὕτω κόρον ἔλαβον ἐπιπράττειν ἡ-
 μῶς οἱ ἀπάτη καὶ δόλῳ τὰς συνοίας κλέ-
 πτειν μεμαθηκότες παντίπου δῆλον, ὅτι δὲ
 καὶ ἡμῖν γράφει κατὰ τῷ ἐμοῦ δεσπότη, ὅσα καὶ
 ταρτάριος δαίμων ἠχύνθη αὐτῷ εἰπεῖν, ὃς μά-
 λα ἔγνομεν τὴν σὴν ἀγιωσύνην, καὶ τὰς ἐκκοί-
 τας τῶν φίλων εἰδέναι, ἵνα δὲ ὀξυχύσης τὰ
 αὐτῶν ἐμφράξῃς χεῖλη δόλεια, καὶ τὴν ἰοβόχον
 δολεράν αὐτῶν γλῶτταν, ἥ τῷ οἰκουμενικοῦ
 πρὸς τὸν δεσπότην ἡμῶν πεμφθεῖσα καὶ πρὸς
 ἐκείνον αὐτοῦ γράφῃ, ἥδη σοι πέμπεται, ἣν
 ἀνη-

ἀνὰ χεῖρας λαβών, τοῖς μὲν φίλοις πρὸς ἡδονήν, τοῖς δ' ἐχθροῖς πρὸς λύπην ἀφόρητον δαίκνυε συνεχῶς, ἡμῖν δὲ τὴν ταχίστην τὰς βίβλους πέμψειν ἀξιουμέν σε καὶ σα' τὰ θαυμασά, ὡς οὐκ εἰδὼς τὸν πρὸς αὐτὰ ἡμῖν πόθον, καὶ τὴν μεγίστην ἡδονὴν τε καὶ τέρψιν. τοίνυν τῷ τῷ μὴ ἐπιλάθου, ἀλλὰ πείρας τῇ ὑποχέσει πάρεξον, πράγμα μὲν ποιῶν τῆς σῆς σεμνοπρεπείας ἄξιον, ἡμῖν ἧ τὰ μέγιστα ἡδύτοῖς εἰλικρινῶς ποδοῦσισε καὶ διὰ θαύματος αἰεὶ πάντ' ἔχειν τὰ σά μνησιπούμενοις. ἐνετίηδεν αὖτε.

Τοῦ αὐτοῦ, τῷ θεωριζομένῳ ἐπισκόπῳ αἰγίνης κυρίῳ διονυσίῳ τῷ σηγούρῳ τὴν προσήκουσαν ἀποτέμνη.

 Ἰακειμένου μου ἐνετίαζε χρόνου συχνῶς
 γράμμα τέδεπτε τῇ θαυμαστῇ σου καὶ
 ἱερᾷ κεφαλῇ πέπομφα, εἰ καὶ τῆς ἡμέρας πολ-
 λακίς τῷ φιλεῖνσε καὶ ἐπαινεῖν ἐκ ἐπαύσαμεν,
 τοίνυν ὁ βουλόμενος γράφαι πῶς μεγίστοις ὑσοὶ
 καὶ δ' ὀφθήμου ἐς πάσαν τὴν φηλίαν ἀγομένοις
 ἂν οἱ τὴν σὴν ἐγνομεν τυγχάνειν οὔσαν σεμνο-
 πρέπειαν, δεῖ μὲν αὐτοῖς ἀρμόττοντας αἰταί-
 νας καὶ ἐγκώμια ὀφδορίσκειν, ἐγὼ δ' ὅσα τῆς
 σῆς καλοκαγαθίας ἀξία μέχρι τῷ δῶρο μὴ
 εἰδὼς, σιγῇ πάντα διετέλυν εἰμὶ χρόνον. τέ-
 ως γε μὲν διανενοηκῶς σὲ τοιοῦτον εἶναι μεγα-
 λόφυχόν τε ὁμῶς καὶ φιλάνθρωπον, ἐμοὶ δ' οὐ-
 μόνον, ἀλλὰ πρὸς πάντας, πᾶσαν δειλίαν καὶ
 ἄμα.

ἀμαθίαν ὑπορρίψας, τῷ λοιποῦ γράφειν σοι ὁ-
σημέραι ἐκ αὐτοῦ ποτε παύσομαι, ἀνήγγειλαν
δέ τινες ἡμῖν τὰ τῷ ναζιανζηνοῦ σὺν χολίοις
παρόν ἡμῖν ἔστι, καὶ εἰ μὲν οὕτως ἔχει, δηλώ-
σαι ὑμῖν ἀξιούμεν τὴν θεοφιλίαν σου, ἀντι-
γράψαι ᾧ ἐφιεμένως ἔχομεν, τῷ γε εἴπερ
κατενεύσεις, ἡμᾶς ἐς τῷ πῖον δοῦλοι καὶ ὑπή-
κοοι ἕως ἐμπνεῖμεν ἐσόμεθα. ἐνετίηδεν αὐτοῖς β'.

Τῷ πανοσιωπέτῃ καὶ αἰδαισμονίτῃ ἐν ἱερουσαλήμοις
κυρίῳ διονυσίῳ τῷ κατὰ τὴν ὁ ἰδιότητα μνηστῆρι.

ΠΛεῖσας ἀγείρει ἡμέρας, ὅτε οὗτο γράμματα
τῷ πανιερωτάτῳ ἀπεσαλκῶς ἐγὼ γε
ἔτυχον. καὶ τοι μὲν οὕτω ἔχω τὴν ἀφίξιν μα-
θῶν τῶν γραμμάτων μου, ἐφ' ᾧ περ ἐν οὐ μι-
κρὰ ὑποψία ἄρτιον γίγνομαι, μὴ ἄρα που
ἐκκρυφθέντων, ἢ τάχα καὶ ἕτερον ἄλλον ὑπολει-
φθέντων, καὶ γε ἐκ οἷοι ὅπως τῶν ἀμοιβαίων
ἐσείρισμαι. ἔτι οὖν τὸ πρῶτον τῷ ἀρ-
χιερεῖ ἐνετίηδεν, καὶ πρῶτον τοι τῶν ἄλλων πρὸς
τὸν αὐτότι παρόττιον ἄρχοντα ἐπεσέλλον ... πᾶ
δὴ τὰ πρὸς τὴν ἐν κυδωνίᾳ ἀναφέροντος, τοι γὰρ
τοι πρὸς αὐτὸν τὸν διεργέτην καὶ σωτηρίας πῶς
σπουδῶν προσγίνομαι, ἐμὲ κατὰ πάντα ἐπε-
ρειδόμενος, προνοήσω σοι τοίνυν τὰ μάλιστα,
να καὶ νῦν μου τὴν ἀθυμίαν ἐπικουφούσης ἀ-
ποκαλύπτων δέ με τὴν γνώσιν τῷ πράγματι,
ὡς ἡμᾶς ἦκε, τὰ γράμματα δηλονότι καὶ ἀ-
πεδημήσω. ἐρρώσο καὶ ζῆτι καὶ τὸ σύνθετον
ἀνερ

ἄνερ μοι θεῖε παμφίλτατε . ἐκ τῆ ἐν παταβίᾳ
ἐλληνομουσίου , ἀνθεσεριῶνος εἰκάδι , αψιβ' .

Τοῦ αὐτοῦ , τῷ λογιωπίτῃ ἐν ἱερομονάχαις τῷ
παχαιοῦ ρη .

Τὸν τῆς ἀκραιφνοῦς καὶ καθαρᾶς δινοίας ὄ-
ρον , ἡ λογιώτης σου διαπλείσων σοφῶν
ἀνδρῶν , καὶ θαυμασῶν σου ραυμάτων ἐπίδη-
λον ἡμῖν ἐποίησας , ὧν καὶ μόνον τὴν δεινότητα ,
ἀλλὰ καὶ τὸν ἡγε μονικοῦ φρονήματος ἔχοντα
χαρακτῆρα εὖ μάλα ἠγάδημεν , ἅπερ μετὰ
πάσης τιμῆς καὶ δόξης ὑπεδέξαμεν . τῷ μὲν
σὲ τοῖς τῶν πάλαι σοφῶν συγγράμμασιν ὁρᾶν
πλεῖστας ὅτι ποιῶντα διαφίβας , τῷ δὲ , τὸν
τῆς φιλίας ἔρωτα ἐξάπτοντα καὶ ἀνακαινοῦντα
συνεχέσι γράμμασι . πρὸς δὲ τέτοις εἰς ἐσχά-
τας λύπας ἀφικέσθαισε ἔγνωμεν , γράμμασιν
ἡμετέροις ὅλως οὐκ ἐντυχόντα , τῆτο γὰρ τὸν
φίλιον τὸν ἐμὸν τε καὶ σόν , οὐχ ἐγὼ γὰρ αἴτιον
καὶ γὰρ οὐχ οἷός τε ἦν φίλου ποιούτα ἐπιλήσ-
μων γενέσθαι , ὃν βραδέως καὶ ἐμπείρως ἐκπύ-
σαμεν , ἀλλ' ὅτι νῦν μὲν , παρὰ τῷ ἄθῳ δι-
ατρίβοντα , νῦν δὲ ἐν ἀθήναις , καὶ ἄρτι ἐν τῇ ἐ-
νεγκούσῃ ἠκεκάμεν . τοίνυν ἢ οὕτως , ἢ ἄλλως
ἔχει σιγγνωσέον . τὸ δὲ γράφειν ἡμῖν ὑποθε-
τικῶς τὸ φιλεῖν , καὶ ἐνστερνίσαι τὸ σόν , εἰ-
δ' ; ὥφελε παρεγένοίς , καὶ τὸν πρόθον τῆς ἀγά-
πης μάλα ἔγνωσ' ἂν , ὃν εἶχον καὶ ἔχω πρὸς
τὴν σὴν λογιώτητα , τῷ ἐκείνῳ ἐναρέτῳ ὄντι φι-
λι .

λικῶς διατεθεῖσθαι δηλαδὴ ἔως πατρὲς καὶ ἀδελφῶ ὑπέργηκα, οὐ τὴν σέρψαι, ἐχ' οὐχ οἰγνήσιοι, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς πικρὰν καὶ ἀνεξάλειπτον εἰλήφμεν καὶ πάντες οἱ πῶν φίλων εἰλικονοὶ, κύριος οἷδε, διὸ εἶπε τῶν τῇδε χρήζει, ὧν ἱκανοὶ ἐσμὲν ὑπουργῆσαι σοὶ μὴ ἀπαξίει ἀλλ' ἀπαιτῶν γράφει, καὶ τὸ πᾶν ἐμφανίζων. τὴν δὲ σὴν λογισμὸν ἐρρωμένην διαφυλάττοι ὁ κύριος ψυχικῶς τε καὶ σωματικῶς. ἐξ ἐνετιῶν ἀφ' ἑτοῦς ἀπὸ τῆς ἐν σάρκει οἰκονομίας, μαιμακτηριῶνος β' ἐπὶ εἰκάδι.

Κατὰ τῆς σχολαστικῆς θεολογίας.

ΠΟΛΛΑΚΙΣ ἀμαθίας καὶ ἀπαιδεύσεως περὶ τὴν σχολαστικὴν θεολογίαν γράφεις ἡμᾶς οὐχ' ὅπως, ἢ ἐχ' ὅτι ἰδίᾳ, ἀλλάγε καὶ κοινῇ τὴν ἀπασιν κατ' ἡμᾶς ἐκκλησίαν, ἐκτενοῖς διότι ὅπερ ἡμεῖς ἐπαγγελόμεθα τὸ τηρεῖν ἐστὶ καθαρῶς τε καὶ ἀποικίλως τὴν παράδοσιν, ἣν ἡμῖν παραγγέλλει τὰ ἱερὰ λόγια, καὶ μιᾷ ἀναποδείκτῳ πίσει τὸ πισδεῖν, καὶ γὰρ κατὰ τὸν εἰπόντα σοφὸν, ὁ λόγος τῆς ἀληθείας ἀπλῆς ἐστὶ καὶ ἀπερίεργος, ἀλλ' ἡ ἡμετέρα, πῇ μὲν ἐμπλεῶς ἐστὶ σοφισμάτων, καὶ ἐνιχυταί φουρικῶς ἀποδείξεσι καὶ τῇ πῶν θείων ἀποδείξει, ὅπερ ὅλως ἀλλότριον καὶ ξένον πῶν ὧν ἡ πῶν χριστιανῶν πίσις ἀπαιτεῖ. ἐκ ἐν τῷ δὲ καὶ μόνῳ ἐξιστάμεθα, ἀλλὰ καὶ τοιούτοις θεμελίοις ἀβεβαίοις τε καὶ μὴ σταθεροῖς πολλάκις τὴν ἀλή-

τὰ καίρια ἐζημιώθη . τοιγαροῦν ὅτι τάχιστα
τὴν καθ' ἡμᾶς ἀνθελέδαισοι ἐμβουλῶν ἐπαγγε-
λίων, ἧς τέλος ἡ ἀλήθεια . εἰ γὰρ καὶ ἡμῶν
ἐκκλησία τὸ γενεὴν εἶναι, ἡ κατὰ τὸ νῦν γεγή-
ρακεν, ἐπὶ τοῖς ὁρθοῖς δόγμασι νεάζει διηνε-
κῶς.

Κατὰ τῆς ἀπλῆ καὶ ἀπεριέργῃ φιλοσοφίας.

ΕΓὼ μὲν τῷ ὄντι ἔγραψα καὶ γράφω ἀμα-
θίας ἐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς
μὴ ἀσκούοντας μαθεῖν τὴν τε ὁδὸν καὶ τὴν τάξιν
τῆς χολαστικῆς θεολογίας. καὶ ὧς αὐτὸς εἰ-
ομαι καὶ ἐπιβεβαιῶ, ὅτι ἡ ἐπαγγελία τῆς εἰ-
λικρινοῦς πίστεώς ἐστὶ τὸ ἀληθές, ὅγε ἄπο-
δεικνύεται, πρὸς μὲν τὰς ἀπλῆς ἐρούς ἀναπο-
δείκτως, πρὸς δὲ τοὺς σοφοὺς, μετὰ ἄποδεί-
ξεως ἢ μετὰ συλλογισμοῦ. καὶ τῇ μαρτύρο-
μαι τὸν μέγαν βασιλεῖον, ἐν τοῖς κατὰ τὴν πύρ-
ρου, καὶ τῶν πισδόντων τὴν μίαν θέλησιν τοῦ
κυρίου. τοίνυν ἡ ἡμετέρα ἐπαγγελία ἐστὶ βελ-
τίστην ἢ τὴν ὑμῶν. ἡμεῖς γὰρ ἀπλῶς τε καὶ
μετὰ ἀποδείξεως πισδόμεν, καὶ ἐτέρους πισδύ-
ειν ἔπω ποιούμεν, ἢν ἡμεῖς οὐχ ὄραμεν πρῶ-
τοι, οὐδ' ἄλλοις ἐδείξαμεν, ἀλλὰ οἱ ὑμέτεροι
ὅς ἐστιν ὁ ἰωάννης ὁ δαμασκός, καὶ οἱ παρορηθέν-
τες πάντες, οὗτοι γε πρῶτοι ταύτην μετήρχον-
το, καὶ ἐτέρας ἐδίδαξαν. τοίνυν νοουθετῶ καὶ
παροξύνω σε σπιδάζειν ὅσον οἶόν τε τὴν χολα-
σικὴν θεολογίαν, ἢ τις τῆς ψυχῆς φῶς ἐστίν,
ὅπως

ὅπως δυνήσῃς γινῶναι ἐκεῖνον τὸ ἕτερον φῶς
 πρὸ φωτίζον πάντα τὰ ὄντα καὶ οὐ μόνον ἀπλῶς
 ἀλλ' ἐρδυνῶν πισδεῖν, ὡς φησιν ὁ κύριος.

Τοῦ αὐτοῦ τῷ πανιερωτάτῳ ὀρχιεῖ τῆς
 μονεμβασίας.

Η Δὴ τῷ δόνακος ἀψαμένου μου, πανιερώτα-
 τε δέσποτα, μετὰ πλείστης ἡδονῆς τε καὶ
 προθυμίας ἠρξάμην πρὸς σέ γεάφειν ἐνεχεί-
 ρησα, τὴν ἐμὴν πρὸς σέ φιλίαν ἀποδείξαι καὶ
 τὸν ἀνεξάντλητον πόθον, καὶ πρὸς τέτοις, τὰ-
 γαθὰ καὶ χρησάσου ἦδη. καὶ γὰρ ποσούτον ἔ-
 χαιρον, ἐπὶ τῇ σῇ ἐταιρίᾳ, ὅτε ξυνῆμεν ἀλλή-
 λοις, ὥστε ὁμνυμίσοι θεοῦ ὃν πρεσβεύει ἡ
 φιλοσοφία, τὴν σὴν χλυκυτάτην εἰκόνα φέρω
 ἐν τῷ μέσῳ τῆς καρδίας μου, μεμνημένος αὐ-
 τῆς τῶν μεγίστων σου χαρίτων καὶ διεργεσίας
 καὶ τῆς ἀκρας φιλοξενίας, ἄρα τί δυνήσομαι
 περὶ τοιούτων εἰπεῖν ἀπορῶν ἢ τὸν θεόν. ἀλλ'
 ἰδοὺ ἐγὼ γε ὅσημέραι τῇ πατριάρχῳ μνή-
 μη συνῶν, καὶ πῶς γοῦν ἐπιλελήσθαι σου,
 ὅπερ ἐστὶ σημεῖον ἀδικίας καὶ σκαίοτητος; δι-
 ὧν μεγάλην σοι χάριν ὀφείλω, εἰ καὶ πολὺ τὸ
 πλῆθος εἰ τῶν περιεχόντων ἡμᾶς πραγμάτων,
 ἀλλ' αἰετὰ σὰ διαμνημῆς ἄγω. τὰ δὲ περὶ τῆς
 ἐπισκοπῆς οὐχ οἶον τε διηγῆσασθαι ἐπεὶ εἰς
 τοῖς παλιν τῆς ἐμῆς ἐλπίδος τὰ πράγματα
 περιετράπησαν. ὁ γὰρ κεφαλῆνίας ἐπισκοπος
 καὶ οἱ αὐτῷ συμπολῖται ὄρμησαν καθ' ἡμῶν,
 φα-

φασὶ ὃν χρόνου παρελθόντος ἔλαβον δι' αὐθεν-
 τικῆς ἀποδείξεως τὴν ποιμαντικὴν ἐξουσίαν,
 τῆς κεφαλαινῆς τε καὶ ζακύνθου, κυθηρίας,
 καὶ κρήνης, καὶ οὐκ ἐῶσιν ἡμᾶς ἀφικέσθαι πρὸς
 τὸ ποίμνιόν μας, ὅπερ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον δια-
 μέσαν τῆς παναγιότητός σου ἐδωρήσατό μοι.
 τοίνυν δεῖ ἡμᾶς ἀποαιρουμένοις καὶ μὴ,
 χρόνον μακρὸν διαταρβειν ἐν τῇ ἐνδοξοτάτῃ
 πόλει τῶν ἐνιετῶν καὶ ἀνέχειν ἐπιπλεῖσον τῇ
 σφοδρτάτῃ ζημίᾳ τῆς τε ψυχῆς καὶ ἀναλώ-
 ματος, μόνον αἱ ἀγίαι σε ἰκεσίαι καὶ προσέ-
 χαι ὁδηγήσειεν ἡμᾶς πρὸς τὸ ἀγαθόν. τὰ δὲ
 γε πάντα προστίθῃμι τῷ παντεφώρῃ θεῷ.
 σὺ δὲ χαῖρε ὦ φίλτατε καὶ ἀδαιμονοῖνς εἰς
 τέλειον γῆρας. ἐνετίηθον.

Τῷ ἐλογισμένῳ καὶ εὐλαβεσάτῳ ἱερομονάχῳ κυρίῳ
 διονυσίῳ τῷ καπηλιῶν φράγκισκος ὁ κόκκος
 εὐ πράττην.

Εἰκοίτω γεγονότι μοι διὰ χρόνου, τῷ δ' ἐπι-
 σοπῇ ἐντυχεῖν σε τῇ ἀλαβείᾳ φίλε
 φίλτατε, καὶ μοι κατὰ πᾶσαν δυνάμιν συνημ-
 μένε. ὅκαιρος ὁ πῶν παρόντων γεαυμάτων δια-
 χομισθῆς ἀπαντήσας, τὴν ἐκ τῆ δίψους φλεγ-
 μονὴν ἐσβεσέμοι. καὶ γὰρ ἂν φαίην αὐτὸ τὸ δί-
 ψος ἡκέσατό μοι. ἐγὼ γὰρ ὥσπερ τῷ φιλεῖνσε,
 ἔγω καὶ τῷ γεῖναι ἀπλήτως ἔχων, ὅσον ἂν
 συνεχέστερον γεῖναι, ποσούτῳ μᾶλλον ἐπείγο-
 μαι πρὸς τῷ γράφειν τὸν πόθον. καὶ ἔοικε τῷ
 σῷ

σῶ ἔρωτι βεβλημμένος τὸ αὐτὸ πεπονθέναι τοῖς
 ὑπὸ διφάδος δεδηγμένοις ἅτε λόγος οἷς ποσέ-
 τω μᾶλλον ἢ τῷ πίνειν ἔφεις ἐπιτείνεται, ὅσω
 πλεῖον αὐτῷ ἢ ὑπόλαυσις γίνεται. ποσούτω
 σου τῆς δόλαβείας ὀξήρημαι, καὶ ἔπως ὅλῳ
 πότῳ πρὸς τὴν σὴν διάθεσιν ἐκβεβάκχθῃμαι
 καὶ πῶς ἐκ ἔμελλον σαθμοῖς τοῖς ἴσοις ἀντι-
 φιλούμενος. ἐπεὶ δὲ σοι κατ' ἡδονὴν τὰ κατ'
 ἡμᾶς εἰδέναι, ἴδμε τῇ συνήθει τῆς κεφαλαλγί-
 ας νόσῳ παλαίοντα. οὐδεμίαν γὰρ ἄχει καὶ σή-
 μερον μεταβολὴν ἐδέξατο τὸ ἀρρώστημα. ἔστι
 δέ μοι ἐ ποσούτῳ δεινὸν ἢ κεφαλαλγία, ὅσω τὸ
 δι' αὐτὴν τὴν ὑποχρεμένην ὑποτίσαι σοι χάριν

οὐ δὲ ᾧ οἷος τε ἐγενόμην τὴν εἰς
 τὴν λογικὴν πραγματείαν εἰσαγωγὴν ἐκ τῆς
 λατίνης εἰς τὴν παρῶν γλωτταν μεταλαβεῖν
 καὶ ταῦτα ἀξιῶσαντός σε καὶ δειθέντος. πλὴν
 ἀνάχου μικρὸν, ἂν ᾧ θεὸς δώσῃ τὴν ἀπελ-
 θούσαν ὑγείαν ἀνακαλήσασθαί με, οὐδαμῇ ἔδα-
 μῶς ἀμοιρήσεις τῶν ἐφετῶν. καὶ τὰ μὲν ἡμέτε-
 ρα τοιούτῳ πειροῦνται πονηροῦ δαίμονος, τὰ
 ἢ σα καὶ μάλα οἶμαι καὶ οἷον προσήκει τοῖς κα-
 τὰ θεὸν πολιτδομένοις, τὰ ᾧ τῷ σώματος ἐκ
 ψυχικῆς αἰτίας κατὰ γὰρ τὸν ἐμὸν λόγον ὡς ἐ-
 πίπαν ὀξάπτεται. ὅθεν ὁρῶν δεῖ τῶν σῶν,
 ὁρῶν τῶν ἀπορροδέκτων τῷ τεθνησσεῦσαι θεόν.
 ἀλλ' ἢ τὰ κατ' ἡμᾶς καὶ περαιτέρω βούλει κα-
 ταμαθεῖν, ὅξ οὗ ἀνακρίνειν, ὃν διακομίζον-
 τα τὴν ἐπισολὴν (ζαχαρίας δ' αὐτῷ τὸ ὄνομα)
 ἀφ' οὗ καὶ κομίσσεις τὸ λεξικόν, ὅμοι ἐν τῷ θεῷ
 ὑπο-

ὑποδημῶντι παρέσχεις, πλείσῃν ἔχωσοι χά-
 ριν, ἀνθ' ὅτε μοι τὸ βιβλίον ἐχρήσω. εἰ δὲ τῷ
 καὺτὸς δέῃ τῶν τῆδε, ἐφ' ὃ πέπεισαι πῶν ἡμέ-
 τεραν δύναμιν ἐξικνεῖσθαι, θάρρηκῶς μοι ρά-
 φε. ἔρρωσο καὶ φίλει τὸν ἀντιφιλεῖν σε εἰδότες
 αἰφ' ὅ, θαρρηλιῶνος ἕκτη ἐπὶ δέκα. ὑπὸ νά-
 ξου.

Τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ φιλολόγῳ σπουδαίῳ ἐν ἱερομονάχοις
 κυρίῳ διονυσίῳ τῷ πρωτοσυγγέλῳ μητροφάνης ὁ
 τῶν ῥακενδυτῶν καὶ μελανηκῶν οἰκτρός
 εὖ πράττην,

ΟΥ' μόνον δεῖ τὰς φίλους παρόντας τιμᾶν
 καὶ διὰ ζώσης προσφθέγγεσθαι τῆς φω-
 νῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπόντας φιλεῖν καὶ προσαγορεύ-
 ειν τὰς τῇ τῶν ραμμάτων ἀποστολῇ. καὶ γὰρ
 οἶδεν ὁ ἀποστολικὸς χαρακτὴρ τὰ τῆς ψυχῆς
 ἐξαγγέλλειν τῶν φίλων βουλήματα. ἐπειδὴ
 οὐκ ἀδύνατον πῶς φίλοις συνεῖναι αἰεὶ, καὶ συν-
 διαξίβειν πάντοτε διὰ βίαν, ἐπινοήθη ἡ τῶν
 ραμμάτων τῶν φίλων ἀποστολή, ἥτις ἐξαγ-
 γέλλει πῶς φίλοις καὶ διαγορεύει τὰ τῆς ψυχῆς
 ἐνθυμήματα, εἰς ἀγάπης καὶ φιλίας ἀνάμνη-
 σιν, ἥς καὶ αὐτὸς ὡς φίλος σοι γνήσιος ἀντε-
 χόμηνος, δι' ἐπιστολῆς σε ἀσπάζομαι καὶ προσ-
 αγορεύω ὅλην ψυχῇ καὶ καρδίᾳ. τῆς δυνά-
 σιας καὶ δυνάμεως σε μεμνημένος, ἥπερ ἀ-
 πῆλαυσα ὑπόσχε, διὸ τούντεῦθεν οὐκ ἐπιλή-

δομαίσου πσύνολον ὅς τ' ἂν τοῖς ζῶσιν ἐγκαταλεγοίμην καὶ λόγοις καὶ ἐπισολαῖς, ζῆε δὲ καὶ σὺ παραπλησίως τῷ ζύοντί σοι καὶ ἀγαπητῷ φίλῳ. καὶ ταῦτα μὲν ἐρρώμενος διηνεκῶς, καὶ ἄθυμος ἐμοῦ ὑπερδύχομενος. τὸν ὀσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κύριον θεοφάνην ἀσπάζομαι φιλικῶς. ὁμοίως καὶ τὸν ἐν ἱεροδιακόνοις τιμιώτατον κύριον μητροφάνην, καὶ πάντας τοὺς γνωστούς καὶ φίλους αἰσῶς αὐγούσε ἐβδόμη ἐπὶ δέκα, ἐκζακύνθε.

Τῷ ὀσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ διοκυστίῳ τῷ πρωτοσυγγέλῳ μητροφάνης ὁ τῶν μελανηκόνων καὶ σπουδαίου μηδαμινός καὶ οἰκτρός, εἵπράττην.

Τὴν ἐς τὴν ἐνεγκαμένην σε ἄφιξιν παρ' ἐλπίδα ἀκηκοῶς ἀρχαίῳ μοι καὶ γνησίῳ φίλῳ βέλτισε διονύσιε, ὑπερήδην, οἷα τοῖς φίλοις εἰκῶς, ἡχθέδην δ' ὁμῶς ἐπὶ τῇ τελότητῃ τῇ σε καὶ σάρκα ἀγαπητῇ ἀδελφοῦ ὅτι ἁωρὸς ἐτύγχανεν οὐσα ὑπὲρ ἧς ἄκων ἀφίκε, ὡς γέπε ἀναπόλῳν ἔγνωκα. ἐκ ἐν φιλότις μὴ ἀνιῶ μηδ' ὀλοφύρε, κοινὸν γὰρ περὶ τὸ χρέος καὶ ἀπαραιτητὸν τῷ φλημα. ὅθεν καὶ δεῖ σε πᾶσαν ἀχθεδόνα καὶ πικεδόνα μακρὰν ὑπορρίψαι, καὶ μεταβαλλεῖν ταύτας καὶ τὴν συνέχουσάν σοι ἀθυμίαν εἰς χαερηδόνα καὶ τερψιδόνα, ἵνα μὴ τῇ ὑπερβολῇ τῆς ἀθυμίας ἀθένιαί τις
δυσί-

δυσίατός σοι ἐπέλθῃ, ἣν ἐπελθεῖν σοι ἀ-
 πύχομαι εἶναι. τὸν πανιερώτατον καὶ σοφώτα-
 τον ἅγιον δεσπότην πολλαῖς ἡμετέροις ἐπισο-
 λαῖς ἐπέκεινα πῶν εἴκοσι καὶ σὲ μετ' οὐδυσί,
 καὶ ἑρισίν, ἃς ἐκ εἶδεν δεδέχθαι αὐτὸν καίσε,
 καὶ ὅ οὐδὲ πολλοσημόριον ὑποκρίσεως παρ'
 αὐτοῦ λαβεῖν ἠξιώθην. καὶ τῷτο γὰρ μοι αἱ
 ἀμέτρητοι ἁμαρτίαι μου ἐπεισήμενον ὧν ἔνε-
 κα πάχῳ καὶ ἔπαχον ἔνθεν κακείθεν περι-
 νοσῶν καὶ πλατύνωμος. νῦν δὲ θεὸς ὁ παντέ-
 λειος σπλάγχνοις οἰκείοις ἐπικαμφθεὶς, ἡγά-
 ρωσε τὸν αγιώτατον τῆς κεφαλῆς πρῶτον
 οἰκομῆσαί μοι κελίον πλησίον τῆς ἐκκλησίας
 μικρόν, ἐν ᾧ τὰς οἰκήσεις ἄχρη τῆς δόξης συν-
 αιρομένου ποιῶ τῷ θεῷ. σὲ δὲ φίλτατε ἐκ μέ-
 σης αὐτῆς ἀξιώ τῆς ψυχῆς ἀμοιβαδὸν ἀντιξύ-
 σαι καὶ τεπιστεῖλαί μοι χράμματα τίμιον. προσ-
 φιλεούθῃ καὶ πρὸς τέτοις εἴπου δέ σοι καὶ ἐμοὶ
 ὁ σοφώτατος ἅγιος δεσπότης, ἢ ἕτερός τις πῶν
 φίλων παρόχετο παραχεῖν μοι, μὴ κατοκνή-
 σης αὐτὸ πεπομφεῖναι μοι σὺν τῷ σῷ. καὶ
 παῦτα μὲν. ἔρρωσο δὲ καὶ ἐς βαθὺ γῆρας ἱ-
 κοιο τῆς γε πῶν πολλῶν ὀφελίας ἔνεκα. ὑπὸ
 τῆς κεφαλῆς ἐπισκοπῆς, μεταγιγνῶνος ὁγ-
 δόῃ ἐπὶ δέκα.

Τῷ ἐπισημοτάτῳ καὶ ρητορικωτάτῳ κυρίῳ ἱερωνύμῳ
τῷ λιτάρχῳ διονύσιος ὁ ἱερομόναχος ὁ κατηλιανὸς
εὖ πράττειν .

Ποίων ἢ τίνων δ' ἐργετημάτων ἀρχή με-
λαβεῖν τῷ ὁμολογεῖν σοι χάριτας ἔπο-
ρῶ, ἐφ' ᾧ ἐπιβάλλω τῇ διανοίᾳ, μέγала καὶ
θαυμασὰ πάντα μοι φαίνεται, ἐπεὶ λήθης ἄ-
ξιον ἔχ' ὁρῶ, μάλιστα δὲ ἀνέξαντλητόν μνή-
μην πρὸς ἐμὲ εἰδώς, καὶ ἀναπεπταμένην ὑπο-
δοχὴν τῆς σῆς μεγαλονοίας τε καὶ καλοκαγα-
θίας, διὸ δεῖ τὸν δ' ἐργετηθέντα ὅσον ἔχει
δύναμιν πρὸς τὸν δ' ἐργέτην, χάριτας πλείους
εἰδέναι, τὸτό γε νῆ τὸν θεόν, ἐπ' αἷς δ' ἂν χρό-
νος τῆς ἐμῆς ὀξαλείψει ποτε ψυχῆς. καὶ γὰρ
εἰ μὴ τὰ ἀντισταθμῆσαι βουλευθεῖν, μέμ-
ψεως ἂν ἄξιον εἴη, τὸ ἕνεκα τὸν καλὸν δο-
τῆρα δυσωπῶ ὅλη ψυχῇ, οὐ λάτρες εἰμὶ δια-
τελῶ ἐπὶ μήκιστον χρόνον διατηρῆσαί σου τὴν
θεῖαν κεφαλὴν ῥητόρων ἄριστε. εἰ δέ γε τινὸς
χρήζης ὧν ἡμεῖς ὑπὲρ ἄνω ἑσμέν, μὴ θεάφε
παρακαλῶν ἀλλ' ἀπαιτῶν χάριν, ὀφείλω γὰρ.
ὁ δὲ πανιερώτατος ἡμῶν δεσπότης εὐχεται καὶ
διατετέλεκεν εὐχαριστῶν τῇ σῇ λογιστικῇ. πό-
πανάτινα μετὰ ζαχάρεως πέμπω σοι εὐλογίας
ἕνεκα, μετὰ τῷ δ' ὑλαβεσάτῃ ἱερέως κυρίου
θεοφυλάκῃ τῷ κἀνδρὶ λα. ἔρρωσο, ἐννεπίνθην,
μεταγειννιῶνος δεκάτῃ ἰσαμένου τῷ αὐτῇ ἔ-
τους .

Τῷ

Τῷ σοφωπάτῃ καὶ λογιωπάτῃ κυρίῳ διονυσίῳ τῷ
καπηλιῷ μιχαήλῳ ὁ βλασὺς εὐπράττην.

Τὸ γράφειν πρὸς τὴν σὴν ἱερώτητα πείθου-
σι τὸ, τε δέος καὶ ἡ ἀμαθία, ἔδει γὰρ
οὕτω καλῶν καὶ σοφῶν ἄπορεῖν ῥημάτων, ὥστ'
ἐφαρμόζειν καὶ περὶ τῇ διατελεῖν τοιούτῳ ἀν-
δρείῳ καὶ ἡγήσαμην καὶ νῦν ἡγοῦμαι ὄντα ἄ-
ξιον ἐπιστολιακὰ καὶ ἰσοκρατικὰ διελθεῖν γράμ-
ματα. ὅμως μὴ τοι σφοδρὸς ἐνέπρεσέ μοι πό-
θος τῷ ἐπιγνώναί σε καὶ μόνον οἶος καὶ ὅσος ὢν
ὑπάρχεις τὸ, τε σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν.
ἐπειδὴ ἡ ἐπιστολὴ εἰκὼν ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ
μάλιστα τῆς αὐτῆς γνώσεως, ταύτῃ ᾧ διασαφεῖ καὶ
κατάδηλα ποιεῖται πᾶς τις τὰ ἐν ἑαυτῷ καὶ
θεωρεῖται ὡς ἐν εἰκόνι ἐς ἀκριβὲς γεγραμμέ-
νη· παρὰ δὲ εἰδότος γραφέως, ὃ τε χαρακτὴρ καὶ
τὸ τῷ προσώπῳ κάλλος. οὕτω δὲ διὰ πῶν γραμ-
μάτων ἐγνώσαι ἀγχινοία, παρότης, καλοκα-
γαθοσύνη, δόμαρεια, καὶ τὸ μέγιστον, ὁ πρὸς
τῆς φίλης πόθος. ἐς τῷτο ᾧ ὄρεται τὰ γράμ-
ματα ἵνα θάτερος πῶν φίλων τὸν ἕτερον διαγ-
νώσεται μακρὰν πόρρω πάνυ ἄπόντα, ἀλλ' ἡ-
μεῖς καὶ παρόντες γε, καὶ ἀλλήλους ἐποπτεύον-
τες ὅμως βέλτιον ἑαυτὸν διαγνωσόμεθα. ἡ
γὰρ ἐπιστολὴ τεκμήριον εἶναι πῶν ἐν ἡμῖν σα-
φές εἰσιν. δέομαι δέ σοι καὶ ἀντιβολῶ ἵνα μοι
πέμψας τὸ βιβλίον σοφοκλέους, ἵνα με ταῦτης
τῆς φροντίδος ἀπαλλάξῃς, καὶ εἴ τι σοι τίχα
καὶ

καὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν προσδεήσεις, θαρρύνοντως ἡμῖν
καταστήμανε. Ἐρρωμένος μοι διαβιώης ψυχῇ-
τε καὶ σώματι πατερ ἐν χειρῶ περιπόθητε.

Διενύσιος ἱερομοναχός ὁ καπηλιανός τῷ Θεοφιλέστῳ
ἐπισκόπῳ κυρίῳ Νικοδήμῳ εὐπράττειν.

Θεοφιλέστατε ἡμέτερε δέσποτα κύριε ἐπί-
σκοπε κεφαληνίας τε καὶ ζακύνθου, τὰς
αἰγίας σε χεῖρας προσκυνητῶς ἀσπάζομαι καὶ
καταφιλῶ, καὶ ἀπονέμω δουλικῶς τὴν ἐδα-
φιαίαν τῇ Θεοφιλίᾳ σου, λοιπὸν δις ἤδη καὶ τρί-
σις ἀπεσάλκαμην συνιδρῶτι καὶ πόνῳ, τῷ χάριν,
χαίροντες πρὸς τοιοῦτον ἀρχιερέα ἐφεπόμενον
τοῖς πάλαι ἐκείνοις καὶ μακαρίοις ἀνδράσι καὶ
ὑπερβαλλόμενον τὰς παρελεληθότας κατὰ πᾶν
εἶδος παιδείσεως ὅθεν τὸ μὲν, διὰ τὴν ἀνα-
τίθησιν τῷ ἱερομονάχῳ τῷ χρυσοβέργῃ, τῷ
ὄντως ἀκακίῳ, τὸ δὲ, εἰδέναι σοι πλεῖστας χά-
ριτας καὶ τελότηαῖόν φημι ἀρχιερέα ἡμφιεσ-
μένον πᾶσας τὰς ἀρετὰς τῷ ποιμνικῷ ποιμ-
νίῳ, τίθ' ἕνεκα τῷ παντοκράτορι Θεῷ ἡ χα-
ρισησάμην, ὃς ἔκκεινε πληκοῦτον παρ' οὗ ὁσ-
φραίνεται κύριος ὁσμήν δωδίας κατὰ τὸν προ-
φήτην, εἰ μὴν ἀλλὰ καὶ πάντας τῆς ἐναρέτης
σε πολιτείας ἥδοντα, ἡμεῖς δὲ ἡλικον συγγε-
νῇ ἔχοντες ἐκ ἔδει συνδωφρανθῆναι καὶ χαρῆναι,
τῷ τότε νῆ τὸν Θεὸν μέμψεως ἂν ἄξιον εἴη. ὁ
θεν τὸν καλὸν δωτῆρα ἱκετεύω ὅλη ψυχῇ, οὐ
λά-

λάτρεις οἰκτροὺς εἰμι διατελῶ, ἐπὶ μήκιστον
 χρόνον καὶ ἐς βαθυ γῆρας διατηρῆσαίσεα τὴν ἱ-
 εράν κεφαλὴν, Θεοφιλεσάτων κορωνίς, ἡμεῖς
 δ' αὐτοῖσι ἔχοντες προγονικάτινα, καὶ μὴ εἰδό-
 τες τὴν ποιότητα οὔτε τὴν ποσότητα, ἐκλέξα-
 μῦ ἐπίσκοπον ἡμέτερον καὶ καθολικὸν τὸν σὸν
 ἀγνέσατον ἀδελφόν καὶ ἀξιοῦμῦ τὴν Θεοφι-
 λίαν σε εἰπὲρ δίκαιόν ἐστι ἐκκλησιαστικῶς σύν-
 δραμεῖν. καὶ ὅτι ἀπειρόν ἐστιν καὶ μισητὸν παρὰ
 Θεῷ καὶ ἀνθρώποις, ὑπερεῖδαι τῶν πατρικῶν
 καὶ ἀπ' ἀλλοτρίων κρατεῖσθαι ἀδίκως. καὶ εἰ τέ-
 των τῆδε χρήσεις ὧν ἱκανός εἰμι ὑπεργῆσαί-
 σοι, μὴ γράφε παρακαλῶν ἀλλ' ἀπαιτῶν χά-
 ρειν, ὀφειλῶ ὅτι προσειρείδωσοι ὁ λογιώτα-
 τος κύριος μηξοφάνης καὶ πάντες οἱ παράσοι.
 ἔρρωσο. ἐνετιθήσθαι τῷ ἀφσῇ, μεταγεινιῶνος,
 πέμπτη ἐπὶ δέκα.

Διονυσίῳ τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονίχοις
 καὶ πνευματικοῖς ἐν χριστῷ περιποθήτῳ ἀδελφῷ,
 μάλιστα ἀρχιδιάκονος ἀλεξανδρείας, γεράσιμος
 ἱερομόναχος, καὶ κωνσταντῖνος, πᾶν ὁτιοῦν
 ἀγαθόν καὶ σωτήριον.

Τοὺς ἐλάττους δεῖσθαι πῶν μειζόνων πάνυ
 εἰκός, ἐπεὶ Θεῷ ἀρέσκειν, τῷ τοι καὶ τοῖς
 μῦ καὶ μείζω, τοῖς δὲ τὰ ἥττω πῶν χαρισμά-
 των δωρῆσθαι ἐμέλησεν αὐτῷ, ὡς τῷ ἀλλή-
 λων δεῖσθαι, τὸ κεφάλαιον καὶ κορωνίδα πῶν ἀ-
 γα-

γὰρ τῶν τὴν ἀγάπην φυλάττειν ἐν σφίσι αὐ-
 τοῖς, καὶ ἀλλήλοις βοηθεῖν ἐπείγουντο τὰ δύνα-
 τὰ, ἐν οἷς ἂν θάτερος θατέρου τύχοι δεόμε-
 νος. ἐσμέν τοίνυν ἡμεῖς τῶν δεομένων, αὐτὸς
 δὲ γε σὺ παναιδεσιμώτατε καὶ ἱερομονάχων ἀ-
 ρεῖσε κύριε διονύσιε, τῶν δοῦναι ῥάστα δύνα-
 μένων ὁ ἅντις σε αἰτῆσας προσέλθοι, καὶ μὴ ἐὼν
 ἀπελθεῖν ἀτυχοῦντα μηδένα. βιβλίῳ οὖν τό-
 γενῶν εἶναι χρήζουσιν ἡμῖν, ὧν ὑμεῖς διπο-
 ροῦντες τυγχάνετε, καταξίωσον, φίλη καὶ ἱερὰ
 κεφαλὴ, ἀποσῆλαι πρὸς τῶν διακομιστῶν πρό-
 τερον, τῶν ἡμῶν τῶν γεγραμμένων κυρίου γε-
 ωργίας τῷ καμαράσῃ, καὶ τῷ υἱοῦ αὐτοῦ ἀρλάνῃ,
 λέοντος δηλονότι τὰ χρήματα λαβῶν, εἰ δέ τι
 οἴκοθεν προσαναλώσεως, ἐπαποσελῆμῳ ἡ-
 δέως, καὶ χαριτὰς σοι ἀθανάτης ὁμολογήσομεν,
 ἐς ἂν τὸ ζῆν ἡμῖν περιέσιν. εἰ δέ ποτε ἂν
 ὑμῖν τῷ χρεῖα τῶν παρ' ἡμῖν προσγένοιτο, ἄσ-
 μῃροι καθυπεργήσομεν, μηνύσασιν ὑμῖν. τῷ
 καλλίστῃ μῃρ τοι εἶναι τύπῃ ἀξιοῦμῃ τὰ βι-
 βλία, ὡς ἂν ἡμῖν μὲν καταθύμια ὑπάρξοι,
 σοὶ δὲ ὁμιθὸς πρὸς θεῷ πολὺς, πρὸς δέ γε
 ἡμῶν διχαριστία ὅτι πλείστη καὶ διηνεκὲς τὸ μνη-
 μόσυνον. ἐρρώσο ἐν κυρίῳ προσφιλέστατε,
 πὰς τῷ πατριωτάτῃ καὶ σοφωτάτῃ δεσπότη ἡμῶν
 κυρία γαβρίηλ χεῖρας καὶ πόδας τῷ σεβασ-
 μίῳ γονυκλινουῦντες ἀσπαζόμεθα. πέμπομεν
 ὑμῖν δῶρόν τι μικρὸν ἐν ἡμῇσιν, οὕτω λέγεσθαι
 εἰωθὸς ὧδε, ῥότελον πέπερι μετὰ τῶν δια-
 ληφθέντων ἀρχόντων. ἐντέθεμεν δὲ τῷδε τῷ
 γεάμῃ.

χαίματι τὴν ἐνθύμησιν τῶν βιβλίων, καὶ ποῖα ἡμῶν ἕκαστος ἐδέλει, καὶ πόσα δέδωκε, ὁ κατ' εἰς. ἐν ἀλεξανδρείᾳ, ἀχβ' θ' ἐπὶ δεκάτῃ πιανεφιώνας.

Τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ λεγιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατράσι κυρίῳ διονυσίῳ τῷ καπυλιανῷ κωνσταντῖνος μετανοίαν ἐδωκεμεν.

ΟΤι μὲν ἤδη διαφροντῖδος ἡμῖν ἦν ὅπως ἂν σου τὴν θεασεσίαν γένοιτο ψυχὴν, τῇ ἡμετέρᾳ φιλικοῖς ἠνωθῆναι χαίμασι, γέγονε τῷ ἅτε καὶ ἡμεῖς τοῖς πανσόφοις σε ἐνετύχομεν χαίμασιν, ὅτι καὶ τὰ εἰκότα ἡμᾶς αὐτῇ καδυπέργησεν, ἥδηνμεν διαφερόντως, πῶς οἷεις ἐκ μέσης τῆς ψυχῆς. τί γὰρ ἅντις περὶ τυγχάνειν φίλοις, καὶ ἐκ τῆς ἡδῦ καὶ ὑπέρλαμπρον τοῖς ἐπαίουσιν, ἀλλὰ καὶ ὑπηρεταῖς πρὸς οὓς ἡμᾶς ἐχρην ἡπηρεταῖς γενέσθαι. πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ ἡμῖν αὐτοῖς τοῖς οὐδενὸς οὐσιν ἀξίοις, καὶ μέντοι καὶ δὲ καταφρονήτοις πρὸς θυμός ἐφάνης, ἐγνωμεν ἡμεῖς ταυτηνὴ τὴν οὐ σειρηνίων ὠδῶν ἀπόζησαν, ἀλλ' ἀμάθειαν καὶ ἀμυσίαν ἐπισολὴν ἐπισείλαίς τῇ ἀγάπῃ, τῷ μὲν ὅτι ἀπέχόμεν γε τὴν χάριν, ἐφ' οἷς ἡμᾶς δ' ἐργέτης βιβλίοις, τῷ ὅτι ὅπερ ἂν καὶ αὐτῇ τῶν ἡμετέρων δειήσειν θαρρόντως χαράτω καὶ τέρξῃ τῷ ποθεμένου. ἐρρώμενην διαφυλάττοι σε ὁ κύριος τὴν ὁσιώτητα. καὶ τὸ ἀχγ'.

Διο-

Διονυσίῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ καὶ πατρὶ ἐμῷ προσφιλεστάτῳ
τὴν προσήκουσαν εὐλάβειαν .

Οἱ σοὶς καθοδὸν ἐνετύχομεν δεινοῖς ἐν εἰ-
κοσι καὶ τρίσιν ἡμέραις, δέσποτα μου
προσφιλέσατε, μακρόν ἐσι ρεῖν, καὶ μάλι-
σα ἡδὴ τῆς ὥρας κατεπειγέσης. τὸ δὲ δεινότε-
ρον ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ἀγιοσύνης δῆθεν ἀντιποι-
κμένων, οἱ συνέπλοι ἡμῖν, πολλῶν ἀνιῶν πε-
πειράμεθα. δοξάζειν ᾧ ἐν παντὶ δεδάγμεθα
τὸν θεόν. περὶ οὗ μοι παρήγγειλας, οὐ δὲ εἶ-
δον τὸ παράπαν εἰς πρόσωπον. κάτω ᾧ ἦν
μεθ' ἐτέρων, ἄνω ἡμῶν ὄντων. αἰχύνῃς μέν
τοι πολλῆς ἀπηλαύσαμεν, πάντων ὑπὸ τῶν
δοριζόντων καὶ περιβουμένων, ὡς μοναχὴ
γυναικας ἐπάγονται καὶ παῖδας τίκτεσι, καὶ τὰ
παραπλήσια, ὡς εἶδεται τοῖς ἀνθρώποις.
ἔνταῦθα οὐπω ἀπεφάνθη τι εἶσαι περὶ ἡμῶν,
καὶ διὰ ταῦτα εἰ ρεῖν, πλὴν ἀλλ' ἐξ ὄνυχος
τὸν λέοντα ἐγνώκαμεν. περὶ τῶν βιβλίων αὐ-
τις ρεῖν σοι ποῖ ἀποσελεῖς μοι. ἐρρώσο
πάτερ προσφιλέσατε, προσεῖπε ὡς παρ' ἐμῶν
τὸν κύριον θεόφιλον τὸν σοφόν, τὸν ἐν κυρίῳ ἀ-
γαπητὸν ᾧ καὶ ρεῖν, χολῆς ὁμοιρῆσας. νυ-
νὶ ᾧ ἀπάραι ταχέως μετὰ μίαν ὥραν αἱ ξιή-
ρεις βούλονται. πάντας προσαγαγούω αὐτοῖς
τὰς φίλας ἀχθ', ἀ αὐγέστα.

Ο σὸς υἱὸς μάξιμος ἱερομόναχος.
Τῷ

Εργενέσασθε καὶ ἐν χειρῶ ποθεινότατε
 ὑὲ κατὰ πνῦμα ἀγαπήτε τῆς ἡμῶν
 ταπεινώτητος, καὶ ἄρῃτε πρωτεφάλτα τῆς θε-
 οσώσου πόλεως κλαμάτας, χάρις εἴη σε εἰ-
 ρήνη καὶ ἔλεος παρὰ θεῶ παντοκράτορος. γνω-
 σὲν ἔσω σοι μεχρίτενῶν σὺν θεῶ δυνυχῶς καὶ
 δίδαιμόνως τὸν βίον διατελοῦμεν. οὕτω τὸ θεῖ-
 ον τὰ παραπλήσια συνπανοικί ψυχικῶς
 τε καὶ σωματικῶς κήσαθαι ἱκετεύομεν, καί
 ποι σφόδρα ἡμᾶς ἐξημίωνσας καὶ ἐλύπησας.
 ἐλθὼν γάρ αὐτόθι ὁ κυρίος νικόλαος ὁ φάλ-
 της, καὶ οὕτω ἐπιλήσιμων γέγονα, ὡς ἐ δέ πο-
 τε ἡμᾶς ἔγνω κατὰ πάντα. καὶ οὕτω ποθεινότα-
 τόν σε καὶ φιλικὸν γράμμα ἐκομίσασμεν, ἀλλ'
 οὐ δὲ τὸ, χαῖρε, ὅθεν πολλάκις ἀπ' ἐμαυτοῦ
 γενόμενος, τί τὸ αἶτιον; καὶ ἡπύρου πεμφόμε-
 νος τῆς ψυχῆς. ἐγὼ γενεάει νῆ τὸν θεὸν τέν-
 αστίον δοκῶ, δι' ὁφήμεν μνήμης εἶωτα σὰ, καὶ
 τὸ φίλτρον τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης, ἐπ' αἰῶν
 ἐξαλήψαι, καὶ ἡ ὁμολογεμένην ἔχεις πα-
 ρὰ πάντων τὴν προτίμησιν, καὶ πάσιν ἀποροσό-
 δοις τοῖς δεδομένοις, καὶ τὴν οἰκίαν αἰεὶ παρέ-
 χεις ἀνεωγμένην, καὶ ἡθὴ προσηνέσας, τοῖς
 ᾧ φίλοις ἀποροσηγορος. τοίνυν πολλὰ δ' ἔτι
 ἔχω εἰπεῖν, καταπάνω τὸν λόγον. λοιπὸν ἔ-
 ασον τὴν ἀμέλειαν καὶ πρὸς ἡμᾶς γράφε συνε-
 χῶς, ἵνα σκυ μνείαν ποιῶμεν. τὰ δὲ περὶ τῆς
 ἐπισκοπῆς δυσκολίαι περιφέρονται, ἐπὶ ὅ τῆς
 κεφαλῆνίας ἐπίσκοπος μετὰ τῶν συμπολιτῶν
 αὐ-

αὐτῷ πρεσβεῖς ἔπεμψαν ἐν τῇ Θεοφρερίτῳ πό-
λει τῶν ἐνεπῶν καθ' ἡμῶν, καὶ εἰργουσιν ἡ-
μᾶς ἵέναι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ. ὅθεν ταῦ-
τα δεινὰ καὶ πέρα δεινὰ τίς μὴ ἀντερῇ, ἔτι ἐ-
μὲ ζῶντος ὑσερεῖσθαι τῷ θρόνῳ, ἐν τῷ πνύ-
μα τὸ ἅγιον ἐδωρήσατό μοι διὰ τῆ παναγιωτά-
της ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης μητροπολίτης μο-
νεμβασίας, καὶ τῶν λοιπῶν ἀγιωτάτων ἀρχιερέων,
εἰ καὶ χρόνος παρεληλυθὸς μεγάλας ἐλπίδας
ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν τὸν θρόνον αὐτοῖς ἐπα-
ναλαβεῖν; ἐξ ἐνετιῶν, ἀχθ'.

Τῷ αἰδασιμοτάτῳ δεσπότη καὶ ἀρχιερεὶ κυρίῳ
τῶν κυθέρων ἐπισκόπῳ τῷ καπηλιανῷ ἐλάχιτος
δοῦλος δαιμονογιάννης.

Ο Παρὼν ἐγχειρήσασσοι τὴν ἐπιστολήν ἐστὶν
ἐμοὶ φίλτατος, καὶ τῷ γένει προσήκων,
τῷ γε ἕνεκα συνήσημισοι τὸν ἄνδρα τὰ μάλι-
σα, καὶ ταῦτα γε τῇ σῇ πρὸς με φιλανθρωπία καὶ
ὑποχέσει θάρρησας ἐστὶν ὁμνεῖσθαι μέλλων
ἐν τῇ ἱερατικῇ τάξει δ' ὡρεπέσι κεκοσμημένος
τοῖς ἡθεσι, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παιδείαν οὐ
τὴν τυχοῦσαν κεκτημένος. ἦν γὰρ ποῦ ἡ ἱερά-
σου κεφαλὴ ἀγνοῇ τὸν ἐπισέλλοντα, ὁ τὴν κυ-
θήρων μετὰ τῷ τῆς κρήνης ὑπάτου, ἐνετίηθεν
ταῖς βίηρεσι καταλαβὼν, καὶ τὴν ἱεράν σου κε-
φαλὴν ἀσπασάμενος δαιμονογιάννης δοῦλος ἐ-
λάχιτος. Ἐκτὴ ἰσαμένου θαρρηλιῶνος ἀχιδ'.

Θ60-

Θεοφιλέσατε καὶ ἀγιάψατε πᾶτερ καὶ ἡμέτερε δέσποτα.

Εχοντας τῆς Θεοφιλεσάτης σου καὶ ἀγίας ψυχῆς τὴν εἰκόνα ἐγκεκολαμένην τε καὶ τετυπομένην ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ ὡς χρυσοῦν ἐγκόλπιον αἰὲν περικυβερτούμενην, νύκτορ τε καὶ μεθ' ἡμέρας συλλαλῶ, Θεόσοφε καὶ ἐν χειρῶν μου ποδῶν μου. τίς χάριν Θεότης λίαν ἐπιποθῶ γενέσθαι πῶν τιμῶν σὲ καὶ ἀγίων γραμμάτων, διά τε τὰ γραμματα βέβαια ὡς οἶδας ἔχουσα καλὴν ἀναφορὰν καὶ ἐμφέρειαν πρὸς τὴν καθολικὴν εἰκόνα. λοιπὸν Θεοπόθιτέ μοι ἅγιε πᾶτερ καὶ δέσποτα μὴ συγχωρήσῃ τοιαύτῃ με διψῆσαι συνέχεσθαι. οὕτως παραδοκῶ διφράσαι ἀνενδιάσως καὶ παρῆκῶς τὴν ψυχὴν τῷ σὲ ἵκετε ναθαναήλ. γένοιτο. πρὸς τόποις, μετὰ τὸν ἐρχομένον τῷ παρόντος διακόνου, ζητῶ ἱκετικῶς τῆς ἀρχιερωσύνης σε νὰ τῷ δώσης συστατικὸν τῆς πνευματικῆς λειτουργίας εἰς ὄνομα ἐνὸς ἱερέως πάπα μαρκήλ σαβῆ, φίλε μου πιστὲ καὶ ἀδελφοῦ περὶ τὰ θεῖα καὶ ἀξία κατὰ πάντας τῷ τοιοῦτω χαρίσματος, τῷ ὁποίῳ δανίζομαι τὸ σῶμα καὶ τὴν χεῖρα, παρακαλῶντας τὴν νὰ πετύχω τῆς χάριτος, ὅς τις καὶ ἔσεται σὺν ἐμοὶ δῦλος ὑπήκοος καὶ αἰέποτε τῇ Θεοφιλίᾳ σε, τὴν ὁποῖαν κυρίως ὁ Θεὸς νὰ τὴν φυλάτῃ αἰὲν ἐρρωμένην. γένοιτο. ὑπὸ τὴν σιτίαν, μαῖου, ἰδ' ἄχιε.

Εὐχέτης ἀκοίμητος καὶ δοῦλος τῆς Θεοφιλίας σε ναθαναήλ ἱερομόναχος ὁ γράσας.

Γ

Ὅτι

ΟΤΙ μὲν κύριε διάκονε, ὑπὸ τῶν ὁσημέ-
ραι ἐνταῦθα ἀφικομένων πρὸς ἡμᾶς καὶ
ἀλλεπαλλήλων φροντίδων κωλυόμεθα, τῷ μὴ
δύσους τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ποθεῖσι γράφειν, καὶ
ὑπηρετεῖν ὡς εἰκός, παντίπερ δῆλον. ὅτι δὲ
σε μνημονεύειν, καὶ τῷ κυρίῳ γεωργίῳ τῷ σε-
μάσῳ ἐς λόγους διηλθόν, καὶ σκοπὸν σοι τὰ
πάντα γενέσθαι, καὶ αὐταῖς ταῖς ἀληθείαις
καταφανές ἐστιν, ἀλλ' ἴδι μὲν ὅτι τὰ τῶν τὴν ὑ-
γίαν ἐπιτηρούντων σκέψαι ἀκριβεῖ εἴωθε δι-
οικεῖσθαι δοκιμάζεσθαι. τοίνυν φέρε καὶ αὐτὸς τὰ
τῷ καιρῷ δυνάμως, εἰδὼς ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θε-
οὶ δουλεύειν αὐτῷ ὡς λόγος ἀντικρυς ἔμαθον.

Τῷ θεοφιλεστάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ κυθέρῳ ὁ πεινῶς
ἱερομόναχος ἱερεμίας ὁ τζανκάρελος εὐπράττην.

ΠΟΛΛΑΚΙΣ προθέμενος ἐπισεῖλαι τῇ ἐμοὶ
ποθητῇ καὶ πατρικῇ σε θεοφιλίᾳ,
ἀγιώτατε δέσποτα, ἐκωλύθην ὑπὸ τῶν ἀμαρ-
τιῶν μου. καὶ ἔτι δὲ ἀλλ' ὅτι αἰτιάσωμαι, μέ-
χει τῷ δαύρο. νῦν δ' ἐπιτυχὼν καιροῦ, καὶ
χευματοφόρου γνησίου τέκνου καὶ φιλάτε παι-
δὸς ἡδέως ἡδὴ προσφθέγγομαι, καὶ προσα-
γορεύω τὴν σεβασμίαν καὶ ἱερὰν κεφαλὴν, καὶ
ὅν ἐκ μακρῷ χρόνῳ ὠδινον πόθον, νῦν ἀπο-
τεκὼν, εἰκότως ὀχαιρεῖω τῷ θεῷ μου ὁ παπει-
νός. τίς δ' ὁ πόθος; τὸ, χευματι συναφθῆ-
ναι μετὰ τῇ σῇ ἐμμελείᾳ, καὶ δοῦναι ἀπασμὸν,
καὶ

καὶ γνωρίσαι τὸν πάθον, ὅσας καὶ ἡλικίας, καὶ
 ὅτι τὸ πρὶν ἔκ ἦν, ἀλλ' ὅτι ἄρτι μάλα ἐξη-
 πται, διερχομένῃ ἀκούων, τῶν πρὸς ἡμᾶς
 αὐτόθι ἀφικνεσμένων μέρος, ἐπαίνων τῶν σῶν.
 διὸ καὶ χαρὰν χαίρω, ἐν οὐδενὶ ᾧ ἐτέρῳ πᾶν
 πάντων οὕτως ἐπιταί ἡδύσθαι τὴν ψυχὴν, ὡς
 ὅσα καὶ οἷα πᾶν κατ' ἐφισίν ἐσιν ὁρᾶν καὶ ἀκί-
 ειν. παραπλήσιον γὰρ ἐσιν ὥσπερ αὖν εἴ τις
 διψῶσι μὲν, πᾶν ἡδύσων πιεῖν ἐδεδαίκει ὑ-
 δάτων, φλεγοχοῖς δ' ὥρα θέρως ζέφυρον ἐμη-
 χανήσατο ἀναψύξεως. καὶ ταῦτα μὲν ἐπ' ὀλί-
 γον, ἵνα μὴ μακρηγορήσωμι. μετιτέον δὲ ἐ-
 πὶ τὸν μοναχὸν κυρίον ματθαῖον, τὸ τῷ καθ'
 ἡμᾶς κοινωβίου ἀπλοῦν, ὑποτακτικόν, καὶ
 ταπεινότατον θρέμμα, ὃν καὶ συνίστημι τῇ προ-
 στασίᾳ καὶ δυνόει τῇ σῇ, ἀγιώτατε δέσποτα. ἐπεὶ
 δ' αὐτὸς καλὸς καὶ γαθός, καὶ οὐ κατὰ τὸ ἦθος
 νεότερόζων, εἰ καὶ τὴν ἡλικίαν νεότερός ᾧ χρη-
 σάμενος, ἐρεῖς οὐ φαῦλον ἐπαινήτην ἐμέ. ἀξι-
 οῦμεν ποῖνον ἀπλῶς αἰτῆς μαρῆς πάντες, μεθ'
 ὅσης ὀφείλομεν ταπεινοφροσύνης καὶ αἰδέας, τὴν
 σὴν θεοφιλίαν, τὸ ἡμέτερον τέκνον πατρικῶ
 φρονήματι προσδέξασθαι, χειροτονῆσαί τε εἰς
 τέλειον ἱερέα ὅσον τάχιστα, καὶ εἰς ἡμᾶς ἀπο-
 πέμψαι. ἡμεῖς δ' ἄνα μέρος ἐπὶ πᾶσιν καλὴν
 δισεβήτε ὑπηρεσίαν, καὶ ὅσα τὸ ἀσθενὲς ἡ-
 μῶν δυνήσεται. τῇ θεοφιλίᾳ σε ἐτοιμότα-
 ποι ἐσόμεθα ζῦν θεῷ θεραπεύεται, ὃ δὲ πᾶν
 ὅλων θεὸς εἴη διαφυλάττων σε χάριτι αὐτῷ,
 σεβασμιώτατε δέσποτα, ὡς χαρίτων ἱεροφίμον

ἐκ τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας Ἐριάδος τῆς
ἀκροπόλεως, σκιρροφορεῶνος ἐφθίνοντος, ἀχιέ.

Ἀπὸ κυδωνίας κρήτης.

Τῷ σοφοπύτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ τῷ ἡμῶν δεσπότῃ κυρίῳ
διονυσίῳ τῷ καπηλιανῷ ἱερεὺς μάρκος ὁ μορεζήνης
ὕγιάνην.

ΤΑς ἐαρινὰς φημ' ἐγὼ γε ἀνδῶνας, θεο-
φιλεσατε δεσπότε, τῷ τῆς ἔαρος μάλλον
δ' αἰδομέναις καιρῷ, τοῖς πολλοῖς μεγίστην
παρωτρηνομένας τῶν ἀνθρώπων ὀφροσύνην,
λίαν ἄγαμαι, καὶ σὲ μὲν τ' αἰδονῶδες τῆς σό-
ματος καὶ ὀκελάδων, καὶ τῆς θ' ἡδιεπῆς γλῶτ-
της πάντερπνον μέλος, μηδ' ὅτι οὖν διὰ χραμ-
μάτων ἐφελυσσίως κινούμενον, νοῶν ὑπεράγα-
μαι, τὸ δ' αἷτιον ἀγνοῶ. εἰ γὰρ ὁ κύκνος σι-
γάτις ἄσσεται μυσικῶν, φέρε. ἴσως δέ σου τὰ
δασώδη καὶ πύκν' ἄλση ἐρδύνοντος, καὶ παρ'
ἡμῶν ἐπὶ τὴν ἐρημίαν ἐξδουκότος σεσιώπη-
κας, εἰ τάχα τὸ δροσῶδες καὶ ἀθαλές τῶν
φυτῶν ἀναζητῶντος, παρ' ἡμῶν τῶν ὁμοίων τὴν
ξηρασίαν ὡς τετλόχοτος πέπαυκας, καὶ πάλιν
ἄρα τὸ δυνάδες καὶ θαμνῶδες ἀνιχνόοντος
τῆς ἔαρος; ἐπεὶ περ τὸ ἡδύτατον μέλος βαώτε-
ρον τὸν χιμῶνα ἐπικρατῆται, τῷ κρύει τῆς και-
ροῦ κεχυόμενον, φεῖ τίς ἡ χειμέριος καὶ βίαιος
συνοχή; βαβαὶ ποῖα ἀνθῆ καὶ ῥοπάδη τὴν
σὴν πρὸς ἡμᾶς ἀνθῆ χειροθ' ἔλαβον λαλῆσαι
θεῖα μοι κεφαλὴ; εἰποιμι ἂν λήθῃ, ἢ λήθῃς
παραχῶδες χεμόνιον; καὶ τὲρ οὐ καθ' ὅπως,
ἢ πῶ

ἡ πῶ, τὲτ' ἀπαγε, ἡγοῦν νῦν χειμῶν ἥδη πέ-
 ρας ἔχει καὶ πέπαυται, σὺ δ' οὐ πάμοι τῆς λήθης
 ὑφῆκας κατὰ τὸν σοφιστὴν λιβάνιον ; εἵπομι
 τοπος, ἡ τόπε διάσημα προὔθηκε ταυτα,
 καὶ τὰδ' οὐχοῖον φημ' ἐγώ γε, ἀλλ' εἴτι ἂν καὶ
 ἐς τὸ κωλύον ὑπάρχον, λυθῇτω ἀξιώσας τὴν
 σεμνοπρεπείαν, ἵνα καὶ τὸ τῆς ἀθυμίας δύσ-
 θυμον ἐκλύθῃ καὶ μοι εὐέλπης ἀπὸ τῆ νῦν ἔ-
 σομαι, ποθῶν οὐ παρορᾶσθαι τοῦ γλυκέος
 τῆς ἐπιρρώου γλώττης νάματος, ἀρκετὸν ἡμῖν
 ἀκόντως σφερεμένοις τῆς γλώττης σε, καὶ μη-
 δεγ' οὖν ἀποσφερεῖσθαι καὶ τῆ παύτης ιδιώματος
 τῆς λαλίας φημι καὶ πάλιν ἱκανὸν ἡμῖν ἀθυ-
 μεμένοις τῶ οὐ δυνατῶ τῆς λαμπαῆς ὁψείας τε
 καὶ θέας σε, καὶ μηδ' ὅτιεν συναθυμεῖσθαι τῶ
 δυνατῶ τῆ χαρακτῆρος τῶν γραμμάτων καὶ τῆς
 μνήμης σε, εἴπω καὶ γὰρ τὲτ' ἐπος τῶν ἀγα-
 θῶν ἀνδρῶν διφραίνειν οἶδε καὶ χωρεῖς θέας ἡ
 μνήμη, τὸ δ' ἄλλος ὁ καὶ τις ἐφη σοφῶν, πορὺ-
 βαλλεῖν δειμαίνῳ καὶ ὀρώδῳ, τὸ ὅτι σε φιλῶ
 οἷς ἐπισέλω μάθε, ὅτι με μισεῖς οἷς σιωπᾶς
 ἔγνω. τοίνυν πορεπῶς λέγοντι σύγνωθι, πλήν
 γραφῶν μὴ ἀπαναινοῦ ἀξιώθησομένοις, τῷτο
 ἡμῖν τῶ ὄντι ποθειτὸν νῆ τὸν φίλιον, ἵνα πορ-
 θυμίας καὶ ποροδοκίας ὁμῆ ἀξιώσης διοφι-
 λέσατε τῆς μὲν παρὰ τῆς σῆς σεμνοπρεπείας
 τῆς δ' ἄλλης παρ' ἡμῶν τῶν σὲ φιλοῦντων τι μέ-
 γιστα. ἔρώσο καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν φίλων ἀν-
 τιβολῶ ὡς ἔξ ἡμῶν πορεῖτε τὰ χεῖρε διδούς.
 ἀχιέετος τὸ σωτήριον μαίου θ' ἱσαμένε.

Τῷ Θεοφιλεσάτῳ καὶ σοφωπάτῳ, κυρίῳ κυρίῳ, διονυσίῳ
τῷ καπηλιανῷ μαρκῶς ἱερέως ὁ μαρκεῖνος χιῶνιν.

Τῶν μὲν φιλάντων, δέσποτα Θεοφιλέσατε, ἐν
καὶ μόνον ὑπάρχει σημεῖον τὸ γράμμα,
τῶν δὲ ἐκ ἀμνημονούντων ἐν καὶ ταυτὸ ἡ λοτόκρι-
σις τεκμήριον, τῶν τ' ἀμφοτέρων δὲ πάλιν, εἰς
καὶ μόνος σύγ' ὃ ἄριστε πέφυκας, φίλος τε καὶ
διδυμῶν, τοίνυν τῶν ἐκατέρων θ' ἰδιωματων
μὴ στερῆσαι ἡμᾶς τῆς φιλικῶς ἐκ ἀμνημονώμε-
τους τῆς σῆς σεμνοπρεπείας, ἀξιούμην, ἔρρω-
σο, καὶ λακονίζοντα μακροτέροις ἀμοίβου, καὶ
τὸ ἀχιεῖ ἔπος σωπῆριον, σκιρρόφορῶνος πέμπτη
ἐπὶ δεκάτῃ.

Τῷ πνευδησιμοπάτῳ καὶ Θεοφιλεσάτῳ ἀρχιερεῖ
κυνδῆρων διονυσίῳ τῷ καπηλιανῷ σοφωπάτῳ
καὶ λογιωπάτῳ τῇ ὀφειλεμένῃ ἀλάβην.

Εἴδει μὲν, ὡς ἱερωτάτῃ κεφαλῇ, τῆς δὲ ποιή-
σαντας ἀντεργεῖν, καὶ τῆς ἀγαθο-
ποιήσαντας ἀντιχαρίζεσθαι, εἰ δέ γε τῶν ἴσων
οἱ ἀντεργετηθέντες ἀνταποδόσεων ἐκ ἔχουσιν
ἀνταποδοῦσθαι, εἰς δούτεράν τ' ἐξιν τῆς ἀνταμεί-
ψως βραβεῖναι, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀχαρεῖα. τογάρ
τοι καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τῆς σῆς μεγαλειότητος ὅτι μάλι-
στα ἀντεργετηθέντες, πύθῳ πολλῷ πέρουσι
πεχειροτονηκας ἱεροδιάκονον, τὸν ὑφ' ἡμῶν
πεμφθέντα σοι μοναχόν, ἐπεὶ οὐκ ἄλλοτι
ἀπορῶμεν, ὅτι πλεῖστας ἀγομεν τῇ σῇ Θεοφι-
λίᾳ.

λίαν τὰς χεῖρας, δεόμενοι ὅσαι ὦραι, ὅπως
 ἐρρώμενον σε διαφυλάττοι ὁ κύριος ψυχῇ τε
 καὶ σώματι. ἀλλ' ἐπεὶ ὁ καιρὸς καὶ ἡ χρεία ἡμῶν
 ἀναγκάζει, μάλιστα βλέποντες τὸ πᾶς σὺν με-
 γαλοπρεπείας φιλόδωρον, καὶ ἑτέραν αἰτησά-
 μιν αἰτήσασθαι, χειροτενῆσαι περισβύ-
 τερον τὸν παρόντα μοναχὸν πᾶνομα καλλίνικον
 ἔτεσιν ὁπῶπα ἡμῖν συνοικῶντα καὶ συνδια-
 ξίβοντα, ὅτι μὲν ἀτελής, ἀγελαῖος καὶ ἀγροί-
 κος ὢν, καὶ ἡμεῖς οἴδαμεν, ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ καί-
 τι καλλὸν τὸ πᾶς σωφροσύνης χάρισμα δηλονό-
 τι ὡς εἰκότως ἀπὸ τῆς γήματος, καὶ εἴτι ἄλλο
 οἶδεν ὁ κύριος καθὼ καὶ ἡ σὴ σεμπορέπεια
 ἀναγνωρίσει τῶτον σαφέστερον. ἡ χάρις δὲ τοῦ
 παναγίου πνεύματος ἡ συνοικῶσά σοι ἀναπλη-
 ρώσει τὰ ἐλλείποντα. ἐπικάμφθητι οὖν πάλιν
 ἡμῖν τοῖς ταπεινοῖς καὶ ὀρεξὸν χεῖρα καὶ
 αὐτοῖς προσίπτουσιν ἰκέταις σε καὶ τῆς τῆς πρεσ-
 βυτέρου τιμῆς τῶτον ἀξιώσαι μὴ ἀπαξιώσεως. δι-
 φρανεῖς γὰρ ἡμᾶς τῶτον οὕτως ὑποδεξαμένους,
 καὶ ἀντὶ πάντων ἐπιπλεῖον πᾶν δὲ χαλεσίαν ἀν-
 ξῆσαι ἐπαυσόμεθα, ἰκετεύοντες τὸν θεὸν
 διαφυλάττειν σε ἅτρωτον παντὸς κακῆς, καὶ ἁ-
 ξιον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀναδείξειν σε. ἐρρώ-
 σο. τῆς ἀρχιερωσύνης σε μικρὸς δῶλος ἱερομό-
 ναχος γαβριήλ ὁ ῥοδίτης, εἰς πᾶς θ' τῆ ἐκκλησίας
 μνηνὸς ἀχίε.

Διονυσίου πῶ κατῆλιαν. τῷ ἐν ἱερεῦσι ἰωάννῃ τῷ
συληγάρδῳ τῷ ἐκ ῥηθύμνης.

Τῇ καλῇ σου καὶ σοφῇ μεθ' ὅσης εἶπεν
εἰδονῆς ἐδεξάμην, καὶ τοῖς γνησιωτάτοις
τῶν παλαιῶν αὐτῶν ἐνέκομα τῷ οὕτως ἁτ-
τικίζειν καὶ λακονίζειν ἀόλως, καὶ τὸ ὑφασ-
μένον συριακὸν καὶ τὰ πέδηλα, δι' ὧν μεγίστην
σοι χάριν γινώσκων διατελῶ, ἀλλ' ἐπεὶ ἀκη-
κόαμεν ὡς γραμματῶν ὑπολυθέντων σοι παρὸς
ἡμᾶς καὶ οὐκ ἀντεπεσάλλαμέν σοι, διὸ ἐμεξίαν
ἔχεις πῇ λύπην, ἐγὼ γὰρ δὲ νῆ τὸν φίλιον τὸν
ἐμόντε καὶ σὸν, ἀνὰ χεῖρας δέδωκα παραχρῆ-
μα τῷ ἱερομονάχῳ κυρίῳ νεοφύτῳ τῷ θεοχα-
ρίῳ, καὶ ᾧ σὺ χαοῖς ἦν φίλου ποιούτε ἐπιλήσ-
μων γενέσθαι, εἰ καὶ ἐν ἐρημίᾳ τοσαύτη κα-
θήμενοι ὡς οἶδας καλῶς, πλὴν ἀλλὰ καὶ οὐ-
τω διακείμενοι, σφόδρα ἐπιθυμῶμεν συνεχῶς
δέχεσθαι γράμματα παρὰ τῆς σῆς λογιότητος,
τὰ περὶ τῆς υἰείας δηλῶντα, εἰ δὲ τῶν τῇδε
χρήζῃ ὧν ἱκανοὶ ἐσμεν ὑπουργῆσαι σοι, μὴ
ἀξιὸν ἀλλ' ἀπαιτῶν γράφε. περὶ δὲ τῶ ἐπιγο-
νατίου ὁ ἡμέτερος ἱεροδιάκονος καὶ σὸς συγγε-
νὴς κομίσει τὰτ' ὡς τάχως. πῇ ἢ σὴν θαυ-
μασιώπῃ ἐρρώμενην διαφυλάττοι ὁ κυρίος
ψυχικῶς τε καὶ σωματικῶς. ἐκ κυθήρων 1616.
ἐκατομβαιῶνος κδ'.

Α Ν.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ
ΚΑΙ ΑΡΣΕΝΟΥ ΤΟΥ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Αντώνιος ὁ ἐπαρχος τῷ σοφωπάτῳ Ἀρσενίῳ μονεμβασίας ἀρχιεπισκόπῳ εὐπράττειν.

Προσφόρως τῷ παράγματι, τοῖς κωνσταντίνῃ χαύμασιν ἐχρησάμεθα τῷ σου μαθητῷ, ἄρεισι διὰ πάντων ἀρσένιε. Ξυνήντησε ᾧ ἡμῖν πολλῇ ξυνεχομένοις δυαδυμία καὶ πάνυ χαλεπῶς διατεθεῖσιν, ἐφ' ᾧ τὸν βίον ἡμῶν μηδὲν ἡγειθεῖναι. ἐτυγχάνομεν ᾧ τοῦ ἀρχοντος τὸ ἔωλον νεκρὸν συμπαραπέμποντες τῶν οὐνεπῶν, ὅς τις ἐτεθνήκει μὲν ἤδη πρότριτα, ἐξεφέρετο δὲ μόλις ἐπὶ τρίτην ὁρῆς ἡμέρας, πολλοῖς παρασήμοις τῆς ἀρχῆς, τῶν ἱεροποιῶν πομπιδόντων, τῇ γερουσίᾳ μελανειμονούσῃ, τῷ δήμῳ παντὶ καταφεῖ πάντα κατὰ τὰ πάξια. τὸ ὑπέρογκον οὖν τῷ τῆς κηδείας θεωρῶντες ἡμεῖς, τῷ νεκρῷ πάλιν ἐν μέρει προσέχοντες τὸν νοῦν, τῇ μὲν ξυνδιετιθέμεθα τοῖς πενθεῖσι τὸ ἀνθρώπινον ὁρῶντες οἶον, τῇ δὲ καταγελαῶμεν ἡμῶν αὐτῶν, ὡς οἶεσθ' ὅτι μάτην ἡμῖν γένοιτο πάντα, καὶ αὐτὸ τὸ ζῆν ἀνδρὸς φιλοσοφίας. ἐν τέτοις διατειρόντων ἡμῶν, καὶ τῆς ψυχῆς ἔτω περιπολεμένης, ἐπέσι χαύματοφόρος ἐγχειρίζων βελισσαρίῳ τῷ χρυσῷ τὰ χαύματα, ᾧ ξυνῆν δὴ ἐγὼ τὸ

τε.

τε . ἅμα δὲ ταῦτα λαβόντες καὶ ἀναπτύξαντες,
 ὡς διεξίημεν δὲς πρὶ καὶ τρεῖς, ληφθέντες τῷ
 χαριέντι τῷ λόγῳ, τῷ ἑλληνισμῷ, ταῖς ἄλλαις
 τῷ χράσκειν ἀρεταῖς, αὐτοῖς ἀποβαλλόμεθα τὴν
 ἀχλὴν ἐκείνην ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ ἦν ἡδὴ
 πάντα καθαρὰ καὶ γαληνιῶντα ἀνακαλεμέ-
 νων δόξαντες εἶδειν τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν.
 νοῦσον μέγιστε, νοῦσον, καὶ ὅσον ἐν τῷ νυνὶ χρό-
 νῳ μηδεμίαν, ἢ μικρὰν ὁλῶς ὁρῶντες κατα-
 βάλλεσθαι φροντίδα περὶ τὰ χράμματα τῆς ἑλ-
 ληνας διὰ τὴν ξυμβάσαν τῷ γένει κατασρο-
 φὴν, ἀποπνιγόμεθα πάνυ χαλεπῶς ὡς πα-
 ρὰ τῷ τραχήλῳ τῷ πόδ' ἐπισηρίζοντι τῷ κα-
 κῷ καὶ μᾶλλον ἀναπείθοντι διὰ τὸ αὐτὸ χα-
 λειπὸν ἡμᾶς, ἢ μηδὲν ὁλῶς ἡγεῖσθαι τὸ ζῆν
 ἡπερ δῆτ' ἐστὶν διὰ τὰλλα . ὅσῳ γὰρ τὰ μὲν ἐστὶν ἡ-
 μῖν φύσει, τὸ δὲ προαιρέσει τῇ χειρόνος, καὶ
 ἡδὴ ἐναντίον τῇ φύσει παρόσον τῷ λογικῷ
 ζῳῇ, τὸ μὴ βούλεσθαι μετὰ λόγου ζῆν, ἀν-
 τιβαῖνόν ἐστιν . ἀπέριψε νῦν ἀφ' ἡμῶν τὰ χράμ-
 ματα τὸ λυποῦν, πάντως καὶ συνέσησε, καὶ νῦ-
 φρανε, καὶ ἀνεζώωσε . καὶ ἡμῶν αὐτῶν μὴ ἀπο-
 γνῶναι, ἀλλὰ θαρρεῖν ἠνάγκασε, καὶ ἀγαθὰς
 ἔχειν ἐλπίδας τῷ σωθήσεσθαι καὶν δῆγε τὴν
 γωνὴν αὐτὴν, ἅλως τῶν κακῶν ἡμῖν . μὴ καὶ
 τῷτο ἐλεξίκακε γένοιτο . τὸ βέλτιστον ἡ-
 μῖν ἢ παρ' ἡμῶν ἀπώλετο, ὅμῃ δὲ ταύτῃ καὶ τὰ
 ἀγαθὰ . ἔρρει πάντα, παραλειφθήτω καὶ ἡ
 παιδεία, εἰ ξυμβῇ καὶ ταύτην ἐπιτειβῆναι, τί
 δεῖ πλέον ἑλλήνας ζῆν, ιδιώτας, κωρυζῶντας
 τὴν

τὴν ρίνα καὶ τεράσιόντι γεγονότας καὶ τῶν θρεμ-
μάτων αὐτῶν ἤττονας, παρ' οὐδ' ἐν λογιζομένους
τῷ κόσμῳ τέτρω. ἀλλ' ἐπεπόνθαμεν ἂν εἰ ἴσθ'
ὅτι καὶ τὸτο, εἰ μὴ θεός τις ἄνωθεν παρακύ-
ψας καὶ τὸ γένος ὠκτείρας, τῷ αἰῶνι ἐχαρίσα-
το τέτρω τὴν θείαν ψυχὴν ἰωάννου τοῦ λασκά-
ρεως, ὃς τις τὸ περισβεῖον ἔχων τῆς ἰταλικῆς
παιδεύσεως, καὶ μὲν γε καὶ τῆς ἐλληνικῆς ἀν-
τίστη τῇ πονηρᾷ τῶν ἐλλήνων τύχῃ, καὶ ταύτην
καταγωνισάμενος, κατέστησε τοῖς Ἕλλησι τὴν δη-
μοσίαν ταύτην χολὴν ἐν φλωρεντία, ἥς αὐ-
τὸς σὺ πορίσασαι καὶ νῦν ἄλλην ἡμῖν ἐν μεδισ-
λάνῳ δημοσίαν καὶ ταύτην. ὧ δόσηγε θεός πᾶν
ὅτι ἂν ξυμφέρει, μιθὼν ποσ' ὅτων ἀγαθῶν. σὺ
δὲ, ἀλλ' ὧ διδασκάλων ἄρισε, ἔχου τῆς ὁδοῦ
ταύτης, μέχρ' ἂν ἐς ἄκρον αὐτῆς γέρονται, εἰ-
μὴ πάντες οἱ μαθῆται, ἀλλ' οὖν γε δή τινες,
καὶ μὴ σπῆδε τὴν ἐν ταυνάρῳ, ἐμφιλοχῶρε
μᾶλλον τῷ πονεῖν ὑπὲρ τῆς τῶν ἐλλήνων δόξης,
ἐνίσασο τῇ γνώμῃ, ξυμβαλῶ τῷ βίῳ, ἀντέ-
χου τῶν γεαυμάτων ὁσὴ δύναμις, μὴ παρολιθῇ-
σιν καὶ ταῦτα. τό τε ἥν ἂν ὕπως εἴη, πάλιν
ὅπως ἡμῖν τὸ βιοῦν ἀβίωτον. τί δὲ πολλῶν;
αὐτὸς σὺ σαυτῷ μάρτυς τοῦ πράγματος. ἐρρώ-
σο, καὶ τὸν λεκάνον πόρσειπε παρ' ἡμῶν. ἀπὸ
οὐκ ἐτιῶν, βοηδρομιῶνος ἰβ' φθίνοντος.

ΤΗ'Ν Θεμισίου εἰς τὸ α' καὶ β' ἀναλυτικῶν
παρά φασιν κατὰ τὴν σὴν πόρσαξιν μετα-
γέφυαντες, καὶ μετὰ ἐπιμελείας αὐτὴν συγκρησά-
τες,

τες, ἄπο πέμπομεν τῇ σῇ μεγίστῃ αἰδεσιμώπτηι .
 ᾧ πρόθυμοι ὄντες ὑπηρετῆσαι καὶ εἰπεῖν ἄλλε δέη,
 ὧν ἱκανοὶ ἐσμεν ὑπουργῆσαι τῇ δεωποτείᾳ σε .
 ἐγὼ μετὰ τὴν ἐντολὴν ἄπο δὴμίαν σου, πο-
 δάρεα καὶ ἄπορίαν χρημάτων ὕψιστον ἔχοντάς κλι-
 νήρης ἐς τόδε κατὰ κείμαι, πλήν καδ' ἐκάστην
 σὺν θεῷ ἐμαυτὸν ἐπαναλαμβάνω, ῥώννυμος
 τῇ ἐλπίδι πῶν σῶν ὑποχέσεων . ἃς ἐγὼ γε ὁ
 ἐκείνος ἀπερχόμενος, ἢ τῶν ἐνεπὶν γερασία
 ἐκ τῶν διὸς δέλτων εἶναι αὐτὰς πεπιστώκαμεν
 ἃς ὅσον τάχος πρὸς θεῷ ἐπισφραγίσθῃ τοῦ
 τέλει τῆς σῆς ἀληθείας ἀπόπεμψον . ὅλα γὰρ
 ἐκ κρήτης ἐδεξάμεν γραφὰς δι' ὧν πρὸς τοῖς ἄλ-
 λοις καὶ τῷ ἐμαυτὸν, ὡς μιχαῆλος ὁμηλίκος .
 ἀνὴρ πλέττω καὶ παιδία καὶ πλείστοις βίβλοις
 κομῶν, ἐς μακάρων ὥχετο νήσους, καταλιπὼν
 τοῖς κληρονόμοις χρυσίων χιλιάδας τὸν ἀριθ-
 μὸν ἐπταὶ καὶ δέκα, καὶ βίβλους σπανίους τε
 ἀξιολογοτάτας ὑπὲρ τὰς ἱερακοσίας οὗτος ἐκεκ-
 τήτο, καὶ ἃς προῦλεγον τῇ σῇ μεγίστῃ αἰδεσι-
 μώπτηι . εἰ οὖν δι' ἐφέσεως ἔχεις κτήσασθαι ταῦ-
 τας, τελέσας τὴν ὑπόχεσιν ἀρσενίῳ καὶ ἐφω-
 διάσας αὐτὸν χρυσίοις ὅσοις ἂν φανείῃ τῇ
 δεωποτείᾳ, ὡς τε ταύτας ὠνήσασθαι, ἀπό-
 λυσον αὐτὸν τὴν ἐς κρήτην φέρουσαν σείλαθαι
 διὰ τῆς νεῶς πῶν τῷ ἁγίῳ πατρὶ προσκυνητῶν,
 ἢ καὶ διάτινος πῶν τῇδε ἐχομένων πληροῦ-
 θαι ἱερέων ἃς μετὰ τὴν ἐορτὴν τῆς ἁγίας πεν-
 τηκοστῆς ὁδοῦς τῆς ἀποδημίας μνηθῆγονται .
 ἐρρώμενος διαβιώης . γνωστὸν ἔστω τῇ δεωπο-
 τεί-

τείρασθ' ὅτι ἐκ τῆς πῶν χρυσίνων ἑκατοντάδος ἦν
 προσεταῖξας διὰ ταχέως δοθῆναί μοι, ἐς τόδε
 ἔλαβον οὐδὲ ὄβολον, καὶ ταῦτα ἐμῷτε καὶ τοῖν
 ἐμοῖν διακόνοις, καὶ αὐτῶν σερουμένων τῷ ἀναγ-
 καίᾳ. πρὸς αὐτὸν τοῖνον τέως δοθῆναί μοι, εἴ
 γε ἡμᾶς αὐτὸς βέλει ζῶντας καταλαβεῖν τῇ
 πῶν χρημάτων ἀπορία ὀξυτονήσαντας. πάλιν
 καὶ πολλάκις ἐρρώσο. ὅς ἐνετιῶν φθίνοντος ἑκτῇ
 τῷ μεταγειννιῶνος.

Ὁ μονεμβασίας Ἀρσένιος ὁ καὶ πάντα
 τῆς σῆς μεγίστης αἰδήσιμότητος!

ΠΟλύς μὲν χρόνος τυγχάνει παρεππύ-
 κως, ὅσους με τὴν ποιμαντικὴν ἐπα-
 νατεινὰ μὲν ῥάβδον, παναγιώτατε δέ σποτα, πῶν
 ὀροθεσίῳ τῆς ἐκκλησίας ἀποσοβεῖς. δέον
 ἐκείνην γε ἀποθεμένων, καὶ ταῖς παῖσι καὶ ἀγ-
 κάλας ἀπετήσαντα, τὸν ταπεινὸν ἀρσένιον ἀ-
 πανακαλέσασθαι. τὸν μὴδ' ὅτι οὖν εἰπόντα κα-
 τὰ τῆς ἐκκλησίας μὴδέποτε, εἰπεῖν γε τῷ ἐμοῖ
 μὴδὲ διαπραξάμενον τὸ σύνολον. ἀλλ' ὅπως
 θῶς μὲν ἀδιαλείπτως πρὸς σε τὸν διαπότην
 μου μετὰ θεόν. πρὸς δὲ πρὸς ὑμετέρας ὀξάρ-
 χες ὁ γνωμόνως τε ἅμα καὶ ὁ νοικῶς διακείμε-
 νον. ἀλλ' ὡς πρὸς θεῷ, παναγιώτατε κύριε, τί
 πόσον ὀδύσσαο τὸν ταπεινὸν ἀρσένιον; ἀρ' ὅτι οἱ
 πῶν χραικῶν ἀπανθήσαντες λόγοι καὶ οἱ οἱ εἰ-
 πεῖν νεκρωθέντες, πάλιν ἀνθῆσι τε καὶ ἀνα-
 βιώσκεισι, καὶ τὰ βελτίω ὑπισχνοῦνται ὅσον
 τὸ

τὸ μέρος τὸ κατ' ἐμὲ, ἢ τὸ μὲν, εἰς ὀρθὴν ἀ-
 ξαπὸν οὐκ ἔμολυν. ἀλλ' ὅτι πολλοὺς τῶν ἡ-
 μετέρων δυνάμηνος τίσασθαι, ἐκ ὧν αὐτοῖς
 κατὰ τὰ ψηφίσματα τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἔ-
 ξίβειν πρὸς τὰ ἡμέτερα. ἐπέσχον πολλακίς
 ἑμαυτὸν, αἰδῶ καὶ δέπιδειαν διαφυλάττων
 τῇ ἡμετέρᾳ παναγιώπῃ; ἀλλ' οὐδὲ τὸ φῆς
 τὴν ὀρθὴν ἐβάδισεν, νῦν γοῦν ἐφρασάμην τὸ αἵ-
 τιον οἶομαι. ὅτι παρὰ τῷ μονεμβασίᾳ, κυ-
 ρίλλε, δυοῖν χωρεπισκόποιν ἐν τῷ χειροτονεῖν
 με συμπάρόντων τάνδρᾳ, τὴν χειροτονεῖαν ὑ-
 πεδέξαμην. νῦν ἐβάλλεν δὺσόχως τὸν σκοπὸν
 ἀρσένιος. ἀλλὰ καὶ τὸ γέγονεν, ὃ παναγιώ-
 τατε, κατὰ τὰς τῆς ἐκκλησίας θεσμούς, καὶ τὰ
 βασιλέων χρυσόβουλα ἃ προσάσσεσι τὰς ἐπι-
 σκοπᾶς, ἐπὶ τὰ ἣ εἰσιν, αἱ τῇ ἡμετέρᾳ μεξο-
 πόλει ὑπόκεινται, μὴ ἄλλως ἐπισκόπος δέ-
 χεσθαι, παρ' οὓς ὁ καὶ καίρις δεισκόμενος
 τῆς μονεμβασίας ἀρχιερεὺς ἐκλέξει τὴν καὶ χει-
 ροτονήσει, ὅπερ ἐπεκράτησεν εἰς τὸ δε παναγι-
 ώτατε. μέλει μὲν οὖν αἱ ἐπισκοπαὶ τῇ ἀρχῇ
 τῇ τὰς ἡνίας ἡμῶν κρατέσῃ ὑπέκειντο. μετα-
 πεμπόμενος ἓνα ἢ δυὸ τῶν ἐπισκόπων, τῶν τῇ
 ἀρχιεπισκόπῃ μονεμβασίας ὑποκειμένων, ὁ
 τῆς μονεμβασίας ἀρχιερεὺς, ἐκείναις ἐχει-
 ροτονεῖ ἐπίσκοπον. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς ἡγεμονίας
 κεκυβεῖται πρὸς ἑτέραν ἀρχὴν, καὶ τῶν ἐπι-
 σκόπων μεταπεμπομένων, ἐπὶ τῶν ἐλ-
 θεῖν, ἡδὴ πεποίηκε καὶ κερεβελίς, ὑποχέθεις
 μὲν ἐλθεῖν πρὸς τὴν ἐμὴν χειροτονίαν. τῷ φά-
 βῳ

βῶ δὲ τῆς ἀρχῆς, παραγενέσθαι πσύνολον
 ἐκ ἐπόλμψεν, καὶ εἶπε συγγνώμη τῷ πανιε-
 ρωτάτῳ. ὡς γὰρ ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἐλθεῖν πρὸς
 ὑμᾶς χειροτονίας ἐνεκῶν, οὕτω δὴ καὶ ὑμῖν πρὸς
 ἡμᾶς ἀφικέσθαι. ὃ δὴ κακείνος δὺλαβούμενος
 οὐ δὴ πῶ μέλει καὶ τήμερον παραγέγονεν. ἀλ-
 λά τί καὶ πάθοιμεν ἄν; ὧ σεβασμιώτατε δό-
 ξας οὕτω τῇ τύχῃ καὶ τῷ καιρῷ, μᾶλλον δὲ θεῷ
 τῷ μεγίστῳ καὶ πρῶτῳ βασιλεῖ βασιλέων, τῷ
 τε τύχης καὶ χρόνων, καὶ καιρῶν αἰτία καὶ κυβερ-
 νήτῃ, τῷτε χάριν, πρὸς ταῖς αἰτίαις ἅς ὑπε-
 θέμην, δυοῖν χωρεπισκέποιν πρὸ μιᾶς ἡμέρας
 τῆς χειροτονίας ψηφιδέντοι, μαΐνης δὴ που-
 θεν, ἢ ἔλθες, ἢ ἡστίνουσεν τῶν ἐπισκοπῶν
 πῶν ἐκ πάλαι ὑποκειμένων ἡμῖν ὁ μονεμβα-
 σίας χειροτονεῖ. ὃ δὴ καὶ μέχρις ἐμῶ γε πρὸς χά-
 ρησιν πέμπεται δὴ τὸ ἴσον τῆς πατριαρχικῆς
 γραφῆς τῇ ἡμετέρᾳ παναγιώτῃ. ἀλλὰ πρὸς
 τῆς ξιάδος αὐτῆς, ἐρασμιώτατε δέσποτα, ἱκε-
 τεύω καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ, κάμφθῃτί μου
 τοῖς στυγαμοῖς, καὶ παράχρημαι αἰπῦντι τὴν εἰ-
 ρήνην ὃ καὶ μειζόνων ἀμαρτημάτων διωρθωτῆς,
 ἐπικύρωσαν τὴν ἡν ἔλαβον παρὰ τῷ κυρίου χει-
 ροτονίαν, παναγιώτατε. ἐπικαλεσάμενος καὶ αὐ-
 τὸς τὴν χάριν τῷ παναγίῳ πνύματος. τῷτο καὶ
 ἀπόντος με δυνατός εἰ ὁ οἰκουμενικός διαπρα-
 ξασθαι. ὡς ἄλλος ἥλιος ἐπαφιεῖς ἡμῖν ταῖς ἀκ-
 τῖνας πῶν σῶν ἱεραγίων δόχων, τελέσας δὲ
 τῷτο, καὶ τῇ παναγιωτάτῃ σε ἐμπεδώσας γρα-
 φῇ, θεραπείσεις πρῶτον τὸν τὴν ψυχὴν βα-
 ρεῖα

ρείᾳ λύπῃ καὶ ἄθυμιά τετρωμένον ἐμὲ, ἔπει-
 τα δὲ καὶ ἄλλους πλείους πραγμάτων ἀπαλ-
 λάξεας καὶ κυνδίνων, περιαντλουμένους ὅση-
 μέραι παρὰ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἔγω ποικί-
 λαις, καὶ συγχναῖς γε ταῖς συμφοραῖς, τῷ
 μὴ πείθεσθαι ὡς ἐκείνη δοκεῖ τῇ ἡμετέρᾳ
 οὐτιδανότητι, καὶ μᾶλλον ὅσοι τῶν γραικῶν
 τὰς ἐνετίας οἰκοῦσιν, οἷς ἡ τῶν ἐνετῶν ἀρχὴ δ'
 ἡφιλοτάτη καὶ πολυύμνητος, συνεχώρησεν ἀνε-
 γεῖραι ναόν, ὃ τῷ μεγαλομάρτυρι καὶ ἱεροπαι-
 οφόρῳ γεωργίῳ ἀνέσχετο. ἐμὲ δὲ ἀποτυχόντος
 τῆς διορθώσεώς τε καὶ συγχωρήσεως ὅπερ ἀπείρ-
 γει θεός, δέδοικα μήπως καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κρά-
 τος τῶν ἐνετῶν τὴν παλινωδίαν ἀσῆται. καὶ οὐ-
 τω πᾶς τις ἂν εἴποι δοκεῖν ἐμοί, ὃ τὰ σπέρμα-
 τα καταβαλὼν οὗτος τῶν φύντων αἷτιος. ταῦ-
 τα δὴ σὴ παναγιώτης πισοθεῖν, καὶ διὰ γραμ-
 μάτων ἐτέρων φιλοθέων καὶ δόλαβεσάτων ἀνδρῶν
 πρὸς δὲ καὶ ὁπείθεσάτων τῇ ὑμετέρᾳ πανα-
 γιότητι, ἢ γε τὰ μὲν μετὰ θεόν, συνίστημί τε
 καὶ ἀνατίθημι. ἐρρώμενος μοι διαβιώης εἰς
 ἐκπλήρωσιν καὶ καταρτισμὸν παντός χειρω-
 νύμῃ πληρώματος. ἔξ ἐνετιῶν βοηδρομιῶνος
 ἔκτῃ ἰσαμένου τῷ ἀφλά ἔτις ἀπὸ τῆς θεογο-
 νίας.

Ο μονεμβασίας ταπεινὸς Ἀρσένιος ὁ
 πειθίνιος κατὰ πάντα τῆς σῆς δεσπο-
 τείας τε καὶ παναγιότητος.

ΜΑ-

M A X I M I
M A R G V N I I
E P I S T O L A E.

PHILIP. ELMIO FLORENTINO INTERPRETE.

*Sanctissimo Hieromonacho Domino Gabrieli
Severo (1) Emmanuel Margunius bene
agere.*

Vavissima (2) mihi ea, quae duos
illos adolescentes adinent,
certe processere ex epistola,
quam nuper mihi misisti, o
mihi divinum caput (3) Gabri-
el, & bene res horum se habebant quoad
eorum propositum, ut & ipse tibi praee-
den-

SCHOLIA IO. LAMII.

(1) *Gabriel Severus* Monembasiotes, fuit deinde
Philadelphiae Archiepiscopus, ut inferius adparebit.
Hieromonachus autem apud Graecos vocatur, Mo-
nachus Sacerdos. *Emmanuel* hic dicitur *Margunius*
co

denter scripsi. Illico enim respicienti inconsiderate, &, ut ita dicam, simpliciter ad propositum, hoc utique omnino adparuerit. Quoad vero propositi modum, & ipse tibi adstipulor, pessime ipsos res suas administrasse. Enimvero multus apud nos risus excitatus est de ipsis, ab his, qui calumniari student, & quod alter ferme didicerit aberraturum sodalem qui eum reliquit; & quod alter reversus fuerit celerrime ad consueta, quum neque gry, ut dici solet, Monachicam introductionem degustaverit. Sed quis novit an expediret errare illos in Monachico habitu, & an utile esset in eo permanere? Hoc quidem ipse precor, & utinam in melius, & in hoc & in illo, res concidat. Ego vero iterum factum tuum laudo, o Gabriel, & tibi gratulor optima providenti; verumtamen hoc solum dicere habeo tibi, ne perseveres in segnitie,
ut

eo nomine, quo adpellabatur antequam Monachicum habitum sumeret.

(2) Η δὲ λέξις legendum esse videtur in Graeco contextu; & *Ang. Mar. Riccius* Cl. Professor Graecarum Litterarum in Academia Florentina censet vertendum esse, *suavissima mihi ea, quae de duobus illis adolescentibus vexabant, processerunt*, & pro τὰ forte reponendum αἰ, quod honoris gratia hic observo.

(3) De hac phrasi vide, quae adnotavimus ad *Epistolam* I. *Glycae* pag. 38.

ut & quando Deus voluerit abundes iis, quorum indiges. Ita enim faciens, tibi que ipsi & mihi maxima fueris largitus. Vetus Testamentum (1) multo ante typis editum est. Damasceni Vero Tetraodion (2) scribere, nondum licuit secure mihi volenti. Tu vero mihi huius rei gratia veniam dabis, quoniam si oportet me verum dicere, neque possum sustinere tantum aesium; & pessime me quoad oculos habiturum, si sanitatis curam non habuero, medici me docuerunt. Tu vero pro illo hoc, quod nunc tibi mitto, utere, & philosophare anima & corpore. Vale, Patavii. Boedromionis quinta stantis, Anno MDLXXIII.

H 2

San-

(1) *Gabriel Severus* videtur petiisse a *Margunio* Vetus Testamentum typis descriptum, forte Venetiis. Nullae enim erant tunc temporis apud Graecos typographiae, ut ex *Steph. Gerlachio* liquet.

(2) In Graeco contextu τετραοδιον legendum est. Est vero *Tetraodion* Canon quatuor odis constans, qui in Sabbatis, praesertim Quadragesimae, canitur. Canones quamplures a *Ioanne Damasceno* compositos fuisse constat ex his, quae litteris mandat *Vilh. Caveus De Scriptor. Ecclesiasticis*.

(3) In Graeco τῶν υἱῶν ἰατρῶν *Filii Medicorum*, pro *Medici*; phrasis Graecis usitata, ut apud *Homerum* υἱὸς ἀρχαῶν *Filii Archiutorum*, pro *Archiui*; apud caelestes litteras *Filiae Sion*, & *Filii Israel*, pro *Israelitae*, & *Sionitides*.

*Sanctissimo Hieromonacho Domino Gabrieli
Severo Emmanuel Margunius bene
agere.*

Mihi sane omne & studium & cura est quotidie, praeter alia, nostri dogmatis veritatem pro virili portione extendere, o mihi divinum caput Gabriel; non parum siquidem mihi videtur opportune laedi, quod eos pati arbitror, qui ne parvum quidem studium impendunt, quum maxime iucundum sit res huiusmodi adgredi, & ne quatenus quidem possunt; neque omnino discendi cupiditatem circa huiusmodi res amplectuntur, dummodo ipsi consequuti fuerint posse & sermone, & opere iis, qui eorum dogmati adversantur, occurrere; & haec non audacter (1). Mihi id sane ita, & alii, curae est, & curae erit semper. Cur enim huiusmodi non recorder? Hoc solum ignorantiam eius perspicue probat, qui abiecerit aliquod studium. Non enim esse discendi cupidus prohibeor, qui amor donec mihi adsit, Deo propitio, a volente omnia facillime perficiuntur. Sed ad quid haec dicis, o Emmanuel? Nuper a me pauca quaedam de huiusmodi rebus Nicolao ex fo-

da-

(1) Forte subintelligitur *dicta sunt*.

dalitio Cruciferorum(1); nosti, arbitror, virum, qui Vicentiae versatur, scripta fuerunt, in quibus optime se se habebant & ea quae nostram religionem adtinent, & alia; & mysterium declaravimus de processione Sanctissimi Spiritus (2), & nihil absurdum nihilque absonum a nostrorum Theologorum sententia, nos colere(3); sed e contra omne, quodcumque sanum, opinari; & hoc superius multum confirmavimus, quoad fieri potuit. Hunc igitur finem litteris addidi. Rogo utique ut horteris ipsum & moneas, ut quam celerrime rescribat mihi quam habeat de his sententiam. Est enim sapiens vir, & amicus, & omnium maxime peritus, vel

H 3 me-

(1) Videtur hic esse aliquis ucullatus ex Familia eorum, qui vulgo *Trinitatii* adpellantur, & redimendis captivis ex instituto operam navant.

(2) Ea *Margunius* de Spiritus Sancti processione sentiebat, quae a Graecorum haeresi recedere viderentur, & haec esse Graecorum Patrum dictis consona adfirmabat; sed hic nondum videtur ita sensitse.

(3) *Manuel Margunius* de processione Spiritus Sancti commentaturus dogmati Latinorum consentanea, quum utramque Ecclesiam conciliare studeret, ut diximus in *Profatione secundae Partis Epistoliarum Glycae* pag. xxix. videtur hic a *Nicolao Crucifero* requirere veram Latinorum sententiam, & quae ab his Graecorum opinioni obiiiciantur.

melius dicam, sciens; si aliquo modo respondendum est, iis quae a me dicta sunt in illis, significet mihi. Illi vero rescripsimus: nihil autem de his, quae volebam, respondit. Et, rationabilem, nescio an inferiorem, causam quum invenerit, ne inferior, nī fallor, nobis adpareret, definitionem quamdam Concilii Florentini una cum litteris ad me misit (1). Ego vero quum eam legissem, nesciebam quid dicturus essem de Patriarchis, & de ipso tunc imperium moderante Palaeologo (2). Hac de causa ad te litteras dare animum induxi, utpote qui maximum studium in his posueris, & definitionem simul tibi mittere, ut quid tibi videatur de hac, & quomodo huic occurrendum sit, a te discerem. Te sane, o mihi divinum caput, hortor ut id quanto ocius perficere digneris; dupliciter enim mihi gratificatus fueris, celerrime mihi gratificatus (3); & in tuis ad Dominum orationibus

(1) Scilicet *Nicolaus* ille *Crucifer*.

(2) *Ioannes Palaeologus* Imperator, qui Concilio Florentino interfuit anno MCDXXXIX.

(3) Iuxta illud: *Bis dat, qui cito dat. Lucianus*:

Ὡχῆραι χάριτες γλυκερώτεσαι, ἢν δὲ βραδύνη
πᾶσα χάρις κενεῖ, μηδὲ λέγῃτο χάρις.

Ovidius III. de *Ponto*.

Græ-

bus mei precor reminiscaris . Vale anima & corpore . Salutetur meo nomine per te veneranter divinissimus Archiepiscopus Selimbriae (1). Patavii . Duodecima Boedromionis , anno MDLXXIII.

*Gratiaque officio , quod mora tardat , abest .
Ausonius :*

*Gratia quae tarda est , ingrata est : gratia
namque*

Quum fieri properat , gratia grata magis .

Et:

*Si bene quid facias , facias cito ; nam cito
factum*

Gratum erit , ingratum gratia tarda facit .

(1) Haud fieri potuit , ut nomen huius urbis , quod per compendium scriptum esset , a me in Graeco Archetypo intelligeretur , sed Μησεμβρίας legendum esse videtur , vel Σελιμβρίας .

*Sanctissimo Hieromonacho Gabrieli Se-
vero Emmanuel Margunius
bene agere .*

A Ccepi tuas litteras per Reverendissimum Patrem Dominum Ionam , o divinum mihi caput Gabriel , quibus mihi multis vere rebus impedito quanto ocius respondere non fuit . Ego enim , si quis alius , magnum quoddam existimo incur-

H 4

rere

rere in litteras sapientium virorum , & his viceversa , quando sum in securitate , respondere. Sed non omnia quae volumus nobis perficere licet. Est opus opportunitate , & praeter haec multa sunt impedimenta , quae aliquando alacritati occurrunt . Veniam igitur causa eorum quae dixi , apud te tarditatis accipiam : & , quandoquidem insuper manifeste , ni fallor , philtum , quo in te propendeo , nosti , haud profecto incuriae me accusaveris. Et haec quidem mihi dicta sint effugienti futuram veluti accusationem per huiusmodi defensionem. Ego vero , etsi in praesentia non ago huiusmodi otium , quale utique habere necesse est eum , qui ad te scribere velit , ne pariter officium deseram , ex tempore , ut facio , haec scribere constitui. De patre quidem nostro Mercurio scias non amplius afflictum permanere , se ipsum enim parumper sublevavit , & de morbo melius se habet Dei gratia , & propediem hoc liberatum iri confido . De Fratre vero Nicolao (1) , nihil novi , egoque ulterius procedere nolui ipsi respondens , eo quod non percurrerim quae octavam Synodum adtinent ; & ille nihil amplius de hoc ex eo tempore respondit , ferme tamquam ad nos , ut per
epi-

(1) Frater hic *Nicolaus* est *Crucifer* ille , de quo in Epistola antecedenti.

epistolam significavit, venturus. Tu vero si interim dictam Synodum miseris mihi maxima fueris elargitus. De Vetere vero Testamento, vel potius dicam, de iis, qui illud exponunt, nihil habuit mihi dicere sapientissimus Pinellus (1), praeterquam quod quidam liber editus est, qui ita inscribitur: *Oeconomia Bibliae Eden*, & eorum omnium, qui illud exposuerunt, indicem habet. Tu vero huius tantum gratia si apud bibliopolas hunc exquisiveris una cum erudito Michaeli Eparcho, facillime utique inveneris id quod quae-

(1) *Pinelli* plures memorantur, viri docti omnes. Sed hic *Pinellus* est Io. Vincentius litteris doctrinaeque clarissimus, natus Neapoli anno MDXXXV. qui anno MDLVIII. Patavium se contulit, ubi anno MDCII. naturae concessit. Instructissimam Bibliothecam, & antiquorum Monumentorum Museum, possidebat vir πολυμαθής ατος καὶ πολὺ γλωττος, quem convenerunt anno MDXCVIII. duo Cardinales doctissimi, *Caesar Baronius*, & *Robertus Bellarminus*, eius scientiae fama perducti; quemadmodum eruditi fere omnes faciebant. Vir humanitate etiam & liberalitate praestantissimus libros suos, etsi manu exaratos, omnibus libenter commodabat, quidquid opum litterariorum possideret, in quoslibet effundere paratissimus. Eius Bibliothecae, Neapolin transferendae, maximam partem Senatus Venetus retinuit; ut videre est apud eius vitae Scriptorem *Paulum Gualdum*.

quaeritur (1). Si enim hunc possideret Pinellus, non eo utique aliunde indigeremus. Et de his quidem satis. Tu vero, o divinum mihi caput, philosophare circa divina, & te amantem ama. Constantinus (2), qui praesens est iis, quae nunca me scripta sunt, salutat te per me quam maxime. Patavii. Boedromionis secunda desinentis anno MDLXXIII.

(1) *Michael Eparchus* Corcyraeus διδάσκαλος καλός Venetiis causas agebat, ut ex *Crusii Turco-Graecia*, & *Fabricii Bibliotheca* Tom. X. constat.

(2) Quis hic *Constantinus* sit incertum.

(1) *Eiusdem eidem.*

MIhi quidem, o Gabriel, divinum caput, quotidie fere quae fidem attinent periclitantur; tu vero, ut mihi videtur, hoc nihil

(1) Hanc Epistolam primus Latine vertit, & una cum Graeco contextu publici iuris fecit, eruditissimus & nunquam sine laude memorandus *Scipio Maffei* Marchio Veronensis, in ea Epistola, quae ad Abbatem *Bacchinium* contra *Pfaffium* scripsit; & Tomo XXVI. Ephemeridum Eruditorum Italiae inserta est. Eius liberalissimae humanitati ipse, & eruditi omnes, debemus, harum Graecorum recentiorum Epistolarum editionem, utpote ei, qui Codicem earum MS. mihi lubentissime commodavit.

nihil curas. Reliquum est, ut inspicias quatenus iactura sit. Nam quum ego tibi transactis diebus, quomodo res meae se habeant, aperuisssem, quumque libros quosdam a te petiisssem, etiamsi mittere volenti tibi non liceat, respondere tamen decebat. Nonne hoc modo te ipsum simul ac me iniuria adficias? Mihi quidem, & meum dicere est, maxime patet. Quomodo enim non, quum certamen commune sit, & certaminum quidem omnium maximum ac praestantissimum? Scias ergo me acta Florentinae Synodi (1) qua maxime potui diligentia percurrisse, Patrumque nostrorum, qui in ea sederunt, subscriptiones inspexisse, ac demum me cum iis consentire, ni melior quaedam subeat interea cogitatio, statuisse: Cara enim mihi vere sunt, & genus, & patria, & genitores, carior tamen omnibus veritas est. En igitur quomodo res meae se habeant declaravi. Ad te pertinet, si tibi

(1) Memoratus Vir Clarissimus *Scipio Maffei* recte heic observat Graecos, etiam schismaticos, Acta Concilii Florentini non parvi pendere; licet id non profiteantur palam, & potius contrarium simulent. Id quidem ex hac *Margunii* Epistola liquet; quamquam *Margunius* iam quoad processionem Spiritus Sancti in Latinorum sententiam discessisset. Consule *Praefationem meam in Partem II. Epistolarum Glycae*.

si tibi cura est aliqua meae, quid meae dico?
 nostrum omnium salutis, meliori consilio
 nobis prospicere: at id quidem ex veritate.
 Neque enim decet, ut dixi, id quod
 Deo displiceat proferre, quia cum dogmate
 nostro conveniat. Hoc enim supplicio
 quovis dignum est, aut timentes,
 & ut ita dicam ibi timentes, ubi non
 est timor, eorum, quae a nobis recte
 creduntur, quidquam deferere (& id quidem
 ad libertatem spectans maxime) sed
 veritati, sicuti Deo placet, audacter
 litare. Ego enim patrium dogma semper
 quidem servavi, & satius mihi fuisset
 mori, quam illud ne paucillum quidem
 violare, aut praeterire: nunc vero postquam
 Latinos in iis, quae credunt, minime
 aberrantes video, adiungi & ipse eorum
 sententiis decrevi in iis, quae recte se
 habent, nostrisque Patribus non displicent,
 ut in processione Spiritus Sancti ex Filio.
 Quod si hoc ex ignorantia facio, tibi
 maxime imputandum erit, quum tibi ad
 iudicandum de his, & ad meliora admonendum
 maxime idoneo exposuerim omnia.
 Si igitur aliquid habemus quod his dogmatibus
 opponamus, & per quod liceat ab iis,
 quae Florentiae sancita sunt, recedere, scribes
 mihi precor, quam citissime. Quid
 enim mihi per Deum immortalem iucun-

cun-

cundius, quam ea loqui quae Deo gratiora sint. Quod nisi praestabis (absit hoc quidem) optimum puto Servatoris minas te ob talia meminisse. At de his satis; propere enim, ut mihi licuit, & sine studio, haec scripsi. Noli oro praetextus adferre, neque alios in hoc impellere, ut quae ad fidem spectant, occulte custodiant, velut paventes, & non recte opinantes: sed hortare potius, ut ea publice confirment, memores effati: *Quicumque negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.* Tu vero, divinum mihi caput, fidei meae fulcrum, quum mihi rescribere volueris, libros illos ad me simul mittas precor.

Patavii XI. Posideonis Anno MDLXXIII.

Eiusdem Eidem.

NE succenseas amico tuo exigui erroris causa, quandoquidem tu quoque suffragium tulisti, sive bene, sive aliter, Observande; aliasque res meae modi capaces non fuere hac tertia die negligenter (1). Etenim me non latuit, egoque cau-

(1) Quid sibi velit hoc loco illud ἀνυπόκρινος, ignoro prorsus: nec ex eo rectum ullum sensum exprimere valeo. Forte subintelligendum *se habentes*.

causam declaravi , cur hic tantum retinear , & quomodo deliberaverim omnino praebere , & invenire consolationem quamdam vel liberationem accidenti , vel , ut melius dicam , iis , quae contra me molitur peior quaedam inspiratio ; non sane eodem modo meum propositum mutatum esse , sed potius vigere , & ulterius alacritate ferri . Quae igitur tibi venia in tantis contra me ipsum inventis ? Non utique defensione digna quae mihi scripsisti . Num alium Proteum me esse putavisti ? Ego vere putabam te prope alium me esse , & talia contra me numquam subspicatum (1). Nunc vero , nescio quomodo audeo dicere , spe cecidi , quod tu me talem , qualem video aut audio , imagineris . Verumtamen mihiq̃ue , & tibi volenti haec hucusque ioci gratia acta sint . Persuasus enim sum talem te esse erga me , qualis prius fueras . Si vero a te aliquid , ut ufuvenit , scriptum fuerit contra me , hoc tuae naturali iracundiae adtribuo . Ipse vero de cetero haud iniuria aliquid dicam de rebus meis . Tu quidem omisisti curam

(1) Alexander Macedo Darii Regis matri Hephæstionem pro Alexandro , errore ductae , tamquam Regem salutanti , ne culpam deprecaretur vetuit adfirmans , Hephæstionem esse alterum Alexandrum .

ram Ecclesiae, utique ut dicis, propter me, & si quid aliud huiusmodi. Ego vero (& huius mihi testis oculus omnia videns) & patrem, & reditum quemdam ad me pertinentem, ut & ipse nosti, & non parvam quietem, & non exiguas occasiones illorum, qui me hinc & illinc multis requirebant promissionibus (omitto ea, quae Episcopum spectant) & multa alia nonne propter te relinquo? Non quod sustinuerim una tecum aberrare, & convivere, & si necessarium sit, honeste una mori; & si haec omnia, ut verum dicam, propter Christum prius statui. Tibi vero & discere licet ab aliis, quae Custos Bibliothecae Bessarionis (1) promittit mihi. Dico vero versionem in Latinam linguam librorum, qui illic sunt. Quod, si quid aliud, lubenter acceperim. Certe iuxta te instabilis erat sententia mea. Restat igitur tibi palinodiam canere de iis, quae scripta sunt: mihi vero, ut praecedenter dixi, concedere tuae naturali iracundiae. Non enim utique arbitror a te talia scripta fuisse,

(1) *Bessarion* Trapezuntius, Archiepiscopus Nicaenus, S. R. E. Cardinalis, & Patriarcha Constantinopolitanus, Concilio Florentino interfuit, in quo dogmata Latinorum egregie sustinuit, & Graecos suos ad fidem orthodoxam amplexandam induxit.
Vir

se, non prius ira praeter necessitatem proponente. Vale, & ignosce mihi ignoscenti, & te amantem ut alium me, ama; & bona spe esto, res meas, quasi me ferme excipiens, ut tibi volenti licet; & confusam Epistolam nemini ostendas, quod requirit ipsum negotium a me factum.

Paravii, Boedromionis decima, anno MDLXXV.

Sa-

Vir pietate & doctrina celeberrimus eximiam Bibliothecam possidebat, quam Senatui Veneto donavit anno MCDLXIX. cuius Codicum Catalogum praestantissimus B. *Montfauconius* dudum exhibuit in sua *Bibliotheca Bibliothecarum Codicum MSS.* Sed quum ipse hunc Catalogum luculentiorum & exactiorum ex Riccardiana Bibliotheca erutum, & ipsi, ut videtur, prope *Bessarioni* οὐ γὰρ πορὸν habeam, non ingratam rem Eruditis me facturum arbitror, si illum heic iterum publici iuris faciam. Est vero qui sequitur.

T Abula Librorum, tam Graecorum, quam Latinorum, quos Reverendissimus in Christo Pater Dominus Cardinalis Nicaenus, ac Episcopus Albanensis, dono dedit Serenissimo, & Excellentissimo Ducali Venetiarum Dominio: qui reconditi (pro ut Roma transmissi fuerant) in capsulis XXX. commendati fuere magnificis, & generosis Dominis Procuratoribus aedis Divi Marci, tantisper quoad in-

instruatur, & exornetur domus aliqua, Bibliothecae, in qua reponi debent pro communi studentium utilitate, ac decore, & ornamento Urbis huius celeberrimae.

In Capfa signata A sunt Codices hi, quorum inscriptiones hec infra adnotatae videntur.

Totus Aristoteles praeter logicam in pergamenis & novus.

Physica eiusdem cum expositione usque ad quartum librum cuiusdam alterius. Deinceps Simplicii, in pergamenis, & est liber pulcher.

Physica eiusdem, cum expositione Simplicii in pergamenis.

Simplicius in praedicamenta Aristotelis: ac cuiusdam alterius expositio in primum, & secundum de Anima in pergamenis pulcher.

Theophrastus de plantis in pergamenis.

Philoponus in librum de generatione, & corruptione, & Alexander in meteora, in pergamenis.

Logica Aristotelis cum expositionibus ad topicam usque, in papyris.

Physiognomonica, paradoxa, mechanica, & problemata Aristotelis in papyris.

Rhetorica Aristotelis, & nonnulla parallela Plutarchi, in papyris.

Alexandri quaestiones naturales, morales, & de anima, in pergamenis.

Quaedam epigrammata & moralia Aristotelis magna, & Eudemica, partim in papyris, partim in pergamenis.

Sexti Empirici in mathematicos, in papyris.
 Interpretatio multorum in logicam, in papyris.
 Metaphrasis in logicam, in papyro.
 Quaestiones cuiusdam Ioannis Italici in logicam, &
 topicam in pergamenis.
 Ammonii in praedicamenta Aristotelis.
 Simplicii in librum de Coelo, & Mundo imperfectus,
 & inordinatus; & erotemata Ptochoprodromi,
 in papyris; &
 Chortasmeni in logicam & Rhetoricam in pa-
 pyris.

In Capsa inscripta B. quae est ponderis libra-
 rum 230. sunt volumina infra-scripta.

Evangelium Matthaei cum expositoribus, in per-
 gamenis.
 Olympiodori in quosdam Dialogos Platonis in per-
 gamenis.
 Arrianus in Epictetum, in papyris.
 Plotini nonnullae orationes, in pergamenis.
 Maximi Platonici orationes, in pergamenis.
 Iamblichi in Epistolam Porphyrii, in pergamenis.
 Porphyrii Dialogus in praedicamenta Aristotelis, &
 dialecticam, & arithmeticam, theologicam, in
 pergamenis.
 Simplicii in tres libros de anima, & Praeculi, &
 Hermae, in quosdam Dialogos Platonis, in
 pergamenis.
 Herodiani de octo Caesaribus, & Zosimi historici,
 in pergamenis.
 Heliodori Ethiopica, in pergamenis.

Pho-

Phocylidis, Theognidis, Pollucis, & alia quaedam,
in papyris.

Historia Pachimeris, in papyris.

Et Xenophontis Ascensus Cyri, in papyris.

Philonis orationes nonnullae, in pergamenis.

In Capſa ſignata C ponderis Librarum 220.
ſunt Libri inſcripti.

Homeri Ilias, Odyſſea, Hymni, Bellum mu-
rium, & ranarum; Quinti ſupplementum Ili-
adis, in pergamenis.

Homeri Iliad, in pergamenis liber pulcherrimus.

Homeri Odyſſea, in papyris.

Euſtathii in Odyſſeam, in pergamenis.

Euſtathii in primos novem libros Iliadis in per-
gamenis.

Carmina Gregorii Nazianzeni, in pergamenis.

Arati poetae, Lycophronis, in pergamenis, cum
Expoſitoribus.

Erotemata antiqua, in pergamenis.

Euripidis, in papyris, Tragoediae tres.

Ariſtophanis comoediae tres, & Sophoclis Tragoe-
diae quatuor, in papyris.

Et Nicandri theriaca, in pergamenis.

In Capſa ſignata D ponderis librarum 225.
ſunt volumina inſcripta.

Omnia opera Platonis in eodem & pulcherrimo
volumine, in pergamenis.

I 2

Omnia

Omnia Moralia Plutarchi in eodem volumine, in pergamenis.

Proculi in Parmenidem Platonis, in pergamenis novus liber, & pulcher.

Proculi in Theologiam Platonis, & Hieroclis in aurea carmina Pythagorae, novus liber, & pulcher.

Proculi in Timaeum Platonis, in pergamenis, novus liber, & pulcher.

Platonis nonnulli Dialogi, & de Rep., in pergamenis.

Platonis Dialogi xxxviii. in papyris, & Vita ipsius in principio.

Iamblichi, De Vita Pythagorae, in pergamenis.

Plotini opera omnia, in papyris.

Damasceni de principiis in Parmenidem, in pergamenis.

Proculi duo libri de Theologia Platonis, & elementalibus eiusdem Theologia.

Historia de rebus gestis Mauricii Imperatoris libri octo, & Aesculapii Tradani expositio in Arithmetica, in pergamenis.

Nicephori Gregorae, in pergamenis.

Xenophontis post Thucydidem, & de dictis & factis Socratis, & aliae quaedam orationes, in papyris.

Iosephi De Captivitate, in pergamenis.

Iosephi De Captivitate, in pergamenis, &

Zonarae, & Coniatae historiae, in papyris.

In Capsa signata E ponderis librarum 230. sunt codices infra scripti.

Diodori historici a x. in xx. librum, in papyris.
Dio-

Diodori ab xr. ad xv. usque, in pergamenis.
 Apiani historiarum Romanarum, & aliarum, in
 papyris.
 Theogenis & Chariclae, in pergamenis.
 Diodori libri v. primi, in papyris.
 Dionis Romanarum historiarum, in papyris.
 Herodoti in papyris, & Iuliani quaedam ora-
 tiones.
 Chronica eiusdem, in papyris.
 Demosthenis orationes omnes, in pergamenis.
 Strabonis ab xr. usque ad finem, cum adnotationi-
 bus Gemisti, in papyris.
 Plutarchi parallela omnia, liber pulcherrimus.
 Isocratis orationes xxi. & Dionysii de nominum com-
 positione.
 Syriani Sophistae, & aliorum in nonnullas par-
 tes Rhetoricae, in pergamenis.
 Libanii declamationes, in papyris.
 Lysiae orationes xxix. Dionysii, de charactere
 Lysiae; Gorgiae in laudem Helenae.
 Aladamentis orationes duae; Antisthenis orationes
 duae; Demadis oratio una.
 Agathiae historiae quinque libris, & de nominibus,
 & ordinibus antiquorum.
 Theognidis poetae; Phocylidis; Aurei versus Pytha-
 gorae; Moschi Siculi.
 Musaei Hero, & Leander, Dionysii Longini de ma-
 gnitudine orationis, in pergamenis, &c.
 Naucratis convivia libri octo in pergamenis.
 Thucydidis historia, in papyris.

In Capſa ſignata F ſunt libri inſcripti
ponderis librarum 240.

Dionis Chryſoſtomi orationes octoginta, in perga-
menis.

Dioniſii Halicarnaſſei, Demetrii Phalerenſis, Ale-
xandri, Menandri, Ariſtidis, Apſinis, Moni-
ta oratorum multa, & praeclara de ratione
dicendi.

Orationes Libanii, in papyris.

Epistolae cuiusdam Michaelis Gabrae, in papyris.

Libanii Declamationes, in pergamenis.

Libanii Epistolae, in papyris.

Quaedam opera Ariſtidis; Proculi naturalis elemen-
tatio; legalia quaedam Alcinoi de dogmate
Platonis, in papyris.

Ariſtidis orationes, in pergamenis.

Dionis Romanarum hiftoriarum ad xxxxiv ad quin-
quageſimum uſque nonum, in pergamenis.

Ariſtidis orationes, in papyris.

Rhetorica Hormogenis, Arithmetica Nicomachi,
Geometriae libri ſex, & Geodeſia in papyris.

Rhetorica Hormogenis, in papyris.

Demosthenis orationes quinquaginta, & epitaphia
Lyſiae, in papyris.

Demosthenis orationes xxix. prooemia concionato-
ria, vel demegorica, & Epistolae ſex, in
pergamenis.

Euclidis Geometria, in papyris.

Cleomedis tabulae Perſicae; Eriſocinae Arithme-
tica, & imagines Philoſtrati.

Liber in quo ſunt iudicialia complura, in papyris
corio rubeo.

Al-

Alter similis , corio nigro.

Tabulae Persicae ; & descriptio Astrolabii in papyris .

Ptolemaei Almagesti , in pergamenis .

Ptolemaei Geographia , in pergamenis .

Cleomedis , in papyris , &

Ptolemaei Quadripartita cum expositione , & multa alia in Astronomiam , in pergamenis .

In Capsa signata G ponderis librarum 240.
sunt libri infrascripti .

Geometria Euclidis , & Data eiusdem , Sphaera Theodosii , Apparentia , & Catholica Euclidis , Logica Barlaam , & Almagesti Ptolomei , in papyris .

Almagestus Ptolemaei cum expositione Theonis liber pretiosus , in papyris .

Geometria Euclidis , & aliorum multorum auctorum numero xviii. theoremata geometrica , liber pretiosus , in papyris .

Albacus Grece , Geodesia , tabulae Persicae , tabulae Theonis , Proculi in Astronomiam . Quadripartita Ptolemaei , & alia in Astronomiam , in papyris .

Magni Logothetae in Astronomiam , in papyro liber unus .

Musica Ptolemaei cum expositione Laurentii , in papyro .

Tabulae Ptolemaei in compendium redactae , in papyro .

Quaedam tabulae Astrologicae parvo volumine , in pergamenis .

Arithmetica Nicomachi; Arati Phaenomena, Cleomedis, & sex libri Geometriae, in papyris.

Arithmetica Nicomachi Philosophi, in papyris.

Cleomedis cum expositione, & Arithmetica cum expositione Philoponi, in papyris.

Cleomedis, & Arithmetica Diophanti libri sex in papyro.

Liber legalis compendium Armenopoli, in papyris.

Liber legalis in alphabetum, in pergamenis.

Similis, in pergamenis, &

Similis, in pergamenis.

In Capfa signata H pōderis librarum 230.
sunt libri infra scripti.

Epitoma LX. librorum legum per alphabetum, in pergamenis.

Institutiones Graecae, in pergamenis.

Liber legalis, Compilatio, & collectaneum trium Imperatorum, in papyris.

Meletius de natura hominis, in papyris.

De cura equorum multorum auctorum, in pergamenis.

De varietate, & virtute elementorum, in papyris.

Dioscorides in medicinam, in pergamenis.

Oribasii in medicinam, in papyris libri quatuor, & de Agricultura diverforum auctorum, in papyris.

Actuarii de urinis, in papyris.

Pauli Aegietae medici, in pergamenis.

Eusebii de Constantini Vita, in papyris.

Legum epitoma, & Canones Conciliorum, in pergamenis.

Liber legalis trium Imperatorum, in papyris.
Photii narratio eorum quae legerat, in pergamenis.
Alter similis, in pergamenis.

In Capſa ſignata. I ponderis librarum 230.
sunt libri infraſcripti.

Climacus cum expoſitione, in papyris.
Eusebii Evangelica praeparatio, in papyris.
Acta quarti Concilii, in papyris.
Acta quinti Concilii, in pergamenis.
Acta Synodi contra Photium, & alterius pars,
in papyris, consumpta; in pergamenis.
Acta Concilii Florentini.
Sancti Dionysii Ariopagitae omnia opera in perga-
menis, liber pulcherrimus.
Philosophia, & Theologia Damasceni, in perga-
menis.
Alter liber similis, in pergamenis.
Alter liber similis, in papyris.
Sancti Thomae primus, & secundus contra Genti-
les Graeco, in papyris.
Eiusdem ad Sanctiorem Antiocherium, & prima
primae Graeco, in papyris.
Aeynidini quaedam opera, & Prochori de attributis,
in pergamenis.
Nicolai Cavaſilae de Vita, in papyris, in x.
Sancti Basilii orationes, in pergamenis monastice.
Eiusdem de eadem re, in pergamenis, &
Eiusdem de eadem re, in pergamenis.
Cinoi de Processione Spiritus Sancti, in pergamenis

— 127 —

In

In Capſa ſignata K ponderis librarum 240.
ſunt libri inſcripti.

Zonarae hiſtorici a Mundi creatione ad imperium
uſque Alexii, in papyris. Deceſt ipſarum, &
in principio, & in fine.

Alexandri, & Ariſtotelis problemata, in papyris.

Galenii decem tractatus, in pergamenis.

Theonis in Platonem de mathematicis, in perga-
menis.

Ariſtidis orationes, in papyris.

Moralia Plutarchi, in pergamenis.

Luciani orationes, in papyris.

Acta ſexti, & ſeptimi Concilii, in papyris.

Moralia Plutarchi, & Ariſtidis orationes, in pa-
pyris.

Epistolae multorum pulchrae in papyris.

Dialogus Planudis in Grammaticos, & Ovidii Me-
tamorphoses Graece, in papyris.

Flores ex diverſis Auctoribus per quemdam Maca-
rium, in papyris.

Multa in Grammatica, in papyro.

Gregorii Nanzanzeni de homine, & Baſilii contra
Eunomium, in pergamenis.

Baſilii Hexaemeron, & contra Eunomium, in per-
gamenis.

Baſilii in Iſaiam, in pergamenis.

Epistolae Pauli Graece, & Latine, & Hebraice.

Dogmatica armatura, in papyris.

Excerpta de Sanctis Doctores, in pergamenis.

Quaedam orationes Chryſoſtomi in pergamenis.

Liber Monasticus Antiochi, in pergamenis.

Origenis Philocalia, in pergamenis, &

Com-

Commentaria quaedam in orationem Gregorii Nazianzeni, in pergamenis.

Haec est, ut videtur, duarum litterarum hiatus, nam littera N litterae O postponitur, adeoque duae litterae desunt, vel Librarii incuria omissae, vel alia de causa mihi ignota.

**In Capsa signata O ponderis librarum 230.
sunt libri infrascripti.**

Gregorii Nazianzeni sermones cum glossis, in papyris.

Leges in compendium redactae, & canones Conciliorum, in pergamenis.

Leges navales Rhodiorum ex 14. libro digestorum, & aliae, in pergamenis.

Orationes Gregorii Nazianzeni, in pergamenis.

Prima pars Sancti Thomae Graece, in pergamenis.

Chrysostomi homiliae in diversas auctoritates Evangelii pulchrae, in pergamenis.

Eiusdem Margaritae, in pergamenis.

**Eiusdem in Epistolam ad Ebraeos, ad Philippen-
ses, in pergamenis.**

**Eiusdem in Ioannem prima pars in pergamenis, &
Homeliae Chrysostomi ex ipsius Sermonum floribus
compositae.**

**In Capsa signata N ponderis librarum 230.
sunt libri infrascripti.**

Cyrillus in Ioannem, in papyris.

Chry-

Chrysoſtomi in primam partem Matthaei, in pergamenis, initium a. xv. Homilia.

Eiusdem in eundem, in pergamenis, initium a tertia homilia.

Sancti Basilii Hexaemeron, & moralia, in pergamenis.

Chrysoſtomi in secundam partem Ioannis, in pergamenis. Incipit a lv. Homilia.

Sancti Dionysii Ariopagitae omnia opera, in pergamenis.

Sancti Basilii in Isaiam, in pergamenis.

Contra Agarenos per Iudaeos, in papyris.

Chrysoſtomi Andriantes, in pergamenis.

Chrysoſtomi Homiliae quaedam, inter quas sunt quinque in Beati Pauli laudes, in pergamenis.

Chrysoſtomi in Ioannem secunda pars, in pergamenis, &

Quaedam **Gregorii Nysseni**, **Eusebii**, **Origenis**, **Zachariae**, **Eusebiae**, **Theophili**, & **Epiphanii**, in pergamenis.

In Capſa ſignata P ponderis librarum 230.

sunt libri infraſcripti.

Orationes multorum **Doctorum** in variis ſeſſis. Incipit quinta Septembris. Finit in laudem **Iosephi**, in pergamenis.

Metaphraſtae menſis **Novembris** a xvii. in finem uſque.

Vitae **Sanctorum** menſis **Martii**, & **Aprilis** in pergamenis.

Metaphraſtae ſecunda pars menſis **Ianuarii**, in pergamenis.

Ona-

Orationes octo ex quibus tres Sancti Basilii, & quaedam aliae, in pergamenis.

Metaphrastae mensis Novembris a xvii. in finem usque, in pergamenis.

Multi Sermones Beati Gregorii Nazianzeni, in papyris.

Metaphrastae de mense Decembris, in pergamenis, a medietate, & ultra.

Metaphrastae de vita Sanctorum, in pergamenis a medietate & ultra de mense Decembris.

Metaphrastae de mense octobris, in pergamenis, & Laudes Beatae Virginis, & multorum Sanctorum, in pergamenis.

In Capsa signata Q ponderis librarum 240. sunt libri infra scripti.

Sermones Panegyrici diversi, in pergamenis.

Expositio in Lucam; Carmina Nazianzeni cum expositione Dionysii Ariopagitae, cum expositione theologica Damasceni. Expositio in Apocalypsim, & alia multa, in papyris.

Metaphrastae secunda medietas Novembris, in pergamenis.

Metaphrastae de Vita Sanctorum mense Decembris a prima medietate, in pergamenis.

Metaphrastae Novembris prima medietas, in pergamenis.

Metaphrastae Ianuarius, in pergamenis.

Sancti Epiphanii Panaria, in pergamenis, &

Sancti Maximi orationes, in pergamenis diversae.

Metaphrastae mensis Novembris, secunda pars in pergamenis.

In

In Capſa ſignata R ponderis librarum 230.
ſunt libri infraſcripti.

Sancti Cirilli ad Palladium de Latria in ſpiritu, &
veritate, in papyris.

Epistolae Sancti Gregorii Nazianzeni, in perga-
menis.

Sermones Sancti Gregorii Nazianzeni, in perga-
menis.

Sancti Athanaſii, in pergamenis.

Sermones Sancti Chryſoſtomi in Epistolam ad Ro-
manos, in pergamenis.

Sermones diverſorum Doctorum de Vita Sanctorum
menſis Iulii, & Auguſti, in pergamenis.

Chryſoſtomi expoſitio in Epistolae Pauli ad Corin-
thios, ad Philemonem, ad Titum, & ad Ga-
latas, in pergamenis.

Sancti Ioannis Damasceni parallela, in pergame-
nis, &

Cyrilli theſauri, in pergamenis.

In Capſa ſignata S ponderis librarum 240.
ſunt libri infraſcripti.

Chryſoſtomi in Acta Apoſtolorum, in pergamenis.

Chryſoſtomi in Epistolae ad Ephesios, Philipponſes,
ac Coloſſenſes, in pergamenis.

Sancti Chryſoſtomi in primam partem Sancti Ioan-
nis Evangelistae, in pergamenis.

Expoſitio Chryſoſtomi in partem Iſaiae, & multo-
rum dictorum in eundem Iſaiam, vel in quam-
dam partem, Chryſoſtomi in partem Ieremiae.

Theo-

Theodoretī Episcopi Ciri in totum Ieremiam , in
pergamenis .

Sermones Magni Athanasii , in papyris .

Epistolae Isidori Pelusiotaē in papyris .

Chrysostomi in secundam partem Matthaei , in per-
gamenis .

Sancti Maximi Philosophi , in pergamenis .

Aristobuli Monachi contra Iudaeos , in papyris .

Expositiones nonnullae in Evangelia Dominicalia
secundum Graecos , in papyris .

Chrysostomi in secundam partem Matthaei , in per-
gamenis , &

Basilii contra Eunomium , & Gregorii Nazianze-
ni in Hexaemeron , in pergamenis ,

In Capsa signata T ponderis librarum 230,
sunt libri infrascripti .

Chrysostomi pars Margaritarum , in pergamenis .

Chrysostomi Andriantes , in pergamenis .

Chrysostomi Homeliae in diversas materias , in per-
gamenis .

Origenis expositio in Matthaeum , & Ioannem , in
papyris .

Chrysostomi Hexaemeron secunda pars , in perga-
menis .

Sancti Basilii Moralia , in pergamenis .

Chrysostomi Andriantes , in pergamenis .

Auctoritates de attributis , in papyris .

Epistolae Sancti Basilii , in pergamenis ,

In Capfa signata V ponderis librarum 230.
sunt libri infraſcripti.

Chryſoſtomi in pſalterium, & aliae eius Homiliae,
in pergamenis.

Chryſoſtomi expoſitio in Epistoſas Pauli ad Coloſſenſes, & Theſſalonicensis primam, & ſecundam, ad Timotheum primam, & ſecundam, in pergamenis.

Regula Sancti Baſilii quae Aſcetica inſcribitur, in pergamenis.

Andriantes Chryſoſtomi in pergamenis.

Iſaias Propheta cum expoſitionibus, in pergamenis.

Chryſoſtomi expoſitio in primam ad Corinthios, in pergamenis.

Sancti Baſilii Moralia, in pergamenis.

Gregorii Nazianzeni Orationes diverſae, in pergamenis.

Gregorii Nazianzeni Orationes in papyris.

Chryſoſtomi in pſalterium, & eiusdem de Virginitate, & aliae orationes pulchrae in pergamenis.

Sancti Gregorii Nazianzeni orationes xxviii cum expoſitione, in papyris.

In Capfa ſignata AA ponderis librarum 230.
ſunt libri infraſcripti.

Chryſoſtomi Hexaameron, in pergamenis.

Chryſoſtomi Hexaameron prima pars, in pergamenis.

San-

- Sanctus Gregorius Nyssenus, in pergamenis.
 Gregorii Nysseni contra Eunomium, in papyris.
 Metraphraстаe mensis Septembris, in pergamenis.
 Sanctorum Dorothei, Isaiae, Marci, & Dialogi
 de Vita Monastica, in pergamenis.
 Sancti Nili orationes diversae, & optimae, in per-
 gamenis.
 Sancti Ephrem orationes de Monastica Vita, in per-
 gamenis.
 Sanctorum Patrum Vitae per Theodorum Ciri ad
 Palladium clausum, & de Brachmanis, in per-
 gamenis.
 Erimachi, & Isac, in pergamenis.
 Sanctorum Patrum memoratu digna, in perga-
 menis.
 Sanctus Marcus, in pergamenis.

In capsa signata 9 ponderis librarum 230.
 sunt libri inscripti.

- Psalterium cum expositionibus plurimorum Docto-
 rum optimum, in pergamenis.
 Vetus Testamentum, Genesis VI. usque ad Esdram,
 in pergamenis.
 Psalterium cum expositione Theodoreti, in perga-
 menis.
 Vetus Testamentum, Genesis usque ad Hester, in per-
 gamenis.
 Quatuor Evangelia cum expositionibus, in perga-
 menis.

In Capfa signata R. sunt libri infraſcripti
ponderis librarum 250.

- Procopii expositio ſuper Iſaiam , in pergamenis .
Sancti Ephrem multae Orationes de Vita Monastica ,
in pergamenis .
Theodoreti in Epiſtolas Pauli , in pergamenis .
Expoſitiones in libros Salomonis , & Iob , in per-
gamenis .
Climacus cum expoſitione Eliae Cretenſis , in pa-
pyris .
Iob , Proverbia , Eccleſiaſtes , Cantica Canticorum ,
Sapientia Salomonis , Ieſus Sirach , Prophetæ ,
Thobias , Iudith , Machabæorum libri tres , &
Iosephi quod ratio ſit moderatrix affectuum ani-
mi , in pergamenis .
Eccleſiaſtes , & Cantica cum expoſitione , in per-
gamenis .
Proverbia , Eccleſiaſtes , & Cantica cum expoſitione ,
& Iuſtini de Fide Catholica , & Sancti Baſilii
quod non ſit idem ſubſtantia , & hypochriſis ,
in pergamenis .
Pſalterium cum expoſitione Zygarbeni , in perga-
menis .
Quatuor Evangelia pulcherrimo volumine cooperto
cum ſerico , in pergamenis .
Meliffa , Caſſianus , & Maximus , in pergamenis .
Quatuor Evangelia parvo volumine , in pergamenis .
Oſtateuchus , Regum libri quatuor , Machabæorum li-
bri duo , in pergamenis .

Et ecce Catalogus ille *Bibliothecae Beſſarionis* ,
qui in Bibliotheca Riccardiana adſervatur *Plu-*
teo

teo *S. ordine II. num.* & quem non alia de caussa
luculentior, & *exactior*, quam is, quem *B.*
Monfauconius vulgavit, dixi, quam quia & *synchro-*
nos Bessarioni, ut innui, esse videtur; & is,
 quem dum libros in capsis collocarent concinnarunt
 illi, qui huic negotio preerant: ita ut non sit du-
 bitandum, quin hi libri, qui recensentur, illi ipsi
 sint, quos Venetis *Bessario* donavit. Certe, quem
Monfauconius edidit, non hoc simplici & tumultua-
 rio adgetu compositus est, sed secundum elemen-
 torum ordinem: ex quo forte multo posterior esse
 intelligatur. Illi autem, quibus vacat, utrumque
 Catalogum conferre poterunt, atque ita cognoscere
 an omnes illi ipsi libri servati sint; an alii deinde
 fuerint additi; an ulla alia differentia inter eos inter-
 cedat. Catalogus certe, quem ipse prodo, ab ho-
 mine minus perito scriptus videtur, & quidem Graeco,
 id quod evincit ipsa Graecarum vocalium pronun-
 tiatio; & minus litterarum Latinarum erudito,
 quod Orthographica menda arguunt; & paulo in-
 doctiori, quod nominum corruptio passiva demon-
 strat. Nos tamen pleraque menda, quoad fieri po-
 tuit, subtulimus, & ad emendatorem scriptionem
 redegimus, licet multa intacta reliquerimus, ubi
 sensus ex pravo etiam posito deprehendi aliquate-
 nus poterat. Ceterum in hoc Catalogo perlegendo
 nonnulla observavi, quae heic recensere Lectori
 erudito ingratum non fuerit, & sunt quae sequun-
 tur: *Pag. 130. Capsa A Ioannes Italicus* in *Logicam*,
 & *Topica Aristotelis. Phil. Labbeus* commemorat
 tantum huius commentarium in librum *πρὶ ἐμπειρίας*;
Lambecius vero, alium in *Topica*. Hic *Michaelis*
Psellæ discipulus fuit, cuius quoque existat *Methodus*
Synoptica Rhetorices. Pag. & Capsa eadem. *Erote-*
 K 2 *mata*

mata *Ptochoprodomi* ; cuius multa alia opera ; & quaedam alias ignota , commemorantur in Catalogo MSS. quorundam Graecorum Librorum, mecum a V. Cl. *Scripione Maffeo* liberaliter communicato. Pag. 130. B *Olympiodorus* in quosdam Dialogos Platonis ; & Evangelium *Matthaei* cum Expositionibus . *Plotini* nonnullae orationes , plurimi quidem faciendae , si diversae sunt ab eius libris , qui circumferuntur. Pag. 132. D *Proculus* in *Parmenidem* Platonis . *Damascenus* , scilicet , ut videtur , *Damascius* de Principiis & in *Parmenidem* . Historia de rebus gestis *Mauritii Imperatoris* , & *Asclepii* seu *Aesculapii* *Tralliani* , non *Tradani* , expositio in Arithmeticam . Duo Codices *Iosephi* de Captivitate , seu bello Iudaico , Pag. 133. E *Theogenes* Mathematicus , & *Charicles* Medicus , ut videtur . *Plutarchi* *Parallela* omnia , liber pulcherrimus . Is esse non potest ille , quem *Bessarioni* commodarunt Monachi *Benedictini Florentini* ; ille enim partem tantum *Plutarchi* *Parallelorum* continebat ; & memoria existat in alio Codice pulcherrimo *Parallelorum Plutarchi* , qui apud eosdem Monachos remansit ; ut etiam videre est apud *Montfauconium* in *Diario Italico* , & in *Bibliotheca Bibliothecarum* . Non *Aladamantis* , sed *Alcidamantis* , legendum est , orationes duae . *Agathias* , de nominibus , & ordinibus acierum . *Naucratis* , hoc est *Athenaei Naucratis* convivia , seu *Deipnosophistae* . Pag. 134. F *Menander* , qui hic commemoratur , Rhetor esse videtur , non Comicus . *Minucianus* Rhetor . Epistolae cuiusdam *Michaelis Gabrae* . *Cleomedis* Tabulae Persicae . Illud *Erisocinae* *Arithmetica* , credo corruptum , nec facile a me restitui potest . Num legendum *Chrysococcae* , cuius etiam Tabulae in *Astronomia* memorantur apud *Montfau-*

conium? Pag. 135. G Adparentia, & Catholica Euclidis; Logistica Barlaam. Almagestum Ptolemaei cum expositione Thegnis; quae expositio existat etiam in Bibliotheca Laurentiana, ni fallor. Multorum Auctorum numero. XLIV. Theoremata Geometrica. *Albacus* Graece, forte nomen corruptum; & certe apud *Montfauconium* legitur *Abacus*. *Proculus* in Astronomiam. Musica *Ptolemaei* cum expositione *Laurentii*. Compendium *Armenopoli*. Pag. 136. H Compilatio, & Collectaneum legum trium Imperatorum. *Meletius* de Natura hominis. Pag. 137. I Acta quintae Synhodi. Philosophia, & Theologia *Damasцени*. Sancti *Thomae* primus, & secundus contra Gentiles Graece; nam *Demetrius Cydonius* Graece hoc opus convertit. In sequenti articulo legendum est ad *Cantcrem Antiochenum*, & est *Declaratio quorundam articulorum contra Graecos, Armenos, & Saracenos*. Quid illud *Cinoi* sit, ignoro prorsus, nisi forte *Cydonii* legendum est, ut e *Montfauconio* colligitur. Pag. 138. K Epistolae multorum. *Ovidii* *Metamorphoses* Graece. Flores ex diversis Auctoribus per quemdam *Macarium*. Epistolae Pauli Graece, Latine, & Ebraice. Dogmatica Armatura. Liber Monasticus *Antiochi*. Pag. 139. O Prima pars Sancti *Thomae* Graece. Pag. 140. P Laudes B. Virginis multorum Sanctorum. Pag. 141. Q Sermones panegyrici diversi. Carmina *Nazianzeni* cum Expositione *Dionysii Areopagitae*. Si vere ita habet inscriptio heinc multum invari video illorum opinionem, qui censent *Pseudo-Dionysium Areopagitam* saeculo demum quinto vixisse. Sed puto locum interpunctione laborare, & legendum esse. *Carmina Nazianzeni cum expositione. Dionysius Areopagita*

cum Expositione Theologica Damasceni. Pag. 142. S Observandum venit illud , *Sancti Maximi philosophi* . Illud vero , *Aristobuli Monachi contra Iudaeos* , puto legendum *Christoduli Monachi contra Iudaeos* , & quidem huius Dialogi IX. contra Iudaeos in Bibliotheca D. Marci Venetiis exstant , sicuti Florentiae in Bibliotheca Riccardiana . Pag. 143. T *Auctoritates de attributis* , respicere videntur haeresin Palamitarum . Pag. 146. R. *Procopii* expositio super *Isaiam* . Et haec quidem obiter , dum Catalogum legerem , observabam mihi animadversione digniora , relinquens aliis ea multa seligere in usum suum , quae heic praestantissima sunt . Etsi vero alius horum omnium librorum Catalogus exactissimus a Viris doctissimis concinnatus nuper Venetiis publici iuris factus sit ; tamen & cur hunc perantiquum , & forte archetypum ipse ediderim , eadem in causa fuere , quae superius , quum de eo , quem *Montfauconius* edidit , verba facerem , in medium adduxi .

***Sanctissimo Metropolitae⁽¹⁾ Philadelpbiae , &
Reverendissimo Patri Domino Gabrieli
Severo² Maximus minimus Hieromonachorum⁽³⁾ Margunius ,
bene agere .***

SAepe mihi consideranti silentium tuum , quod adeo servare elegisti , ex quo nos relinquere animum induxisti , accidit

(1) De Metropolitae ita *Steph. Gerlachius* : *Metropolitae proximam a Patriarcha sedem , sed ordine quo-*

dit ut mecum interdum dicam antiquum illud : *Fortes erant Milesii* , Sacratissime Domine . Otio siquidem oblitus fueris earum promissionum , quas inter peregr-

*quodam habent , ut unus alio prior , & dignior sit , secundam antiquissimam constitutionem . Leo vero Al-
latius ita scribit : Ordo totus Hierarchicus est , Patriarcha , Metropolita (qui idem dignitate cum Archiepiscopo est) Episcopus , Sacerdos , Diaconus , Subdiaconus , Lector , & alii ordines minores , de quibus nonnulli dubitant an in ea Ecclesia conferantur .*

(2) Hinc patet *Gabrielem Severum* iam anno MD LXXVIII. ad sedem Philadelphiae Archiepiscopum evectum fuisse ; *Emmanuelem* autem *Margunium* habitum Monachicum iam induisse , eo quod *Maximum* , & non *Emmanuel* , se vocet . Moris enim est apud Graecos ubi Monasterio se mancipant , aliud nomen adsumere , quod eadem littera , ac prius quo dicebantur nomen , incipiat . Vulgo autem apud eosdem *Emmanuel* , *Manuel* mutile effertur , & corrupte *Manoli* . Haec vero a me observata sunt etiam in *Praefatione in Partem II. Epistolar. Glycae* . Philadelphia urbs Lydiae est . Est & alia Syriae illustris ; quemadmodum alia Catacecaumenes , quod apud *Stephanum* videre est , ut de Philadelphia Aegypti taceam . Cuius Philadelphiae Archiepiscopus fuerit *Gabriel Severus* , nondum mihi liquet ; sed Philadelphiae Lydiae crediderim , quae olim Episcopatus erat sub Metropolita Sardium , ut docet *Miraeus* in *Geographia Ecclesiastica* ; nam Philadel-

grinandum mihi pollicitus fueras. Dico profecto, ut generaliter ea, quae quotidie eveniunt, ex iis, quae insunt, declarare, & in parte res tuas singillatim.

Ego

phiae Lydiae Archiepiscopatus adhuc durat, ut patet ex *Indice Episcopatum*, quem Tomo XII. *Bibl. Graecae* praemittit Io. Albertus Fabricius. Philadelphia Metropolis est, quae in nova Expositione *Andronici Iunioris* decimum locum obtinet, quum antea sextum occuparet.

(3) Quum toties haec de Monachis, & Hieromonachis agatur, sciendum est, iuxta *Christoph. Angelum* in *Enchiridio*, & *Leon. Allatum De Consensu*, ambos Scriptores Graecos, Monachos esse apud Graecos, illos solum, qui e praeceptis, & institutis *Basilii Magni* pendent. Dividitur vero hic status in tres alios. Primus ordo vocatur, Monasteriacus; secundus, Anachoreticus, sive ut ita dicam, Celoiticus, ideo quod exigua monasteria, veluti cellulas, possideant; tertius dicitur, Asceticus. Monasteria continent interdum supra quadringentos Monachos, quamquam & multo minora etiam sint; & vivunt in monasterio vitam pariter omnes ex aequo communem, & aequalem, cum ordinis sui Hegumeno. Anachoreta est, qui quum in coenobio vivere nequeat, domum quamdam a Monachis duobus vel tribus milliaribus a monasterio distantem, certa pecunia numerata, accipit, in qua una cum duobus vel tribus pauperibus sociis ille vivit. Ascetae vero, seu Eremitae, asperam vitam vivunt in parvis casis, seu spelaeis, fructus terrae, & panem biscoctum, solum comedentes.

Ego vero multo ante semel in tuas literas incidi, & eas extempore, &, ut aliquis diceret, volanti calamo scriptas, neque unquam secundis fructus sum; negotium vere quam maxime mihi ingratum. Num igitur me iniuria adficere, hoc ipso praeoptaveris, vel hoc quidem non dolose, sed facere cogaris invitus; vel omnino ita aliquo modo excogites, apud eos, qui divine amant, amorem augere? Ego igitur quomodocumque habeat se id, quod huc usque accidit, mihi conscius sum, & te amare, & te quam maxime venerari. Tu vero e contra iuste ages, non obliviscendo officii amicitiae proprii, si vere Maximum amas. Si vero & quoquo modo oblitus fuisti ante hac, de reliquo igitur ne huiusmodi sis; iniuria adficies enim utique & te ipsum una, & eum, cum quo talia conventa olim composuisti ita, ut neque loci intervallo, neque temporis longitudine, neque alia re huiusmodi, unquam dissolvenda essent, sicut ipse declarasti hic praesens multum temporis mecum conversatus. Vale Sacratissime Domine, & ignosce mihi nunc necessario Laconice loquenti, & mihi rescribere, dummodo possis, digneris. Ex Creta (1). Maemaeterionis octava

va definentis , Anno a Nativitate Serva-
toris nostri MDLXXVIII.

(1) Creta , non tam nomen est insulae , quam
urbis in eadem Insula , quae fuit *Margunii* nostri
patria ; in quam reversus Monasticum habitum sum-
sit in Metochio Montis Sinai , quod monasterium
dicitur S. Haecaterinae . Consule Praefationem me-
am ad *Part. II. Epist. Glycae pag. XXIX.*

*Sanctissimo Archiepiscopo Philadelpiae , &
secundum spiritum nostro amantissimo
Patri Domino Gabrieli Severo Ma-
ximus Hieromonachus Margu-
nius , bene agere .*

PArvi omnino facere res nostras videris ,
Sanctissime Domine , quantum ex eo ,
quod huc usque animum induxisti ne
parvum quidem epistolum nobis exarare ,
coniectare licet , quamvis multi sint , qui
non ita tecum utantur huiusmodi benefi-
centia , nec tamen a te divino , & sa-
cro Capite deferuntur . Nisi igitur ipse te
praevenissem meis litteris , forte , non solum
ingrati animi , verum etiam ignorantiae
qualiscumque accusationem tulerim . Postea
quam vero , quum iam bis & tertio litteras
miserim , desiderium meum non consequor ,
al-

alterutrum dixerim ipse , vel te quidem omnino in memoria non habere res nostras , vel tabellarios habere , quorum uterque nostrum proscindamus negligentiam ; pariter vero , ita , an illo modo ; huiusmodi res se se habeant , non utique omnino declaraverim . Quae vero sit huius rei curatio , & quomodo , tuum sit exquirere , qui dignatus fuisti sapientia , & gratia diviniori , & accuratiori . Ego vero neque damno adfectus parcam de cetero litteris apud te potentibus ; causa vero praesentis epistolae , talis est . Ego quidem qui te bene novi , quantum , dicere non dubito , nullus alius , & excessum tui erga pauperes amoris ; aliasque respiciens ad Christianum officium , non subterfugi commendare tibi mearum litterarum portitorem , Manuelem Phrasa , quem & aliunde nosti , quum ei benefeceris . Adimple igitur rursus morem tuum , ut & ipse cognoscat me aliquid posse apud te , & tu per huiusmodi beneficentiam divinae gratiae amplius maiusque incrementum accipias . Praetermitto enim laudem multorum , tamquam procul recedentem a sacro scopo divinorum virorum , & propter hoc similiter apud ipsos despectam . Novi haec te facturum , & a te ipso impulsam , insuper vero & gratificantem
no.

nobis , tuum divinum & sacrum Caput deosculantibus , & quam maxime venerantibus. De Nysseni (1) scriptis , quae ille contra Eunomium conscripsit , & alias tibi per litteras indicavi , & nunc pariter , utpote qui libenter omnino illa percurrerim , non minus declaro . Ceterum tu & in hoc , sicut & in aliis non paucis , Maximo tuo gratificans , neque labori , neque curae parce quomodocumque , ita ut bona spe sit in hoc quod desiderat , & habeat insuper de quo tibi gratias maximas agat . Siste me sapientissimo simul & nobilissimo Aloysio Lulino (2) , & fac , ut mihi rescribat de iis libris , quos illi quondam significavi .

(1) Hoc est , Sancti Gregorii Nyssae Episcopi .

(2) Aloysius Lollinus Cretensis , Patricius Venetus , Cythei , quod olim Gortyna , mox Chandax dictum , natus est anno MDLVII. Anno MDLXVII. ex Creta discessit , & ingens patrimonium Venetias transtulit . Hic Graece iam doctus in Latinas litteras incubuit , & Patavii doctrinas edidicit , & Philosophus , Geometra , Astrologus , Iureconsultus , Chaldaeae , & Ebraicae linguae peritus , evasit . Redux Venetias , uni eruditioni militavit assidue , & Bibliothecam sibi paravit , quam raris , & optimis MSS. Codicibus instruxit , ex quibus deinde admodum profecit *Caesar Baronius* , ut ex eius *Annalibus ad annum 813. num. 20.* constat . Hic ducenas Epistolas *Nicolai Myssiei* Patriarchae Constantino-

cavi. Neque enim arbitror te latere eius nobilem amorem circa librorum possessionem. Incolumem tueatur Dominus tuam Sanctitatem & anima, & corpore, multis annorum periodis, Sacratissime Domine. Ex Creta. Ex venerando Monasterio Sanctae Haecaterinae Sinaitarum (1) MDLXXX. Thargelionis decima.

Sanctissimus Hieromonachus, & spiritalis, Dominus Ioseph Lumpinas salutat per me tuam Sanctitatem.

nopolitani Graece curavit exscribi; & Latinas fecit; & plenam notitiam controversiae inter *Palamam*, & *Barlaam*, *Baronio* Cardinali integra dissertatione proposuit; verum ex Bibliotheca Venetiis maxime inclaruit, ita ut eius domus a Viris doctissimis frequentaretur. Ab *Augustino Valerio* Cardinali Romam deductus; & *Clementi VIII.* commendatus, Bellunensis Episcopus renunciatus est anno MDXCVII. quadragesimo scilicet suae aetatis. Naturae concessit Belluni anno MDCXVI. Plurima scripsit, quorum duo tantum typis descripta sunt, Carmina videlicet, & Epistolae cum opusculis quibusdam, Vir Graece, & Latine eruditus; eique cum *Margunio* nostro amicitia intercessit, cui Graecam Epistolam misit, dum Patavii moraretur. Pluria de eo habet *Nic. Comuenus Papadopolus Par.* II. *Hist. Gymnas. Patavin. Lib. I. Cap. XXXIX. n. CCIII.*

(1) Consule, quae de Sinaitis scripsi ad *Epistolam I. Michaelis Glycae pag. 36.* & quod de hoc Meto.

Merochio Sanctae Haecaterinae in Creta attigi in Praefatione ad Par. II. Epistol. Glycae laudati pag. XXIX. Ex ipso *Metochii* nomine satis adparet hoc Monasterium propagatum fuisse ex Coenobiis Montis Sinai ; unde & *Sinaitarum* nomen , eius Monachi retinuerunt.

*Sanctissimo Metropolitae Philadelpbiae , &
nostro hero , Domino Domino Gabrieli
Severo Maximus minimus Hiero-
monachus Margunius , secundum
Dominum beatitudinem .*

TAntus est meus erga te ardor & accensio desiderii , Sacratissime Domine , ut saepe procul ab omni felicitate venire res meas putaverim , & parum desit quin animum despondeam , quum non liceat mihi corpore , sicut & ipsa anima , tibi coniungi . Quum enim reminiscartui amoris omnino paterni , vel optimae conversationis , non equidem possum quam maxime non tristari , & meam vitam esse infelicem existimare . Vides quo res nostrae devenerint , & ut se se habeant difficillime . Et enim & disciplinarum meditationes , & omnis institutio studii , & omne quodcumque bonum , nescio quomodo me latuit effugiens , ex quo isthic commorari destiti .
Sed

Sed si patiar, sola & unica consolatio mihi relicta sit, me bona spe esse, & alias dum vivam tecum conversaturum, & usque ad finem una tecum victurum. Quoniam vero mihi hoc in praesens non licet, tuum fuerit, divinum mihi & sacrum Caput, huius pignus aliquod in praesentia meas litteras accepisse, ut huiusmodi promissionis minime dubium argumentum. Quandoquidem vero scio (& nescio an ita alius) nobilitatem morum & excellentiam probitatis tuae, non potui facere quin tibi commendarem per has meas litteras Deo carissimum Episcopum Germanum Cyprium, virum vere honestum, & probum, & Dei observantissimum, quem & propter alias non exiguas causas, quas & ipse ferme scies quum viro usus fueris, iure feceris, si libenter omnino, & comiter exceperis; non minus vero & hoc animadvertens, quibuscumque beneficiis illum fueris prosequutus, sive aliis commendans, sive & ipse secundum te ipsum benefaciens, id omne ad me a te esse referendum, & te ad me respicere debere. Etsi enim & dignitate, & sanctis praerogativis illo inferior sim, amicitia quidem ita mihi unitus est, ut alterum me ipsum putem. Omnia itaque esto viro, ita ut etiam per hunc augeatur meum debitum, & honesti mei erga
te

te amoris fax amplius exardescat. Facies vero, scio, & rem tui propriam faciens, & a tua natura impulsus, & Maximo tuo gratificans. Et haec quidem haecenus dicta sunt. Ad alium enim mihi litteras danti multis quidem verbis opus fuisset; tibi vero, & solus natus satis fuerit. Siste me sapientissimo, & Nobilissimo Aloysio Lulino (1), & ea, quae ipsi saepius iam praecedenter scripsi, commemora. Si vero novum aliquid ad Theologiam adtinens editum est, bene utique feceris, si cum tuo Maximo illud communicaveris. Dominus conservet tuam Sanctitatem, parvis huius infelicis Graeciae reliquiis magnum auxilium. Vale, & in tuis ad Dominum orationibus, ne umquam mei fueris oblitus, precor. Ex Creta. Ex venerando Monasterio Sanctae Haecaterinae Sinaitarum; mensis Ianuarii decima, & anno ab Incarnatione Servatoris nostri MDLXXX.

(1) Vide, quae de hoc ad Epistolam praecedentem adnotavimus pag. 156.

Idem

Idem Eidem.

QUum ipse & scribendi sicut & recordandi tui quotidie infatiabilis sim, nullam fere occasionem praetermitto illorum, qui hinc ad vos navigant redeuntes, meis ad te litteris expertem, o divinissimum mihi & sacrum caput Gabriel. Ipse vero quum ne semel quidem mihi rescripseris, neque alicui illorum, qui istinc ad nos adveniunt, breve aliquid de me vicissim imposueris, nescio quo praetextu usus sis, vel quomodo indignationem effugeris. Videris enim vel nihili res nostras facere, vel aliquid forte retinere apud te ipsum eorum, quae propius illi perversi, ac pessime perdit, inter nos operati sunt. Ego igitur neutri horum duorum adhaereo, praeter alia, & benevolentiam tuam perspicue noscens. Tu vero utique gratissima feceris procurans quanto ocius abducere me ab huiusmodi subspicione, quam de te habeo; quoniam iniuria adfeceris prorsus & leges amicitiae sinceræ, & ipsam utique erga divina reverentiam, quam maxime profiteris. Neque igitur de reliquo haec de me subspiceris, precor, neque fac me ita erga te adfectum esse propter ea, quae tacuisti; sed omne quodcumque co-

L

rum

rum , quae in medio sunt , intercidens , ad scribendum , nihil curans , expergiscere , pacem pro pace rependens , & pro paucis multa retribuens . Ecclesia nec in praesens qualicumque correctione gavisata est , propterea in deterius , ut conicio , propensio-rem minitatur progressum . Deus vero longe superaverit amore suo erga homines nostrorum peccatorum multitudinem , optima & super indignis providens . Vale , divinissimum mihi & sacrum caput , & mihi digno rescribere digneris ; gratificatus enim fueris mihi quam maxime .

Ex venerando Monasterio Deiparae Chrysopeges (1. Galatae (2) . Hecatombaeonis octava stantis , anno ab Incarnatione Servatoris nostri MDLXXXIV .

Salutetur a te meo nomine , rogo , sapientissimus & nobilissimus Dominus Aloysius Lulinus , (3) & reliqui amici .

Idem

(1) De huius , ut videtur , Monasterii ecclesia ita loquitur eruditissimus *Car. Ducangius in Constantinopoli Christiana Lib. IV. §. XV. num. XIII. Deiparae ad Fontem aedes sacra ad Portam auream , ubi extrema urbis moenia terrestria desinunt , uno ferme ab urbe stadio aedificata fuit . Ibi porro locus fuit amoenissimus cypressis ingentibus ac densis confusus , & prato floribus*

ribus referto distinctus, quem quidem, quod eo cives Constantinopolitani subinde deambulationem captarent, περίπατον adpellarunt, uti supra docuimus ubi de Palatio Pegano ad hanc aedem exstructo. Locī amoenitatem mire augebat πηγή· ἀχοφητὶ βλύζουσα γαληνὸν πὸ ὕδωρ καὶ ποτιμὸν, fons tacita scaturigine levem ac dulcem aquam effundens, ut ait Procopius lib. I. de Aedif. cap. III. Nicephorus Call. Πηγή δὲ ἀφδόνου καὶ διεδούς νάμας ἐξεπίτηδες ἀνατρέχουσα, παρῆγε μὲν τῷ τόπῳ ματὶ ῥασώ- νης ὅσης πὸ χάριεν· εὐπρόσωπον δὲ καὶ τὸν χῶρον ἁμα καδίσα. Fons ubertim & pellucide profluens cum loco ipsi gratiam ingentem, & amaenitatem praebuit, tum pulcrum eum & conspicuum reddidit. Neque ex aquarum dumtaxat ubertate commendationem apud Byzantinos obtinuit fons iste, sed praesertim propter mirabiles ex earum puteo morborum sanationes, adeo ut divinam virtutem iis inditam arbitrarentur. Idem Nicephorus. Οὐ μὲν δὲ ἀλλὰ καὶ διὰ χάρις τῷ ὕδατι ἐπιρράδισατα, ἐνέργεις αὐτίκα ἐδάκνυ καὶ πρὸς γονάς θαυμάτων ἐρρωμενέστερον. Divina praeterea gratia iis indita, ad miraculorum edendorum proventum efficacem eam praestitit. Quae quidem miracula occasionem praebuere Iustiniano aedis Deiparae sacrae condendae ad hunc fontem ex superflua materia Magnae Ecclesiae, ut auctor est Codinus in Orig. pag. 55. E. R. ex quo divinas istas virtutes in sanandis morbis non tam Fonti ipsi, quam Deiparae, quam & Πηγὴν adpellarunt, adscribere Byzantii, atque in iis Ioannes Euchaitarum Episcopus Carmine εἰς μέγαν ὕδωρ.

Ἐβλύζει καὶ πρὶν νᾶμε τῷ λαῷ πέτρα,
Χρυσὸν δὲ πύπην μυσικοὶ φασὶ λόγοι,
Ὁ καὶ ποτίζει νέκπερ εἰς ἀφθαρσίαν.

Μήτεο δὲ χριστοῦ, δευτέρα πάλιν πέτρα
Ζηλοῖ τὸν υἱόν, καὶ ῥέει ζωῆς ὕδωρ

Πάντες δέχασθαι συντρέχοντες τὴν χάριν.

His adiungam Epigramma aliud Manuelis Philae
eis ἀκόνα τῆς Πηγῆς.

Ζωῆς ἐγὼ βλέπων σε πηγὴν, παρθένε,

Πάσαν φλόγα σβεννύεις παντὸς κινδύνου,

Συ γὰρ ἀναψύχεις με τοῖς τερασίοις.

Ἀφθαρσίας φέρουσα τοῖς κόλποις φλέβα.

Cantacuzenus Lib. II. Cap. XVII. & XX. narrat Andronicum Iuniorem, quum gravi aegritudine Didymotichi detineretur, adeo ut de recuperanda sanitate desperarent medici, lymphæ fontis istius corpore perlito convaluisse, reversumque in urbem, egisse gratias τῇ πανάγῳ μυστρί τῇ θεῇ τῇ ζωοδόχῳ πηγῇ τῇ μέλῳ ἰαμάτων ἢ νέματα βρυσσῇ, castissimæ Deiparæ vitali fonti sanitates magis quam aquas emittanti, quam Lib. IV. Cap. I. & XLI. πηγὴν ἀφθόνον, καὶ παντοίων ἰαμάτων, omnium curationum Fontem vocat. Scripsit Nicephorus Callisti, ut ipsemet testatur Lib. XV. Cap. XXVI. Commentarium de miraculis ad Fontem editis, quem in Bibliothecis Vaticana & Caesarea adservari observarunt Lambecius, & Gretserus. Huius titulum exhibuit Leo Allatius in Diatriba de Symeonibus pag. 88. Atque ita eo quidem de Fonte, ad quem aedificatum Deiparæ Templum a Iustiniano tradit Zonaras. Sed an ab illo excitatum primum fuerit, scrupulum iniicit idem Nicephorus, qui a Leone M. conditum refert in miraculi memoriam, quod in caeco Deus operatus est, cui visus redditus, quum oculos adhuc eo privatus istius Fontis aqua perfudisset: rem multis narrat Nicephorus Cap. XXV. Neque omnino dissentit Codinus

dinus in Origin. pag. 55. E. R. tradens Iustinianum e venatione in urbem redeuntē, & magnam populi multitudinem conspicatū, ex oratorio quod ibi erat prodeuntē, sciscitatum quidnam sibi vellet tantus civium concursus; & Strategio Magistro, ob Fontem, qui morbos curaret, respondente, tum Iustinianum aedis magnificae in eo loco condendae consilium cepisse, quam ex superflua Magnae Ecclesiae materia demum aedificavit. At Procopius Lib. 1. de Aedif. Cap. III. ait Iustinianum templum Deiparae ἐν χώρῳ κεκοσμημένῳ, πηγῇ consecrasse, quod nitore & magnitudine plerisque sacris aedibus antecelleret, quod in annum XXXIII. eiusdem Augusti, Christi DLIX. reiiicit Cedrenus pag. 378. E. R. cuius encaenia IX. Iulii celebrari solita docet Menologium Sirleti. At quum terrae motu collapsum, vel certe labefactatum esset, illud reaedificavit Irene Atheniensis, Leonis Chazari Imperatoris coniux, cum filio Constantino, ducentis & septuaginta septem annis post primam eius aedificationem, ut est apud Codinum Lambecii pag. 55. E. R. seu CCLX. ut est apud Meursium in Notis ad Constantinum de Administrando Imperio pag. 41. In quo quidem annorum calculo evidens error deprehenditur, quum ab anno DLIX. ad annum DCCCII. quo in ordinem acta est Irene a Nicephoro Generali, intercedant tantum CCXLIII. Illud postea pristino nitore ac splendori restituit Basilus Macedo, multoque quam antea splendidius effecit, ut Porphyrogenitus in avi vita Cap. LIV. & Scylitzes pag. 587. E. R. tradunt. Sed non multo post cladem perpeßum scribit idem Scylitzes pag. 623. E. R. ut & Anonymus Combesisianus num. XV. Romano Lecapeno imperante, ignem immittente

Symeone Bulgarorum Rege: Ο δὲ Συμεὼν ἀποσείλας ἐνέπρησε τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν ἐν τῇ πηγῇ, ὃν ὁ βασιλεὺς Ιουστινιανὸς ἐδομήσατο. Nec tamen penitus absumtum incendio isto, vel certe postmodum de novo instauratum, siquidem refert idem Scylitzes pag. 626. E. R. & Anonymus num. XXII. non multo post Petri Symeonis filii cum Maria Lecapeni Imperatoris filia nuptias in eo Templo celebratas. Aedis totius structuram & elegantiam multis describit Nicephorus Lib. XV. Cap. XXVI. aitque formam illius quadratam, ita tamen, ut aliquatenus longitudo latitudinem excederet, ὥς συμβαίνειν τριπλόριόν που εἶναι τῷ μήκει τῷ εὖρος, proindeque tribus longitudinis partibus constaret latitudo, cuiusmodi Graecanicorum Templorum formam fuisse diximus in descriptione aedis Sophianae num. XII. Deinde addit in media fere Deiparae aede fontem inclusum, forma quadrata, ad quem gradibus marmoreis XXV. descensus patebat, cuius quidem latitudo bis senum pedum erat. Alia denique subiungit ad Fontis descriptionem, & aquarum illius qualitatem, quae consulto praeterimus. Ceterum ait Gillius Lib. IV. Cap. VIII. exstat etiamnum hic Fons, quem a Porta aurea χρυσοπηγὴν adpellant: templum exstare in Galatensi suburbio innuit Manuel Malaxus in Histor. Patriarcharum pag. 155. Fons adhuc perennis scaturit, & religiose bibitur a Graecis, qui omnes Fontes iuxta templa fitos sacros habent, & nominant. Templum vero non exstat, cuius aedificia, ut tradit Leunclavius in Pand. Turc. num. CC. nunc diruta sunt, fundamentis tantum exstantibus. Subdit praeterea Fontem hodieque Graecorum vulgus invisere, magno concursu certo anni tempore, veluti si
Dei-

Deiparae templum adhuc incolume staret, consuevisse, ea forte ex diebus Dominicis, qua Imperator ad illud templum procedere solebat, ut auctor est Zonaras in Nicephoro Phoca; nisi *processum*, seu secessum intelligat ad Palatium Peganum, de quo supra egimus. Monasterium virorum fuisse indicat Anna Comnena *Lib. V. pag. 95.* Edit. Reg. dum ait Italum quemdam ab haeretica pravitate recedentem eo secessisse: *Εἶτα μεταμεληθεὶς πρὸς τὸν βασιλεῖα παρακλήσει χρησάμενος κατὰ τὴν θέλυσιν ἐκείνου τῆς αὐτοκρατορίας κατέλαβε, τὴν μονὴν τὴν οὕτω καλουμένην Πηγὴν ἐνδιαίτημα λαβών.* Meminit rursus istius templi *Lib. I. pag. 38.* ut & Chronicon Alexandrin. *pag. 869.* Edit. Reg. Nicephorus Gregoras *Lib. VIII. pag. 252.* Edit. Reg. & Ducas *Cap. XXVIII.* Zeno ἡγούμενος μηνὸς τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐν τῇ Πηγῇ subscribit in Concilio CP. sub Menna Aet. I. De palatio ad Fontem aedificato egimus supra. Praedictis addo Graecos celebrasse XVI. Augusti τὴν ἐν τῷ ναῷ τῆς Πηγῆς τὴν ἁγιασμόματος ἐξάντησιν, καὶ αὐτῆς ἀνάδοσιν, sub Leone Isauro. Hactenus doctissimus *Ducangius*; quibus addere lubet ex hac eadem *Margunii* Epistola liquere, Monasterium virorum ad Fontem aureum adhuc exstare.

(2) *Sycena* regio vulgo *Galata*, sive *Pera*, rectius *Peraea* nominanda esset, ut *Iosephus* Iudaeam trans Iordanem, & regionem trans Euphratem *Strabo*, adpellant *Peraeam*. *Galatam* adpellarunt Constantinopolitani iuxta quosdam, eo quod illic olim lac venderetur, decepti nominis adlusione. Melius coniecassent secundum *Gillium*, si eam a *Galatis* populis *Galatam* dictam fuisse iudicassent, adducti *Ioannis Tzetzae* auctoritate, qui tradit, Brennum Gallum Gallorum Ducem, quos

Graeci Galatas adpellant , profectum Byzantium ,
 illinc traiecisse , indeque Byzantii locum adpella-
 tum fuisse *Peram* ex traiectione Galatarum , a qui-
 bus postea Galata dicta fuerit : quod tamen
 etymon iure a *Ducangio* improbatur. Haec autem
 sita est partim in planitie subiecta sub ipsum collem ,
 quem duae valles efficiunt , una ab Oriente , altera
 ab Occidente , utraque longa circiter unum milliare.
 Illius circuitus muro circumdatus patet quater mille
 & quadringentos passus : latitudo varia : totum
 littus , quod illam circuit , portuosum est , & naves ad-
 mittens , usque dum contingat oram maritimam .
 Tabernas habet , officinas mercatorum , & frequen-
 tes cauponas , & vacua intervalla ad exonerandas
 naves . Sex habet portas maritimas , quarum tres
 traiectum frequentem habent ad Constantinopolim .
 Ex summae urbis lateribus videtur sinus Ceratinus ,
 & Bosporus , & Propontis , & septem colles Con-
 stantinopolis , & Bithynia , & semper nivofus
 Olympus . Denique non modo in Galatino colle ,
 sed collibus , & vallibus in Galatino littore sitis
 tot aedificia fuisse adparet , quot Constantinopo-
 li , ita ut , si centum annos felicitas Imperii By-
 zantini durasset , altera Constantinopolis futura es-
 set Galata , ut latius videre est apud *Petrum Gyl-
 lium de Topographia Constantinopoleos Lib. IV. Cap.
 XI.* In Galatae urbe , sicut & Perae , cuiuscumque
 generis Christiani habitant , & Franci qui vocan-
 tur praecipue . Horum sunt Galatae quinque Mona-
 steria , quorum duae Ecclesiae Minorum sunt , &
 una Sanctae Mariae adpellatur ; altera , Sancti Fran-
 cisci . Tertium est Dominicanorum , quorum Ec-
 clesia Sancto Petro sacra ; Quartum Iesuitarum ,
 qui Ecclesiam Sancti Benedicti possident ; Quintum
 deni-

denique Capuccinorum , quorum Ecclesia Sancto Georgio dedicata est . Galatae magna Graecorum copia frequens est , qui inibi habent Ecclesias & Monasteria , quorum unum est hoc , quod a Deipara Chrysopege nomen accipit . Perae vero Francorum legatorum , & mercatorum pars maxima commoratur , ut apud *Thevenotium Tom. I. sui Itinerarii* videre est .

(3) Vide superius pag. 156.

Idem Eidem .

PHiltrum quidem , quo erga te divinum & venerandum mihi caput adficio , Sacratissime Domine , nullatenus imminutum esse ex calumnia ante hac mihi undecumque constructa quo ad dogma de Spiritu Sancto , & ipse mihi conscius sum , & te maxime persuasum esse existimavi , ex iis , quae iam tibi praecedenter scripsi , hoc arguens . Quum autem nondum me mutuarum a te epistolarum participem feceris , tacido adficio meam animam , & facis ad ea facillime illam inclinari , ad quae non ita forsan mentem tuam dispositam esse , omnino auguratur . Hoc autem ex eo facillime , & multum quis cognoverit , si ad ea , quae praecedenter fuerunt , respicere eligat . Etenim aliter prius consuevisti , nobis

bis gratificans , calamo & chartae non parcere. Ego vero quae sit tantae illarum, parcitatis in praesens causa, prorsus ignoro, nisi tibi erga nos insita est passio aliqua & radices egit, ex insubstanti aqua illius malae naturae tentatoris, quae & adhuc servetur, & irrigetur. Sed, o beate, neque ego in tantum furorem deveni, ut arbitrer te dedita opera insidias una molitum esse cum iis, qui semel damno adficere voluerunt. Vnde enim dixerim ego illum, qui in primis mihi salutem adduxit? Sed nequissimorum solum hominum, & Deum non timentium, esse hoc veteratorium facinus persuasus sum. Neque ipse iure feceris ita conquerens, si me dogmatibus cacozelo accensum a dispositione tibi iure merito a me debita declinasse deprehenderis; sed magis, dolere debuisses super eo qui humano adfectui obnoxius fuisset, & filii infirmitatem consolari, qui praesertim ad hoc te exhortatus fuerat antequam patriam propter edicta deseruisset. (1) A me vero, ut omnia scias, & opus quoddam in tres libros divisum, (2) de quo

(1) Hinc patet *Margunium* e patria fugere coactum fuisse ante annum MDLXXXIV.

(2) Vide *Praefationem in Part. II. Epistol. Glycae* pag. XXIX. & XXXIV,

quo tibi iam scripsi, elucubrātum est,
 & Sacratissimo Constantinopolis Domi-
 no Ieremiae (1) consecratum, qui &
 edidisset, ut mihi multis ostendit, nisi,
 heu

(1) *Ieremias II.* cognomento *Tranus* ex Metropo-
 lita Larissae, Patriarcha Constantinopolitanus an-
 no 1572. *Metrophane* Patriarcha expulso, renuncia-
 tus est. Deinde deiectus e sede, & *Metrophanes*
 restitutus est: sed mortuo *Metrophane* die 18. Au-
 gusti anno 1580. *Ieremias* iterum ad Cathedram
 evectus est, e qua tamen rursus anno 1584. ex-
 pulsus fuit; donec tertium anno 1587. restituere-
 tur. Quum vero multa memoratu digna sub hoc
 Patriarcha contigerint, lubet paulo latius per eius
 vitam excurrere. *Ieremias* igitur anno 1572. Pa-
 triarcha CP. ut diximus, electus est, *Metrophane*
 praedecessore Patriarchicum solium & Pontificatum
 resignante anno eodem ad quintum nonas Maii, die
 Dominica, non quidem volente, sed quod ita iu-
 berent supremus Bassa *Mahomethes*, & *Michael Can-
 tacuzenus*, Graecorum potentissimus; quod quum
 fecisset in Montem Arho, quem Sanctum vocant, se-
 cessit. Eam resignationem Episcopi, & Clerici ac-
 ceptam in Codicem Magnae Ecclesiae retulere. Quum
 ita munus Patriarchae *Metrophanes* resignasset, conti-
 git, ut aliquot Episcopi eo tempore numero vigin-
 ti, & amplius, in magna Ecclesia adessent.
 Hi, habita Synodo confederunt, ut cum Clero
 Patriarcham, corpore & animo dignum elige-
 rent. Consentientibus igitur suffragiis legerunt
 Metropolitanam Larissae *Ieremiam*: & electione pera-
 cta datum est *Ieremie* iudicium minus. Hora au-
 tem

tem vespertina peracto cantu, & congregatis Episcopis, nobilibusque viris, tam urbis, quam Galatae, populoque praesente, Reverendus Magnae Ecclesiae Magnus Oeconomus, e Sacerdotum collegio, *Anastasius*, stetit ut princeps Clericorum in medio magnae Ecclesiae, & magna voce pronunciavit magnum iudicium, facie ad Sanctum Larissaeum, hoc est ad *Ieremiam*, conversa. Stabat enim is ad fores sacrarii, amictus Patriarchico pallio, & collari, hoc est, ut videtur, *ἱπτοπαχηλίῳ*, & superhumerali; cui sequentia dixit: *Divina, & Sacra Synodus Sacratissimorum Metropolitanorum, devotissimorum Episcoporum, honoratissimorum Clericorum, & nobilissimorum procerum, totiusque Christiani populi, acceperunt tuam Pontificiam dignitatem e throno Sanctissimae Metropolis Larissae, in hunc altissimum, & magnum Patriarchicum, sanctissimae Christi Magnae Ecclesiae thronum.* Omnibus rite peractis & Patriarcha in throno constituto, magna Christianorum tam saecularis, quam sacrae ordinis, laetitia exorta est. Factus est Patriarcha die quinta Maii. Sequenti die Peseesium, seu munus 2000. ducatorum Quae-stori in aula solvit, a quo ad Regem Turcarum deductus, manus eius de more osculatus est. Ipse vicissim confirmationem iurisdictionis, & privilegiorum a Sultano accepit. *Ieremias* hic non tantum doctus fuit, sed semper etiam & quotidie, iam Patriarcha, doctior fieri studuit, incumbens libris dies noctesque ac cum Theologia Philosophiam, atque alia multa Ecclesiastica, coniungens; ita ut de eo *Demetrius Procopius* Moschopolita inter Graecos eruditos recentiores mentionem fecerit. Sed quum *Metrophanes* invitus Patriarchatum resignasset, multas cum sequente Patriarcha *Ieremia* concertationes per annos ali-

aliquos habuit. *Agitur causa*, inquit *Crusius* in Turco Graecia, apud infideles, ex quibus uterque sibi patronos muneribus non parvis adscivit. Nec finis erit litis. Interim Ecclesia Graeca expilatur, quia omnes redditus & eleemosynae, ex Metropolitibus colligi solitae, a Patriarcha ob tuendam dignitatem Turcis effunduntur. Accedit aes alienum Cantacuzeni, quod Regi Turcarum debet maximum, magna ex parte, ut dicitur, Ecclesiae eleemosyna persolvendum. Cuius gratia etiam Graeciam, Valachiam, & Moldaviam pertransire Patriarcha constituerat, ut patrono suo Cantacuzeno in colligenda pecunia gratificaretur, &c. Et certe tradit *Stephanus Gerlachius*, qui hisce controversiis praefens fuit, *Michaelem Cantacuzenum*, quem Graeci τὸν ἀρχοντα vocabant, Imperatoris Turcici, licet Christianum, supremum Publicanum fuisse, & omnia susquedaeque pro lubitu miscere consuevisse. Et quidem potentia, & odio huius Cantacuzeni, non *Metrophanes* tantum Patriarcha depositus est, sed etiam e duobus fratribus *Palaeologis*, qui Constantinopoli morabantur, alter compulsus est ad Regem Tartarorum, forte ad finem, abire. Cantacuzenorum duae domus ibidem sunt: una in Pera; altera in Achillo (olim Anchialo) oppido Ponti Euxini. Quin *Gerlachius* primo anno, quo Constantinopolin ivit, alium de familia Cantacuzenorum offendit, Italice, & Graece peritum; quem deinde in Monte Sancto, hoc est, Athone, Calogerum factum esse perhibebant. Anno 1574. Sultanus *Selimus II.* naturae concessit, eique filius *Amurathes III.* successit. Gratulantibus civibus ac viris principibus novo Sultano, *Jeremias* quoque Patriarcha cum Pescesio 2000. ducatorum Regem adiit, ei se subiciens, & more Patriarchico manum eius

ex-

exosculans . Qui Rex potestatem Ecclesiasticam , quam Patriarcha a patre Sultano Selymo acceperat , eidem confirmavit , atque novum etiam Diploma dari iussit , ut secundum religionis suae praescriptum iurisdictionem haberet in Metropolitas , Archiepiscopos , Sacerdotes , & omnes Graecos homines , Ecclesias , ac Monasteria ; addita comminatione , si quis huic Diplomati esset contraventurus . Hic Patriarcha Pammacaristae templum in Patriarcheio varie exornavit , imaginibus , candelabris , ac columnis splendorem ipsi addens . Aedificavit & quaedam a fundamentis valde pulchra , utpote , sibi aliam cellam , & nonnullas cellas alias in usum Monachorum , & Officialium . Infra autem in area Patriarchei , occasum solis versus , a fundamentis condidit duo magna palatia , specie altitudineque insignia , pluribus intra se conclavibus distincta ; multis Pontificibus , & aliis honestis hominibus commode hospitandi facultatem praebentia . Paravit quoque novum thronum Patriarchicum , varie ornatum pretiosis ossibus , & emblematibus pulcerrimis . Insuper autem vehementer laboravit , ut simoniam è Clero plane tolleret ; unde in sacro conventu , praesentibus multis Episcopis , adlegati sunt 29. & 30. Canones Sanctorum Apostolorum : *Si quis , quicumque fuerit , fiat Pontifex , aut Sacerdos , aut Diaconus , pecuniae interventu ; aut aliud Ecclesiasticum munus accipiat , deiici officio suo , tum ipsum Episcopum designatorem , tum alterum , qui designatus sit . Nec vero deiici solum tales , sed etiam a sacra communione piorum exterminari , sicut Simoni Mago a Divo Petro accidit .* Haec severe Clerici observare iussi sunt , ipsaque constitutio haec de simonia in

in Codicem relata est , subscribente Sanctissimo , & Oecumenico Patriarcha , & Episcopis , qui una adfuerunt , ac de verbo ad verbum sic sonat : *Quicumque Antislitum transgressus fuerit praedictos Apostolicos Canones , motus administratione sua esto .* Ita simoniaca nundinatio & embaticium eradicata sunt . Anno 1575. *Iacobus Andreae , & Martinus Crusius ,* Theologi Tubingenses , die 20. Martii Confessionem Augustanam , quam *Paulus Dolscius* Melanchthonis discipulus Graece verterat , & anno 1550. Basileae typis *Oporinus* ediderat , una cum Epistola , *Ieremiae* Patriarchae miserunt , eius de illa iudicium flagitantes . Non Patriarchae tamen tantum *Confessio Augustana* Constantinopoli data fuit , verum etiam *Metrophani* , *Berrhoeae* Metropolitae , Patriarchae Vicario ; *Gabrieli Severo* , qui postea factus quidem Philadelphiae Metropolita , sed locum ille ob res accisas rursus relinquens , & Graecia excedens , Venetias se contulit , ibique Graecorum ad S. Georgium Ecclesiae quam diutissime inserviit ; *Simeoni Cabasilae* , Hierodiacono ; homini propter studia Patavii in Italia versato ; *Theodosio Zygomalae* , Patriarchico Proto-notario ; Domino *Michaeli Cantacuzeno* ; qui sibi in vulgarem linguam transferendam curavit , & in patriam Anchialum secum asportavit . Eadem confessio postea quoque a Domino *Davide Vngnadio* , Imperatoris Romanorum in aula Turcica Legato , Principi Georgianorum , Quareckware Atabac vocato , donata est , quum is una cum fratre Constantinopoli moraretur . Qui Princeps in Ibericam seu Georgianam linguam converti eam curavit , secumque in regionem suam abduxit . Per haec tempora doctrinae fama florebat in Graecia praeter duos *Zygomalas Theodosium* , & *Ioannem* ,
pa-

patrem , & filium , *Arsenius* Metropolita Tornobi , & Exarchus totius Bulgariae , supremi Bassae Vezirii Mahometis , fratris filius . *Ioasaphus Argyropulus* , Metropolita Thessalonicensis , vir gravis , doctus , ac multae apud Graecos auctoritatis . *Metrophanes* , Metropolita Berrhoeensis , Patriarchae Vicarius . *Matthaeus* , eius frater , Hieromonachus , & linguae antiquae probe peritus , perque Quadragesimam Galatae ac Constantinopoli concionari solitus , de quo *Gerlachius* , *Voce est* , inquit , *promptissima* , *verbis selectis* , *sed nimium celer* . *Damasceus* Metropolita Naupacti , & Artae in Peloponneso ; qui etiam , teste *Gerlachio* in Diario , librum scripsit . *Cyrillus* , Metropolita Nicaenus , vir perhumanus , & linguae antiquae peritissimus . *Arsenius* Metropolita Veterum Patrarum , veteris linguae satis consultus . *Atticus* Capellanus Constantinopoli in Patriarcheio . *Simeon Cabasilas* Hierodiaconus , patria Acarnan , de quo iam ante . *Methodius* Hieromonachus in Patriarcheio . Hisce a *Gerlachio* memoratis *Gabriel Severus* , de quo paulo superius , & *Maximus Margunius* noster merito addi possint . Et quidem *Margunium* , tradit *Papadopolus* , auxilio fuisse *Ieremiae* Patriarchae dum controversiae inter eum , & Tubingenses ferverent ; quod tamen qui fieri potuerit non video . Controversiae enim illae anno 1576. ortae sunt , & usque ad annum 1581. protractae . Fatetur autem *Papadopolus* non prius , quam sub *Syxti V.* Pontificatu , hoc est post annum , vel ipso anno 1583. *Margunium* Constantinopolin se contulisse , & in *Ieremiae* gratiam irrepisse . Verum fallitur in hoc *Papadopolus* ; nam *Margunius* anno 1584. Constantinopoli iam erat , ut ex eius Epistolis constat ; anno autem 1586. adhuc

adhuc in Creta morabatur ut eadem Epistolae indicant; quare ad summum hoc anno *Margunius* Constantinopolin concesserit, & *Ieremias* adfuerit, & doctrina sua opem tulerit. Quamquam autem, & anno 1578. in Creta esset, potuit & hoc medio forsan tempore Constantinopolin proficisci, vel ante etiam hunc annum; quum anno 1575. Patavii adhuc moraretur. Verum ut melius hae controversiae omnes intelligantur, lubet huc transferre partem Epistolae, quam scripsit *Martinus Crusius* ad *Davidem Chytraeum*,

Occasio, & progressus commutationis litterarum
& scriptorum inter Patriarcham Constantinopolitanum, & Martinum Crusium, & alios
Tubingenses. Ex Epistola Martini
Crusii ad Davidem Chytraeum,
anno 1579. mense Aprilis.

CUm Anno Domini 1573. generosus D. David Vngnadius, liber Baro in Sonneck, Dominus in Pleiburg, mandato Caesareae Maiestatis Legatus Constantinopolin iturus, petiisset sibi ab Illustrissimo Principe nostro Ludovico, doctum aliquem iuvenem mitti, quo Concionatore in aula sua uteretur; adiunctus fuit eius generosae Dominationi a clementissimo Domino nostro M. Stephanus Gerlachius, Theologiae studiosus, ex ipsius Celitudinis stipendio Tubingensis. Hunc, cum ego abiturum hac de causa rescivissem, cogitavi mihi διηνεχῶς φιλομαθεῖν ὄντι, Graecorum, qui Constantinopoli essent, periculum faciendum, num adhuc veterem linguam scirent, aut qua humanita-

M

te

te essent. Scripsi ergo epistolium Graecum, & quidem ad ipsum Patriarcham, licet ne de nomine quidem mihi tunc notum, quum multo minus alius ullus ibi Graecus mihi notus esset. Argumentum erat hoc. Me, quoniam hic doctus & pius iuvenis, cum Imperatoris Romani Legato illustri illuc discessurus esset, voluisse, licet audacius hoc esset, Sanctitati ipsius scribere, non aliqua πολυπραγμοσύνη: sed quod gratularer ipsius Sanctitati, illic adhuc reliquias religionis Christianae, & Patriarcham huic studio & doctrina praestantem (sicut aliquo tempore ante contra quam putassem cognovissem) esse; apud nos etiam, sanam doctrinam ex Prophetis Apostolicisque scriptis pure, & copiose vigere. Deinde, quia tum Graecam linguam, in hac Academia, pro mea mediocritate docerem, tum Graecos, & Graeca mirifice amarem. Ergo me veniam a Sanctitate eius facile sperare. Postremo commendare Sanctitati eius, quod sine molestia ipsius fieret, hunc bonum Gerlachium, qui posset Sanctitati eius, nostra cuncta probe narrare. Has litteras cum prius Reverendo D. D. ostendissem, & num mittere deberem quaesivissem: ipse D. hoc factum meum omnino probavit, & suas etiam litteras in eandem prope sententiam addidit. Adiunxi ego concionem Dom. Cancellarii, quam quinta die Aprilis, anno 1573. in templo hic habuerat, ex 10. cap. Iohan. de bono pastore: postquam concionem, ipse Gerlachius, in templo, ad munus concionatorium ἐπεχειροτόνητο. Volui ut sic Patriarcha gustum aliquem nostrae Religionis haberet. Nam paucis, illius concionis summam ego tunc (ut in templo multos haecenus annos soleo) Graece exceperam.

Die

Die itaque Aprilis 9. Gerlachius Tubinga abiit ; & 10. Aprilis Viennam venit. Inde post plures dies , ex quo commoratus fuerat , 18. Iunii Budam , 23. Iunii Belgradum versus iens , eo 30. Iunii venit , hinc 19. Iulii Sophiam Bulgariae metropolin , & 3. Augusti Selymbriam , die vero Augusti 6. Constantinopolin .

Postquam 15. die Octobris ἐν τῷ πατριαρχῶν veniendi occasionem nactus esset : ibi per interpretem (moris enim est , peregrinos , & inferioris conditionis homines , interprete ad praesules uti : & Graeci tantum vulgari lingua utuntur) Gerlachius nostras literas D. Patriarchae tradidit ; qui humaniter accipiens , nec tamen tunc resignans , e Senatu suo , quem tunc habuerat , abiit . Cum postea litteras legisset & concionem praedictam , nec facta esset mentio eius in litteris , nec causam sciret cur misissem (nam tantum Latinis verbis in fine chartae addideram , me γεύσας ἐνεκα mittere , quod ea ante Gerlachii χειροτονίαν habita esset : quae verba aut ipsi non viderunt , aut non intellexerunt) perturbatio sequuta est : aliquo ex Calogeris dicente , me ideo misisse , ut Domino Patriarchae , tanquam in officio suo diligentiam non adhibenti , veternum excuterem . Sed Rhetor Patriarchicus , D. Ioannes Zygomalas (nunc μέγας τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἑρμηνεύς) contendit bono animo missam esse , φιλαλληνίας .

Tunc ad Gerlachium illa concione missa , per D. Theodosium Protonotarium , praedicti Iohannis filium , de causa missionis quaesitum est . Gerlachius , sicut res erat , negavit ὑβριστικὸν λόγον esse ; sed bono animo missam esse , causis adlatis , quas ante suum abitum ex me cognoverat , demonstra-

M 2

vit ,

vit. Hoc modo adquieverunt. Magis etiam postea sanavi ego scriptis 4. Martii 1574. literis, quibus gratias egi reverenter, quod Sanctitas eius benevole nostras litteras accepisset: dissimulans omnino, me aliquid de illa offensione cognovisse: addidi, me, sicut proxime concionem de bono Pastore miserim *γυύσεως ἔνεκα τῆς περὶ τὴν ἡμετέραν θρησκείαν*, & ut ostenderem *τὸ μὲν φιλεῖσθαι*: ita nunc quoque mittere summam concionis D. D. Jacobi Heerbrandi, ex Luc. 10. *περὶ βασιλείαι Θεοῦ*. Quum postea 1. Novembris anno 1574. Patriarcha, de utraque concione humanissime respondisset monens, ne aliquos *νιωτερίζοντας* sequeremur: accepit deinde a nobis exemplar Augustanae Confessionis, Graece olim a D. D. Paulo Dolscio conversae. Ac 16. Novembris anno 1575. nobis benevole respondit, se responsum ad illam suo tempore missurum.

Deinde 18. Iunii 1576. id Tubingae accipimus: quem libellum ego Latine converti. Modeste iudicium suum significat de singulis articulis. Summa est, quod Spiritum Sanctum ex solo Patre procedere Graeci aiunt: libero arbitrio, & bonis operibus, nimium tribuunt: per imagines invocant Sanctos: septem Sacramenta faciunt: & talibus adstruendis Patrum suorum testimonia *ἀντολίσσει* proferunt,

Die postea 18. Iunii 1577. Apologiam seu Responsum ad illud Patriarchicum scriptum Graecum, modestissime scriptum misimus. Ibi ostendimus (post reverenter gratias pro Responso Sanctitatis eius actas) nos laetari, quod inter nos de multis & magnis capitibus doctrinae consentiamus. Deinde locum communem tractamus de auctoritate S. Scripturae,

rae, cui omnia alia scripta se submittere debeant. Tum in quibus capitibus dissentiamus, sententiam nostram exponentes primum firmis testimoniis SS. litterarum, deinde (ubi habere potuimus) testimoniis patrum Graecorum confirmamus. Simul nomine D. Cancell. & meo, tria elegantissima horologia, D. Patriarchae, & utrique Zygomalæ misimus.

Deinde 1. Octobris compendium Theologicum D. Iacobi Heerbrandi, quod ea aetate Graece a me conversum fuit, Domino Patriarchae misimus: quod, quae in illa Apologia forte brevius, & obscurius tractentur, hic expressius, & copiosius forte posita sint. Vtrumque vero scriptum Viennae concurrens, 30. Decembris 1577. cum pluribus nostris litteris concurrentibus, Gerlachius accepit: quae cum Patriarchae reddere circiter 2. diem Ianuarii 1578. vellet, iam is ad visitandas Ecclesias suas in Graeciam exiverat. Quidam vero, per eius *τοπογραφικὴν* misus, scripta illa ei in Thessalia 4. die Martii reddidit. Ad quas pluribus, Theologis nostris mihiq; tum communes, tum singulis proprias, litteras scribens, responsurum se brevi promisit (sicut exemplum Epistolae eius ad me hic inclusum mitto) sed nondum responsum venit. Exspectamus tamen quotidie nunc litteras a D. Salomone Schweikero Sultzenſe, apud Generosum Dominum Ioachimum a Sintzendorff, aulico Constantinopoli concionatore, etiam in nostro stipendio educato. Atque haec de hisce haftenus. Verba ista sunt *Martini Crusii* in sua ad *Dav. Chytraeum* Epistola; & responsum illud, quod anno 1576. die 15. Maii *Ieremias* Tubingensiſibus dedit, in Patriarchico, & venerando San-

tissimae Virginis Mariae (Graecis Pammacaristae) Monasterio datum fuit . Sciendum est enim domum Patriarchae CP. ante captam urbem ad S. Sophiam fuisse . Nunc vero esse in extremo fere urbis angulo , non procul a Palatio , quod Constantini vocatur , & loco Blachernarum , in Monasterio τῆς παμμακαρίσης satis spatioso , hortis , & situ in loco editiore versus sinum maris , & urbem Peram , amoenissimo , ut *Stephanus Gerlaci*us memoriae prodidit . Respondit autem *Ieremias* ad singula capita , alia probans , alia reiiciens , rationibus & momentis adlatis . Quum vero Responsum hoc , quod nomine *Censurae Ecclesiae Orientalis* circumfertur , celeberrimum sit , & Ecclesiae Graecae hodiernae fidem luculenter exhibeat , eius saltem summa Capita recensere fert animus , ut quae materiae in eo tractentur , omnibus pateat . Ea autem excerpimus ex eiusdem Responsi Latina interpretatione a *Stanislao Socolovio* , Theologo Cracoviensi , adornata anno 1581. & *Gregorio XIII.* dicata , quum Responsum illud ad *Socolovium* transmisisset Constantinopoli *Theoleptus* Archimandrita , in Patriarchio habitans , per Armenium quemdam Sacerdotem Heliopolitam . *Theoleptus* vero hoc Responsum in Epistola ad *Socolovium* vocat τὸ βιβλίον κατὰ τῶν λουτέρων , *Libellum contra Luteranos* . Capita igitur sunt quae sequuntur :

Symbolum Nicaenum adprobatur : proprius Graecorum de processione Spiritus Sancti error adseritur .
Cap. 1.

Articuli fidei summatim explicantur , & ad vitae & morum institutionem accommodantur .
Cap. 2.
De

De peccato originis, baptismo, sacro chrismate,
& eorum, qui baptizantur, communione. Cap. 3.

De poenitentia, & peccatorum remissione.
Cap. 4.

De fide, & operibus. Cap. 5.

Neque nimis de gratia Dei praesumendum, ne-
que desperandum esse. Cap. 6.

De numero, & natura Sacramentorum. Cap. 7.

De Ministris Ecclesiae, & eorum honore.
Cap. 8.

De Baptismo parvulorum. Cap. 9.

De coena Domini, & veritate Corporis, &
Sanguinis Christi. Cap. 10.

De officio confitentis, & eius, qui audiendae
confessioni praest. Cap. 11.

De multis, atque satisfactionibus, quas D.
Basilii τὰ ἐπιτίμια, alii Graeci τὰς ἱκανοποιίας,
adpellare solent. Cap. 12.

De sacra Liturgia, hoc est, de incruento, quod
in Missa fit, sacrificio: cuius opus, finis, universa-
que oeconomia, plenissime explicantur. Cap. 13.

De sacris ordinationibus quas Graeci χερσπορίαις
vocant. Cap. 14.

Neque preces, neque oblationes, neque dies
festi, neque alia donaria, corrupta vita, & mo-
ribus ministrorum, vitari. Cap. 15.

Omni magistratui a Deo constituto parendum.
Cap. 16.

De consummatione mundi. Cap. 17.

De gratia, & libero arbitrio. Cap. 18.

Deum non esse auctorem malorum. Cap. 19.

De sacris traditionibus, & praesertim Monā-
chatu. Cap. 20.

De cultu & veneratione Sanctorum. Cap. 21.

Si autem in primis *Mart. Crusio* credendum est, utpote qui in hisce controversiis maximam partem habuerit, quidquid in contrarium *Fabri- cius*, & *Hilarius* omnia fusque deque miscentes narrent; imo si non *Crusio* tantum, verum etiam ipsi Patriarchae *Ieremiae* potissimum fides adhibenda est, ita anni controversiarum digerendi sunt. Anno iam 1576. primum responsum dedit *Ieremias*, ut vidimus; cui replicarunt Tubingenses; & huic Re-
plicationi non prius quam anno 1578. post men-
sem Maium *Ieremias* respondit, ut ex Epistola ab eo ad *Mart. Crusium* mense Maio scripta liquido con-
stat. Mense pariter Maio scripsit Patriarcha *Dav. Chytraeo* Catechetae Academiae, quae Rostochi est, quum is prius ad *Ieremiam* scripsisset, eique respon-
dit incorruptam Christianam fidem apud Graecos esse adserens. Hoc autem responsum dedit, quum sub Maii exitum Constantinopolin rediisset ex pro-
vinciis, quarum Ecclesias pro Episcopali munere hoc anno visitarat; atque amplius misit *Chytraeo* an-
tidori loco, linteum quoddam Graecis προσώδιον dictum, quo faciem loti extergunt. Hoc eodem anno mense Martio *Michael Cantacuzenus*, ob varias tur-
bas in Moldavia & alibi excitatas, iussu Sultani *Amurathis III.* Anchiali in propriarum aedium porta suspensus fuerat. Anno autem insequenti *Ieremias*, vel quod patronum suum *Cantacuzenum* amisisset, vel po-
tius quod is cunctam Ecclesiam Graecam iam perturbas-
set, ut indicat *Theodorus Zygomalas* in Epistola ad *Martin. Crusium*, e folio deturbatus est, & in illud *Metrophanes* restitutus; quo quidem anno secundum *Ieremiae* Responsum mense Maio Tubingenses acce-
pere. Huic Responso iterum illi replicarunt, quam-
quam Patriarcha iam depositus fuisset, & libel-
lum

lum suum anno 1580. Byzantium miserunt . Se-
 subscripsere Tubingenses Theologi Eberb. Bide-
 buchius , Iac. Andreae , Iac. Magirus , Iac. Heer-
 brandus , Theod. Sneffius , Luc. Ofiander , & Marti-
 nus Crusius . Sed hos eodem anno, quum post novem-
 menses *Metrophanes* restitutus die 18. Augusti obi-
 isset , *Ieremias* iterum sedem recepit . Quemadmo-
 dum vero Graeci odium utcumque in *Ieremiam* su-
 um ostenderant *Metrophanem* restituentes ; ita
Metrophane mortuo , deiecti Patriarchae deside-
 rium , quasi facti eos poeniteret , aperte demon-
 stravere . Huius rei luculenta testimonia sunt
 Constantinopolitanae Ecclesiae ad Moscoviae Tza-
 rum litterae , quibus ostendit , quanto desiderio Pa-
 storem suum exspectaverit . Subscriptiones notatu
 dignae sunt : Εφέσα μητροπολίτης Σωφρόνιος καὶ ἐν-
 χέτης τῆς βασιλείας σου . ὁ Νικομηδίας Σισί-
 νιος . ὁ Νικαίας Κύριλλος . ὁ Θεσσαλονίκης Μητροπά-
 νης . ὁ Ναυπάκτης καὶ Ἀῤῥτης Μητροπάνης . ὁ Κυ-
 ζίκου Αἰχίλλιος . ὁ περὶ Θεορίας καὶ Ξάνθης Φιλήμων .
 ὁ Πρέσης Νεόφυτος . ὁ μέγας οἰκονόμος τῆς μεγά-
 λης ἐκκλησίας ἱερεὺς Γεώργιος . ὁ Ἱεράξ ὁ μέγας λο-
 γοθέτης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ δούλος τῆς σῆς βα-
 σιλείας . ὁ μέγας σακελλάριος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας
 Σαβατιανὸς καὶ δούλος . ὁ μέγας σκευοφύλαξ τῆς
 μεγάλης ἐκκλησίας καὶ δούλος τῆς βασιλείας σου .
 ὁ μέγας χαρτοφύλαξ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ
 δούλος τῆς βασιλείας σου . ὁ μέγας ἐκκλησιάρχης τῆς
 μεγάλης ἐκκλησίας . ὁ σακελλίς τῆς μεγάλης ἐκκλη-
 σίας . ὁ δικαιοφύλαξ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας . ὁ πρω-
 τοντάριος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας . ὁ ρήτωρ . ὁ πρω-
 τοπατριάρχης . ὁ μέγας πρωτοπαπᾶς . ὁ νομοφύλαξ .
 ὁ καυστήριος . ὁ ῥεφερένδριος . ὁ ἱερομνήμων . ὁ πρω-
 τοπαπᾶς . ὁ ὑπομιμνήσκων . ὁ ἐπὶ τῶν γονάτων .
 ὁ ἐπὶ

ὁ ἐπὶ δειήσεων. ὁ ἐπὶ τῶν σεκρήτων. ὁ ὑπομνήματα γράφων. ὁ πρωτοκανονάρχων. ὁ πριμικύριος, καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεὺς καὶ ἄρχοντες τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς γαλαταῖ. Ephesi Metropolitae Sophronius, & orator Maiestatis tuae. Nicomediae Sisinius. Nicaeae Cyrillus. Thesalonicae Metrophanes. Naupactae, & Artae Metrophanes. Cyzici Achillius. Peritheorii, & Xanthae Philemon. Prusae Neophytus. Magnus oeconomus magnae Ecclesiae Sacerdos Gregorius. Hierax magnus logotheta magnae Ecclesiae, & servus Maiestatis tuae. Magnus Scevophylax magnae Ecclesiae Sabatianus, & Servus. Magnus Scevophylax magnae Ecclesiae, & servus Maiestatis tuae; & magnus Ecclesiastes magnae Ecclesiae; & Praeses Sacelli magnae Ecclesiae; & Dicaeophylax magnae Ecclesiae. Protonotarius magnae Ecclesiae. Rbetor. Protapostolarius. Magnus Protopapas. Nomophylax. Caustrius. Referendarius. Hieromnemon. Protopapas. Hypomimnescon. ὁ ἐπὶ τῶν γονάτων, a supplicibus libellis. A secretis. Commentaria scribens, Protocanonarchon, Primicerius, & reliqui Sacerdotes, & Principes Constantinopolis, & Galatae. Alia quoque est Epistola, qua pro Ieremia revocando tota sollicitat Ecclesia. Subscribunt ὁ μέγας οἰκονόμος Γεώργιος ἱερεὺς. et Ἰεράξ ὁ μέγας λογοθέτης καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί. Magnus oeconomus Georgius Sacerdos, & Hierax magnus logotheta, & reliqui clerici. Item Ioannis Petri, Voevodae & Domini Moldo-Walachiae ad Ieremiam, ut ad Patriarchatum redeat pariter Epistola anno 1580. scripta. Sed quum Ieremiae disputationis cum Tubingensibus taedium obrepisset, toties iteratis contradictionibus expugnata patientia, indignatus in ista erupit verba: *Omnino tacere propositum nobis fuit, nec respondere vobis quidquam, qui*
adeo

adeo aperte tum scripturam, tum dictorum Sancto-
rum interpretationes ad vestram voluntatem transfe-
ratis, cum Paulum habeamus nos sic hortantem:
Haereticum hominem post unam atque alteram admo-
nitionem reiice. Verum quia silentio nostro futurum
fuiſſet, ut vobis adſentiri videremur, tamquam for-
taſſe recte opinantibus, & intelligentibus haec: ipſa-
que ſcriptura ac Sancti a vobis ſtareut hac in parte;
ideo ad deſenſionem horum nunc etiam haec exarare
voluimus; licet certa nobis ex ſcripturis veſtris fides
facta ſit, vos nunquam nobiſcum, vel potius cum
veritate, ſentire poſſe. Aſt Tubingeneſes, durioribus
hiſce nihil territi, argumentum ſuum, Reſponſo
tertio Patriarchae ulterius replicantes, repetunt, &
ad illud (quod tamen pace Graecorum dictum vo-
lunt) ipſis haecenus ſolide reſponſum non eſſe,
queruntur. Huic Tubingeniſium libello Ieremias haud-
quaquam reſpondit, atque ita eius cum Theolo-
giſ illis commercium abruptum eſt. De hiſce contro-
verſiis ita loquitur Arſenius Hieromonachus Grae-
cus, vir doctiſſimus, qui ſub Parthenio Patriarcha
floruit, in quadam Epiſtola ad amicum Venetias
miſſa: Ceterum vere haec tunc a me eſſe dicta,
manifeſto liquet ex iis, quae annis ab hinc non
multis, adminiſtrante Eccleſiam noſtram Ieremia,
geſta ſunt. Etenim is a Lutheranis Germaniae ad
concordiam communionemque dogmatum invitatus,
partim multa pollicentibus iis, partim comminanti-
bus, & violenter inſtantibus, ſecti non potuit ta-
men, atque omnibus eorum impetibus generoſe forti-
terque repugnavit. Et certe quid ipſe, tum ſubiectae
ſibi Eccleſiae ſentirent, expoſitione bene longa diſerte
conſeſtatus eſt.

Sed iam Annus 1582. vertebat, & Gregorius
XIII.

III. Pont. Max. quum praestantissimorum Astronomorum ope kalendarium reformasset, ut illud per universi Christiani orbis regiones reciperetur procurabat. Nec Graecos & alios Orientales populos neglexit, sed eis etiam admittendum proposuit; & *Ieremiae* tandem, qui primum una cum aliis Episcopis kalendarium Gregorianum amplecti detrectaverat. Nam aliquot Episcoporum Synodo coacta, occasione, qua Armenii hac super re Graecorum sententiam rogaverant, kalendarium illud *Ieremias* & alii Episcopi improbarunt, & non recipiendum futilibus de causis censuerunt. Id constat ex scripto quodam, cuius titulus est qui sequitur: *Exemplar scripti Constantinopoli a Domino Ieremia, & Synodo Armenis, & omnibus piis Christianis dati, &c.* In fine autem ita habet: *Haec sunt quae nos, ratione ad veritatem revocata, ad utrumque ab adversario adlatum caput respondenda duximus. Anno 1582. die 20. Novembris Indictione 10. ab orbe condito septies millesimo nonagesimo.*

Subscripserunt.

Ieremias, misericordia Dei Archiepiscopus Constantinopoleos, novae Romae, & Oecumenicus Patriarcha.

Silvester misericordia Dei Patriarcha Magnae urbis Alexandriae, & Oecumenicus Iudex.

Ioachimus misericordia Dei Patriarcha Magnae urbis Antiochiae, & totius Orientis.

Gabriel misericordia Dei Archiepiscopus primae Iustinianae, Achridarum, & totius Bulgariae, Albaniae, Macedoniae, Hungaro-Valachiae, &c.

Sed

Sed quamquam id Constantinopoli a Patriarcha & Synodo actum fuisset, postea tamen is, ut inuimus, *Gregorii XIII.* exhortationibus obsequens, kalendarium admittere deliberavit, & a Rhutenis & Graecis admittendum in se recepit, super quo calumniati eum sui fuere, & sibi, suisque Ecclesiis magnam perniciem peperit. Non possum facere quin hic inferam, narrationem perutilem *Davidis Chytrbaei*, viri rerum Graecarum, dum viveret, studiosissimi, quae lucem non parvam rebus *Ieremiae* & *Iachonii* Patriarchae in eius locum paulo post intrusi foenerabit. Sic autem ille libro xxvii. *Saxoniae* suae, quod rem praesentem attinet, scribit: Eodem fere tempore, quo *Tauricae Chersonesi* partem borealem Provinciis Turcicis *Amurathes Tertius* adiunxit; parum absuit, quo minus omnia Christianorum templa Constantinopoli (quorum triginta circiter in Monasteriis, & alibi superesse intelligo) in Moschaeas seu Mahometicae religionis speluncas, summi Sacerdotum Turcicorum Pontificis (quem Mupdi adpellant) instinctu converterentur. Cumque Graeci, Armeni, & aliae gentes Christianae subiectissime deprecarentur, & Mahometis Secundi sequentiumque Imperatorum privilegia, Christianis de libero religionis eorum exercitio concessa, adlegarent, responsum est: Eo tempore propter urbis solitudinem, & Musulmanorum paucitatem indultum esse; nunc vero, quum tanta Mahometicae religionis cultorum in urbe frequentia sit, ut templis pluribus indigeant, aequum est, ut illis Christiani cedant. Postea Hispaniae Regis apud Venetos Legatus scripsit, Amurathem omnia Christianorum templa Byzantii deturbasse, & in sua vertisse; idemque Ierosolymis fieri mandasse. Sed duo tantum Christianorum templa Byzantii eo tempore occu-
pata

pata fuisse constat. In Patriarcham vero ira Tyranni Turcici praecipue effusa est, quem catenis vinctum per urbem ignominiose vehi, & tandem in Rhodum insulam relegari mandavit. Causam indignationis alii aliam praescribunt. Inter ceteras una fuit, quod cum Romano Pontifice conspiracy novam inire ad Amurathem delatus erat, propterea quod Calendarium illius emendatum, in Graecia & reliqui Orientis Ecclesiis Christianis, servandum, magna cum multorum offensione recepisset; & oblatam divortii sententiam, a potenti quodam Graeco, qui ut se ulcisci commodius posset ad Mahometismum defecerat, adsidue in aula accusaretur. Denique cum in Synodo de Graecis certis, in deserta quaedam loca, velut coloniam, deducendis, ut Turca petiverat, deliberaretur, idque durum, & iniustum sibi videri Patriarcha pronunciaisset, Theophilus Hieromonachus, & Pachomius, hoc Turcae prodiderunt, ac Patriarchae dignitatem Pachomius, additis supra usitatum canonem aliquot millibus ducatorum, adeptus est. Haec ibi Chytraeus. Itaque Ieremias anno 1584. iterum e Patriarchico solio deiectus, & in Rhodum relegatus est; id quod significat Margunius noster in hac Epistola illis verbis: Libri Sanctissimo Constantino-poleas Domino Ieremiae consecrati fuere, qui eos etiam in vulgus prodidisset, ut mihi multis declaravit, nisi, heu malam sortem! custodibus latronum more initio traditus, & tandem propter nostram stultitiam Sultani edicto in exsilium missus fuisset. Et heic non substitisset ira Sultani in suspicionem Gregorii, & Ieremiae concordiam vocantis, Ieremiamque necasset, nisi Oratoris Galli a Romano Pontifice excitati opera atque industria poena mortis cum exilio commutata fuisset. Si in

po-

potestate habere Patriarcham potuisset Pontifex, in Cardinalium collegium adoptare illum decreverat, ut scribit *Thomasinus De Vet. & Nova Discipl. P. I. Lib. I. Cap. XVI*. Hoc eodem anno Wirtembergae edita sunt, *Acta & scripta Theologorum Wirtembergensium, & Patriarchae CP. Ieremiae*, quae utriusque anno 1576. usque ad annum 1581. de Augustana Confessione inter se miserunt, Graece, & Latine ab iisdem Theologis edita: cum Praefatione Apologetica adversus Stanislaum Socolovium, *Guil. Lindanum*, & *Io. Baptistam Fiklerum*, qui adversus eos Theologos hac occasione quaedam scripserant. In Ieremiae locum *Pachomius Lesbios*, cognomento *Batistas*, subrogatus est, qui tamen non diu dignitatem illam retinuit, quum eum *Silvester Alexandriae*, & *Ioachimus Antiochiae*, Patriarchae de communi sententia throno deiecerint, dirisque devotum exilio dederint. De *Pachomio* ita *Leunclavius Par. III. Histor. Turcic.* Quum prius sententia Synodi Metropolitanarum ac Episcoporum, suffragantibus quoque in Divano supremis Bascis, *Pachomius*, qui omnibus invidus & execrabilis erat, depositus fuisset. Erat quippe is homo laicus atque indoctus, dignitatemque Patriarchalem muneribus, Sultano ac Bassis datis, aliisque dolis atque sceleribus, invidis Graecis, obtinuerat. Contigere haec anno 1587. quo, deturbato *Pachomio*, *Theophanes Philippopolis* Metropolitae, sedem violenter invasit. Hunc tamen *Nicephorus Diaconus*, & *Magnus Protosyncellus*, hoc eodem anno submovit; & *Ieremias* tertium revocatus est, qui vixit deinde usque ad annum 1594. De hac *Pachomii* intrusione loquitur *Margunius* noster, quum anno 1584. Constantinopoli versaretur, in Epistola ad *Gabrielem Severum* his verbis:

bis : De his quae hic meditamur , quid tibi nam scripserim ? Praefidet beu Pachomius , qualis , o popule & leger , Christi Ecclesiae Antistes ! & qui multorum curam in seipsum adsumserit , non corporum , hoc enim malum esset tolerabilius , sed animarum , quod est atrocissimum . Quum igitur Ieremias suam tertio Cathedram obtinuisset , rem insolitam adgreditur , & Theodoro Ioannidae Moscoviae Czaro gratificaturus , ut videtur , novum & peculiarem Russiae Patriarcham anno 1588. constituit ; ita tamen ut Byzantinum Patriarcham doctorem , & praefulem in gravioribus causis ex eo tempore , & adhuc nihilo minus subinde Rhuteni consulant , & de cetero cum hoc non tantum , sed universa etiam Ecclesia Graeca Patriarchali , quantum ad fidei dogmata omni ex parte sentiant , ut scribit Zeltnerus *Breviar. Controv. Eccles. Graecae , & Rhutenicae Cap. III. §. XI.* Nicolaus autem Bergius *De statu Ecclesiae Moscoviticae* tradit , primum Patriarcham Moscoviae fuisse Iobum quemdam , qui prius erat tantum Moscoviae Metropolita . Hunc autem creatum fuisse ait anno Mundi 7063. a Ieremia Patriarcha CP. qui ipse in Moscoviam venerit cum Metropolita uno , & duobus Episcopis Graecis ; in magna autem Novogardia posuisse Archiepiscopum *Alexandrum* in primum eiusdem Metropolitam : quae quidem saltem quoad aetatem cum iis , quae Zeltnerus habet , minime congruunt . Annus enim Mundi 7063. iuxta Graecos , est Christi 1555. quo quidem tempore Patriarcha CP. non Ieremias II. erat , sed Iosaphus fuisse videtur ; quare oportet , ut in numeris error sit apud Bergium . Anno 1592. quum Ieremias Constantinopoli Synodum coegisset , in ea
etiam

etiam de causa *Maximi Margunii* actum est. Insinulabatur enim hic Cytherorum Episcopus, quod de processione Spiritus Sancti non recte cum aliis Graecis sentiret, sed ad Latinorum partes deficeret; ob cuius dogmatis defensionem *Gabrieli Severo* Archiepiscopo Philadelphiae, alias amico suo, succensuerat, & amicitiam in odium verterat, multa amarulenta contra eum scribens; id quod etiam ex his Epistolis, quas edimus, late patet. Quare *Ieremias* Epistolam *Margunio* scripsit, qua eum hortatur ut nihil novi circa dogmata inferat, & cum *Gabriele Severo* iterum amicitiam ineat, & igni det omnia, quae contra eum scripserit; quae quidem Epistola superius a nobis Graece edita est pag. 3. Prolixam Epistolam, seu potius Apologiam *Margunius*, quam Graece damus pag. 4. *Ieremiae*, & Synhodo respondit, orthodoxiam suam demonstrans, & ea, quae ad processionem Spiritus Sancti attinent, pluribus diducens. Quamquam vero haec *Ieremias* contra *Margunium* egerit, tamen ab eo tres libros *De processione Spiritus Sancti*, quos *Margunius* ei dicaverat maxime probatos fuisse constat ex hac eadem *Margunii* Epistola, in qua ita scribit: *Vt autem cuncta cognoscas, opus quoddam in tres libros distributum, de quo tibi iam scripsi, a me elucubratum est, & sacratissimo Constantinopolis Domino Ieremiae consecratum, qui illud utique publici iuris fecisset, ut mihi pluribus demonstravit, nisi, &c.* Illa Synhodus a *Ieremia* CP. convocata est adversus Calendarium Gregorianum die 12. Februarii, ut scribit *Dositheus* Patriarcha; cui interfuit etiam *Meletius Pegas*, & Patriarcha Alexandrinus subscripsit, quod *Nicol. Papadopolus* Par. II. *Histor. Gymnas. Patav. Lib. III. Cap. XLII.* memoriae prodidit. Et sic poe-

nitere se ostendit, quod pro eo Calendario recipiendo tanta pericula primum incurrisset, quare salutis suae consulens, palinodiam nunc cecinit. *Ieremiae Opera* scripta haec commemorantur.

Plures Epistolae ad Martinum Crusium, & ad Theologos Tubingenses.

Ekthesis de Moribus Graecorum

Ekthesis praeceptorum Ecclesiae

Paraenesis ad Germanos de Eucharistia.

Responsa XIV. ad varia interrogata

Synodicum excommunicationis in eos, qui Christianos deferunt Agarenis.

Iudicium de Calendario novo Gregoriano.

Responsum Ieremiae Constantinopolis, & Silvestri Alexandriae.

Responsum ad Possevini criminationem.

Responsum postquam iam ab exsilio redierat.

Responsum primum ad Iacobum Andreae, & Martinum Crusium Tubingenses

Responsum secundum ad Tubingenses,

Responsum tertium ad eosdem.

Epistolae duae ad Heerbrandum, & Crusium.

Epistola ad Metropolitam Russiae

Epistola ad Christophorum Pelargum.

Epistola ad Maximum Margunium.

Epistola ad Davidem Chytraeum.

Sciendum tamen est Ieremiam in hisce omnibus controversiis, & scriptis, Theodosio Zygomala magnae Ecclesiae CP. Protonotario, maxime esse usum, ut scribit *Demetrius Procopius*. Et haec quidem de *Ieremia II. Patriarcha CP.* adnotare habui ex *Philippo Cyprio*, *Manuele Malaxo*, *Maximo Margunio*, *Matthaeo Cicala*, *Demetrio Procopio*, *Martino Crusio*, *Stephano Gerlachio*, *Henrico Hilario*,

heu malam sortem! custodibus, latronum more, initio traditus fuisset, & ob nostram ipsorum stoliditatem dudum ex mandato Sultani fuisset relegatus. Et mihi plusquam oportet hic versanti de eadem materia alia nonnulla composita fuerunt, veluti compendium illius operis praecedentis⁽¹⁾, & dedicata fuerunt Principi Hungaro-Valachiae⁽²⁾. Haec igitur quum bene didiceris, ne subspiceris de reliquo quoad me,

N 2

& li-

Io. Alb. Fabricio, Davide Chytraeo, Io. Leunclavio, Nicol. Papadopolo, Thomasino, Gust. Georg. Zeltnero, Io. Gotifr. Hermanno, Nicol. Bergio, aliisque.

(1) Nisi hoc opus sit idem cum *Dialogo Graeci cum Latino de processione Spiritus Sancti*; eius certe in saepius laudata Praefatione non meminimus, illudque etiam omiserunt *Comnenus*, & *Fabricius*.

(2) Valachiam video a Graecis in duas partes dividi, quarum unam *Moldo-Valachiam*, alteram *Hungaro-Valachiam* adpellant; & hanc quidem Valachiae absolute dictae respondere arbitror, illam autem Moldaviae. Melius vero hanc *Maiorem*, illam *Minorem* diceremus. *Philippus Cluverius Introduct.* ad *Geographiam Lib. IV. Cap. XIX num. III. Quae nunc duae Regiones Valachiae, & Moldaviae nominibus distinguuntur, superiori aetate uno Valachiae vocabulo censebantur Dividebatur autem tota Provincia in Maiorem & Minorem: Maior postea Moldaviae nomen recepit; Minori Valachiae titulus remansit*. His Io. Boterus etiam ad-

stipu-

& libera ab huiusmodi certamine, quod sub-
 fineo quoad te, scribens simul & adimplens
 mihi ea, quae sunt gratissima; & priorem,
 si quod ita ut non debuit accidens invetera-
 tum est, renovans & revocans tuam erga me
 dilectionem & bonitatem (1). Ea, quae ad Ec-
 clesiam pertinent, constitutionem in prae-
 fens acceperunt adeo perversam, ut & om-
 nium

stipulatur; & *Minor Valachia* ideo *Hungaro-Vala-*
chia dici videtur, quod Hungariae ad Danubium
 confinis sit, vel quia olim Regis Hungariae vesti-
 galis erat: *Maiores* autem ad distinctionem *Moldo-*
Valachia adpellatur. Harum duarum Valachiarum
 Principes, ambo Sarmaticae gentis vocabulo *Voe-*
vodae nuncupantur; heic autem *Margunius* Princi-
 pem simpliciter vocat, Graecae linguae genio in-
 serviens, quemadmodum ubi Sultatum βασιλέα, hoc
 est Regem dicit. Hoc temporis *Moldo-Valachiae* *Voe-*
voda erat *Ioannes Petrus*, ut superius pag. 186.
 vidimus; quis autem *Voevoda Hungaro-Valachiae*
 esset mihi nondum licuit reperire. Ille *Voevoda*
Iassi, hic *Bucoresti*, urbibus Metropolis, nunc re-
 sident, ut ex *Cornel. Magnio*, & *Ant. Mar. Clario*
 liquet. *Valachiae* utriusque incolae Graeco Ritui
 inhaerent: Graeci autem *Hungaro-Valachiae* *Voe-*
vodam, qui saepe Graecus est a Sultano electus,
 veluti suum Principem observant atque subspectant.

(1) *Maximum Margunium* inter & *Gabrielem Seve-*
rum arcta quondam amicitia intercesserat; sed quum
 dein-

nium tragoediarum supergressa sint miserationem. Deus vero apud quem nihil omnium impossibile est in meliora huius conversioni provideat. Incolumem te conserveat Dominus anima & corpore, sacratissime Domine, & Pater in Christo mihi reverentissime, orantem super tuo Maximo.

Saluta meo nomine, rogo, doctissimum & una nobilissimum Aloysium Lulinum (1), & reliquos amicos. Ex venerando Monasterio Dominae Chrysopeges (2) Galatae (3). Scirrhophorionis octava stantis anno ab Incarnatione Servatoris nostri MDLXXXIV.

N 3

San.

deinde super dogmate de processione Spiritus Sancti inter se non convenirent simulas inter eos exorta est; quum praecipue *Gabriel* natura iracundus esset, ut pag. 126. & 127. *Margunius* ei exprobrat; & *Margunius* e contra suae opinionis amore compulsus nonnulla adversus *Severum* scripsisset, & quaedam typis etiam edidisset; ut ex Epistola *Ieremiae* Patriarchae ad *Margunium* patet, & pariter ex Epistola eiusdem *Margunii* ad Synhodom Constantinopolitanam scripta. Sed an hoc anno haec omnia iam *Margunius* contra *Severum* fecisset, ignoro. Huius cum *Severo* contentionis a *Margunio* habitae historiam clarius ex sequentibus Epistolis percipiemus.

(1) Vide superius pag. 156.

(2) Consule superius pag. 162.

(3) Adi superius pag. 167.

*Sanctissimo Archiepiscopo Philadelpbiae , &
in Christo longe Reverendissimo Patri
Domino Gabrieli Severo , Maximus
minimus Hieromonachus Margu-
ninus , bene agere .*

Tanto maior me divini tui & sacri ca-
pitis quotidie cupido incessit , Sacra-
tissime Domine , quanto mihi molestius
est hic commorari ; & nisi bona spe in hoc
essem , vel quod celerrime in patriam sim
reversurus , vel quod alia fortuna
usus , fortasse utique sine consolatione
omnino essem : verumtamen horum
duorum altero tranquillior , & aliquo mo-
do erga res vestras propensior animus est.
Etenim & ante hac valde praebuisti , &
nunc nihil minus occasiones es praebiturus.
Sed de hoc Deo meditor , cui & hoc me-
um propositum consacro. De his vero ,
quae hic meditor , quidnam ad te scripse-
rim ? Praesidet , heu , Pachomius (qua-
lis (o popule & leges) Christi Ecclesiae
Prae-

(1) *Pachomius* Lesbios laicus homo , qui expulso
Jeremia , Patriarchicum solium hoc anno invasit ;
cuius historiam superius expedivimus pag. 190. 191.
Ut autem quis pleniorē Ecclesiae Constantinopolita-
nae , postquam sub Turcarum tyrannidem venit , con-

confusionis , & frequentium Patriarcharum CP. intrusionum , & deiectionum , notitiam habeat , audiat doctissimum Tournesfortium ita Tom. I. sui *Itinerarii Epistol.* III. loquentem : *Quid de Ecclesia dicendum est , cuius caput non est a Sancto Spiritu designatum , sed ut plurimum electum a Sultano , vel primario Vezirio , qui Christianum nomen quammaxime exhorrescunt ? Nil tristius est , quam considerare , Graecos ipsos tantae esse abominationis auctores . Turcae nihil amplius umquam exegere , quam certam argenti summam , ut novo Patriarchae diplomata ac privilegia concederent : Graeci omnium primi Patriarchatum nudinari coeperunt , Antistitis obitu non expectato , qui iam Patriarchalem Cathedram obtinebat . Haec hodie dignitas sexaginta millibus argenteis , seu scutis , venundatur . Futilis praetextus est , iam summam dari ad canonicae electionis confirmationem obtinendam ; unus Patriarcha alium saepe e solio deturbat : & quidam postquam semel , & iterum deiectioni sunt , in sedem suam rursus restituantur . Crusius adfirmat a Simone Trapezuntio omnium primo Marcum Patriarcham sede motum fuisse , quum mille aureos Muhammedi II. numerasset . Non ideo tamen omnes Patriarcharum promotiones simoniacae sunt : sed e contra non est ambigendi locus , quin Sancti quidam viri in Ecclesia Graeca sint , qui pretio quolibet hanc dignitatem emere non substinerent , & qui post electionem canonicam ab Episcopis peractam , non alio fine consuetam argenti summam Vezirio dant , quam ut diplomata obtineant ; non secus ac Antistites nostri faciunt , ubi Bullas expedire dicuntur . Id quidem improbandum esse non videtur ; sed Graeci negare non possunt multos suorum Hieromonachorum pecunia intercedente*

Pa-

Patriarcham suum sanum & vegetum aliquando non expulisse , maiori summa data , quam ipse largitus fuisset . Id autem nonne Patriarchatum emere , & si minus haec , quae nam erit simonia adpellanda ? Quando ambitio adeo monachum excoecat , ut suam missionem a Satana emere velit , primum ad suas partes aliquos amicos Episcopos traducit , qui nihil certe in huiusmodi promotione deperdunt ; munera Vezirio obfert , & nundinatio statim peracta est . Candidatus , licet pauper , divites Mercatores invenit , qui magno & certo lucro sibi proposito , necessarias omnes impensas faciunt . Si Vezirius Constantinopoli non est , res cum urbis Gubernatore tractatur . Statim ac argentum numeratum est diplomata conceduntur , & novus Patriarcha a suae factionis Episcopis comitatus , nulla veteris Patriarchae , & reliqui Cleri , ratione habita , ad Vezirium , seu Gubernatorem Castranum accepturus contendit . Castranum vestis est florida & polymita , quam Sultanus Legatis , & Viris conspicuam dignitatem recens adeptis donat . Episcopi comitatus Patriarchae vestem suam pariter accipiunt , & pompam ducunt ad Ecclesiam Patriarchalem in loco , qui dicitur Balat , quam praecedit satelles aulae regiae , duo lictores satellitii regii , secretarius Vezirii , aut urbis Gubernatoris , & militum Praetorianorum cohors ; Episcopi vero , & Monachi subsequuntur . Statim ac ad Ecclesiae portam pervenere , diplomata Patriarchae leguntur , quibus Sultanus omnibus sui imperii Graecis iubet , ut illum pro capite suae Ecclesiae habeant , ei necessarios redditus contribuant , quo suam dignitatem servet , & debita solvat , sub poena fustigationis , bonorum confiscationis , & Ecclesiarum interdicti . Nonne sunt haec egregia missionis signa ? Postquam

quam diplomata Patriarchae lecta sunt, Ecclesiae postea referantur; & ubi Vezirii Secretarius Patriarcham in Cathedra statuit, recedit cum aliis Turcis, qui omnes certam argenti summam secum asportant. Non est dubitandum quin novus Patriarcha occasione hac bene utatur: tyrannis simoniae succedit: & initium sumit a significando iusta Sultani iusta omnibus Archiepiscopis, & Episcopis suae ditionis. Hoc novum caput titulo *πατριάρχης σου*, & *πατριάρχης* honoratur; & semper tamquam simplex Monachus indutus est; eius manum osculantur, aut eius corollam, ut vocamus, eam ex ore ad frontem traduentes. Maxima eius occupatio est, in redditibus cuiuscumque Antistitis examinandis: eis vectigal imponit, indicitque instanter secundis litteris scriptis ut summam praescriptam mittant: secus Episcopatus plura obferentibus conceduntur. Antistites huic negotiationi adsueta, suffraganeis suis minime parcunt: Papae populum sibi subditum contribuere compellunt, & aquae benedictae guttam, ut ita dicam, non spargunt, nisi in antecessum mercedem acceperint. Si temporis decursu Patriarcha pecunia indiget, huius exactionis redemptores inter Turcas quaerit; quique plus obfert, hic per Graeciam discurrit summam ab Antistitibus exigens. Ut plurimum pro viginti millibus argenteis, quos Clerus solvere tenetur, Turca usque ad viginti duo millia exigit; & haec duo millia sui laboris praemium sunt: quamquam hic exactor in cunctis dioecibus alimenta ab Episcopis, & necessarias impensas accipiat. Vi autem conventionis cum Patriarcha initae, privat & interdicat a functionibus Ecclesiasticis Antistites, qui praescriptam pecuniam solvere detrectant: quare si minus argentum in numerato habent a Iudaeis mutuum magno fœnore accipiunt, suis

Praeful, & qui multorum in se ipsum curam susceperit, non corporum, etenim tolerabilius utique hoc malum esset, sed animarum, quod atrocissimum. Insuper vero Metropoleon plures venales & facile sunt volentibus quibuscumque. Inspectio autem horum, de Ecclesia, inquit, dispensatio; aliter enim haud sane liberata fuerit a manibus tyrannicis impudentiae. (1) Et quomodo mendacia steterint, nisi & nos aliquid erremus, & quomodocumque non confirmemur, ut ea quae veritatis sunt teneamus? Deinde vero ad ipsum quidem alii utpote inuasorem, & illegitime constitutum, eiiciendum, se ipsos vero opponendum inducuntur; non sane tamen hi, ut arbitraris, id quod Ecclesiae conducit, curant, quod dicere meum est, sed ut ipsis magis liceat propriis

suis Dioecesanis fide iubentibus. Talis est bodie Ecclesia haec alias adeo florens, & quae Antistites suos Athanasios, Basilios, & Chrysostomos habuisse gloriabatur. Haec Tournesfortius.

(1) Simonia apud recentiores Graecos multum invaluit, ut statim ex Tournesfortio adparuit, quod dolens Patriarcha Ieremias, huic corruptelae & abusui se opposuit eo modo, quem superius pag. 174. retulimus. Sed Pachomio praesidente iterum, ut videtur, hoc malum obtinuit.

(2) Hic excusare videtur intrusionem Pachomii; aliter enim Graeci iram Sultani non effugissent, iuxta ea quae narravimus superius pag. 189.

is uti voluntatibus. (1) Hoc hoc malum est, quod nos perdidit. Propter hoc & tyrannicae potentiae subiacere permittimur, quum ipsi nobis ipsis caussae fuerimus, ut dogmata, & Ecclesiasticae leges evertentur. Sed quid fecerimus? Melius enim revera ab huiusmodi liberari, quam a potentia, quae nobis dominatur. Tuum igitur fuerit de reliquo in tua divinitus inquire; novit enim Deus facere voluntatem timentium eum; & inflecti misericorditer ad eos, qui persequuntur tota anima & sua, & ea quae salutem proximi adtinent. Vale
mihi

(1) Quocumque fine Graeci se *Pachomio* opposuerint, certe voti compotes facti sunt, & ex usurpata cathedra demum illum eiecerunt anno 1587. ut supra prodidimus pag. 191.

(2) Siquid unquam *Margunius* recte ac sapienter effatus est, id est quidem, quod hac periodo continetur. Videnda omnino Epistola *Nicolai V.* Constantino Palaeologo Imperatori scripta anno 1451. apud *Arcudium* in *Aureis Opusculis Theologicis*.

(3) Licet Turcarum in Graecos tyrannis immanissima sit, ut apud *Christophorum Angelum* in *Enchiridio* Cap. I. II. & III. videre est, & apud eius Enarratorem *Georgium Felbavium*; tamen recte *Margunius* censet satius esse ab erroribus & corruptelis, & a *Pachomii* tyrannide, quam a Turcarum impotenti dominio liberari. Maius malum eversa pietas atque iustitia, quam acrumnosa, & misera servitus.

mihi, Sacratissime Domine, & mei in divinis precibus ne obliviscaris, precor, & mihi rescribere ne dedigneris; gratificatus enim fueris mihi quam maxime.

Ex venerabili Monasterio Dominae Chrysopeges Galatae. Scirrhophorionis quinta desinentis, anno ab incarnatione Servatoris nostri MDLXXXIV.

*Sacratissimo Archiepiscopo Philadelpbiae,
& in Christo longe Reverendissimo Patri,
Domino Gabrieli Severo, Maximus
Margunius humilis Episcopus (1) Cy-
therorum, incrementum Sancti Spi-
ritus in opera salutaria.*

Libellus de processione Sanctissimi Spiritus, qui multo ante a me concinnatus fuit, Sacratissime Domine, tantum abest, ut pugnet cum nostro piissimo dogma-

(1) *Cythera*, Insula in mari Aegeo adiacens Promontorio Maleae apud sinum Laconicum, oppido & portu instructa est. Oppidum eiusdem nominis est *Cythera*. Portus egregius, qui ἐπὶ νεῶν navale ob capacitatem dictus fuit a *Pausania*. In hac Veneris sacra erant, cui antiquitus templum *Pausanias* laudatus observat fuisse excitatum. Hodie *Cerigo* Insula adpellatur, olim etiam πορφυρῶσα, ut apud *Perie-*

dogmate, quin potius ipsum stabilit atque confirmat. Consentunt enim quodammodo, quatenus adparet, quaecumque ad *Additionem* (1) referuntur, sententiae illorum, qui apud nos dissentiunt. Illa autem vere ad sermonem nostrorum doctorum, & quibus contradici nequit, Synhodi, quae pri-

Periegetae Scholiasten, qui rationem reddit, videre est. Montibus obsita est, atque silvestris, & non adeo culta atque fertilis, ut a quibusdam perhibetur, prout observat eruditissimus *Sponius* in *Tom. I. sui Itinerarii*, *Elmius*.

Christophorus Bondelmontius Florentinus, qui anno MCCCCXVIII. Aegeum, Hellepontumque percurrerat, ut constat etiam ex Codice MS. Operum *Luciani*, qui in Bibliotheca Laurentiana adservatur, & in quo ipse *Christophorus* adscripsit se illum in Creta emisse praedicto anno, Descriptionem Insularum, quae per haec maria sparsae sunt, exaravit, cuius ἀντίγραφον mihi commodavit Vir doctrina & nobilitate clarissimus *Ioseph. Bondelmontius* ex eiusdem *Christophori* incluta familia. Hic in ea Descriptione ita de Cytheris loquitur, quae *Citri* suo tempore vocata esse ait: *Circuit autem haec Insula milliaria LXXX. & quia ardua in montes surgit, ideo pauci eam colunt. Est autem haec insula versus septentrionem non longe a terra firma, in qua Sparta ampliatur civitas.*

(1) *Additionis* nomine intelligitur particula illa *Filioque*, in Symbolo addita, cuius historia est quae sequitur. Quonam tempore, quove auctore vocula
Filio-

Filioque Symbolo intexta fuerit ; & publice in Occidentis Ecclesiis cani usuvenerit , non satis compertum est . *Manuel Calecas* in libro contra Graecos , *Damasum* huius facit auctorem , idque ab illo institutum fuisse scribit ad novam ὁμοπατρίας haeresim compescendam , *Filium* videlicet *Patrem esse Spiritus Sancti* ; & huius rei testem citat Historicum quemdam nomine Σκυλίξην , quem *Iosephus Methonensis* in *Confutatione Epistolae Encyclicae Marci* vocat *Georgium Arislinum* , qui memoriae prodidit , statim post secundam Oecumenicam Synhodom , *Damasum* Symbolo istud addidisse . Sed hoc falsissimum ex eo , quod post aliquot secula Romanus Pontifex de eo consultus vehementer improbarit . Certum tamen est , prius in aliis Occidentis Ecclesiis , quam in Romana id usu receptum ; & in Gallicana praesertim , de qua illustre habetur testimonium ex Actis legationis a Synhodo Aquisgranensi ad Leonem Papam Tertium , Carolo Magno imperante , anno Christi DCCCIX. ex quibus colligitur , Romanum Pontificem , quum sibi displicere significasset , quod innovatum aliquid in Symbolo fuisset , idque publice caneretur , tandem Legatis dixisse , se , si priusquam caneretur interrogatus fuisset , ne infereretur responsurum fuisse ; & quoniam in Romana Ecclesia non cantabatur , etiam in Palatio eiusdem cantandi consuetudo intermitteretur . Hinc igitur adparet , sub annum DCCCIX. in Galliis , & forte in aliis etiam Provinciis Symbolum cum addita voce *Filioque* publice cani coepisse . Hoc Romana postmodum Ecclesia ab illis accepit , una cum ritu ipso Constantinopolitani Symboli publice canendi in Missa , quem ritum an non Galli , & Germani ab Hispanis acce-

primum eam adiecit (1), Profecto sane & ex ipsis Theologorum Graecorum, & Latinorum sententiis, mentis rectum iudicium inserit, & hoc praeter alia demonstrans, liquif-

ceperint, ex iis, quae scribit *Ioannes Biclariensis* subspicari est. Nec inconsulte Romana Ecclesia Symboli cum *Additione* cantandi consuetudinem introduxit, sed ut Graecorum placita, & opiniones destrueret, qui Spiritum Sanctum a Patre tantummodo procedere, & non a Patre, & a Filio, opinabantur. Et quamvis Graeci acriter adversus eam obpugnaverint, non posse nominatim exprimi in Symbolo additam vocem *Filioque*, quod hac additione interpolatum esset Symbolum, & communis Fidei Christianae violata & corrupta tessera; & Latini sanctionem Synhodi tertiae Oecumenicae Ephesinae transgressi essent, quae novam ullam Fidei formam componi vetuit praeter Nicaenam; has rationes nullius momenti esse, & facillime refelli posse liquet ex eo, quod Ecclesia non addiderit quidpiam ei, quod Constantinopolitana Synodus sancivit in Symbolo; nec ei contradixerit; sed id quod eadem Synodus tacens credidit, verbis palam declaraverit atque explicaverit. Et idcirco haec non προσθήκη, idest *additio*; sed ἀναπτύξις, *Explicatio*, & σφραγις, *declaratio*, proprie & merito dicenda est, ut *Andreas Rhodius*, & *Iosephus Methonenis*, alii-que viri doctissimi demonstravere. *Elmius*.

(1) Somniat hic *Margunius* additionem illius vocis *Filioque* in Symbolo a nescio qua Synhodo factam fuisse; quum tamen haud ita rem se habuisse ex antecedenti scholio pateat evidenter.

licuisse eam adiungere. Etenim post primam oecumenicam Synhodom Nicaenam (1), & priusquam de hoc dubitaretur in tertia, propter rationabilem causam, & nostro dogmati consentientem, id evenit. Quamobrem & Romae illa praedicata fuit in Symbolo usque ad septimam Synhodom (2), quam rem & Maximus divinissimus in Epistola ad Marinum Cyprium Presbyterum contestatur (3); pariterque Ecclesiae sibi invicem unitae sunt. Colligite
vero

(1) Hoc Concilium fuit primum oecumenicum, Nicaeae in Bithynia a Constantino Imperatore congregatum, & sub illo celebratum anno CCCXXV. *Elmius*.

(2) Quid sibi hic velit *Margunius* ignoro; desipit vero dum putat Romae *Additionem* illam in Symbolo cantatam fuisse usque ad septimam Synhodom, hoc est, Nicaenam secundam, quae contra Iconomachos anno DCCLXXXVII. celebrata est; id quod patet ex iis, quae in praecedentibus scholiis adnotata fuerunt. Ceterum heic observandum obiter, priora septem oecumenica Concilia plurimi a Graecis fieri; tanti autem a Moscovitis, ut praeter haec, omnia alia Concilia, *maledicta, perversa, & haeresi turpiter depravata esse dicant*, quae sunt verba *Gvagnini* de Rhutenorum religione scribentis.

(3) *Maximus* hic, patria Constantinopolitanus, anno DLXXX. natus: qui, quum *Heraclius* Impera-

vero simpliciter & integre , ex Patre , & Filio procedere Spiritum , in demonstrationem , & constitutionem consubstantialitatis Filii cum Patre , & eodem modo consubstantialitatis eiusdem Spiritus cum Patre , & Filio ; etsi ad Patrem , ut ad causam eius Personae , & principium (&
O isthuc

perator , cui Protoascretis erat , in haeresim Monotheleticam incidisset , aulam deseruit , & in Monasterium Chrysopolim dictum prope Constantinopolim secessit ; cuius postea praefecturam sibi demandari passus fuit . Anno DCLXII. VI. Id. Iun. Imperatoris iussu in Lazicorum regionem ablegatus , demum die XIII. Augusti naturae concessit . Vir omni disciplinarum genere egregie excultus , gestis illustribus , & scriptis celeberrimis de Ecclesia benemerentissimus ; inter quae ad Marinum Cyprum Presbyterum Epistola est , in qua de processione Spiritus Sancti agit disertissime : cuius testimonio *Margunius* heic probare nititur , *Additionem* in Symbolo , non ita recentem esse , sed longe vetustiore . Divus tamen *Maximus* in ea epistola , Latinorum tantum causam sublevat , quod Spiritum Sanctum dixerint a Filio procedere . Verum de Symbolo , & Additione *Maximus* verbum nullum : sed de solo dogmate , cuius apud Latinos antiquissima est professio . Quare nescio quo pacto *Margunius* , ad probandum , *Additionem* antiquitus cani in Symbolo consuevisse , ex Epistola hac Divi *Maximi* testimonium heic producat . Sive fallebatur : sive falsum proferens alios cavillari dedita opera studebat .
Elmius .

isthuc ipsum ita ex Patre, & Filio, progredi
 (*procedere* iuxta Latinos dicitur) refe-
 ratur, & ex ipso in ipsa ex Patre & Filio
 processione implicite intelligatur habere
 substantiam. Et aliquando recipere est con-
 stitutionem *Additionis* secundum quid,
 quum ad motionem videlicet illius temporis
 Patres necessario prorsus respicerent; ali-
 quando vero minime huic consonant: quae
 quidem malum in Ecclesiam intulerunt
 propter eos, qui illorum mentem adsecuti
 non sunt, & transfigurarunt purum quod
 mente (1) praeditum est, in adulterinum;
 quod longius silentio amandarunt (2). Vni-
 versa autem haec, dogma nostrum bene fir-
 mant,

(1) Puto *Margunium* heic significare puritatem
doctrinae, quae a mentem habentibus & recte sen-
 tientibus retinetur.

(2) Huius cavilli auctor haudquaquam primus
Margunius fuit, sed antiquae sunt Graecorum veri-
 tati repugnantium neniae, & effugia; de quibus
 audiendus est Vir doctissimus *Dionysius Petavius*
Lib. VII. de Trinitate Cap. XVIII. §. IV. ita disse-
 rens: *Alterum Graecorum effugium est, quod passim*
ab illis obponitur; pleraque veterum loca, quae
Spiritum Sanctum a Filio procedere, vel a Patre
simul & Filio docent; non de substantiali aeternae
productione intelligi; sed de missione illa communica-
tioneque, qua in creatas res diffunditur. Quamobrem
ἐμῶν ὁμῶν, & ancipiti significatione dicunt voces il-
las

mant, & ad nostrum iure merito alienum adtrahunt; nihilque est quod suum dogma nostro praeferat; ita ut concinat nostro perficiens consultiores simul & intelligentiores illius, quo volentes nolentes sequantur illud, quod apud nos in honore est; & ad unionem quidem exhortans, si minus tuam tecum, bone vir, & nobiscum, universis tamen conducentem, & nostrorum nihil im-

O 2

mu-

las accipi; procedere a Patre, vel Filio; Spiritum esse Filii, ac Patris; & ceteras eiusdem modi. Sunt aliae complures; ut late apud Hugonem Eterianum Lib. III. Cap. XI. probant Graeci. Sic enim proficiendi verbum aequivoce sumi, quum dicitur Christus profecisse sapientia. Sic benedicendi verbum quum dicitur, Benedicite omnes Angeli; & quum idem verbum ad inanima transfertur. Item esse de aliquo, ambigue usurpatur. Nam & Christum de Spiritu Sancto esse ait Angelus iis verbis: Quod in ea natum est de Spiritu Sancto est: & idem tamen de Maria Virgine natus esse perhibetur. Eodem modo, aiunt Graeci, procedendi vox significat interdum aliquid de loco ad locum moveri; aliquando mitti, & dari: alias ex causa, seu principio existere. Vide inter cetera Responsum secundum Ieremiae ad Wirtembergenses, Elmius.

Eadem reperire fere est in Epistola II. Cyrilli Lucaris Patriarchae CP. ad Io. Vytembogardum, scripta anno MDCXIII. apud Aymonium in Monumentis authenticis Ecclesiae Graecae, & inter Epistolas praestantium Theologorum.

mutantem. Talia tibi a nobis amice, & filialiter, & in primis, id quod iustum & rationale est complectentia, o mihi divinum & sacrum caput; ita ut neque ipse de reliquo apud te ipsum recte faciens dubitaveris; & nos non frustra suspecti in alio erimus, qui huc usque Deo auxiliante circa dogmatis pietatem, quamvis alias peccatores simus, nobis ipsis optime prospeximus, & alios ad hoc ipsum pro virili portione adducere recte nobis omni studio proposuimus: tantum abest, ut quomodocumque elegerimus novum aliquid introducere etiam in posterum: cum Christo dicimus; nihil minus de industria adgressi sumus. Si vero alii aliter de nobis sive praecedenter senserunt, sive & in praesens sentiunt, hoc quid ad nos? Ipsi beatorum Patrum maledictionibus obnoxii erunt, ita ad nos in tempore pessime incessendos, dispositos esse eligentes, & malo tenaciter inhaerentes; & de hoc tremendo Christi tribunali adstantes rationem reddent, utpote qui causae fuerint parvulis scandali, post ea, quae minitatae sunt Patriarchicae litterae. Omitto & propter quid causae positae fuerint. Ego enim, & Deus testimonium perhibet conscientiae meae, nihil mihi ipsi circa hoc lapsus conscius sum, etsi disrumpuntur ii, qui

qui haec impudenter profitentur ; quum ne aliis quidem ipse scandalo fuerim in iis, quae recte providi, & sententiam Patriarchicam habui hoc adprobantem quam maxime (1). Qui vero in contrarium materias sive prius suo arbitratu praeparaverunt, sive & in praesens quoquo modo praeparant, ipsi sibi ipsis & supplicia propter hoc praeparaverunt, & se ipsos miserrimos reddiderunt. Vale mihi anima & corpore, Sacratissime Domine, ut in mysterio apud te ipsum retinens litteras, & si quoquo modo aliquid tibi in his praeter sententiam dici videatur, solus soli, siquidem apud filium, si vero vis, & Pontifici Pontificum minimo, conferas libere, & in posterum rescribe. Oportet enim te aliis honesti exemplar proponi, aliter quomodo adfecti erimus per ipsam pietatem? Ne forte hoc & nobis & aliis utique sit perniciosissimum. Non erit vero, si sincere, & quomodo Deo placet, nobiscum invicem reconciliemur, & sincera dilectione nihil antiquius habeamus, cuius ego quidem non multo ante potentes causas praebere non veritus sum, & Constantinopoli (2) degens,

O 3

&

(1) Vide superius pag. 171. & 193.

(2) Constantinopolis, olim Byzantium, Romanorum Imperatorum, primo omnium illuc Constantino Ma-

& priusquam in eamdem (1) proficiscerer ; & post reversionem in patriam. Tuum vero fuerit de reliquo hanc ad suum exitum perducere , & hoc officium qualicumque alii rei anteponere . Venetiis Hecatombaeonis tertiadecima , anno ab Incarnatione Servatoris nostri MDLXXXV. (3)

Idem

Magno migrante , sedes , urbs Thraciae ad Bosporum nobilissima est , adeoque notissima ac celeberrima , quam ab anno 1453. in suam potestatem redactam Musulmanorum Sultani obtinent . Accuratam tantae urbis descriptionem plures edidere , inter quos eminent e Graecis *Anonymus* , & *Nicetas Choniates* apud *Bandurium* ; e Latinis *Anonymus* pariter apud *Guidum Pancirolum* , *Petrus Gillius* , & vir immensa eruditione subspiciendus *Carolus Ducangius* . Nos tamen quaecumque paulo antiquiora sunt omittentes , de praesenti Constantinopoleos quoad rem Ecclesiasticam statu ad harum Epistolarum illustrationem nonnulla delibabimus . Iam de Galata , & Monasteriis Latinorum , quae in ea sunt , tempestive verba fecimus superius pag. 168. Iis nunc tantum haec ex *Turnefortii Epistola XII.* addemus . Heic Latini Ecclesiam D. Benedicti possident , quae sub Genuensibus ad Benedictinos spectabat ; sed postea commune Perae eam Iesuitis donavit . Recollecti autem seu Minores Observantes a 103. annis ecclesiam Deiparae sacram habebant , iure Paroeciae ; sed in praesens Perae degunt e regione Hospitii Fratrum Terrae Sanctae . Hi neminem in suis aedibus excipiunt , quum Constantinopoli non sint ,

sint ; nisi ut negotia Terrae Sanctae procurent. Minores Conventuales Parochi Galatae erant a quadringentis annis ; sed quum eorum Ecclesia igne correpta fuisset , in Meschitam deinde conversa est , quam Franci adpellant *Meschitam sancti Francisci* , & Turcae *Meschitam Validae* , quae tunc Augusta mater erat , & multas opes contulit , ut iterum hoc aedificium excitaretur. Minores hi Peram se contulere in aedem Palatio Legati Galli proximam , quum nondum locum alium pro eo , quem Galatae possidebant , obtinuerint . Quum tamen Parochi titulum non amiserint , populos sibi commissos in cubiculum suae domus , quod in Lararium converterunt , admittunt : & eorum Praefectus , Vicarius est Patriarchae Latini Constantinopoleos , qui ut plurimum Cardinalis est . Archiepiscopus Spigae Minorita , Vicarii Patriarchalis olim munereungebatur , & Perae mense Augusto anno 1705. naturae concessit . Sed non Latini tantum Ecclesias Galatae habent ; habent & Graeci tres , si *Tournefortio* fides , in loco , qui dicitur *Caracui* , inter quas Monasterium est Deiparae *Cbrysopeges* , cuius descriptionem superius ex *Car. Ducangio* exhibuimus pag. 162. Sed sex esse Graecorum Ecclesias Galatae *Croissus Cap. VII.* diserte adfirmat , quas etiam nominat , hoc est , *Iesu Christi* , *Iesu Christi Crucifixi* , *Deiparae* , *Sancti Ioannis* , *Sancti Demetrii* , *Sancti Nicolai* : *Croissus* autem anno 1670. Constantinopoli morabatur . Habent unam etiam Armenii , quae Divo Gregorio dicata est . Et haec quidem quoad *Galatam* : sed ex *Steph. Gerlachio* intelligere est Graecos plures adhuc Ecclesias Constantinopoli habere ; & ad XL. illas adscendere . *Georg. Felbavius* auctor est . Inter has erat Domus

Patriarchae , in Monasterio *Pammacaristae* hoc est *Deiparae* , quod superius *pag.* 182. aliquatenus descripsimus ; nunc addendum in templo huius Monasterii adservata fuisse corpus Mariae Salomae , Divae Euphemiae , & Columnam marmoream , ad quam Christus flagellatus fuisse creditur , quae hisce temporibus ad Ecclesiam S. Georgii , in praesens Patriarchalem , translata fuisse videntur , ex iis quae narrat laudatus *Croissus Cap. VII.* & confirmat ex parte *Cornelius Magnus* . Huic aliud templum adiunctum erat D. Ioanni Baptistae sacrum quod *Trullum* vocant , a Sanctimonialibus Graecis inhabitatum . Sed quum quidam tradant Templum *Pammacaristae* anno 1584. cum alio templo Graecis a Turcis ereptum fuisse , quod etiam superius *pag.* 189. aliquatenus indicatum est ; non desunt qui scribant tunc loco illius Patriarcham Templum Sanctorum *Petri* , & *Pauli* , in sedem accepisse . *Croissus* tamen scribit suo tempore sedem Patriarchalem fuisse templum *D. Georgii* , quod antea Monasterium erat Virginum *Deiparae* sacrarum . Quare Patriarchae habitaculum pluries a tempore captae Constantinopolis mutatum fuisse , exploratae fidei est : nam *Muhammedes II.* Patriarchae *Gennadio* templum Apostolorum cum propinquis aedibus inhabitandum concessit : antea enim ad S. Sophiae , Patriarcha cum suis Clericis habitabat . Quum vero praeter spem aliquando tempore nocturno in illa vicina quidam esset interfectus , metus Patriarcham incescit , utque tutior sibi locus concederetur , *Sultanum* rogavit . Adnuit Imperator , & Templum *Pammacaristae* ei assignavit , quod usque ad annum praedictum 1584. Patriarchae retinuerunt , ut memoriae prodidit *Henr. Hilarius* in *Appendice ad Phi-*

Philippi Cyprii Chronicon. Narrat Gerlachius in Patriarcheio exstare maximum opus, titulo: Συναγωγή ἐξηγήσεων ἀπὸ διαφορῶν, Ἀθανασίῃ, Κυρίλλῳ, Βασιλείῳ, Χρυσόστομῳ, Θεοδορίῳ, Γρηγορίῳ τῷ Νύσσει, Ἰσιδώρῳ, Εὐσεβίῳ, καὶ τῶν ἄλλων, εἰς τὸν βίβλον τῶν ψαλμῶν, συλλεγμένα παρὰ τοῦ ἱεροτάτου μητροπολίτου Ἡρακλείας Νικήτα τοῦ Σεβέρῳν: Item Pandecta, continens summa argumenta Canonum Apostolicorum, septem Synodorum generalium, & provincialium, & Epistolarum Synodicarum. Acta vero sextae & septimae Synodi perfecta. Quin addita est ἐξήγησις τῶν θείων κανόνων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ τοπικῶν, ποιηθεῖσα τῷ μοναχῷ τῷ Ζωναρῇ. Sed quamquam Felhavius, ut vidimus, XL. Graecorum Tempia, & Sacella Constantinopoli enumerat; tamen Christophorus Arnoldi, Professor, & Ecclesiastes Norimbergensis, in suis ad Henr. Hilarium litteris anno 1671. datis sequentia tantum recenset, ab Hieromonacho Daniele Castrisio sibi dictata.

- I. Templum SS. Petri, & Pauli in Patriarcheio.
- II. S. Andreae.
- III. Templum in Patriarcheio Patriarchae Ierosolymitani; quod eius hospitium est, si quando Constantinopolin venerit.
- IV. Templum Cosmae, & Damiani.
- X. Sophiae novae; quod perexiguum atque perangustum est.
- VI. Constantini, & Helenae.
- VII. Ioannis Baptistae.
- VIII. Nativitatis Domini.
- IX. Sanctae Anastasiae.
- X. Sancti Antonii Abbatis.

XI.

XI. Sancti Euthymii.

XII. Trium Sanctorum , Gregorii , Chrysostomi ,
& Basilii .

XIII. S. Gregorii ; quod Perae seu Galatae est .

XIV. Beatæ Virginis *Χρυσοπηγης*. Quod Templum
ibidem extra Constantinopolin , in oppido nempe
Galata seu Pera est .

Atque ita 14. Paroecias habebant Graeci ; duodecim quidem in ipsa urbe Constantinopoli , & duas Perae. Lubet etiam subdere , quae de numero Templorum Constantinopolitanorum scribit *Conradus Iacobus Hildebrandus Pomeranus* , qui anno 1656. cum Legato Sueco Constantinopolin profectus erat , in Epistola anno 1663. Bahni Pomeranorum ad memoratum *Henricum Hilarium* scripta. Eius verba sunt quae sequuntur : *Numerum templorum porro quod spectat , nihil quidem certi de eo mihi constat . Scribit tamen Frolichius : Constantinopolis continet Tempia 5779. e quibus 442. Christianis concessa sunt . Num vero tot numero sint , pro certo adfirmare non audeo ; multa tamen Stampoldae esse , audacter adfirmo . Hoc autem est tam certum , quam quod certissimum , quod plura sint , quam viginti . Quippe in omnibus ferme angulis Graeci habent fana , ut existimes potius ibidem aras , quam aras esse .* At hisce non obstantibus *Croissus Cap. VII.* tradit XX. tantum Ecclesias Graecorum exstare hodie Constantinopoli , quae omnes una cum iis quae Galatae exstant , Paroeciae sunt : & exstare insuper Sacella quinque , unum *S. Georgii* ad Palatium Patriarchae Ierosolymitani ; aliud *S. Ioannis* apud Patriarcham Alexandrinum ; aliud *Deiparae Palaeologae* ; duo reliqua in aedibus Principum Valachiae , & Moldaviae ; id quod *Chytraeus in Oratione* confir-

firmat. Graeci igitur Constantinopolitani distributi sunt in certas Ecclesias, quas die Dominico, festisque diebus, singuli suam, frequentare iubentur. Numerus singularum forte trecentarum aut plurium personarum est. In Festis autem solemnibus, die Nativitatis Christi, Resurrectionis, Pentecostes, Assumptionis Mariae (quod ipsis ex praecipuis est) frequentes in Patriarchatu aliisque primariis Templis conveniunt. Singulis quoque Quadragesimae Dominicis, quando Patriarcha nunc in hac, nunc in illa, Ecclesia Missas celebrans elemosynam colligit, cum magna frequentia ex pluribus templis adsunt, & quisque pro facultate elemosynam dat; quidam duos vel tres ducatos; 10. 20. 30. aspros: pauperiores nihil: Vel quando alicuius Sancti memoria agitur, frequentissimi ad Templum, quod nomini eius dicatum est, conveniunt; ibique Missa magna solemnitate celebratur. Conciones omnino ipsis habere licet. Unus ex Calogeris in Quadragesimae Dominicis iis in templis, in quibus Patriarcha Missam celebrat, concionatur. Haec quidem ex *Gerlachio* deduximus, qui insuper tradit feminas Graecas in templis aulas separatas habere, quibus cancelli obiciuntur, ne a viris conspici possint. Campanarum usum in Templis Graeci non habent, & quod serius illum, ut *Goarius* observat, admiserint; & quod Turcae campanis sonare iis non permittant. Audiamus de hisce *Leon. Allatium* ita loquentem: *Direpto Imperii capite Byzantio, ditioneque reliqua Graecorum a Turcis occupata, campanarum usus in urbibus, in quibus ipsi degunt, intermissus est: ne per acrem palantes animos timor incussus, quiete, qua fruuntur, exspoliet. Ita fanatici illi homines, ex ethn-*

rum gentiliūque nugamentis de animabūs philosophantur. Quare Sacerdotes Graeci ligneo instrumento ad Graecos in Ecclesiam convocandos utuntur; id est, lignum binarum decempedarum longitudine, duorum digitorum crassitudine, latitudine quatuor, quam optime dedolatum, non fissum, aut rimosum, quod manu sinistra medium tenens Sacerdos, vel alius, dextra malleo ex eodem ligno, cursim hinc inde transcurrentes modo in unam partem, modo in alteram prope vel eminus ab ipsa sinistra ita lignum diverberat, ut ictum nunc plenum, nunc gravem, nunc acutum, nunc crebrum, nunc extensum edens, perfecta Musices scientia quam suavissime moduletur. Et hoc *σημαντήριον* nuncupatur magisque proprio nomine *χειροσήμαντρον*, quod manibus teneatur, iisque pulsetur, ad differentiam alterius magni, quod *μεγάλη σημαντήριον* dicitur, ex eodem ligno, & in turribus sive campanariis, catenis ferreis suis extremitatibus adpenditur. Illud est insigni magnitudine ut quandoque sex palmos latitudo, unum crassitudo, triginta longitudo exaquet, malleoque pro magnitudine sementarii pulsetur. Et alibi: In fornice templi ex una parte est ferrum adpensum extensum in laminas, ego dixerim chartam ferream, & malleus item ferreus. Eo *λαοσυνάκτης*, populi convocator, verberat laminam, ut, quibus id onus incumbit, templum petant, munusque in divinis laudibus obeant suum. Et Monachi quidem tribus signis; Dei turba autem in civitatibus, uno tantum signo, eoque magno, ad divinas laudes advocantur. Ex aere vel metallo campanae in Graecia rarissimae sunt, nisi oppidum illud, in quo Christiani habitant, a Turcarum commercio quam longissime absit, tunc enim campanae usus non dene-

ga-

gatur. Haftenus *Allatius* in ea Epistola, quam de Templis Graecorum recentiorum Ioanni Morino scripsit. Magnorum autem *Semanteriorum* formam apud *Tournefortium* Epistol. III. videre est aerea tabula delineatam. Tantum autem abest ut Turcarum Imperator non permittat Graecis, & praecipue Patriarchae, sua sacra peragere, quin laudatus *Hildebrandus* in praedicta Epistola ita scribit; *Maximam tamen reverentiam Turca ipsi* (hoc est Patriarchae) *exhibet; & ut absque perturbationibus sacra peragere in suis possint Templis Graeci, concessit adiunxitque illis Gianizaros, qui in ianua templorum, iussu Sultani, suis Zarocollis in capite ornati, frameasque in manibus tenentes, petulantes ac tumultuantes coercent Musulmanos: qui etiam extra sacra Patriarchae a latere sunt, in platea quoque ambulanti, clericis ad minimum viginti stipato, ut extemplo, sicubi opus est, succurrere valeant.* Id quod & *Stephan. Gerlachius* confirmat. De Templis Graecorum, & eorum forma egregias duas Epistolas elucubravit eruditissimus *Leo Allatius*, quarum unam statim laudavimus; altera est ad *Casparem de Simeonibus* de Narthece Ecclesiae veteris; nos tamen brevitati studentes non nulla de iis ex laudato saepius *Croisio* obiter attingemus. Graeci igitur Ecclesias Constantinopoli, & in aliis Othomanici Imperii urbibus habent, neque splendoras neque magnificas, quum Turcae pulciores amplioresque in suae superstitionis Tempia converterint. Earum vero quae Constantinopoli Graecis adhuc remansere, antiquiores elegantiori structura esse videntur, quam recentiores, quae & humiles sunt, & lignis tantum, &

late-

lateribus constant ; ne forte Turcas eas in suos usus transferendi , aut vectigalibus onerandi , cupiditas incessat . Forma tamen recentiorum Ecclesiarum eadem est ac paulo vetustiorum , quatenus loci amplitudo patitur . Interius autem in tres partes dividuntur , quarum una *νάρθηξ* seu *vestibulum* , seu *πρόναος* adpellatur ; alia *ναός* seu templum ; tertia denique *βήμα* vel *Sanctuarium* indigitatur . Vestibulum publice poenitentibus & catechumenis &c. destinatum erat ; nunc baptizandis infantibus , & cadaveribus profanorum , dum iusta solvuntur , exponendis dedicatur . Patriarchae enim , Metropolitanae , Presbyteri , & Monachi in ipsas Ecclesias efferuntur . Templum fideles excipit ; cuius ulteriorem partem Ministri Ecclesiae , & viri honestiores occupant proximam sanctuario , cathedrisque instructam atque circumdatam . In extrema Ecclesiae parte Sanctuarium est a templo picto tabulato distinctum ; in quod patet per tres portas ingressus , quarum maxima *πύλη ἁγία* *Porta Sancta* , quin & aliae duae , adpellantur . Intra Sanctuarii claustra tria altaria sunt diversis usibus destinata ; nam medium , quod unico lapide Cruce signato constat , Mensa sacra divina mystica dicitur , & exstanti Cruce , libroque Evangeliorum tantum instruitur . In altari , quod a dextris est , oblationes fidelium , & materia sacrificii , collocantur : in eo , quod a sinistris , vestes , vasa sacra , ornatus , deponuntur ; & Diaconi , Hypodiaconi , Clericique alii minores circumstant Sacrificulo ministraturi . In Ecclesiis Patriarchalibus & Metropolitanis in extremo Sanctuario iuxta Altare maximum Thronus adsurgit , in quo sedent Patriarchae & Metropolitanae dum res divina fit ; quique *ἅγιον σὺνδρονον* adpel-

adpellatur , ut ab solita cāthedra distinguatur , in qua inter alios Clericos , dum psalmodia , aliaeque ceremoniae peraguntur , illi sedent . Laicis Sanctuarium ingredi nefas , cuius portae diebus festis sollennibus ter aperiuntur ; bis aliis diebus , ante consecrationem scilicet , & quum Sacerdos communicat . Diebus autem festis etiam ad Vesperas referantur . Quicumque plura de recentiorum Graecorum Templis noscere desiderat , laudatum *Leonem Allatium* adeat ; & eruditissimum *Iacob. Goarrium* in egregiis illis commentariis ad Graecorum Euchologion ; apud quos & eorum ichnographium reperiet .

(1) Quibus in locis , & ubi terrarum sit *Heade me* ignorare profiteor . Nomen heic corruptum esse subspicor , non ita facile restituendum . Hic quidem ita iacet , ut loci vel oppidi alicuius nomen esse videatur , praecipue quum adspiretur . Sed forte huiusmodi non est , & Latinum vocabulum *Margunius* huc licenter intrusit , nihilque forte aliud eo significatur , quam quod Latini *eandem* efferunt , ita ut sensus sit : *Et quum Constantino- poli versarer , & priusquam in eandem profisciscerer , & postquam etiam in patriam reversus sum , &c.*

(2) *Maximi Margunii* patria Creta urbs , vulgo Candia , fuit , ut adnotatum in *Prefatione P. II. Epistolarum Michaelis Glycae pag. xxvii* . Quare aliquid de hac urbe insulaque observare fert animus , nonnulla hinc inde excerptendo , quae nostro proposito conducant , apteque haereant . Creta est insula & regnum Europae in mari Mediterraneo ad ingressum maris Aegaei ; Candia urbs metropolis est , a qua insula univēsa nomen accepit . Patricii Veneti , & Creten-

tenses Catholicam Religionem profitebantur ; reliqui vero incolae ritus & ceremonias Graecae Ecclesiae sequebantur . Candia Archiepiscopi sedes fuit , & in praesens adhuc est , qui novem habuit suffraganeos Episcopos , ut in suo *Lexico Historico Morerius* tradit ; id quod confirmatur a *Nilo Doxopatro* in *Diatyposi Ecclesiarum Patriarchatui Constantinopolitano subiectarum* . *Thomas* vero *Smith* in sua *de statu praesenti Graecarum Ecclesiarum Oratione* , quatuor tantum nunc superesse in Creta Episcopatus indicare videtur , ubi scribit , Metropolitam Cretensem cum tribus sibi subiectis Episcopis Sedem Constantinopolitanam agnoscere ; quod etiam antiquitus obtinebat , ut ex *Diatyposi Leonis Sapientis* intelligere est ; qui tamen duodecim fuisse tunc temporis Cretae Episcopatus aperte dicit . Ex *Tournefortio Epistola II.* etiam constat , in urbe Candia Armenios quoque unam Ecclesiam habere , & ducentorum eos numerum non excedere . Graeci autem circiter octingenti tributum solvunt , & mille circiter Iudaei pariter commorantur . Sunt etiam tres , aut quatuor Gallorum familiae , Proconsul , & duo Capucini , qui satis cominodam domum iuxta mare possident . Est insuper Candiae Monasterium Sanctae Haecaterinae Sinaitarum , de quo superius mentio facta est *pag. 154. & 158.* Et quidem *Thevenotius Lib. II. Cap. XXIX.* scribit Coenobium D. Haecaterinae Montis Sinai multa praedia in Insula Creta olim habuisse . Non multum ab hac urbe Canea urbs distat , quae secundas in Creta obtinet , quaeque olim Cydonia adpellata fuisse creditur , Episcopatu insignis . In hac pariter Monasterium possident Capucini Galli , quorum faellum est rude et male ornatum cubiculum , cui duo Monachi Pro-

vin-

vinciae Parisiensis inserviunt, quorum alter Praefidis nomen gerit, alter vero corpus, & communiter repraesentat. Mille & quingentos passus ab hac urbe distant Sancti Georgii Ecclesia, & Monasterium Sancti Eleutherii. Dimidia vero dicta a Canea distat Coenobium Trinitatis, vulgo τῆς ἁγίας τριάδας dictum, iuxta Promontorium Melierum, olim Malecam adpellatum. Quondam centum Monachis frequens erat Coenobium; in praesens vero quinquaginta tantum hoc habitant, licet nullum aliud eo praestantius & elegantius observare sit, si Arcadiae Coenobium excipias. Unusquisque Monachus tributum solvit septem scutorum. Ad ingressum eiusdem Promontorii se se offert Monasterium Sancti Ioannis, quod vulgo dicitur μοναστήρι τῆς ἁγίας Ἰωάννου. Secus viam aliud Monasterium situm est eidem cognomine. Illud autem Monasterium Arcadiae, cuius statim meminimus, corrupto autem nomine Arcadi, omnium elegantissimum atque locupletissimum esse perhibetur. Hoc Coenobium ad radices montis Idae situm est, eiusque Ecclesia duabus navibus constat, quae picturis Gothicis ornantur. In hoc centum circiter Monachos numerare est, & alios ducentos in agro, quibus latifundiorum colendorum provincia demandata est. In pago Commeriaco procul ab urbe Monasterium aliud pariter est cum Monachis; itemque aliud in ora maritima, non multo procul, quod Arseni vocatur. In valle etiam, quae a montibus Ida, & Chentro formatur, exstat Monasterium Angelorum, vulgo ἀσάγγελος nuncupatum, quod a ruinis Gortynae quatuor & viginti milliaria distat, ut memoriae prodidit laudatus *Tournefortius* in sui *Itinerarii Epistola I. & II.* Elmius.

P

(3) Vi-

(3) Vidimus superius *Margunium* anno antecedenti Constantinopoli versatum fuisse; sed tradit *Papadopolus* sub extremos *Gregorii XIII.* annos Romam cum advenisse; ergo potuit post mensem Scirrhophorionis, hoc est Maio elapso, in hanc urbem eo ipso anno se conferre, in qua manserit usque ad Maium anni insequentis, quum iam *Xystus V.* electus fuisset, ac deinde Venetias confugerit, ubi mense Hecatombaeone, Iunio scilicet, esset; statim autem Venetiis discessisse, praeter *Papadopoli* testimonium, evincat forte etiam Epistola *Gabrielis Severi* Venetiis anno MDLXXXV. mense Iulio scripta ex ea vrbe ad *Margunium*, iam probabiliter in Melum insulam profectum,

*Idem Episcopus eidem Archiepiscopo
Philadelpbiae.*

Tantum absum ab iis, quorum frustra non nemo me accusat, praesertim quum aegre feram in temporalibus inhaerere fortunae, quin potius apud me ipsum maxima voluptate perfundor, quum saepe praestare iniuriam accipere, quam inferre, didicerim, & quadam etiam in praesens a Deo ob hoc ipsum mercede nos impertiri: de illis vero, qui ita erga me adficiuntur, quam maxime dolere

lere, siquidem amici sunt, & qui pollicentur se mihi accensere in consensu, & concordia. Talis mihi ad tuam pulcram epistolam praeparatio, Sacratissime Domine. In iucunditate enim tuorum sermonum (mihi ignoscas precor) & venenum quoddam abscondi, nemo inficias ierit, cui vacaverit intendere in ea, quae a te scripta fuerunt. Nonne tanto magis inebriari non oportebat, quantum ipse huius rei ne ullam quidem occasionem nobis praestiterim, multo plures vero eas, quae ad sinceram secundum Deum dilectionem te exhortabantur? Non enim adeo insanierim, ut ita omnino discernendi facultate caream, ut tuorum sermonum contumeliam intolerabilem non cognoverim. Mihi enim effari, culpam reiicere est. Ego enim eram, ut ex tuis litteris coniicere est, is qui maiorem vestro fastum indutus eram. Vnde vero hoc, quaeso, qui me ipsum reputo magis vermem, ut cum Propheta loquar, & hoc unum scio, quod nullius rei mihi ipsi conscius sum, etsi peccator. Quae porro, & in quibus fastus, quem dicis? Quum Divi Maximi testimonium (1) ego, tamquam speciosam quamdam ansam, invenerim, utrumque genus male intelligere auguror. Ut grata tibi quaestio! Sed neque

P 2

ego

(1) Vide superius pag. 208.

ego talem umquam praecedenter occasionem accepi, quam ipse non omnino probe animadverteris, o mirabilis, neque in iis, quae existimavisti; praecipue vero Synhodium, quae primum Symbolo *Additionem* (1) fecit; post illam vero huius consequenter usum, ad nostri dogmatis confirmationem, attractionem vero alieni iure optimo, & sine ullo inde praeiudicio futuro, ad nostrum. Sed neque ad singas nobis cavillationes, utrique generi me detrahere, simpliciterque crimen impingere. Neque enim ego, quum & ipse Graecus sim, & nihil aliud antiquius habeam, quam recte sentire, insipiens, barbarumque nostrum denominaverim, quod de proprio genere, quaecumque illud sit, neque barbarissimus dixerit; neque insipiens utrumque iudicavi; neque sequitur necessario, ne secundum te quidem, ex eo quod quaedam cogitationibus displiceant, statim eos venire tamquam contumeliis adficientes, qui ne cogitant quidem ea, in quibus tu arbitraris esse contumeliam. Etenim habet aliquis cuius illum accuset, eosque, qui ad mentem respexerunt illorum, qui primum causae fuerunt *Additionis*; siquidem necessitatem ignoravit. Habet vero & in quibus illum
lau-

(1) Vide superius pag. 206. 208.

laudet tamquam qui invehatur in posteriorem cogitationis infertionem. In hoc vero congruenter & valde necessario mutationem conqueretur. Videlicet eos, qui ita adficiuntur, ipse quidem dicis nescire quomodo voces; ego vero pro te excogitabo nomen per circumloquutionem: regiam viam hos dixeris ambulantes, & ad neutram partem cum adfectu se se habentes, & qui non ad se ipsos tantum respicere didicerint; sed inniti dogmatis pio fundamento, adtrahentes alios iure optimo quantum in ipsis est, quum ad hoc ipsum nati sint, & ipsam veritatem quam maxime retinentes. Tibi utique videar recte coniectasse aenigmaticam tuam epistolam, vel procul forsan a scopo esse iaculatus. Quantum vero ad Maximi sententiam adtinet, ego quidem hoc ex illa colligere solum conatus sum in praecedentibus, hoc est, esse praedicatum usque ad ipsum, & ulterius etiam, & *Additionem* & *Romam*, si Maximum novi *Additionem* bene recteque interpretari; & concinere quam maxime nostro dogmati. Quoad eos vero, qui ex Oriente tunc temporis dilexerunt de cetero solitariam vitam agere⁽¹⁾ usque ad ever-

P 3

sio-

(1) Η'συχάζω verbo peculiari intellectu ad vitam

sionem , quae in hoc inruit , adgressio tua haud quaquam fortis est , ut me inde dicere hoc , *esse etiam ex Filio*, simpliciter existimes; quod quidem per ipsam pietatem , neque umquam mihi in mentem venit . Sed haec quidem a nobis , ut dogma de-

tam Monasticam significandam usi sunt Scriptores Ecclesiastici . ἡσυχάζω siquidem *quiesco* , in otio vivo , designat . Hinc ἡσυχάζων notat ἀναχωρητήν , quod ex Epistola Photii XX. pag. LXXXI. liquet , quam inscribit Ἀθανασίῳ μοναχῶ ἡσυχάζοντι , *Athanasio Monacho Anachoretæ* . Hinc Anachoreta vocatur ἡσυχαστής prout Balsamon in *Constitut. Eccles. Collect. Lib. III. ex Novellis tit. XIII. pag. 1333.* observat , ubi ait : χρητὴς μοναχὺς ἐν κοινῷ βίῳ διατηρεῖται χωρὶς τῶν ἀναχωρητῶν , καὶ ἡσυχαστῶν . *Debent in coenobio monachi degere , iis exceptis , qui a secessu & quiete vocantur Anachoretæ , & Hesychastæ* . Et ἡσυχαστήριον locus est , in quo degunt ἡσυχασταί , de quibus videatur etiam *Iustiniani Novella V.* Huiusmodi vero homines ii sunt , qui Monasterii oneribus impares , extra Monasteria cellam , cui templum vinea & cæmpus adnexa sint , conlata pecunia , accipiunt , & ibi cum nonnullis sociis vivunt . Festis diebus ad Monasterium procedunt , & officiis adstant , quibus peractis ad cellam revertuntur . Alii etiam perfectioris & strictioris vitae gratia , in cellulas in locis desertis , & asperis in montibus excavatas , ita Hegumeno adnuente , se recipiunt , & orationibus , & meditationi dediti , de rebus nullis solliciti vitam degunt ; id quod etiam bre-

defendentibus , iterum dicta sunt. Ipse vero , o beate , iuste feceris ignoscens nobis , audacter iterum ad scribendum excitatis . Ne igitur per ipsam pietatem , adiungas materiam tentationi , sed revertere iterum ad priorem sinceram dilectionem , & considera bene apud te ipsum qualis ex quali evaseris erga me , & qualiter te circa me adfectum esse sit necessarium ; ad quod ipse fuerim gradus . Praetereo vero qualiter esse utrique conveniat erga alios . Et scias quidem minime dubie me habere ; ita bene mea processura sunt , si licet tandem , circa dogma . In universum vero zelo divino , & aliorum fratrum petitionis spe propter veritatem ipsam inflammatus sum ad hoc adgrediendum . Si vero tibi gratum est scriptum cōsequi , & hoc nobis iucundum si tibi volenti ministraverimus . Incolumis mihi vivas , & te amantem redama . Venetiis Hecatombaeonis septima decima , anno ab incarnatione Servatoris nostri MDLXXXV.

P 4

Ga-

breviter indicatum fuit superius pag. 152. & latius videre est apud *Christophorum Angelum* in *Enchiridio* cap. XXXI. *Elmius* .

*Gabriel Archiepiscopus Philadel-
phiae Dei amantissimo Episcopo
Cytherorum.*

L Vbenter quidem frater, Domine Maxi-
me, tuam accepimus epistolam, ex
qua intentionem libri, (1) qui a te elucu-
bratus fuit, confuse intelleximus. Si vero
& in hunc incidissemus, facilis fortasse
nobis erat etiam ipsius actio, & finis.
Sed Divi Maximi ad Marinum episto-
la, (2) nihil magis est pro Romana Eccle-
sia, vel pro illa *Additione*, quae in Sym-
bolo est. Si vero hanc auxiliarem adsu-
mant ad antiquum illud, videlicet *ex filio
esse*, perspicuum faciendum, nulla nobis
de hoc cura est. Scimus enim & quomo-
do Sanctus ille cum illis consentiat, &
qualem in iis, quae ibi sunt, claram intel-
ligentiam adferat; quam quum aliqui illo-
rum, qui fastu immodico tumidi sunt,
tamquam importunam ansam invenerint,
in altero male intelligere somniant. Il-
lud quidem denominare *vile & barbarum*,
utpote quod non recipiat *Additionem*, quae
apud ipsos bene adsuta fuerit; & illud
desipiens, & non bene intelligere hanc, &
emit-

(1) De hoc libro vide superius pag. 170.

(2) De hac Epistola consule superius pag. 208. 219.

emittere non cessantes venena (1) ipse per Veritatem nescio quomodo utique vocaverim. Etenim, ea quae sunt in extremis & terminis, neque in iis, quae participatione concreescunt, ipse habeo invenire. Sed haec tempori congruo relinquuntur, & illorum scrutatio in futurum fervetur, non enim de aereo lebeate (2) & argenteo certamen, sed de ipsa veritate, & non adulterina pietate. Igitur necessarium est, nos quiete & sine haesitatione nostris inhaerere, & concedere ipsis (3); *donec & aqua fluit & luna fulgida, solque oriens splendet, secun-*

(1) Haec dicit *Gabriel Severus* respiciens ad ea, de quibus in *Epistola Margunii* antecedenti.

(2) Adludit *Severus* ad praemia Athletarum apud veteres Graecos, de quibus consulatur *Agonisticon Petri Fabri*.

(3) Quum *Margunius* omnibus reliquis Graecis quammaxime repugnaret, sua praeferre defendens, cum hortatur *Severus*, ut iis resistere desinat, quo tandem insaniens adversus eum procella quiescat. Etsi enim *Margunius* non omnino a sententia Ecclesiae Graecae hodiernae recederet, ut ex iis, quae superius pag. 210. habentur, liquido constat, tamen quum eam saltem lenire vellet, & talem reddere, quae vel Latinis ipsis iam displicitura non esset, ut sibi ille blandiebatur; horridam adeo contra se tempestatem excitavit, ut tandem & ipse cognoverit, periculosum esse

cundum Poetam. (1) Tua vero Sanctitas
contenta sit paucis & brevibus istis verbis,
dictionem certe inelegantem, mentem
vero

esse contemptis populi desipientis erroribus & contra
flare audere, & veritati quomodocumque velificare.
Innumeris prope exemplis id luculentissime demon-
strare possem, & ipse popularem ignorantiae atque
imposturae favorem, & solidae doctrinae ac veri-
tatis odium atque contemptum, experientia ipsa pro-
be cognoscens; at mihi unicum, sed insigne, &
recentissimum, immo adhuc in suo cursu proficiens,
exultansque, suffecerit, quod mihi suppeditat Vir
probitate praecllens, & egregia doctrina conspi-
cuus, Reverendissimus Piscensis Episcopus D. *Franc.
Caiet. Incontrius*, qui an a dignitate sublimi nomen
& splendorem accipiat, vel ipse amplissimo mu-
neri honorem & claritudinem conferat, facile di-
iudicare non fuerit. Is enim quum arduum & sa-
lebrosam verae virtutis iter ingrediatur, & pruden-
tia, quam in cultoribus suis Deus requirit, ad-
prime praeditus sit, non fucatam pietatem adfe-
ctat, nec inanem ridiculamque superstitionem te-
mere atque inconsulte persequitur; sed quod E-
vangelium docet, non quod stolidi vulgi creduli-
tas subspicit; quod Concilia, sanctique Patris edi-
cunt, non quod communis popularium error atque
ignorantia proclamat; quod sapientia ipsa, ac gra-
vis maturaque prudentia, suggerit, non quod a-
nilia somnia ac deliramenta popello attonito vendi-
tant, solerter inquit, constanter tenet, intrepide
tuetur ac vindicat. Hinc turbae a maleferiatis
ho-

vero sinceram ferentibus , ut ille dicebat .
MDLXXXV. Iulio , Venetiis (2) . Vale &
 nobis veniam concede , qui non ulterius
 progredi possumus ; prohibemur enim
 quo-

hominibus adversus eum excitatae ; hinc maledicta
 in eum coniecta ; hinc minus pius , qui si aliter se
 haberet , ferme impius iure merito videretur . Num
 turba insaniens , & indocta plebes , & garrula
 ineptaque multitudo , melius res divinas calluerit ,
 quam is Antistes doctissimus , qui praesenti usque
 Sancti Spiritus gratia movetur , & regitur ?

(1) Hoc est *Homerum* . Vide *Iustinianum Lib. I. Instit. Tit. II.*

(2) Venetiis est Ecclesia Graecorum *D. Georgio*
 sacra , cui Monachi Graeci inserviunt , de qua supra
pag. 112. & infra *pag. 242.* His praesidet semper Ar-
 chiepiscopus Philadelphiae , qui Venetiis commora-
 tur ; quare non mirum si *Gabriel Severus* in ea
 urbe permanebat , quod & superius *pag. 175.*
 indicatum fuit . Saeculo superiori Archiepiscopus
 Philadelphiae Venetiis *Meletius Typaldus* ex Ce-
 phalonia , vir adprime orthodoxus & doctus , e-
 rat , cuius Bibliothecae MS. Catalogum exhibet
Montfauconius in *Biblioth. Bibliothec. MSS.* &
 quem ait *Demetrius Procopius* , Graecam Latinam
 & Italicam linguam calluisse , & claruisse arte
 Rhetorica ob naturalem , quae in eo erat ,
 eloquentiam , & dicendi suavitatem . Sed & *Gera-
 simus Blachus* Archiepiscopus Philadelphiae fuit , &
 Venetiis morabatur eodem saeculo , & instructam
 Bibliothecam possidebat , de quo vide *Ephemerides*
litterarias Florentinas anni 1740. pag. 300.

quotidianis curis , & assiduâ sollicitudinibus , quas tuam Reverentiam didicisse arbitror.

Disponi dupliciter & secundum accidens , & secundum substantiam ; & secundum accidens ab alio , secundum substantiam , ut & ipsi de medio tolentes . (1)

(1) Videtur heic adludi ad ea , quae superius pag. 210. ex *Petavio* adnotata fuere .

*Sacratissimo Archiepiscopo Philadelpbiae ,
& in Christo longe Reverendissimo Patri
Domino Gabrieli Severo Maximus
Episcopus Cytherorum , bene
agere .*

Accepi lubentissime tuam admonitionem , (1) Sacratissime Domine , tamquam ex benevolenti , & quam maxime paterno animo prodeuntem ; & nisi aliud te in iis , quae fratrem adtinent , inclinasset , nihil curans per sacram tuam animam ad res ipsas ultro transfugissem .
Quid-

(1) Hoc est , Epistolam praecedentem , ut videtur .

Quidni? quum non indignum putaverim ligari pro hoc sive heic, sive Venetiis (1) & ideo prope illorum, quae ad salutem etiam spectant, aliquo periclitari. Sed in quo & ipse mihi adstipulatus est, prorsus timui. Non enim in tuto ipsi eius propositum constitutum est; & ne quid eorum, quae abominanda sunt, eveniret, retinere virum animum induxi, qui heic & illic omnigenis spirituum impetibus adluditur. Verumtamen & ita tuis mandatis obtemperabo; & ea quae ad hunc pertinent sub te iudice gubernabuntur, ne praeiudicium aliquod hoc pauperiores & indigentiores, si humanius quam par est de hoc censuerimus, consequatur. Aequè enim absurdum est summae in quibus non oportet humanitati indulgere, & in quibus oportet, non bene obdurescere. Incolumis vivas mihi, Sanctissime Domine, & anima & corpore. Ex venerando Monasterio Praecursoris (2) Pyanepsionis undecima anno MDLXXXVI.

Sc-

(1) Heic videtur respicere ad pericula, quae Roma fugiens, & Venetiis etiam moratus subivit, de quibus nos aliqua diximus in *Praefatione ad Part. II. Epistolarum Glycae*

(2) Quum *Margunius* Venetiis se fuga abripuisset in *Melum Insulam* contendit, ut ibi moraretur donec

nec eius barba subcrescens promitteretur , quod tradit *Pspadopolus Part. II. Historiae Gymnastii Patavini Lib. II. Cap. XXXVIII. num. CLXXII.* Quare videtur hanc Epistolam ex hac Insula scripsisse , quod non tempus tantum , sed etiam locus unde scripsisse se dicit , fortasse indicaverit. Quum enim scribat ex *Venerando Monasterio Praecursoris* , exploratae fidei est in Insula Melo aedem Divo Ioanni Baptistae sacram esse , quae vocatur *ἅγιος ἰωάννης πρόδρομος* , ut apud *Tournesfortium Tom. I. Epist. IV.* videre est . Quum autem in huius Insulae , & eius sacrarum aedium , mentionem incidimus , lubet heic Insulam hanc paullo diligentius describere. Tradit igitur laudatus *Tournesfortius* , Insulam ad ingressum maris Aegaei sitam esse , & magni momenti fuisse dum Graeciae vigeret imperium ; sed in bello Peloponnesiaco , aliisque , quibus vexata Insula fuit , ut etiam scribit *Thucydides* , libertatem ab ea amissam fuisse , & urbis elegantem structuram . In ipso urbis ingressu Capucinatorum Gallorum Monasterium est , quod licet non multis ab hinc annis a Turcis dirutum fuisset , quod in hoc piratarum furta rapinasque custodiri expostularent ; attamen Regis , & Gallorum Mercatorum , eorumdemque piratarum opera , aere conlato , elegantiori forma Ecclesia , & Coenobium , excitatum est iterum . In hoc Monasterio duo sunt Monachi , quorum alter incolis Graeca lingua , alter Latina , instituendis incumbunt . Melum Graeci tantum incolunt , praeter Iudicem qui Turca est . Voevoda ut plurimum Graecus est . Huic Ecclesiae duo praesunt Episcopi quorum alter Graecus est , alter Latinus . Latini Episcopi totus Clerus unus est Presbyter , quamvis Argentariae etiam , & Siphanto Insulis praesideat , in quas
Vica-

Vicarios mittit . Annò MDCC. quum sedes vacaret Pontifex Vicarium tantum Apostolicum missurus putabatur , quia huius Ecclesiae reditus centum quinquaginta argenteorum , sive scutorum , summam non excedunt . Alias quingentorum scutorum erant , sed quum Sultanus post Cretense bellum titulos Insulae recognosci , & iura possessorum examinari , iussisset , Episcopus Latinus Meli , qui sub Venetis devastatam obtinebat Insulam , sine titulo esse deprehensus est ; ita ut qui ultimus praesedit Episcopus , ubi naturae concessit , pauper & sine ullis facultatibus inventus fuerit , calicem , mitram , aliaque Ecclesiastica ornamenta , dum viveret , oppignerari coactus ; & ad extremam miseriam reductus fuisset , nisi Rex Galliarum munifica eum quotannis largitione iuvisset . Episcopalis Ecclesia titulo Sanctorum Cosmae & Damiani insignitur . Haec olim Sacellum Graecorum erat , quod deinde Latinis venditum fuit . Episcopi domus e regione est . Alter Episcopus Graecus dives est : quem non vidit *Tournefortius* , eo quod tunc temporis Constantinopoli degeret , ut a Patriarcha , qui alium huius Ecclesiae antistitem elegerat , confirmaretur . Praecipua *Meli* Ecclesia est Deiparae ad Portum , Παναγία Πορτιανή . Aliae sunt quae sequuntur . Sancti Nigrimantini solitarii Montis Synai , qui Graecis Καρλωβός adpellatur , utpote qui ad lepram sanandam invocatur : nam Καρὰ *nigrum* λῶβος *lepram* significat . Sancti Georgii Magni Ἅγιος Γεωργίος μέγας . Sancti Georgii Eremitae Ἅγιος Γεωργίος μονασχίου .

Adnuntiatae iuxta Plateam Εὐαγγελίστρα .

Sancti Antonii iuxta Castellum Ἅγιος Αντωνίος .

Sancti Demetrii ibidem Ἅγιος Δημήτριος .

San-

Sancti Michaelis Archangeli Ἀγίος Ταξιάρχης.
 Sancti Ioannis Baptistae Ἀγίος Ἰωάννης προδρομος.
 Sancti Nicolai Magni Ἀγίος Νικολάος μέγας.
 Sancti Nicolai Parvi Ἀγίος Νικολάος μικρός.
 Sancti Spiritus Ἀγίον Πνεῦμα.
 Sancti Athanasii Ἀγίος Ἀθανασίος
 Sancti Spiridionis Ἀγίος Σπυρίδων.
 Deiparae Παναγία Κυρία
 Quadraginta Sanctorum Ἀγίοι Σαράντα.
 Sancti Polycarpi Ἀγίος Πολύκαρπος.
 Sancti Eleutherii Ἀγίος Ελευθέριος

Hae Ecclesiae sunt totidem Paroeciae, & Papam suum quaelibet habent. Post Episcopum Oeconomi est prima in Clero dignitas, & Antistitis incedentis a dextris ambulat, & est tamquam eius Minister, seu Vicarius. Quaestor ambulat a sinistris, poneque Chartophylax subsequitur. De omnibus his dignitatibus Graecus Episcopus libere disponit. Ceterum reliquus Clerus triginta Presbyteris constat, qui omnes huic Episcopo subiacent. Praeter Sacella, quorum ingens est numerus in hac Insula, tresdecim Monasteria numerantur, scilicet:

Deiparae ad Castellum Παναγία Καστριῶν duo milliaria extra urbem situm ad Orientem.

Sanctae Helenae, unum milliare extra urbem ad Septemtrionem, Ἀγία Ελένη.

Deiparae Veli supra collem ad Orientem situm duo circiter extra urbem miliaria. Παναγία Ἀρμένη.

Sancti Michaelis Archangeli, quod dependet a Coenobio eiusdem nominis, quod est in Insula Syrphi. Ἀγίος Ταξιάρχης.

Monasterium Christi, quod subditum est Coenobio Sancti Ioannis Patmi. Ὁ Χριστός.

San-

Sanctae Sabae, quod spectat ad Patriarcham Ierosolymitanum. *Αγία Σάβα.*

Sancti Ioannis de Ferro, quod supra montem Sancti Heliae situm est. *Αγίος Σιδέρο Ιωάννης.*

Deiparae de Monte, ad Orientem quatuor milliaria ab urbe distans, *Παναγία Βουνάδο.*

Deiparae Admirabilis similiter quatuor milliaria distans. *Παναγία Θεοφανή.*

Deiparae ab Horte. *Παναγία Κήπο.*

Sancti Heliae iuxta castrum supra collem magno Sancti Heliae monti obpositum, in cuius culmine solitudinem unus tantum Calogerus inhabitat. *Αγίος Ηλίας.*

Sancti Georgii Calvi, supra collem iuxta Sanctum Heliam in portus conspectu. *Αγίος Γεωργίος Καπούλης.*

Sanctae Marinae; quod Coenobium dependet a Coenobio Sancti Heliae. *Αγία Μαρίνη, Elmius.*

*Sapienti Viro, & in primis observando
Domino Domino Hadriano Spirae
Maximus Margunius humilis
Episcopus Cytberorum,
salutem a Deo.*

Quomodo arbitraris, tumultuosa, &
quam maxime iniucunda mihi ea, quae
sunt heic, o admirande, & tanto magis
quanto magis ab iis, quae iam promissa fue-
runt,

runt, omnino sunt aliena. Quid vero utique patiar, ubi peccatorum sarcina etiam haec secum traxit, utpote qui neque ea, quae praeceffere, dilexi. Quomodo enim per Iovem amicabilem Monachorum, qui haec sunt (1) conversationibus uti, multum quidem ad irridendum proclivitatis, plus vero ad voluptates illecebrae, & non minus tumultus, habentibus?

Ma-

(1) Monachi, quorum haec *Margunius* meminit, quorumque consuetudinem perstringit, Monachi Graeci sunt, qui in Monasterio Sancti Georgii Venetiis habitant. De hoc Monasterio, & Ecclesia ita *Petrus Antonius Pacificus* in *Chronico Veneto*, seu *Breviario rerum observatione digniorum, quae Venetiis exstant*, scribit: In Rivo Sancti Laurentii elegantem, & praeclaram Ecclesiam Sancti Georgii a Graecis excitatam subspicere est; qui quum in hunc tutum portum ex Creta aliisque locis & provinciis suis concurrissent, locum hunc a Senatus clementia obtinuerunt, postquam dereliquissent Sancti Blasii Ecclesiam, ut haec iuxta suos antiquos ritus Deum colerent. Hoc in loco magnificum Templum elegantissima structura condidere, pulcherrimo prospectu, totum ex Istriae lapidibus coagmentatum, universae Graecae nationis hominibus symbolam conferentibus. In hoc statis temporibus conveniunt, ut sacra faciant. Hos Respublica fovet, & protegit, gentem rebus praeclare gestis, antea actis temporibus & praesentibus, de Senatu benemeritam. Natio eligit Sacer-

institueret. Quare iam opportunum mihi videtur nonnulla de tam celeberrimo apud Graecos Monte differere, &, quae magis in rem nostram faciunt, exponere. *Athos* Mons, quem ἅγιος ὄρος *Sanctum Montem* per antonomasiam Graeci adpellant (tanta ab eis ob Monachorum sanctitatem, ut putant, veneratione colitur) in Chalcidice Macedoniae provincia supra sinum Singiticum adsurgit. *Eius ambitus*¹, inquit *Ricautus*, est quinquaginta quatuor leucarum Gallicarum. *Eius vertex*, quem proprie incolae ἄθωα *Athona* vocant, iniquus est, praeruptus, & horridus, non secus ac *Caucasus*. Sed paulo inferius hic mons arboribus, & fruticetis, silvisque obsitus est: & ad radices plantae virent, quarum admiranda virtus est. Tot fontibus rivisque irrigatur, ut inferiores eius plagae foecundissimae reddi possint. In eius angulis etiam minimis cellulae vel arte, vel natura formatae sese obferunt, quarum solitudo adeo grata est, ut hic mons ad Monachorum habitationem, & Eremitarum secessum, creatus fuisse videatur. Et quidem totus hodie habitatur vi. millibus Monachorum Graecorum, qui Monasteria xxiv. tenent contra piratas bene clausa & munita, si *Ioann. Bunoni* in *Scholiis ad Phil. Cluverii Geograph. Introduct.* fides habetur; nam *Petrus Bellonius XXI.* tantum recenset. Quin *Croisus* suo *De Statu praesenti Ecclesiae Graecae libello Cap. XXX.* quum horum Monachorum numerum innumerum olim fuisse scripisset, xx. tantum Coenobia nunc in Monte Atho superesse adfirmat, in quorum nonnullis usque ad trecentos Monachos habitent: id quod a *Ricauto* confirmatur; qui tamen fere cum *Bunone* consentit quoad Monachorum numerum; quamquam *Ricautus* subdit ex vi. millibus
duo

duo millia a Coenobiis semper abesse per Graeciam ad stipem corrogandam dispersos. *Crusius* tamen in *Turco-Graecia* quater mille eos esse ait ; & *Ioannes Comuenus* , qui illuc sub exitum saeculi XVII. profectus est , chiliades tantum , seu millia Monachorum ibidem se reperiisse testatur . Hi Monachi tam pie , & regularum servantissimi vivunt , & tanti in Ecclesia Graeca fiunt , ut qui ad primarias dignitates aspirant , ex Oriente universo , & ex ipsa Moscovia , huc convenient , sacrum tyrocinium in his Coenobiis peracturi , in quibus plures annos exigunt , ut Christianae Religionis mysteriis , & vitae Monasticae institutis probe erudiantur , & deinde ad patrias sedes redeant , ubi tamquam Apostoli excipiuntur . Quin eo frequentes ex variis Orientis partibus accedunt Graeci , qui statis anni temporibus Monasteria singula percurrunt , Ecclesias , reliquias , cellulasque adeunt venerabundi , si *Montfauconio* fides . Pigritia , & otium , loci adeo sancti accessum pavent ; & in eo cuncti operantur , horis exceptis orationi , & psalmodiae , sacroque destinatis . Sacerdotes & Diaconi , qui tamen pauci sunt , ut *Bellonius* auctor est , quos dignitas servilium operum immunes facit , in lectionem incumbunt , aut libris Ecclesiae describendis operam navant ; & quum soli sterilitas victum necessarium Monachis deneget , per Graeciam stipem corrogandi gratia discurrunt , & copiosas eleemosynas colligunt . Sed quidquid *Groisius* , & *Ricautus* , de horum Monachorum pietate benignius tradant ; certe Scriptor Gallus *Anonymus* , qui per xx. annos in Graecia moratus Insularum Aegei descriptionem per eadem tempora edidit , haec non adeo horum Monachorum sanctitati consentanea litteris manda-

vit : *Montis Atbo*, quem Sanctum Montem adpellant, Monachi quotannis insular Adventus & Quadragesimae tempore lustrant atque percurrunt, ut Graecis sui ritus Sacramenta administrent : Sacerdotes enim, & Parochi, id prorsus negligunt ; sed & si vellent, exsequi tamen haud possent, quum eorum plerique vix litteras noverint. Non quod Monachi doctiores sint, nam plures eorum vidi, qui ne formam quidem absolutionis noverant ; sed utpote audaciores quam simplices Sacerdotes esse solent, & qui in sermonibus acrius in Pontificem, & Ecclesiam Romanam invehuntur, hac insolentia populus demeretur, & pone se trabunt. Non tamen credendum est eos ex adeo remota provincia venire, & haec omnia agere, suae religionis servandae zelo permotos. Amplae mercedes, quas pro confessionibus audiendis, & pro declamationibus contra Latinos, exigunt, caussa potissima sunt cur illo adveniant. Tam ipsi, quam Presbyteri novam satisfactionis & poenae peccatoribus magnis sibi consentibus imponendae rationem habent ; qua quidem eos cogunt ad unctionem inter humeros pluries & certo numero recipiendam, prius condito, ut qualibet vice hi argentum, illi plus aut minus, iuxta eorum peccatorum qualitatem & quantitatem, donent ; quod brevi tempore ingentem summam efficit. Haecenus ille. Verum de Sacerdotum & Diaconorum occupatione Ricantum loquentem audiamus : Patres, Diaconi vel Presbyteri superioris ordinis sunt. Legere omnes, & scribere noverunt omnes, ab Hegumeno ad minimum Diaconum ; quamvis pauci sint qui linguam antiquam Graecam sufficienter intelligant. Quin doctioribus ipsis haud facile esset de quolibet Liturgiae verbo rationem reddere, quamquam eam legere inoffenso pede celerrime

va.

valeant; ita ut legentes adrectae promptaeque aures
 vix consequantur. Deinde studium eorum potissimum
 est Ioannis Damasceni Octoecho memoriter discere; &
 lectiones cuiuslibet diei proprias, officiaque Ecclesiae,
 & antiphonas, ac responsoria, perquirere; quum
 huiusmodi studium impeditius sit, & usum, ac at-
 tentionem exposcat. Sed quantumvis docti sint, tota
 eorum scientia hauritur ex lectione Patrum, & Con-
 ciliarum suae Ecclesiae, & Auctorum Ecclesiasticorum
 primi post Constantinum Magnum saeculi. Suam tan-
 tum linguam plurimi faciunt, & omnes alias pro-
 fanas existimant. Philosophia, & Mathematica, do-
 ctrinae humanae quum sint, inutiles habentur iis,
 qui vitam spiritualem & austeram vivunt: & qui-
 bus lectio cuiuscumque libri vetita est, qui ad pie-
 tatem augendam minime conducant. Vnumquodque
 Coenobium in excelsa turri Bibliothecam habet; &
 eius praefectus σκευοφύλαξ Scevophylax appellatur.
 Ceterum eorum libri nullo ordine digesti dispositique
 sunt; sed in cumulos congesti, & pulverulenti, &
 cum blattis tineisque pugnautes. Theologici sunt fe-
 re omnes, & non quidem ex prestantioribus; nam
 Galli eruditi, alique, hosce secum abstulerunt, &
 melioribus Codicibus illas Bibliothecas expoliarunt.
 Sunt qui dicant in iis non esse librum, qui a do-
 ctrina septimi Concilii recedat, & auctorem habeat,
 quem ipsi haereticum reputent. Atque ita quidem
 ille, cuius narratio etiam a Ioanne Comneno con-
 firmatur, qui litteratiores Monachos Athonitas fa-
 cit, quum Bellonius tradidisset vix unum duosve
 singulis in Monasteriis reperire esse, qui legant aut
 tantillum litterarum sciant. Ceterum idem Ioannes
 Comnenus, qui suam Montis Atho Descriptionem anno
 1701. Bucorelli in Valachia typis excusam edidit,
 haec

haec paullo aliter quam *Ricautus* de Monasteriorum Athonitorum libris tradit : *Illic videbis innumeros Libros vetustos , & haftenus non editos , multisque ignotos , omnes manuscriptos , omni sapientia , & scientia divina , & sublimibus sententiis refertos ; Libros , inquam , Theologicos , & alios quovis disciplinae genere . Illic videbis , & miraberis Chryso-bulla piorum , & celebrium Imperatorum a Sancto Constantino Magno usque ad postremum Romanorum Imperatorem Constantinum Palaeologum , nec non aliorum Orthodoxorum Imperatorum ac Principum ; Russiae , Trapezuntis , Iberiae , Hungaro-Valachiae , Moldaviae , Serviae , & aliorum Principatuum . Illic item litteras Sanctissimorum Patriarcharum sigillatas veneratione dignas , atque etiam aliorum Praesulum ex diversis provinciis . Haftenus Ioannes Comnenus . Veruntamen *Ricautus* satis indicat , non solum tantum sterilitatem in causa esse , cur Monachi hi ceteras Graeciae provincias percurrant stipes colligendi gratia , sed menstruum praecipue tributum , quod Turcis solvere tenentur . *Solvunt* , inquit , *Sultano menstruum mille argenteorum , seu scutorum tributum ; quod quidem superat id , quod Turcae ex terrarum cultura percipere possent .* Hinc *Bostangi Bachi* , qui horum Coenobiorum protector est , quotannis Martio ineunte *Agam* , tamquam suum Vicarium , eligit , qui annum 12000. argenteorum tributum exigit ; quorum tamen 5000. argentei eius necessariis impensis adsignantur . Praeterea unumquodque Monasterium singulis mensibus ovem ei donat , non computatis agnis , & haedis , & aliis huiusmodi , quos tempore Paschatis eidem largiuntur . Hic Vicarius in Vrbe *Kareis* , quae in montis medio sita est , habitat , trium aut quatuor*

tuor famulorum ministerio utens, sed feminam nullam admittens. Itaque de redditibus, & stipibus horum Coenobiorum diligentissimum Ricautum disferentem iterum audiamus; *Reditus habent partim ex arvis, quae in monte possident, quaeque eis panem, vinum, & oleum sufficiunt. Quin etiam pisces abundanter habent: quum nullum coenobium sit, quod oram maritimam piscosam non obtineat. Praeterea quodlibet monasterium suas villas possidet, quas μετόχια adpellant, sive in continenti, sive in insulis, ubi aediculas, & cellulas extruxere pro suae societatis monachis, qui ea colendi curam habent. Frumenta, legumina, & linum libere ferere possunt, & vineas plantare, & oves, caprasque alere; agnos, capros, lanam, lactem, caseumque vendere. Hi Monachi rationem reddunt pecuniae, quam ex harum rerum distraktionem colligunt, ex quo redditu subsistunt. Possunt, dixi, habere in huiusmodi metochiis greges ovium & caprarum; sed res aliter se se habet quo ad montem, in quo femellam nullam tenere possunt, ne gallinam quidem: castitatis argumentum, quam hi Monachi profitentur. Illorum autem consueti redditus nullatenus iis comparari possunt, quos conferunt stipēs eorum Apandochorum, quos mittunt in Provincias & praecipuas Civitates, praesertim Constantinopolim, Smyrnam, Bulgariam, Serviam, Cretam, locaque alia, ubi Graeca Ecclesia sectatores magno numero habet. Pretiosiora munera ex Moldavia, Valachia, Russia, Moscovia, & Georgia, ad eos mittuntur, unde Apandochi divitiis onusti saepenumero revertuntur. Reduces hos apertis ulnis excipiunt, & ut eorum industriam remunerentur, illum qui plus adtulit in annum insequentem Hegumenum ut plurimum eligunt. Apandoch-*

dochi in stipe corroganda haud minus industrii sunt, quam nostri Mendicantes in Europa. Vidi eos saepe variis in locis cum pyxide, aut arcu, & parva alicuius Sancti imagine pro Monte Atho, & Monte Sina, elemosynas poscuentes. Huiusmodi autem subalterni Ministri sunt quidam, qui ab iis pendunt, quibus tamquam primariis haec provincia demandata est. Graeci ut plurimum, aut avari sunt, aut inopes; & nihilominus, siue horum vanitas, siue illorum devotio sit, obligatos se credunt ad elemosynam pro Sancto Monte elargiendam. Sunt etiam, qui quum populati sint domos, & rapinis ac furtis vixerint, Deum placare arbitrantur, & peccatorum remissionem obtinere, latrocinii sui partem huic monti obferentes. Hae stipes ingentibus Atho Monasteria redditibus augent. Vidi ego in Libris Sanctae Laurae, sex mensium spatio, 2000. scutorum oblationes illud Monasterium accepisse, non computatis iis, quas Apandochi in provinciis distitis collegisse poterant. Qui sacris ordinibus initiati non sunt aliquo opificio exercentur, terram colunt, vineas curant, pecora & armenta pascunt; & vivunt omnes consensione mirabili, & incredibili. Sed quum horum opera Monachorum redditus cumulent, videamus quid de iis laudatus Ricantus distinctius atque explicatius edifferat. Statim ac laici Calogeri Monasticam vitam amplectuntur, eos iis officiis destinant, quibus perficiendis idonei sunt. Extra Coenobium plantant vineas, quas sepibus & fossis circumdant; oleas colligunt, o quibus oleum exprimunt; ovium greges pascunt, & eas tendunt; sed neque ferunt, neque arant. In Coenobiis fabri ferrarii sunt, qui ligones faciunt, bipalia, aliaque instrumenta arvis colendis necessaria, Sartores quoque habent, textores, pilco-

pileorum opifces , atque sutores . Id , quod communi Monachorum usui ex his rebus superest , advenis venditur , pecuniaque , quae ex harum rerum distractione colligitur , in societatis emolumentum cedit . Suppeditat pariter ipsa societas de suo materias ; quas quis laborare debet , & ubi opera perfecta sunt , eorum proprietas ad Monasterium pertinet . Nam Calogeri sicut Europaei Monachi , nihil proprium habere possunt . Homo tantum industrius magis eis curae est , quam iners . Ei necessaria omnia , & comoda praebent . Parum Communis interest an homines huiusmodi litteras norint , nec ne . Itaque vix centenus quisque eas novit . Illud quod ab eis exigitur est , ut praeter crucis signum , suas metanoeas facere sciant , quae in se prosterndo , & terram fronte tangendo , consistunt ; quod trecenties quotidie facere adsolent . Observatione quoque dignum est , in Metochio quodam ad Sanctam Lauram spectante , & triginta aut quadraginta Calogeros continente , ab iis Cochlearia , Cruces , Pyxides , Guttos , & res huiusmodi alias fabricari ; quas die Sabbati ad nundinas urbis *Kareis* , vel *Kareais* proficiscentes vendunt , quemadmodum aliorum Coenobiorum Calogeri omnes artifices , quaecumque in hebdomade operati sunt ; pretiumque harum rerum pecuniam numeratam accipiunt . In his pariter nundinis Monachi multa , quae ad victum necessaria sunt , sibi comparant , ut ova , caseum , hircos , & oves , quotquot indigent ad lanificium , & ad munera *Agae* obferenda . Coenobia primaria domus quasdam *Kareis* habent , in quibus hospitantur ii , qui propter suae societatis negotia in eam urbem se conferunt . Alias Coenobium quodlibet , suum ibi negotiorum gestorem habebat ; sed hodie sex tantum.

tummodo habent ; hoc est Coenobium *Sanctae Laurae* , *Iberus* , *Batopedos* , *Chiliader* , *Dionysii* , & *Contlomeusa* .

Hactenus quibus rebus , & negotiis Monachi Montis Atho occupentur , a nobis expeditum fuit ; item de eorum redditibus egimus : nunc de eorum regimine , victu , habitu , supellectili , quaedam commemoranda ; & deinde eorum Coenobia , quotquot habent , singillatim describenda sunt . Quum pleraque Montis Atho Coenobia a Regibus & Principibus excitata fuerint , a Patriarchae Constantinopolitani iurisdictione exempta sunt . Ne Asprum quidem in Cathedrae observantiam ei tribuunt . Univerfa Patriarchae auctoritas in eo sita est , ut duos iis Archiepiscopos constituat , quorum unus in *Kareis* residet , alter *Sidero-Capti* ; uterque tamen Thessalonicae Metropolitae subiectus est . Nul- lum aliud his Archiepiscopis negotium incumbit , quam Liturgiam facere , & sacris ordinibus initiare . Singularum ordinationum mercedem , aureum accipiunt , & nihil amplius . Quod autem gubernium , & leges Coenobiorum attinet , universa haec inspectio Hegumenorum est ; quum res aliae omnes praeter ordinationes , sine Episcopi cognitione peragi possint . Quin Patriarcha ne cunctis quidem Monasteriis Episcopos praeficere potest . Nam Monasteria *Batopedos* , *Laura* , *Contlomeusa* , *Philothemus* , *Stauroniceta* , *Pantocrator* , *Simeno* , *Dochiarios* , & *Iberus* , septuaginta circiter ab hinc annis exemptionem a Patriarcha pecunia data sibi redemerunt ; quare ipsa Episcopum libere eligunt , a quo sacri ordines suis Monachis conferantur . Quum itaque haec Coenobia a Patriarchae iurisdictione exempta sint , *Bostangi Bachi* protectione gaudent , qui

qui iis annuum *Agam*, seu Praesidem, martio incunte quotannis adsignat, ut iam diximus, sub quo tanta libertate, & potestate fruuntur, tam in iis, quae religionem adtinent, quam in profanis negotiis, ut Turcarum nemo ad montem hunc accedere audeat, sine illorum permissione. Hegumeni, ut iam observatum est, ii ut plurimum eliguntur, qui quum plus pecuniarum in stipe quaerenda collegerint, optime de suis Coenobiis meruisse censentur. Vt autem in commune de re Coenobiorum publica deliberare possint, publicam in *Kareis* domum habent, in qua celebrant Synodhum, quam *Σύναξιν τῶν γερόντων* adpellant. De hoc loco ita scribit Ioannes Comnenus Medicus Valachus in *Descriptione Montis Atho*: Protaton, inquit, est templum amplissimum, & pulcerrimum omnium, nomine Dormitionis Sanctissimae Deiparae insignitum. Et ex intervallo: Illic est Monachorum forum, & in circuitu variae artificum officinae, vocaturque locus *Caraes*. Eo frequenter conveniunt Monachi Hegumeni, & Senes ad Synaxim, maximeque singulis Sabbatis: & de communibus omnium monasteriorum negotiis & necessitatibus mutuo deliberant, ac dissidia, quae accidunt inter patres, componunt, vestigaliaque & onera graviora, a Magistratu Thessalonicensi sibi imposita, solvunt. Ibi residet Aga isthuc missus a Bostangibasso Imperatoris, ut observet externa Monasteriorum negotia, ut obsequentiae invigilet, & loca a piratis tueatur: qui communi Monasteriorum expensa victum habet. Ibi circumposita sunt aedificia & villae omnibus una Monasteriis contributae cum cellulis & Ecclesiis ad quietem, & recreationem sanctorum Senum, qui procul ad Synaxim veniunt. Quoniam plerique, aut propter nimiam loci distantiam, aut propter

propter alia impedimenta, non possunt in ipsa die ad Monasterium reverti, ac necessario ibi manent; ideo in magna Protati Ecclesia sunt pro singulis Hegumenis sedilia secundum ordinem suum, ut stent ibi quum officio adsunt. Haecenus ille. De horum autem Monachorum victu ita scribit Petrus Bellonius Cenomanensis, qui annis ab hinc ducentis circiter haec Monasteria omnia peragravit: *A carnibus toto vitae tempore abstinent, imo etiam in quadragesima, aliisque anni tempestatibus a piscium sanguinem emittentium usu. Parce admodum sobrieque victitant, cibo ut plurimum utuntur baccis olivarum non conditis sale, ut apud nostrates; sed maturis, nigricantibus & aridis ad modum prunorum. Vestis horum Monachorum ab aliorum Monachorum habitu diversa non est, de quo alibi opportunius nobis disputandum erit: nunc enim quae Monachorum huius Montis sunt propria persequimur. Itaque ad eorum supellectilem descendendum, de qua ita Ricautus saepius laudatus scribit: Calogeri assidue suam paupertatem, & suae conditionis miseriam conqueruntur: quod quidem mirantur ii, qui eorum thesauros vident Et profecto si magnificentia, opulentiaque ornatuum & vestium altarium, & Ecclesiarum eorum consideretur, difficile quis persuasum habuerit, eos ita pauperes esse, ut videri adfectant. Inter multas alias res spectatu dignas, imaginem Christi in sepulcro iacentis, quam die Parasceves exponunt, habent, quae auro & pretiosis lapillis tota distinguitur. Pleraque Coenobia suae institutionis historiam ostendere possunt non coloribus & pennicillo pictam, sed opere Phrygio aurea fila mirabiliter disponente deline-*
tam,

tam, bacchatamque margaritis atque lapillis. Superbas quoque Sacerdotum vestes habent, quatuor praecipue Coenobia primaria, in quibus arcae exstant vestibus & ornatibus rei divinae destinatis plenae; catini, simpuli, hydrae, disci, lances, candelabra, argentea sunt, & innumera; sunt & multa ex auro obrizo, & deaurata. Immanes Cruces habent aureis laminis testas, ex quibus baccarum maris Indici catenae dependent. Librorum tegumenta, ut Evangeliorum, Epistolarum, Psalterii, Missalium, sunt ut plurimum auro extanti onusta, vel aureis argenteisque emblematis tessellata. Maxima harum divitiarum pars a Czaris, antequam Moscovia subiectioni Patriarchae Constantinopolitani se subtraheret, donata fuit. At Moldavia, Valachia, Georgia, quum adhuc huic Patriarchae adhaereant, suam munificentiam erga haec Coenobia ostendant, quum uni vel alteri quaeque benevolae sint; ut Georgiani, qui & Iberi dicuntur, Coenobium Iberum adprimum diligunt; ita ut eorum liberalitate ex opulentioribus censeatur. Haec munera faciunt, ut Monachi tanta magnificentia cum quotidianas, tum Festis solemnioribus, processiones peragant; & insolita admiratione & veneratione harum Ceremoniarum populus percellatur, & ab iis non recedat, quin aliquid stipis & muneris etiam ipse contulerit.

Tempus iam ut de Coenobiis ipsis agamus, duorum Scriptorum vestigiis inhaerentes, saepe a nobis iam laudatorum, Ioannis Comneni videlicet, & Britanni Equitis Ricauti. Et primum se se obfert,

I. Celebre Monasterium *Laurae Sancti Athanasii Athoniti*, quod nomine *Dormitionis Deiparae* τῆς Θεοτόκου τῆς κοιμήσεως exornatur, & pulcher-

critudine est inenarrabili; quodque, quum vetustate dilaberetur, restauratum fuit ab Authente Hungaro-Valachiae *Neaugulo Vassaraba Voevoda*, qui totam Ecclesiam plumbeis tabulis textit: ut supra magnam Narthecis portam in ipso plumbo magnae camerae inscriptum visitur. Habet hoc Monasterium Sacella viginti sex, cum interius, tum exterius posita, quorum magna pars depicta & splendidis mirabilibusque strata marmoribus; in singulis vero lampas perpetuo ardet. Maxime vero omnium subspicitur magnum & admirandum refectorium, crucis forma structum, quod mensas habet marmoreas viginti quatuor; ac seorsim ad superiorem partem Hegumeni mensa est. Refectorium peramplum & spatiosum est, totum interius exteriusque depictum. Inter Templum vero, & refectorium occurrit immanis marmoreus crater, in quo Monachi cuiuslibet mensis initio Sanctificationem peragunt. Stat crater in medio camerae speciosissimae depicto interius fornice, qui columnis decem marmoreis fulcitur. Templum eius peramplum est, & luminosum, stratum praegrandibus splendidisque marmoribus, quae magna pars porphyretica sunt. Murus a terra ad duas ulnas altitudinis aulaco vestitur, opere Phrygio, sumtibus Patriarchae Constantinopolitani *Dionysii* ex Andro. Imagines habet multas antiquas, & speciosas auro circumlitas, argenteis, aureisque laminis ornatas, cum lapidibus pretiosis. Extra illas autem duae sunt praegrandes, Servatoris nostri Christi una, Deiparae altera; quas argento exornavit Imperator *Andronicus Palaeologus*. Ad latera imaginum sunt Imperator, & uxor eius Imperatrix, in argento efficti. Est & alia imago Sancti *Athanasii* *Albo-*

Athoniti argento exornata ab Authente Hungaro Valachiae *Neangulo Voevoda* : ad cuius latera ipse depictus est cum coniuge ad rei memoriam . In hoc ipso templo lampades multae iugiter ardent . Supra Narthecem autem est Bibliotheca , in qua reperiuntur libri multi veteres manuscripti . Monasterium turribus in ambitu munitum est . Procul Monasterio in praeruptis montis est Scete *Gregorii Palamae* Archiepiscopi Thessalonicae ; prope autem cellula *Cucuzelae* , Cantoris celebris , nec non Asceterium Sancti *Petri Athoniti* . Extra Monasterium in editis locis est Sacellum Sancti *Ioannis Chrysostomi* , cellulaeque , quas cum Sacello Patriarcha *Dionysius* Andrius exstruxit . Habet porro Monasterium ad littus maris , portum exaedificatum , & turrim excelsam , cum conclavibus pulcerrimis , & Sacello admirando , atque insuper in fastigio tormentis bellicis ad portus custodiam . In Magna Ecclesia Reliquiae multae adservantur , & inter eas Caput Sancti *Michaelis* Synnadenfis ab Authente Hungaro-Valachiae *Ioanne Constantino Vassaraba Voevoda* , qui anno 1714. e throno deiectus est , magnifice exornatum auro multo , & lapidibus pretiosis cum theca argentea , & admirabili . Hoc Coenobium menstruum centum decem argenteorum tributum solvit . Ab hoc Monasterio dependent

Templum Sanctae *Annae* , & Asceteria circumposita in loco alto , & accessu difficili numero plus sexaginta : ibi sunt item Sacella Ascetarum multa . Incolae vero Eremitae , & Ascetae , labore manuum victum parant . Hoc Templum , quod & *Cyriacum* , hoc est *Dominicum* dicitur , pridem angustum valde fuerat . Verum Patriarcha CP. *Dionysius* Andrius , qui nescio an sit idem ac *Dionysius Mu-*

R

se-

selimes electus anno 1671. sumtibus multis ipsum dilatavit, & ornavit; qui Patriarcha multa alia bona Sancto Monti contulit, impensis minime parcens. In via, qua itur a Sancta Anna ad Monasterium Sacrae Laurae Sancti Athanasii, reperiuntur cellae admirandae, quae omnes ad eandem Lauram pertinent; videlicet Sanctus Panteleemon, Cerasia; ubi est Sacellum Sanctorum Apostolorum; Sanctus Demetrius, Sanctus Antonius, & Sanctus Athanasius; deinde Cella Capsocalytae, & Sanctus Petrus. Inde procedes ad turrim Morphini, quae iam deserta est, ubi templum exstat Sancti & magni Martyris Georgii.

II. Batopedii Monasterium pulcerrimum nomine *Adnuntiationis Sanctissimae Deiparae* honoratur. Huius Templum peramplum, & admirandum est, habetque quatuor columnas eximias, magnasque, porphyritis colore, quae in Crucis formam Ecclesiae tholum sustentant. In eo Ciboria duo sunt elegantissima & magnifica: pavementum totum ex marmoribus, & porphyrite concinne eleganterque stratum. Inter Reliquias erat ibidem olim Caput Sancti *Andreae* Cretensis; sed Monachi a multis iam annis ipsum quasi Cimelium pretiosum obtulerunt magno totius Russiae Imperatori. Multae sunt picturae in hoc Templo, quemadmodum in muro Narthecis musivo opere expressae; Ambonesque spectabiles sunt affabre sculpti, variisque historiis insculpti. Supra Narthecem est Bibliotheca ditissima. Habetur item alia Bibliotheca in Scevo-phylacio, seu Sacristia, multis pariter libris instructa. In Turri item excelsa prope Catechumena est Horologium magnum. Suntque aliae Turres praealtae

tae quinque, aliaeque minores quatuor, bellicis tormentis instructae. Habet autem Monasterium intus, et foris Sacella quatuordecim, Portum spectabilissimum & amplum; ubi Monachi cum retibus omnia obsoniorum genera piscantur. Possidet item diversis in locis Scetas, Cellas, Asceteria, Turres, Molendina, Hesycharia cum septis parietinis, & vineas amoenissimas. Mensurum Sultano centum argenteorum tributum hoc solvit.

III. Monasterium *Chilantarii* ad littus maris habet Navale cum Turri excelsa, & murorum septo; cuius Templum ornatur nomine Sanctissimae Deiparae τῶν εἰσοδίων, totumque plumbo operum est. Fundatum fuit sumptibus *Stephani* Serviae, & Romaniae Regis, qui *Romani* Imperatoris X. vel XI. Saeculo gener erat. Habet columnas quatuor praegrandes ex marmore albo, in Narthece item duas, in exteriori Narthece seu vestibulo totidem. Pavimentum eius ex marmore albo est, lapillis varii coloris distincto, quod sane spectaculum iucundum exhibet. Qui ibi Asceticam vitam ducunt Monachi, genere Servi, & Bulgari sunt. Nam fundatores huius templi praeterea fuere SS. *Sabbas*, & *Symeon* pater eius, Bulgariae Despotes. Hoc Coenobium est veluti colonia Monasterii *Batopedii*; nam *Sabbas* ille, huius Calogerus, *Chilantarii* Monasterium construere adgressus est, ut in hoc Monachi omnes eiusdem linguae ac nationis habitarent, quum in *Batopedio* omnigenarum nationum homines exciperentur. Hoc Coenobium mensurum centum argenteorum tributum solvit.

IV. Monasterium *Iberorum* antiquissimum est, a *Tornicio* Ibero, Romani Imperatoris duce, & deinde Monacho effecto, ad refugium patriae suae

R 2

Geor-

Georgiae constructum ; ideoque vocatur *Iberorum*. Renovatum deinde hoc Monasterium fuit a Regibus , & Principibus Iberiae , cum valido muro in circuitu. Templum nomine *Dormitionis Deiparae* insignitur , estque magnum ac conspicuum , totum plumbo tectum , habens quatuor tholos , & portas magnas tres ; pluribusque intus columnis porphyreticis eius partes fulciuntur ; aulaeis , picturisque ornatissimum . In Ecclesia marmore strata multae Sanctorum Reliquiae adservantur . Est & aliud intra Monasterium vetus Templum *Praecursoris* duplici tabulato . Aliud item *Sanctissimae Virginis* plumbo tectum , fundatum ab Iberiae Principe *Afota* . Totum templum marmoribus & porphyrite stratum est , habetque circum columnas marmoreas spectabiles . Stat vero supra columnas quatuor , totumque depictum est a perito pictore , sumtibus Authentae Hungaro-Vlachiae *Ioannis Serbani Voevodae Cantacuzeni* , qui anno 1683. iam Principatus habenas moderabatur . Habet item Monasterium alia Sacella sexdecim , Bibliothecas in tribus locis opulentissimas , libris multis veteribus & novis instructas , & Chrysobulla multorum Imperatorum , Patriarcharum , & Authentarum spectabilissima . Habet & praealtas turres , & navale , & tormenta bellica in circuitu . Extra Monasterium Cellae sunt cum Ecclesia , quo mittuntur leprosi : habenturque alia item domicilia variis in locis pulcre exaedificata . Licet primum in hoc Monasterium nonnisi Iberi admitterentur ; hodie in eo etiam Graeci indifferenter excipiuntur , teste *Ricauto* . Ab hoc menstruum 85. argenteorum tributum solvitur .

Haec quatuor Monasteria , quae haecenus descripsimus , omnium sunt maxima , & locupletissima .

V. San-

V. *Sancti Dionysii* Monasterium excitavit Trapezuntis Imperator *Alexius Comnenus* anno Christi MCCCLXXX. hortatu *Sancti Dionysii*, qui frater minor erat *Theodosii* tunc Archiepiscopi Trapezuntini, & in loco, in quo Monasterium est, vitam asceticam egit. Huius Imperatoris Chrysobullum illic integrum saluumque adservatur cum aliis multorum Imperatorum Chrysobullis, ac chartis sigillatis Patriarcharum, variorumque Authentarum. Hoc exornavit deinde *Neaugulus Bassarabas* Voevoda Hungaro-Valachiae, quartus post *Radulam* Voevodam, quo nomine Voevodam invenio anno 1664. regnantem; sed post quem nullus Voevodae *Neaugulo* locus relinquitur. Immo quum *Neaugulus Matthaeum* Voevodam aetate praecesserit, oportet ut *Radulas* hic alius sit eiusdem nominis Voevoda perantiquus. Ex his tamen, quae sequuntur, liquere arbitror *Neaugulum* sub exitum Saeculi XV. & initium XVI. vixisse, utpote qui dicitur filius spiritalis *Nipbonis* Patriarchae CP. quem puto esse *Nipbonem* Thessalonicensem Metropolitam, qui post annum 1482. Patriarcha CP. creatus fuit, & iuvenis in Monte Atho, in Monasterio *Pantocratoris*, aliquandiu vixit. *Nipho* enim Cyzici Metropolita, qui Patriarcha CP. anno 1312. electus fuit, esse non potest, utpote quem variorum criminum reum Graeci historici faciunt. Tertio item decoratum postea fuit hoc Monasterium ab Authente Hungaro-Valachiae *Petro* Voevoda, qui anno Christi MDXXX. Ecclesiam depingi curavit. Demum *Roxandra* uxor *Alexandri* Voevodae, filia *Petri* Voevodae, nosocomium pro infirmis, & refectorium picturis decoratum excitavit. Templum magnum conspicuum, plumbo opertum, duos habet

Nartheces, fulciturque quatuor columnis marmoreis, & marmoribus praegrandibus stratum est. Picturis ornatum, & vasis aureis, & argenteis instructum multas Sanctorum Reliquias continet, & inter eas Sancti *Niphonis* Patriarchae CP. totum corpus, exceptis dextera manu & capite, quod in pretiosa theca depositum est sumtibus *Neauguli Bassarabae* Voevodae, qui erat spiritalis eius filius. Caput autem & dextera manus exstant in Hungaro-Valachia, in Templo Monasterii *Agiesii*, cuius festum celebratur undecima Augusti mensis. Habet Monasterium Bibliothecam ditissimam, & circum porticum ad prospectum, turres praealtas, & cellas duplicis tabulati. Praeter memoratos fuit huius Monasterii instaurator *Theodosius* filius *Neauguli Bassarabae*; & *Pachomius* quidam Monachus, qui olim fuerat *Alexander* Authentis Valachiae, memorati *Petri* Voevodae gener, & praedictae *Roxandrae* vir. Fundatoribus item adnumeratur *Silvanus* Monachus, qui a *Petro* Voevoda missus fuit, ut construendo operi advigilaret; & *Macarius* Heracleae in Thracia Metropolites, qui abdicato throno in Monasterium cum omnibus facultatibus suis se transtulit; item *Lazarus* & *Boius* fratres Germani, cumque ipsis *Manuel*, *Thomasque* pariter fratres. Divo *Ioanni Baptistae* dedicatum est hoc Monasterium, & mensuum sexaginta atgenteorum tributum solvere cogitur.

VI. Monasterium *Pantrocatoris* fundatum fuit ab *Alexio* exercitus duce, qui postea Romanorum Imperator fuit, ut eius *Chrysobullum* enarrat, & forte *Alexius Angelus*, vel *Alexius Murspibilus* est XII. vel XIII. Saeculo. Fundator item eius fuit *Ioannes* Primicerius eiusdem *Alexii* frater. Castrum autem

autem exterius quum prae vetustate multis in partibus dilaberetur , restauravit magnus Logotheta *Barbulus* , & *Gabriel* , Principes viri in Valachia conspicui , & religiosi . Templum habet spectabile in honorem *Transfigurationis* Salvatoris Christi , quod quatuor marmoreis columnis fulcitur , totumque picturis exornatur ; & in quo multae Sanctorum Reliquiae custodiuntur . Hoc Coenobium argenteos 57. singulis mensibus pro tributo solvit .

VII. Monasterium *Xeropotami* dictum , nomine Sanctorum *quadragenta Martyrum* honoratur , Templumque habet maximum , & ornatum , plumbo opertum , fultum columnis marmoreis quatuor . Pavimentum totum ex marmore Pario albo confectum est . Quum hoc Monasterium annis bene multis desertum mansisset , Valachiae Authentes *Alexander Voevoda* , qui anno circiter 1580. regnabat , ipsum magnis sumptibus restauravit , & Ecclesiam depinxit , & decoravit . Quinquaginta sex argenteos pro tributo solvit , auctore *Ricauto* , qui tradit ab *Andronico Palaeologo* , quum habitum Monasticum anno 1332. induisset , fundatum fuisse , vel saltem restauratum .

VIII. Monasterium *Cutlunusae* ab Imperatore *Alexio Commeno* saeculo XII. fundatum , & deinde dirutum Valachiae Authentes *Neaugulus Voevoda* elapsis pluribus annis , similiterque *Radulas Voevoda* , *Bassarabae* , anno circiter MD. ut observat *Ricautus* . Item *Myrthas Voevoda* , & *Vintilas Voevoda* , ipsum paulatim totum restaurarunt , qui in Ecclesia per circuitum depicti subspiciuntur . Ecclesia honoratur nomine *Transfigurationis* Salvatoris Christi , & picturis ornata est , & tota plumbo operata est . Hoc Monasterium menstruum quinquaginta

quinque argenteorum tributum solvit, ut scribit *Ricausus*, qui in eo a *Ioanne Comneno* dissentit, quod *Andronicum Palaeologum* huius Coenobii fundatorem perhiberi adfirmat. At quia proxime hoc monasterium situm est Protaton, ideo de illo consequenter agere deberemus, sed quum de eo iam superius pag. 153. mentionem tempestive fecerimus, plura modo addere superfedemus.

IX. Monasterium *Simonis Petrae* Templum habet nomine *Nativitatis Christi* insignitum. Est vero pulcrum, nullisque non ornamentis decoratum, interque eius sacra Cimelia habetur Evangelium Magni pretii, donum *Michaelis Voevodae*, qui, ut videtur, *Matthaeum Voevodam* aetate praecessit. Monasterium ad quietem commodissimum est, quod in cacumine petrae cuiusdam Sanctus *Simon*, qui proxime hunc locum vitam asceticam duxit, unde *Simonis Petrae* dictum fuisse videatur.

Saeculo septimo decimo circiter medio restauratum fuisse scribit *Ricausus*, & quinquaginta quatuor argenteos singulis mensibus pro tributo solvere.

X. Monasterium *Zographi*, sive *Pictoris*, sub *Leone Sapiente* Imperatore, qui anno 886. electus est, excitatum fuisse perhibetur; ipsumque restauravit Authentēs Moldo-Valachiae *Stephanus Voevodas* anno mundi 7010. Christi MDII. qui etiam depictus est extra Ecclesiam ad rei memoriam. Huius Templum honoratur nomine Sancti, & magni Martyris *Georgii*, plumbo opertum, ac sex tholis fastigiatum. Murus eius in castris formam fructus amplius est, tresque portas habet. Monachi isthic ascetice viuentes Servi sunt & Bulgari. Hoc triginta quinque argenteos pro tributo solvit.

IX.

XI. *Dochiarii* Monasterium in primis & dignioribus Sancti Montis Monasteriis numeratur. Eius fundator fuit Sanctus *Euthymius* Cathegumenus sub *Nicephoro Botaniate* Principe, qui anno 1078. Imperator electus est, amicus & socius Sancti *Athanasii Athoniti*. Item *Nicolaus* quidam Patricius confobrinus memorati *Euthymii*, qui denique in eo ipso Monasterio monasticam vitam amplexus, *Neophytus* vocatus est; nec non Monachus quidam *Barnabas* nominatus. Dirutum *Alexander* Authentes Moldo-Valachiae Voevoda restauravit, & Ecclesiam excitavit a fundamentis anno mundi 7086. Christi MDLXXVIII. totamque interius depinxit, magnificeque ornavit. Ecclesia nomine Sanctorum caelestis militiae Principum *Michaelis* & *Gabrielis* insignitur. Prius autem Sancti *Nicolai* Myrorum in Lycia Episcopi nomen tulerat. Ea praealta, & pulchra est cum tholis quinque plumbo operta, habetque columnas quatuor admirandas, multasque Sanctorum Reliquias complectitur. Hoc Monasterium triginta argenteos singulis mensibus pro tributo solvit.

XII. Monasterium *Sancti Pauli* Bulgaris & Servis incolitur. Est vero Templum eius pulcrum, totum plumbo opertum, & nomine Sancti *Georgii* Martyris honoratur. Pictura eius vetus est Bulgarico more facta; quin & Imagines multae Moscoviticae in eo sunt. Extra Templum est Narthex totus depictus eleganter. Reliqua Monasterii structura elegans est & sublimis, cuiusque aedificia iam multo pulchriora effecta sunt, postquam Authentes totius Hungaro-Valachiae *Ioannes Constantinus Bassaraba* Voevoda *Brancobanus* a fundamentis ibi turrim excitavit, ac varias cellas, Sacellum, &

Refec.

Refectorium elegans condidit. Inter Reliquias eius Ecclesiae, pars donorum a Magis oblatoꝝ recensetur, quam donavit *Maro* filia *Giuræ* Serviae Despotæ. Hanc Agarenorum Imperator *Mabumet* postea in uxorem duxit quando Constantinopolim subegit anno 1453. Hoc in loco Sanctus *Paulus* Monachus Sacellum primum condidit, & totum deinde Monasterium struxit Authentes Symiendri in Servia *Giuras* Despotas. Hoc menstruum triginta quinque argenteorum tributum solvit.

XIII. Monasterium *Xenophi* ad littus maris Templum habet pulcherrimum, quod honoratur nomine Sancti *Georgii* Martyris, & columnis, marmoribus, porphyrite, ac totum undique picturis ornatum est. Patres isthic habitantes Servi & Bulgari sunt. Primus huius Monasterii fundator fuit Sanctus *Xenophon* a quo nomen accepit. Sub hac anno Mundi 7053. Christi MDXLV. ipsum restaurarunt *Lucas Bornicus*, & frater eius *Radulas*, Principes Hungaro-Valachiae, totamque Ecclesiam pulcre depingi curarunt. Demum Authentes Valachiae *Mataes* Voevoda *Bassarabas* suis sumtibus Narthecem Ecclesiae, & totum Refectorium picturis ornavit. Hoc menstruum triginta argenteorum tributum solvit.

XIV. Monasterium *Gregorii* ad littus maris situm est, Templumque habet in honorem Sancti *Nicolai* constructum, & plumbo contextum. Fundator huius fuit Sanctus *Gregorius Iunior*, a quo nomen accepit. Demum Authentes Moldo-Valachiae *Alexander*, Pater *Bogdani*, Voevoda magnifice restauravit ipsum anno ab Adamo 7005. Christi MCCCCLXXXVII. Solvitur ab hoc tributum viginti quinque argenteorum mensibus singulis.

XV.

XV. Monasterium *Parachili* Ecclesiam habet elegantem nomine Sanctorum Apostolorum *Petri & Pauli*, plumbo contectam; castrumque in circuitu, turrimque praecaltam, & bene exstructam. Authentēs Moldaviae *Petrus* Voievoda, quum ipsum restaurare vellet, misit *Petrum* Protospatharium suum cum pecunia multa, iussitque pulcro in situ fundari Monasterium. Quum Spatharius quaestus causa turrim tantum juxta mare struxisset, Authentēs re comperta, factum hujusmodi indigne tulit, nec Spatharius mortem evasisset, nisi Monasterium, quo loco iam situm est, proprio peculio exstruere se recepisset, quod Authentēs valde probavit. Qui deinde uno consensu una cum Spathario in hoc eodem Monasterio Monasticum statum amplexus est, amboque *Pachomii* nomine vocati sunt, ac residuum vitae ibidem transegerunt. Hoc Monasterium mensurum viginti quinque argenteorum tributum solvit.

XVI. Monasterium *Simeni*, vel, ut accuratius loquamur, *Espbigmeni*, habet templum admirandum oblongum, columnis duabus ornatum, tholis fastigiatum, estque totum pulcre depictum. Templum consecratum est in honorem Adsumptionis Salvatoris Christi. *Ioannes Comnenus* illud fundatum tradit ab Imperatore *Theodosio Iuniore*, & Sorore *Pulcheria*; sed *Richautus* nullam eius foundationis memoriam existare litterarum monumentis consignavit. Istud viginti quinque argenteorum tributum singulis mensibus solvit.

XVII. Monasterium *Philothei* Templum spectabile nomine *Adnuntiationis Sanctissimae Deiparae* habet. Fundatores *Arsenius*, *Philotheus*, & *Dionysius*, qui in Olympo Monasterium excitavit. Hi vero supra Narthecem depicti visuntur. Demum anno ab

Ada.

Adamo 7000. Christi MCCCCXCII. Rex Cachetii *Leontius*, & filius eius *Alexander*, propriis facultatibus pulcriorem in statum restaurarunt; refectorium magnum & elegans excitarunt, totumque depinxerunt: ubi etiam visuntur ipsorum imagines. Hoc Monasterium est *Kesim*, quod lingua Turcica significat a tributis exemptum, ob eius pauperiem.

XVIII. Monasterium *Rufforum* Templum habet in honorem Sancti Martyris *Panteleemonis* consecratum. Fundator eius fuit *Knezes* Serviae *Lazarus*, qui ob incorruptam virtutem Sanctus postea habitus est. Hoc etiam Monasterium est *Kesim*.

XIX. Monasterium *Cassamoniti* in honorem Sancti Protomartyris *Stephani* consecratum Templum habet magnum & spectabile, quinque tholis fastigiatum, plumbo coopertum, ac depictum. Est autem inops, ac necessariorum penuria laborat, quare & ipsum *Kesim* est. Restauratum fuit a *Manuele Palaeologo* Imperatore, ut *Chrysobullum* eiusdem declarat.

XX. Monasterium *Stauroniceta* dictum Patriarcha CP. *Ieremias Senior* fundavit. Hic Patriarcha ante annum 1520. electus fuit, deinde expulsus post illum annum restitutus est, & sedem tenuit per annos XXIII. & menses aliquot. Eius Templum nomine Sancti *Nicolai* Archiepiscopi Myrorum insignitum est. Exstat etiam ibi Templum parvum quidem, sed artificio, & picturis elegans. Aquam, qua ad potum utuntur Monachi ibi versantes, deduxit Authentes Hungaro-Valachiae *Serbanus Cantacuzenus*. Voevoda sub fornicibus, opus sane multi sumtus. Hoc Monasterium octodecim argenteorum tributum singulis mensibus solvit.

Et

& invenire, ut facilius attendas tibi met-
 ipsi, & quod melius est possideas, ex te
 ipso motus, & exemplis eorum, inter quos
 fueris cooptatus. Vides tamquam ex sub-
 terraneo mihi consolationem emergere,
 quam maxime parabilem. Tu autem ne-
 que consolationem iure optimo accipies
 ex meis sermonibus, & ex iis, quae tibi
 insunt, (congenita autem tibi sunt & mul-
 ta & bona) patrocians, & consuetae tuae
 probitati quoad fieri potest succurrens. Tan-
 tam enim sollicitudinem & curam tuam circa
 nos, & in praecedentibus, & etiam in futu-
 ris, etsi nos idonei non simus, Deus
 multa abundantia, & pluribus, maiori-
 busque donis remunerabitur. Et haec hac-
 tenus dicta sunt. Ipse vero, o admiran-
 de, utrumque sanaveris hominem; &
 nobis cum omni reverentia agentibus tua
 ne

Et haec de Coenobiis hisce ex *Ioannis Comneni
 de Monte Atho Commentario* ad rem nostram magis
 facientia excerpere lubuit; nam nostra parum re-
 fert quid de fabulosis Monasteriorum foundationibus,
 miraculis Graeca fide dignis, aliisque id genus hi-
 storiis, litteris Graeculus ille mandaverit. Sed &
Ricautus auctor non spernendus nobis praesidio fuit,
 cuius documentis *Comnenum*, quoad Monaste-
 riorum descriptionem, aut supplevimus, aut casti-
 gavimus; multosque alios Scriptores consulimus,
 qui a nobis citati legentibus passim occurrunt.

ne pigeris quæsumus rescribere. Osculatus autem fueris meo nomine manus nobilissimi Domini Andreae Telli, & ex parte reliquos amicos salutaveris; maxime vero tuum nobilissimum Patrem, & tuum prudentem & gratiosissimum Germanum. Venetiis. Anthesterionis decima desinentis anno salutis MDLXXXVII. (1)

(1) Haec Epistola in Cretam missa videtur; nam gens *Spira* Cretensis est, ut ex Epistolis *Andreae Spirae* colligitur.

Sancto, & sapienti Hieromonacho Domino Meletio Blasto (1) Maximus humilis Episcopus Cytberorum, bene agere.

Ivcundissimae mihi tuae litterae, o sacrum & amicum caput Meleti; etenim bona methodo & Aristotelicis haec cle-

(1) Nobilis *Blastorum* familia Cydoniatis est, seu ex *Canea*, de qua urbe nonnulla superius pag. 224. observata fuere; idque constat ex Epistola *Dionysii Cateliani* ad *Manuelem Blastum Cydoniatem*, quam superius pag. 71. exhibuimus. Tres *Blastos* in hisce Epistolis, quas publici iuris facimus, offendere est, *Meletium Blastum* Hieromonachum, ad quem plures litteras dat *Margunius* noster; *Manuelem* seu *Emmanuelem Blastum*, Cydoniatem, cui scribit lau-

elegantiss (1) fulciuntur, & bonae partis
quam plurima una cum iis inferuntur; & non
ma-

laudatus *Catelianus* superius pag. 62. 69. 71. & forte non alius *Manuel* est, qui ipsi *Cateliano* scribit pag. 78. Cui etiam tandem scribentem invenio *Michaelem Blastum* pag. 89. *Meletius* igitur noster *Blastus* Hieromonachus erat, hoc est *Monachus Sacerdos*, ut adnotavimus superius pag. 113., non, ut *Henr. Hilarus* ridicule putat, *Monachus Montis Atbo*, quasi ii tantum *Hieromonachi* vocitarentur. Hic quidem anno 1590. in Monasterium *Sanctae Haecaterinae*, vel aliud, *Candiae* transisse videtur, ex alia *Margunii* Epistola, qua gratulari se patriae dicit, quod tanto Sacerdote ditata sit. Et certe eum virum gravem, & docta eloquentia praeditum, multaeque auctoritatis in *Creta* fuisse, Epistolae ei a *Margunio* scriptae luculente indicant. Ipse quidem aliquando veritus sum, ne non hic *Meletius* idem esset cum *Manuele Blasto*, qui quum Monasticum habitum induit, nomen *Manuelis* *Meletio* de more commutarit, nomine per eandem litteram incipiente, ut superius pag. 151. a me observatum fuit. Sed quum videam *Meletium* anno iam 1590. Hieromonachum fuisse; & hoc eodem anno a *Dionysio Cateliano* Epistolam *Manueli Blasto* mitti, aqua mihi in hoc haeret. Quin si Epistola *Manuelis* ad *Catelianum*, est *Manuelis Blasti* ut superius subspicatus sum; ea certe scripta est Patavii anno 1592. Num idem cum *Michaele Blasto* fuerit, alii videant: ne non sit ego vereor. Inter *Calligraphos* a praestantissimo *B. Montefalconio*
re-

magis arbitror Peripateticos⁽¹⁾ quā aliquem undequaue doctissimorum Arcopagitarum⁽²⁾ te sequutum esse, ex his, quae utrique parti placuere, optima coagmentans, & artificiose verborum adparatum elaborans. Ego quidem quum senex, & vetustus aliquis

recensitos occurrit *Nicolaus Blasus*, qui anno 1484. Codicem Demosthenis in Regia Bibliotheca Lutetiae Parisiorum adservatum descripsit. Haud eiusdem gentis fuisse crediderim *Matthaeum Blastarem* seu *Blasarium*, Hieromonachum, qui circa annum 1335. composuit Syntagma alphabeticum rerum, quae in sacris Conciliorum Patrumque canonibus, & Imperatorum legibus exstant, digestarum sub certis titulis, litterarum ordine dispositis, de quo *Fabricius* in sua *Graeca Bibliotheca*.

(1) *M. Tullius* facundiam *Aristotelis* auream appellavit.

(2) *Aristotelis* libros plurimi, ut decet fieri, a recentioribus Graecis, ex eo constat quod horum plerique Peripatetici fuerunt, ut *Ioannes Argyropulus*, *Georgius Scholarius*, *Georgius Trapezuntius*, ipse *Gemistus Pletbo*, & *Bessarion*, *Theodorus Gaza*, aliique. In Bibliotheca Riccardiana exstat Codex MS. Graecus, qui Philosophiam Peripateticam continet in compendium redactam a *Iosepho Rhacendyte* qui circa annum 1300. vixisse videtur, *Ioannis Actuarii* σὺγγραφες.

(3) De Arcopago Athenarum, & Arcopagitis, vide luculentissimum *Ioannis Meursii* Commentarium.

quis sim , hoc solum novi , modum & intelligentiam epistolae esse usum . Ita & charactere incomposito , & facili scriptione , ad satietatem uti didici . Vbi enim utique sit Philosophus locus tuis Philosophicis commentationibus , Meleti , apud viros iubentes implere hoc solum in mutuis litteris , familiariter scilicet conversari cum amicis , & iis , qui familiares sunt , libere suis consilia & cogitationes indicare . Si vero Philosophiae aliquid etiam litteris attributum est , non tamen simpliciter omnino hoc , neque qualitercumque . Publice enim philosophari etiam Pythagorae (1) auditoribus vetitum erat : non vero taciturnum aliquid epistola est , sed valde commune . Nostrae vero Philosophiae (2) plura sunt penitiora , & minime efferenda , nisi quis illa dixerit , propter quae vel multitudo rerum dolorem adferentium comminatione terretur , vel utiliorum spe confirmatur . Igitur quaecumque huiusmodi sunt multitudini communiora . At sacra Philosophia multis tenebris obumbratur ,

S

(1) Vide *Diogenem Laertium* , & *Iamblicum* , in *Vita huius Philosophi* .

(2) Hoc est Christianae sapientiae , quae Philosophia a Graecis vocatur , ut apud *Suicerum* late videre est , & ipse observavi *De Erud. Apostolorum*

tur , & mihi ad hoc Psalter respexisse videtur in sacris Hymnis , ubi dicit : *posuit tenebras latibulum suum*. Et aliquando in litteris philosophari quis potest , aliquando minime , ne non initiatis arcana prodantur (1). Et sicut canibus proicere sancta & ipsis dantibus & accipientibus damnosum est , de his quomodocumque publice loqui non sine culpa est . (2) Ego enim , ut congruum erat , tuam humanitatem , & doctrinam erga tuum populum in praecedentibus meis ad te litteris laudare adductus sum , non dicere meum Philosophicum studium . Quomodocumque igitur res se habeat , quoniam tibi amicum est intelligere , amo te , qui huiusmodi es . Et in hoc maxime philosophari (3) te opto , ut fortitudinem in asperis rebus , & tranquillitatem , & strenuitatem mentis in iis , quae contra sententiam accidunt , consequatur .

(1) Hinc *Plato* , quum *Dionysio Siciliae Tyranno* arcana quaedam mysteria scripsisset , ut litteras ille abscondat rogat .

(2) De disciplina arcani apud *Veteres Christianos* nonnulla ego differui *Lib. III. De recta Christi. quoad Trinit. Fide Cap. VII.*

(3) Philosophari , pro patientem esse in adversis , apud *Christianos Scriptores* occurrit , ut apud *Suicerum* videre est .

quaris (1). Videris enim deinceps multa huiusmodi propter malas hominum sententias advenientia. Aliter enim alius de eodem profecto, & de alio apud se ipsum deliberavit; & prope tot sententiae, quot homines. Qui vero instituto philosophus est, non oportet ut efferatur horum omnium nomine, sed sibi ipsi (2). Philosophetur optima; doleat vero congruenter in iis, in quibus alii aliter erraverunt (3). Incolumis mihi vivas, frater in Christo sanctissime, & multum sapias nihili aestimando omnia quae heic sunt, aliis vero te instruendo semper ad ea, quae permanent.

Venetiis, Elaphebolionis quinta stantis anno salutis MDXC.

§ 2

Sa-

(1) *Lastantio* virtus est, perferendorum malorum fortis ac invicta patientia. *Aristoteli* effatum illud tribuitur, ἐπιδὴ μὴ γίνεται τὰ πράγματα ὡς βούλομεθα, δὲ βούλεσθαι, ὡς γίνεται. Quandoquidem, ut volumus, res non contingunt; oportet, ut contingunt, eas velle.

(2) *Tibullus*:

*Nil opus invidia est, procul absit gloria vulgi;
Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.*

(3) *Lucretius*:

*Sed nil dulcius est, bene quam munita tenere
Edita doctrina sapientum templa serena,
Despicere unde queas alios, passimque videre
Errare, atque viam palantis quaerere vitae.*

*Sanctissimo Metropolitanae Philadelphiae , in
Christo maxime honorando Patri Domi-
no Gabrieli Severo, Maximus humi-
lis Episcopus Cytherorum,
pacem .*

I Nimicos diligere , & bene facere iis , qui
oderunt , & pro iis , qui damno adficiunt ,
orare , & iis , qui praecedenter molestiam
adtulerunt , auxiliari , non secundas ob-
tinere post praecipuam apud Christianos
fraternam dilectionem , & humanitatem ,
communis legis gratia , & legislatoris
longanimitas , & interna cum Deo simi-
litudo divinorum virorum , qui hanc exer-
cuerunt & omnibus in commune Chri-
stianis legem rogarunt , ostendunt ; & nostri
praesertim magis proprium , quanto pro-
pius dilectionis auctori , & legislatori per
illius gratiam adpropinquavimus ; aliter
vero se habere eos , qui Christianam vitam
proficentur , & multis , & nobis praeser-
tim , utpote qui superius provecti fuimus ,
nemo dixerit quantum periculosum sit ,
& adversae omnino partis . Mihi quidem
igitur & antiquitus pax tecum fuit , Sacra-
tissime Domine ; absurdum est enim , o-
dium aliquod intus latere in iis , qui pa-
cem non solum sibi ipsis , sed etiam aliis
a Deo

a Deo precantur , & quotidie in primis persequuntur. Vnum siquidem & solum mihi , & ante hac , & in praesens nihil minus , etsi non magis , deprecandum , & odio dignum , in dogmate quomodocumque calumniam pati , etiam apud eos , qui hoc assidue finxerunt. Si tantum quidem de industria malum aliquod facere volui , non innoxius sim ego apud Deum , quem nostra Philosophia⁽¹⁾ colit ; & si unquam depravare vel cogitavi aureum nostri dogmatis numisma ; & non ad huius confirmationem , & id , quod universis , & mihi conducibile est , omnis mihi librorum labor contextus est , & scopus omnis qualliumcumque scriptorum⁽²⁾ propositus : quum maxime semper caveam qualemcumque offensionem ponere animabus simpliciorum . Procedit enim ex Deo , & Patre , Spiritus secundum Patris vocem in propriam existentiam , & hypostasim . Procedit vero ex Patre simul & Filio in sanctificationem , & beneficentiam creaturae , & effunditur ex utroque , vel ex Patre per Filium⁽³⁾ ; & illa quidem prior

S 3

in-

(1) Vide superius pag. 273.

(2) Praecipue vero eorum , de quibus superius pag. 170. 232.

(3) Consule superius pag. 210. Idem esse per filium , ac ex filio procedere luculente demonstrat Dionys. Petavius Lib. VII. De Trinitate Cap. XI.

incomprehensibilis quoad creaturam , & indissolubilis processio ; haec vero participatio , & tamquam *ad aliquid* facta a sacris Theologis dicitur : & non oportet confundere inconfusa ; propter quod & iudicatum a me est , quod etiam enarratum fuit . Ita igitur & me habui , Deo auxiliante , & me habeo , & usque ad ultimum spiritum me habuero : vel non viderim solem orientem . Si vero alii aliter in iis , quae me adtinent senserunt , & dictioni alicui , & soli , tenaciter inhaerent , rationabiliter quidem prolatae , non caute vero interpretatae , & aliquid etiam ad aequivocationem confundunt (etenim & aliis nostrorum maiorum isthuc ipsum aliquando accidit) ad universam vero materiae tractationem , & quae sequuntur , tacent , & qualiscumque nostrorum Scriptorum diligentiae curam non habent , insons quidem ego sum . De iis , qui Deo rationem reddent , nihil dicam , ne forte fastidiosum sit illis , ⁽¹⁾ qui iudicium eorum quae ab ipsis facta sunt , & quae usque ad exilem intelligentiam

(1) Puto heic intelligi Episcopos , qui in *Margu-
nii* fidem & sententiam inquirebant , nam in quatuor
vel quinque Synhodois eius causa discussa fuit , & ter
quidem absolutus est , ut ipse dicit in Epistola ad Sy-
nodum Constantinopolitanam , inferius producenda .

tiam procedunt , excipiunt , atque retribuunt ; sive sententiam mutaverint , & meliores ipsi se ipsis , propriaeque , & multorum salutis causa, facti fuerint , & nostram animam frustra obpugnare non perseveraverint , & carbones sibi ipsis secundum illud Scripturae accumulare, ne alterutrum omnino ignorantes patiantur. Simus vero aliquando per ipsam Pietatem ipsi nostrum , & praestantioris ac diviniore partis ; & quae omnibus simpliciter utiliora sunt sponte operemur , (ne pedes , quod paradoxum & simul absurdum , caput dirigant) & hi quidem qui dilectionem docent , & hoc ipso eorum , qui secundum hanc vivere profitentur , & aliis ad eam praeire adseverant , magistri esse videntur. In hoc enim solo commode de nobis magnifice senserimus . Insuper & admonitioni nostri Principis (1) obediverimus , & confuderimus dilectionis inimicum , & boni aliis exemplar fuerimus . Ita noverunt , qui respiciunt ad pacis Principem , (2) accedere congruenter , & reconciliari iis , qui obpugnant , & expugnantur , & ex insultu hostis ,

S 4

(1) Venetum Senatum intelligere videtur ; nam & *Gabriel Severus* Venetiis morabatur , ut superius vidimus pag. 235. & quidem usque ab anno 1578.

(2) *Christum* scilicet , qui *Princeps pacis* ab *Esaia* praedicatur .

stis, ita, ut contingit, adfessi sunt. Nimirum mihi ita subgerit conscientia, & Deus (audeo enim dicere) admovit. Ipse vero diiudicaveris apud te ipsum, & navim rationis adpellens, & sapientioribus mentis perscrutationibus omne ruminans, & nisi aliud, saltem animabus periclitantibus parces, quibus neque mundus universus aequivaleret (1). Quum enim & ipse ad hoc unum respexeris, per ipsam Pietatem omnia secunda prae hoc reputavi. Det vero tibi Deus simul & mihi meliora eligere, & omnibus Christianis utilia; & utrique nostrum propitius sit. Vale, Sacratissime Domine, & pacem nuncians, pacis dilectiones retine; etenim melior & minor causa, secundum Pindaricum. Ex nostro domicilio (2) anno ab Incarnatione Servatoris MDXC. Boedromionis tertia desinentis.

San-

(1) *Christus in Evangelio: Quid prodest homini si universum mundum lucretur, animae vero suae detrimentum patitur?*

(2) Ex domicilio scilicet, quod Venetiis habebat; nam hoc anno & insequentibus iam Venetiis commorabatur. Non videtur Margunius Venetiis in Monasterio S. Georgii habitasse, forte ob discordias cum aliis Monachis. Consule superius pag. 242.

*Sancto & sapienti Hieromonacho Domino
Meletio Blaſto Maximus Margunius
humilis Episcopus Cytherorum,
bene agere.*

EGo & tibi gratulor per Sermones ⁽¹⁾ de incremento honestorum Sacerdotum, ⁽²⁾ in Christo frater Meleti, & patriae, quoniam te, qui talis es, praeter alios ditata est, viro sane & tibi ipsi, & accedentibus, utilia, & ea quae ad salutem quam maxime conferunt, procurante una, & meditante assidue. Ita fruor amicitia, quae nobis intercedit, & studio circa sacram

(1) Νῆ τῆς λόγης, iurisiurandi genus, quod forte *Socrati* etiam non displicuisset, per *Anse-rem*, & *Canem* deierare solito.

(2) Τῇ τῶν καλῶν ἐπιδόσῃ ἱερέων. *Calogeros*, *Henr. Hilarius*, & *David. Chytraeus*, & *Iac. Felbavius* dictos putant, quasi καλῆς ἱερείας honestos Sacerdotes, vel καλῆς γέροντας quod quidem probabilius, ut censet *Croissus* quoque; nam Calogeri vocantur etiam Monachi, qui Sacerdotes non sunt. Haec compellatio honorifica est, ut apud Venetos *Caro vecchio*. Principio ita vocabant Monachos, & Monachas καλογριάς, aetatis pervectionis, a pulchra senectute, ut confirmat *Suicerus* sequutus *Meursium*; mox vero nomen ad quosvis extendi coepit, nulla aetatis habita ratione.

cram salutem, ut nescio utrum te ob huiusmodi propositum laudaverim, vel eos qui in patria sunt, ob proclivitatem quae iis ad honesta innata est, vel ob utrumque, quod utique facio, & te & illos laudando vehementer. Sed enim quod fieri consuevit, concreverunt aliquando virtutibus vitia, alienum quemdam circumponentia vultum; & invitos, & probos artibus quibusdam improvisis post se ipsa trahere consueverunt, sive ex illis ipsis qui tales capiunt occasiones, & virtutibus non ut decet utuntur; sive ex iis, qui extrinsecus infesti sunt: sive daemon aliquis fuerit huiusmodi; sive incorporeus aliquis loliorum factor, ut & spina una pullulet cum floribus, quod molestum maxime est. Horum ego primi innoxium te esse omnino iudicavi. Secundi vero te quidem, sed non principaliter hoc praeeligentem, quod tibi fortasse conciliabit una cum tempore virtus, quod valde invidiosum est. Sed siquidem hoc, auxiliari eo, quem fers, Spiritu usus fueris ad crimen tollendum, & te ipsum in hoc ab adparenti crimine, & illos ab adverso spiritu, quo adprehenduntur, liberandum. Si vero & ipse contuleris aliquid ad secundum, haud utique praevenaris te ipsum prius curans, ut habeat curationem, &
super

super te & apud alios ; non vulnus hoc , vel promiscuam quamdam naturam convenienter hoc existimantes . Multos enim non ex iis , quae dicunt , sed ex iis quae faciunt potius , quales utique ipsi sint in se-
 ipsis arguimus . Praesertim vero Evangelicis disciplinis , ut & ipse nosti , hoc perficitur . Ego quidem igitur progredi ad praestantiora , & diviniora , quantum non utique aliquis dixerit , desidero . Quidni enim ? ubi ex hoc tantae multitudinis , quae bonis initiatur , dependet satus ? Et sane hoc , siquid huiusmodi ita evenerit invidia nequissimi daemonis . Et tibi homini existenti parum adhaesit mali ablatio . Haec tibi ex benevolentissima patris te praeceuntis sententia scribere animum induxi . Ipse vero nostrum desiderium in honesto fundans rescripseris , & ulterius meam animam tuis officiis oblectatus fueris , quo nihil omnino mihi fuerit gratius . Incolumem te tueatur Dominus anima & corpore , frater in Christo dilectissime . Venetiis , Decembris sexta desinentis , anno salutis MDLXXX.

Sa-

*Sanctissimo Archiepiscopo Philadelpbiae
Maximus Episcopus Cytherorum,
pacem a Christo.*

EA quae ad dogma adtinent , & alias ab iis , qui talia crediderunt , sapientissime , & in praesens nihil minus , disquisita sunt , Sacratissime Domine , & nihil secum inferre intricatum , & impletum iis , qui non eligunt calumniari ea , quae ad fallaciam non tendunt , liquido patuit ; nisi quis omnino stupiditate aegrotet , & insanabili opinione ; & contra stimulum caleitrare eligat . Ita vero calumnia sufficienter arguatur . Gloriarī vero , ut ita dicam , aliundecumque ad Deum , opportunius vel exinde coniecit . Dixerit vero aliquis quod non solum capiti praecipienti , & condemnanti , sed & aliis multis circa ipsum existentibus , pariter & semel & bis obstat , vel si tibi opusest , ut videtur , trinitatis numero , quo neque in hoc dogmate contristeris . Ego vero & gloriatus fuerim in iis dogmatibus , in quibus educatus sum , & in hoc solum magnifice de me sentiens semper reputabor . Conveniens tibi revera est & fucus , & facilitas ad pacem , & si , Optime , effingens haec enuntiare ignorasti . Et ut aiunt ,

aiunt, argumentum eorum, quae facta fuerunt, exitus. (1) Mihi enim & omnino, quae erga te olim per te fuit, inimicitia deleta iam & extensa est, quasi numquam fuisset, & sane iure merito permansisset; & eius loco inducenda fuisset a me dilectio pura & religio. A te vero absconditum fuit venenum, quod in tempore & sine ratione effundendum erat: vel quid aliud sibi voluit meas litteras, clam quidem saepe, & inter multos, & tandem quasi per signum aliquod, ostendere? Vides tibi ad crimen recriminationes adferri? Oppone ante causam haec iis, quae a te descendunt, & velut in trutina diligenter expende, & inferes omnino, iusta faciens, contra te ipsum condemnationem. Haec tibi a nobis inter te & me solos dicta sunt, & noveris, sermones rationabiles super illud, quod nos adtinet, ius, etsi alias nullius pretii homines simus nos non deficere. Fiat vero ut tu aliter aliquando persuasus melioris partis sis. Videris enim ex iis, quae scribis, constanter te habere in iis quae semel, & quomodo-

cum.

(1) Ovidius:

— — Careat successibus opto

Quisquis ab eventu facta notanda putat.

cumque apud te ipsum deliberavisti. Nosti vero benevolentias posse admodum iudicare suffragia. Nosce te ipsum, o generose. Generosus vero fueris in iis, quae Deo placent. Quid vero rursus latenter a te ea, quae pacem spectant, subdole cogitantur? Time Deum, si minus divinitus impulsam religiosam Synodum (1), & pulchra immutatione immutare. Etenim tibi in hoc, si eligas, dextera Domini extensa est. Ego vero praeter hoc unum, ut praecedenter dixi, tecum sincere pacem habui. Etenim Deus neque in futuro Sanctum Spiritum blasphemantibus facile reconciliabilis erit. Parce vero & tibi & mihi, & animabus, quae calumniam & offensionem patiuntur, & ut oportet, pacem tibi serva & aliis. Vale Sacratissime Domine. Ex aedibus nostris anno ab Incarnatione MDLXXXI.

Idem

(1) *Margunius* accusatus erroris circa dogma de Spiritu Sancto a tribus Synodis absolutus fuerat, ut inferius patebit; heic indicare videtur Synodum proximiorum. Quarta vel quinta contra eum Synodus anno insequenti Constantinopoli congregata est.

Idem Eidem.

Abstulit mihi praeter alia agriculturam daemon, sacratissime anime Meleti, & aratrum propter otium evanidum fuit, & pratum apud me neque per somnium; siccitas vero omnino, & ariditas, & exsiccatio, & spinis plena solum seges, & inter cetera, iucunda viridaria a tuo sacro capite sapienter omnino excogitata, & odor florum, & omnis fructus, interiit. Si ex tuis arguis mea, fructiferis, & suavibus rebus ad satietatem te oblectans, transferas quomodocumque etiam in nos, inducasque gratiam aquae vitalis, quae quomodocumque irrigemur. Excipio tui moris humanitatem, & magis, quia aemulatione eorum, qui eiusdem artis sunt, adficeris. Abundant illi magis quam vicini; & aliquid agrorum non suorum sibi vindicant, & si in iis facere fuisset ut pluvia etiam non indifferenter infunderetur, & hoc sane ausi fuissent. Et propter hoc convenienter quis admiretur tuum propositum, & ambitionem ultro & benevole donandi. Nimirum onus iniunxerunt iam apud me, & quatenus videtur ad fructuum proventum praeparatio fit, nisi tantum ipse lasseris affatim distribuere aquam & ir-

& irrigare assidue sulcos. Sed non mihi talis sit; non minus enim vel prius infelices permanebamus. Erit vero & tibi plus a nostro inopi agello pro iis beneficiis, quibus a te adfecti sumus, perceptio fructus rari forte alicuius generis plantarum. Alia enim aliis luxuriantur plantis viridaria; etenim iam & haec ex tua causa nos ausi sumus nostra vocare. Incolumis mihi vivas anima, & corpore, hominum sanctissime & sapientissime, & iugiter fluentibus canalibus gratiae Spiritus irrigeris. Venetiis. Metagitnionis quarta desinentis anno Salutis MDXCI.

Idem Eidem.

Vix tandem Theophylacti Commentaria in Sacros Evangelistas offendimus, o mihi sacrum & amicum caput Meleti. Rara etenim huiusmodi opera sunt apud quos prostant venalia. Causa vero cur rara in praefens inveniantur, adventores sunt. Quaesito fane fruire, tibi

(1) Nulla Saeculo XVI Constantinopoli Graecorum Chalcographia fuisset tradit Steph. Gerlachius; immo

tibique ipsi seorsim, & aliis in communi, propter praeconium sacrorum eloquiorum, utilis existens pro virili portione. Reddes vero pretium huius libri ei, qui hunc tibi tradet. Si vero & alius rei indiges, iube. Nos enim non segnes erimus quoad fieri potest ad tibi obtemperandum, neque ipse hisce expertus eris, quum merearis servitium accipere, & maxime a quibusdam; praecipue vero ab iis, a quibus vehementer diligeris, propter tuam morum probitatem, & studiorum incrementum in rebus honestis. Addam vero etiam quod neque mediocri-

T

ter

immo dixerim nulla fuisse in tota Graecia: nam quum *Nicodemus Mataxas*, Archiepiscopus Cephalleniae, ad quem scribit *Dionysius Catelianus* superius pag. 74. & 90. ex Batavia characteres Byzantium advenisset, & quaedam typis in lucem emisisset, Supremi Vezirii indignationem expertus est, & opus illud utile intermittere coactus, de quo videndi *Papadopolus Hist. Gymnas. Patavini Par. II. Cap. XLII. num. CXCVI. & Aymonus in Monum. Authent. Eccles. Graecae in Praefat.* Quare Graeci libros formis describere, formis iam descriptos, Venetiis quaerere, omnino cogebantur. Tandem sub exitum saeculi superioris *Anthimus* Archiepiscopus Hungaro-Valachiae Typographiam Graecam, Latinam, & Arabicam, Bucaresti instituit, ex qua multa Graecorum opera, lucubrationesque prodierunt, ut videre est apud *Antonium Clarium in Historia Revolutionum Valachiae.*

et diligentes e contra diligis. Incolumis mihi conserveris, sacrum & praecipue dilectum mihi caput, & eos, qui tibi amicitia iuncti sum, salutatione etiam meo nomine dignari non dedigneris.

Veneriis, Boedromionis sexta stantis anno Salutis MDLXXXI.

Idem Eidem.

PARum abfuit quin tuis me litteris volucrum reddideris; & multo terra ipsa sublimior evasissem nisi fabulis celebratum Icaricatum pertimuissem. Quid nam, mihi facer & desideratissime anime Meleti, ita, ut videtur, rigide animam meam quomodocumque demittere elegisti, & humilem quamdam opinionem virili meae sententiae addidisti? Quomodo enim homo quum, si humanum ipse non patiar? Vtrum igitur per Iovem amicabilem tuum amorem excipiam, & eos, qui veluti summis labris non convenientibus me laudibus efferunt, vel procul amandem ad eos, qui aequiora de se ipsis non sentiunt, periculum congruum evitans, sis nostrarum rerum incorruptus iudex; vel proclivius te habendo
apud

apud eos, qui hæc amant, nisi summa-
 gia, etenim docens, corrumpere tibi
 lucundus? Recedant hæc a tua facta ani-
 ma, vel ego tuo amore numquam aditus
 fuerim, parum tibi in huiusmodi subdi-
 tus. Itaque in posterum de me modera-
 tius senti, & scribe, & mihi quaeso con-
 sideratius ignoscas. Illud quidem, ne
 si in me inquiratur, minor inveniar iu-
 dicio quod a te prolatum est, atque ita
 multum debeam risum viris, qui recte
 iudicare noverunt. Hoc vero, ne &
 ipse forte adulatoris accusationem patia-
 ris, vel re ipsa arguaris tanquam nos
 irridens, præsertim apud eos, qui ca-
 lumniari modis omnibus, student. Hæc
 a te Lynceo acutius, si quo modo vi-
 dere perspicacioribus tuas litteras licuit,
 quod ne ipse quidem Momus carperet;
 ita in his quas recta sunt neque quomo-
 dumque declinavit, neque ad alterum
 extremum periculose declinavit. Ita
 sane & de te ipso, & de nobis simul per-
 suasus sis, & amorem erga nos assidue
 succende. Utique per Sermones ipsos mu-
 tuis, & frequentibus literis ne abstineto,
 facer & dilectissime mihi anime, & sa-
 pientissime Melet. Vale, & tibi hone-
 stum amorem retribuentes meo nomine
 salutaveris in primis Sacros Benedictum

Episcopulum (1) & Matthaeum qui cognominatur Bitzimenus. Venetiis Scirrhophorionis nona defunctis anno Salutis MD LXXXI.

(1) Num hic frater, vel adgnatus, *Antonii Episcopi* Protopsaltis Cydoniae, qui scripsit Codicem Ioannis Canabutze de Samothrace, nunc Regium, anno MDLXIX. ut apud *Montfauconium Lib. I. Palaeograph. Graecae Cap. VIII.* videre est?

Philippo Siminelo, fratri in Christo dilectissimo & discretissimo, Maximus humilis Episcopus Cythororum, bene agere.

ET praesens iam tuum circa honesta, studium noveram, fratrum mihi dilectissime Philippe; & absens ob ea, quae audio ab iis, qui res tuas narrant, omnino te diligo; & si fieri potuisset ambabus ulnis amplexatus fuisset, quem spiritu intelligendo complector. Nimirum id, quod possum, facere quomodocumque adducor, insitam tibi laudabilem meditationis scintillam utilibus facibus tuis redaccendens. Si vero & id minus est tua dignitate & placito, id omne adscripseris non promptitudinis, sed potentiae, defectui. Munus vero

verò parvum (1) est, si similibus compar-
 res; non parvum autem rursus, si recon-
 ditas observationes inspicere elegeris; &
 non infructuosa tibi erit contemplatio,
 dummodo diligentius in studium incumbas.
 Virorum enim omnino generosorum, qui
 studium circa Grammatica ostenderunt,
 hoc opus est. Theodorus Orentius beatae
 memoriae huiusmodi erat, nemini secun-
 dus illorum, qui nostris temporibus primas
 obtinent, & in liberalibus artibus, magis
 autem primariis, omnibus certans. Vtere
 autem dono, vel potius pro arbitratu hoc
 fruiere, & propter tuum honestum stu-
 dium disciplinarum, & propter amicitiam
 quae mihi pridem cum tuo patruo inter-
 cessit, (2) Nicolao videlicet nobilissimo,
 quam ego ut pretiosum aliquid in sinu con-
 servabam; ipse vero beneficiis me cumula-
 bat. Non minus enim tibi boni, & lau-
 dabilis propositi, quam ipsi circa me stu-

T 3

dii

(1) Librum aliquem ad Grammaticam spectan-
 tem *Philippo Siminelo*, Viro erudito, *Margunius* dono
 misisse videtur.

(2) Θεός & patruum, & avunculum significat,
 Italice Greca origine *Zio*. Ita autem dictum fe-
 runt, quasi *divinum*, in reverentiae signum. Ve-
 teres enim Patrem Θεόν *Deum* veneranter adpella-
 bant, Patris autem fratres Θεοί, hoc est, *divinos*
 nuncupabant.

diū debitorem mihi ipsum fuisse cognovi. Vale,
 & si quo tibi opus fuerit, corpus, quae
 in nostra potestate sunt, impando. *Veneris.*
Boaedrodionis nona defuncti
is anno. Saluta. MDLXXXXI. oborantib
 120, multo longius oniam in te mior."

Santo. & sapienti Hieronimo de Do.
mine. Meleto. Blasto. Maximus. bu.
con. *unlia. Episcopus. Gylbertus. u.*
 120, multo longius oniam in te mior."

MAGNUM aliquid de me ipso sentire pro
 te, me periclitari, quia te geram, me
 rum laudatorem factus sum, qui quidem hu
 iusmodi a me requiritur, apud alios veros
 qui iudicii legibus amicitiam iudicant,
 etiam convenienter aliquando possidet, ego
 igitur multas habeo, ubi gratias & facium
 & dilectum mihi caput, sanctissimo frater
 Meleto, propter laudes, quibus me fers,
 non propter laudes ipsas, non enim
 umquam insanierim, quasi mea ipse plu
 rimi faciam, sed quia hae ab sincera ami
 citia pendent; quae quum infirma sit ad
 probandum amorem, qui in corde latet,
 complicare aliquando ea, quae sunt, cum
 his, quae non sunt, didicit. Hic igitur oc
 cultam desiderii scintillam revelans, &
 fervidum amorem custodiens, etiam apud
 eos, qui recte iudicare noverunt, in hu
 iusmo-

iusmodi dispositionem veniam meretur. Ipse vero, velut non praecligens causam, sustineas cavillationem aliquam apud eos, qui conscientiam tuam, sicut ego, non noverunt, qui sensui tantum attendere eligentes, & volentes esse quod non oportet, intelligibiliter aliquid praetercurrunt, & calicis asperitati inhaerentes, latentem intus dulceditem ne minimum quidem gustant. Oportet vero etiam, quam amice epistola scribitur propter eos, qui ultra quam opus est iudicii exactissime fund, mensuram solvere; minor enim dicat quis, culpa sequetur. Absita vero non aliquod taciturnum existabest, sed etsi statim lateat, publica certa temporis lapsu fieri consuevis. Sentiunt vero aliter, ut de negotiis, ita de litteris. Et oportet in hac parte considerate se habere, & tamquam aliquem multis oculis instructum, qui in nulla qualicumque re offensurus est. Varium igitur te esse oportet circa ea, quae ad alios pertinent; in litteris propter supervenientes necessitates querelatum; in iis vero, quae ad me pertinent, & tacens & loquens, qualis quidem eris, talis profecto reputatus fueris. Abstines vero ex aequo amoris recipationem; etsi enim nos pauperes simus quoad alia, quoad amorem quidem, ne-

mini primas , quatenus in nobis est , hucusque concessimus . Oblectasti me ficuum speculatione , & quidem tantum , ut longi caehinni apud me protensi sint , utque ego iis , qui aderant , etenim aderant lectioni non pauci , furore quodam correptus fuisse parum quin viderer abesset . Sed ne per pietatem ipsam , ne huiusmodi inutilium quaestionum curiosiores iudices sedeamus , ex quibus nihil aliud quam lites quaedam , & pugnae , & irreconciliabiles inimicitiae consequi solent ; quaecumque vero gravia , & animo utilia , haec proponite ad invicem , & pacate simul accipite resolvite . Recte me cavillaris propter pugnam cum Sacratissimo (1) Sed ego quidem , ut congruum est , quidni enim ? protestor mihi ipsi & illi per Deum meliora disquirere . Sint vero haec nobis etiam per tuas Deo acceptabiles preces , quae conferant aliquid ad meliorem constitutionem . Opera Mercurii Trismegisti (2) , & Theodoreti in dubia divinae Scripturae , difficilia inventu sunt , & tanto magis ,
quan-

(1) Hoc est cum *Gabriele Severo* Archiepiscopo Philadelphiae , cum quo iam discordia , & similitas ei intercedebant .

(2) Opera quae sub *Mercurii Trismegisti* nomine circumferuntur , subposita sunt .

quanto alibi excusa sunt ; verumtamen & horum cura nobis erit , si quo modo ea offendamus . Sanus mihi vivas , frater in Christo sanctissime , & sapientissime , & illustrissimo , & magnifico Andreae Cornaro (1), meo nomine hoc ipsum , manus osculatus , iube . Venetiis Munychionis xv. anno Salutis MDXCII.

(1) Num hic Cretae Praeses tunc temporis erat ?

Idem Eidem.

NVnc quia Christi erga homines amore defecerunt mala , quae potius mala videntur , quum revera bona sint , successerunt vero bona (1), & dilectissimus nobis Meletius , & peramabilis , curam nostri aliquam habebit , quomodocumque & gratum aliquid , omnino nos comiter ambibit . Quid vero nobis unquam Athanasio (2) viro undequaque doctissimo (illum enim existimamus videre legentes , & divinis laudibus eius operasse.

(1) Procella contra *Margunium* mota aliquatenus iam interquievisse videbatur : vel saltem ipse pacatius iam vivere quum Venetiis Patavium se contulisset . Vide inferius Epistolam ad Synhodium CP.

(2) D. *Athanasius* Patriarcha Alexandrinus , cuius nomen longi carminis instar est & elogii ,

ferentes) gratius unquam fuerit? Exspectamus vero hoc a desideratissima nobis anima, Meleti, & si quid forte eiusdem generis, simul adtrahitur. Ausi vero sumus neque sine ratione talia; etenim cognoscimus praeter alia bona tua, & liberalitatem viri, & amorem erga nos omnino ferventem. (1) Ne vero superemur dilectione, e contra pete, si qua & a nobis refundi possunt; ad ea enim nos & pridem praeparati sumus, & paravimus maxima alacritate nos ipsos, & tantum iubeat Meletius, & opera sequentur. Vale sacrum, & amatissimum, una vero & amicissimum mihi caput, & permansu mandans seditione divini sermonis ab intelligibilibus spinis segetem spiritalem Christi, & inundans continuis irrigationibus & abundantibus laticibus, ut ita in posterum vigeat possibilem animae vexationem. Patavii, voluntarii propter scandalorum fugam nostri exilii, secunda desinentis Pyanephsionis, anno ab Incarnatione Servatoris nostri MDLXXXII.

I o.

(1) Opera D. *Arhanasii* a *Meletio* petiisse videtur *Margunius*.

(2) Itaque *Margunius* hoc eodem anno Venetiis Patavium profectus est, quum Mense Munychione Venetiis adhuc moraretur, ut ex praecedenti Epistola adparet.

I. O. LAMIO INTERPRETE.

Jeremias (1) *Dei misericordia Archie-*
piscopus Constantinopoleos, Novae
Romae, (& Oecumenicus (3)
Patriarcha.

DEi amantissime Episcopo Cytherorum,
 gratia sit, & pax, & misericordia
 Tuo-Dei-amori a Deo omnipotente (2).
 Curae fuit in praesens, o Dei amantissi-
 mo-

(1) Pluria de *Jeremia II.* Patriarcha CP. superius
 pag. 171. & sequentibus, commentati sumus; sed
 quum ea in magnis temporis angustiis scripserimus,
 nec omnes libri necessarii ad manus essent, alia
 quaedam heic de eodem opportune litteris manda-
 bimus. Et primum quidem apud *Martinum Crusium*
Lib. IV. Turco Graeciae pag. 322. occurrit Epistola
 a *Jeremia*, dum adhuc Larissae Metropolitae erat,
 Patriarchae CP. scripta, qua ei commendat prio-
 rem filiam cuiusdam nomine *Apostoli*, ut heredi-
 tatem paternam, quae iure ei debebatur, conse-
 qui possit, eius intercedente auctoritate. Postquam
 vero iam Patriarcha erat, & ante annum 1580.
 vel hoc ipso anno, tres eiusdem Epistolae habentur
 apud *Crusium* laudatum citato opere, pag. 291.
 & seqq. quae scriptae sunt, una, Sacerdotibus pagi
Asomatorum, qui non longe a CP. distat, in
 Propontide situs, qua eis iniungit ut de causa
 inter

inter *Georgium Moralem* Anagnostam & eius uxorem vertente cognoscant, & uxorem ad officium redire etiam per excommunicationem cogant; altera scripta est Episcopo Metrorum, & Athyrorum, & eius Clericis, ut *Phocae* Lampadario Ecclesiae CP. reddenda curent Aspra 500. a vidua cuiusdam *Theodori Zaromeni*, etiam excommunicatione inrogata, si probatum debitum ea solvere detrectaverit. Tertia scripta est *Theodosio Zygomalae* Proto-notario Ecclesiae CP. qui una cum Presbytero *Sabatiano* Exarchus in insulas emissus fuerat ad colligendas pecunias pro tributo solvendo, anno 1576. Quae vero strictim de eius in Patriarcham electione, studiis, contra simoniam decretis, & aedificiis, superius pag. 171. percurrimus, latius explicatiusque narrata videri possunt apud *Manuelem Malaxum* in *Histor. Eccles.* apud *Crusium* in *Turco-Grecia Lib. II.* nam brevitatis gratia ea nunc omittimus. Anno 1579. mense Thargelione *Andreas Loudanus* Eques D. Stephani, & Regiae scientiae praeceptor, Venetiis *Ieremiae* Patriarchae scribit se in animum induxisse librum diligenter & exacte scribere, quo utriusque Ecclesiae, Occidentalis scilicet & Orientalis, unio facile conciliaretur, ut tot contentiones inter Latinos & Graecos de medio tandem tollantur; adeoque ab eo petit Synodicum, & illi adfuturum Tomum sub *Maximo* Patriarcha, eius praedecessore; multumque *reverendissimum & divinum Archiepiscopum Philadelphiae* a probitate, prudentia, & eloquentia commendat. Hoc quidem anno, ut superius pag. 184. diximus, *Ieremias* depositus fuit, & *Metrophanes* restitutus; quod quidem factum a quibusdam non satis certe perhibetur arte Lutheranorum apud Turcas cum calumniantium, quod

quod eorum confessionem probare is noluisset, ut apud *Spondanum* ad hunc annum 9. XXII. videre est. Sane in Actis cum ipso ab iis habitis exstat ipsorum ad illum depositum Epistola die S. Ioannis Baptistae anno insequenti scripta, qua dolere se eius vicem testantur. Anno 1583. *Gabriel Severus* Archiepiscopus Philadelphiae *Ieremiae* scripsit Epistolam, qua queritur litteras nomine Patriarchae scriptas a *Sapientibus* ut vocant (οἱ καλόμενοι σάβιοι) Serenissimi Senatus sibi traditas fuisse, quas quidem docet priusquam ipse Graece acciperet, in Latinam linguam conversas fuisse, & Romam usque transmissas. In iis autem *Gabriel* tamquam *absurdorum operum plenus* traducebatur; quare *Ieremiam*, cui pseudonymas, ut ipse putat, litteras illas mittit, rogat ut sibi rescribens hanc sibi structam calumniam dissolvat ac difflet. Vt autem ex laudato *Spondano* distinctius de iis, quae circa Calendarium Gregorianum ab *Ieremia* gesta sunt disseratur, eius verba in medium proferemus: Quum *Stephanus* Rex Poloniae in tanta vastitate Provinciarum ac varietate Nationum, & rituum, nec non schismatum, & haeresum, Calendarium Gregorianum ab omnibus accipi vellet, resistere vebementer Rutheni ipsi subiecti, qui Ritum Graecorum servant, quos concepti schismatis tumor, & altissima Theologiae, ac bonarum disciplinarum, linguaeque Graecae ignorantia mirifice suis consuetudinibus implicitos tenebat. Itaque misere Constantinopolim: ubi evocato Alexandrino Patriarcha, *Ieremias* Constantinopolitanus Synodicam Epistolam scripsit, qua Ruthenis, & Graecis interdicebat, ne Gregorianam emendationem admitterent; hac potissimum ratione ductus, quod sibi nondum Latinorum argumenta & rationes innotuisse diceret. *Factum*

Etum vero postea est, ut siue rationibus Ducis Ostror-
 vici Ruthenorum primarii ad Ieremiam missis, seu
 summi Pontificis diligentia; ut idem Ieremias veri-
 tate victus, non solum ei adseuerit, verum etiam
 legationem ad urbem miserit, qua se id ipsum inter
 suos curaturum polliceretur. Quod in Annalibus Gre-
 gorii distinctius explicatur, quum dicitur, Gregorium
 ad Ieremiam misisse duos Oratores cum litteris, &
 muneribus: hos illum a Gallo & Veneto Oratoribus,
 in Porta Amuratis residentibus, ad se adductos cum
 honore excepisse; propensaeque in Latinam Ecclesiam
 voluntatis specimen dedisse, rescriptis reverenti ani-
 mo ad Pontificem litteris, atque una missis nonnul-
 lis Sacris Reliquiis: ac pollicitum esse se post al-
 quod tempus illius Calendarium recepturum, Ruthe-
 nosque, & alios Graecos ad idem faciendum horta-
 turum. Sed contigit, ut non diu post sceleris cu-
 iusdam viri calumniis apud Turcos oppressus (insti-
 gantibus forte iisdem, qui primam eius expulsionem
 operati fuerant) in carcerem coniectus fuerit, ubi
 Gregorii Pontificis benignitatem expertus sit: cuius
 hortatione Orator Gallicus magnis precibus effecit;
 ut poena capitis in eum decreta in mitigationem depor-
 tationis verteretur: quem si potuisset vindicare Gre-
 gorius, inter Cardinales retulisset. Anno 1390, Ga-
 briel Severus Venetiis Ieremiae pariter scribit ma-
 la de Maximo Margunio querens, quod a se bene-
 ficiis adfectus se calumniari non desinat; & eius
 libellum memorat contra quemdam fratrem xantho-
 rivos opus scriptum, irridens simul & carpens;
 aitque Margunium, dum Additionem Symbolo fa-
 ctam defendere vult, adeo a veritate discedere,
 ut nec cum Graecis, neque cum Latinis consen-
 tiat. Sed triduo ante, die scilicet XII. Septembris
 aliam

aliam Epistolam *Gabriel* Patriarchae scripserat eadem prope continentem, & in qua *Margunius* Syrophanta, & *κρητίστου* audit; ex quibus tamen Epistolis facile intelligitur tunc Constantinopoli Synodum habitam fuisse; & quidem hoc eodem anno *Ieremias*, & Synodus CP, mensis Novembris IV, *Gabrieli* scribunt, ut iuxta canonum decreta intra sex mensium spatium ad suam Eparchiam & Metropolin Lydiae Philadelphiam redeat, ne ii populi suo vero Pastore & Pontifice amplius destituantur; sin minus, supplicet ut ex ea sede deponatur, inque eius locum alter legitimus pastor substituat. Subscriptions sunt insequentes:

Humilis Metropolita Cyzici Damasceus.

Heracleae Germanus.

Metropolita Philippopoleos.

Hadrianopolis Callistus.

Prusae Neophytus.

Tornovi Dionysius,

Vadinae Theophanes.

Huic Epistolae *Gabriel* die XII. Ianuarii respondit, dixitque se vehementer suo gregi praeesse desiderare, sed res suas eo loco esse, ut sibi id non permittant, ut ipsi Patriarchae notum erat, *καὶ τοῖς τῷ ὡκεανῷ ἐπέκεινα*; quin Graecorum, qui Venetiis sunt, a *Christianissimo*, & *Serenissimo* Dominio *Venetorum* curam sibi demandatam fuisse; quare & si alium Philadelphiae Metropolitam ordinaverint, ipse tamen semper se talem vocare non veritutum; quod & in alia Epistola ad eundem Patriarcham confirmat, & ne *sub petra scorpius lateat* timere se dicit. Verum ante hasce litteras hoc eodem anno duas alias Epistolas *Severus* Patriarchae scripsisse videtur, quarum prima scripta est die XII.

Septem-

Septembris , & missa per *Constantinum Chrysobergem* in qua quaedam habentur de *Petro Voevoda* , ut videtur , *Moldovalachiae* , cuius generum Dominum Vestiarium fuisse in alia Epistola indicat. In alia autem se defendit , & excusat , quod ei parere non possit in eo , ut Patriarchae mentio fiat in suo praeclaro Templo praesentibus aliis Pontificibus , quum id contra Canones & consuetudinem sit , & praecipue quum templum illud *Stauropegium* non sit , hoc est Ecclesia Patriarchae CP. auctoritate erecta , eiusque iuribus reservata , ut apud *Goarium* in *Euchologia* videre est , qui recte *Meursium* castigat in explicanda voce *σάυροπηγιον* hallucinantem . Et hae quidem Epistolae , de quibus hactenus egimus , in Codice MS. existant , quem mecum V. Cl. *Scipia Maffei* liberaliter & perhumaniter communicavit , ex quo etiam has *Margunii* Epistolas edimus ; & in quo aliae Epistolae sunt a *Severo* ad *Ieremiam* Patriarcham , ut videtur , scriptae , sed tempore incerto . In earum una dicitur *Ieremias* iam ex Hungaro-Valachia Constantinopolin reversurus ; & multos eum habere inimicos indicatur . Hoc pariter anno 1590. *Ieremias* Patriarcha ad Metropolitam Russiae litteras dedit , quas adlegat *Andr. Wengerscius* in *Historia Slavoniae Reformatae Lib. III. Cap. III.* ut probet , si Deo placet , consensionem Graecorum cum Evangelicis ; qui insuper addit , quasdam *Ieremiae* Epistolas a *Stanislao Socolovio* , *Stephani* Regis Theologo , Leopoli interceptas fuisse. Haec amplius mihi de *Ieremia* dicenda fuerunt , qui quantae prudentia & integritate fuerit , ex eo etiam constat , quod apud *Spondanum* legere est , narrantem his verbis ; *Quum Graecus quidam Monachus ,*
qui

qui Ierosolymis venerat, ut pecuniam a plebe colligeret, mentiretur non longe a Ierosolymis lapidem caelitus decidisse, cui inscriptum esset, Mundum post paucos dies interiturum: eique commento ut fidem faceret litteras monstraret, quas se ab Alexandro Patriarcha habere aiebat; quibus promittebatur peccatorum indulgentia omnibus, qui eas pecunia compararent; Ieremiam Patriarcham, ubi haec audiuit, Monachum ad se evocatum, & in mendacio persistentem, publice excommunicasse, simul & eos, qui deinceps tales ab eo indulgentias emerent: qui vero iam emerant ipsos a Patriarcha iussos fuisse eas proferre, quae praesente Monacho igni traditae fuerent; ipseque Monachus pecuniam singulis restituere coactus, qui singulas ducato vendiderat: tunc & ipsum imposturam amare sientem a Patriarcha Ecclesiae restitutum fuisse.

(2) Constantinus Magnus, quum Sedem Byzantium transtulisset, eam urbem de suo nomine Constantinopolin adpellavit, & Secundam Romam dici voluit, lege ad id lata, quae columnae marmoreae inscripta est, de quo consulendus eruditissimus Carolus Ducangius Libro I. Constantinopol. Christianae §. VI. qui insuper quod Novae Romae adpellationem adtinet, haec litteris ibidem mandavit: *Scribunt alii Νέα Ῥώμην, Novam Romam ab eo adpellatam. Theophanes anno XXV. Constantini: Τούτῃ τῷ ἔτη κτίζων Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβὴς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Ῥώμην γὰρ χρηματίζων αὐτὴν ἐδείσπισε.* Hoc anno pius Constantinus Constantinopolim a se constructam Novam Romam sanxit adpellari. Quae quidem nomenclatura donatam observare est apud Scriptores passim. In Concilio II. Oecumenico Patriarchae Constantinopolitano conceditur primatus post Epi-

scorum Romanum , διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν ρώμην ,
Gregorius Nazianzenus Carm. de Vita sua :

Ρώμην νεύργης , εὐχενῶν ἄλλων ἔδος ,
 Κωνσταντίνου πόλιν σε καὶ σήλην κράτους .

Et in eodem carmine de utraque Roma :

Δύο μὲν οὐ δέδωκεν ἡλίους φύσις ,
 Δίσσας δὲ Ρώμας , τῆς ὅλης οἰκουμένης
 Λαμπτήρας , ἀρχεῖόν τε , καὶ νέον κράτος ,
 Τόσον διαφέροντας ἀλλήλων , ὅσον
 Τὴν μὲν προλάμπειν ἡλίῳ , τὴν δ' ἐσπέρας ,
 Κάλλει δὲ κάλλος ἀντανίσχην συζύγως .

Natura binos baud quidem soles dedit :

Dedit ipsa binas attamen (mundi faces ,)

Romas , vetustam scilicet Romam , ac novam :

Hoc discrepantes invicem , quod qua cadit

Sol illa fulget , fulget haec qua se exserit ,

Par utriusque pulcritudo , par decus .

Rursus carmine XII.

Οπλοτέρη Ρώμην , τόσον προφέρεται πολίων ,
 Οσσεάτιον γαίης ἑρᾶνός ἀσπερόνης .

Roma nova , & tanto reliquas quae praeterit
Urbes ,

Quam caelum terram vincit & exsuperat .

Νεοδυλὴς Ρώμην , apud Paulum Silentiarium in De-
scr. aedis Sophianae part. I. Manasses :

Πόλιν τὴν μεγαλόπολιν , πόλιν τὴν νέαν Ρώμην ,
 Ρώμην τὴν ἀρυτίδωτον , τὴν μήποτε γηρῶσαν ,
 Ρώμην αἰεὶ νεάζουσαν , αἰεὶ κλωνίζομενν .

Leo imperator in Oraculo de restitutione Constanti-
nopolis .

Βυζάντιος αὐλή , ἐς ἱα Κωνσταντίνου ,

Ρώμην , Βαβυλῶν , καὶ Σιών ἄλλῃ νέᾳ .

Nicolaus Seidus loco laudato : Νέα Ρώμην , νέα Ἱερου-
σαλήμ

σαλήμ, μεγάλη βαβυλὼν, πόλις θεῶ . *Corippus Lib. I. numer. XVIII.*

Et iocunda novae Circensis gaudia Romae.
Et Lib. III. num. V.

. . . *votisque suis nova Roma favebat.*
Ita eodem Libro n. VII. Lib. IV. n. II. Denique Otbo Frisingensis Lib. IV. Cap. V. Constantinus sedem Regni Byzantium transtulit, eamque Constantinopolim vocavit, quae & Regia Vrbs, & Neoroma vocata.

(3) Oecumenicus, *Generalem* significat, quae vox a Graeco vocabulo οἰκουμένη, quod terram universam habitabilem designat, originem ducit. Concilium Chalcedonense anno Christi CCCCLI. habitum hoc nomen primum adsumpsit; & postea Presbyteri, & Diaconi, Ecclesiae Alexandrinae Pontificem Maximum hoc nomine decorarunt scribes: *Sanctissimo & Beatissimo Patriarchae Oecumenico Magnae Romae.* Quod quum novi Patriarchae Constantinopolitani sensissent, hunc eundem titulum sibi vindicarunt, qui deinde illis ab Imperatoribus, & Conciliis Graecorum tributus est; ut ex Constitutione quadam quintae Synodi luculentissime patet, in qua Imperator Patriarcham *Mennam* hoc titulo honoravit, quum scripsit: *Imperator Caesar Fl. Iustinianus Mennae Sanctissimo, ac Beatissimo Archiepiscopo, & Oecumenico Patriarchae.* Ita etiam in Concilio anno Christi DXVIII. Constantinopoli habito, *Ioannes III.* Episcopus Constantinopolitanus Patriarcha Oecumenicus fuit adpellatus. *Ioannes* vero IV. cognomine *Ieiunator* maiori fastu hunc titulum sibi tribuit in Concilio generali totius Orientis, quod sine Romani Pontificis Pelagii II. consensu congregaverat, a quo ne Oecumenici titulum adsumeret prohibitus

bitus fuit. Illum tamen semper hic Patriarcha sibi nihilominus adscivit, atque etiam in Actis Synodi, quae Romam misit; cui consuetudini eius in posterum successores tenaciter inhaerere voluerunt. *Gregorius* tamen *Magnus* multo ante, ut ex variis eius epistolis colligere est, hunc titulum, profanum vocabulum, & vanitatem stulti nominis, vocavit; eosque, qui se hoc insignitos vellent vehementer improbens, demonstrat neminem Romanorum Pontificum, temere hunc titulum adsumere ausum esse, quamvis a Concilio Chalcedonensi illis oblatus esset. Etsi vero Romani Pontifices hunc titulum, ipsis tantum iure optimo debitum, sibi adrogare noluerint; attamen a Conciliis semper eis honoris gratia tributus fuit, ut Acta Synodi Constantinopolitanae sub *Menna* Patriarcha celebratae perspicue testantur; in quibus Episcopi Pontificem Maximum his verbis adloquuntur: *Domino nostro per omnia Sanctissimo, ac Beatissimo Patri Patrum Archiepiscopo Romanorum, Oecumenico Patriarchae Agapeto*. Quin etiam *Phocas* Imperator anno Christi DCVI. quum *Cyriacum* Patriarcham odio prosequeretur, neminem praeter Romanum Pontificem hoc titulo decorandum per publica edicta imperavit; quod quum *Cyriacus*, qui hunc titulum provirili portione sibi vindicabat, aegre tulisset, nimio dolore confectus, tandem naturae concessit. *Sergius* pariter Episcopus Cyprius, quum Theodoro Pontifici Maximo Synodalem Epistolam scriberet, eum Oecumenicum dixit, scribens: *Sanctissimo ac beatissimo a Deo honorabili Domino meo Patri Patrum Archiepiscopo, & universali Papae Domino Theodoro Sergius humilem in Deo Salutem*. Hoc etiam titulo *Constantinus* Imperator anno DCLXVIII. Pontificem

morum Episcoporum sapientissime, pro-
 spicere diligenter, ne quid tibi non pla-
 citurum patereris. Saepe enim Pontificum
 coetus Pontificatu te deicere, & omni-
 no privare decreverunt, dicentes te mi-
 nime nosse Latinos veteres, & nostros
 sanctos Patres, & maxime id quod de San-
 ctissimo Spiritu additum est. Quomodo
 enim te putas omnibus esse maiorem, ve-
 hementer fluctuans, & contra illos facile
 invehens, quibus est actionis & contempla-
 tionis, ut ille dicebat, fundamentum?
 Cessa igitur ab huiusmodi, nihil turbans, &
 turbatus a multis, ne forte recentius quid-
 piam inferenti ipse etiam nequeam manum
 tibi auxiliatricem porrigere. An nescis, o
 Amice, non apud me solum, sed etiam apud
 universam nostram Ecclesiam, haec deferri?
 igitur prudenter omnino, ut virorum
 optimus. Insuper & cum Sanctissimo Phi-
 ladelphiae Antistite reconciliare, omnia
 quaecumque sunt contra ipsum, sive typis
 edita, sive aliter, igni tradens quoad
 fieri potest. Ita meis collegis, & meae
 mediocritati haud iniuria visum est: non
 opor-

Episcopis sibi subditis scribit, exhibet eruditissimus
Anselmus Bandurius in *Antiquitatibus CP.* Ceterum
 titulus *Ἀπολιέστωρ* Dei amantissimus Episcopis
 passim tribuitur.

oportebat enim post dilectionem contumelias in lucem edere, (1) ut vidimus. Etenim Theodoretus maior (2) Cyrillo, sed contra illum scribendo multo minor evasit. Igitur ita esto, & non aliter; & Dei gratia sit cum tua Dei-dilectione.

V 4

Co-

(1) Tanta Margunius in *Gabrielum Severum* amarulente scripsit, ut *Demetrius Procopius* haec de illo *Philadelphiae Archiepiscopo* litteris mandavit: εἰ τὰ παρὰ μαργυνίου κατ' αὐτὸ ἐκφωνηθέντα καὶ γραφέντα ἀληθείας ἔχεται, μὴδὲ πάρος τινὸς ἐν δομουχῆντός ἐσσι νυήματα, ὀλίγων ἐπαίνων ἄξιος ἦν ὁ Σεβῆρος. Quod si veritati congruentia sunt, quae Margunius adversus eum voce scriptoque prodidit, neque potius sunt soboles repositi alta mente adfectus, exigua laude dignus Severus fuerit.

(2) Bene dicit Cyrillo Alexandrino doctrina praestitisse *Theodoretum*; nam is iudicio, & castigata eruditione, ceteris prope Gracis Ecclesiasticis Scripto-ribus antecit.

morum Episcoporum sapientissime, prospicere diligenter, ne quid tibi non placitum patereris. Saepe enim Pontificum coetus Pontificatu te deicere, & omnino privare decreverunt, dicentes te minime nosse Latinos veteres, & nostros sanctos Patres, & maxime id quod de Sanctissimo Spiritu additum est. Quomodo enim te putas omnibus esse maiorem, vehementer fluctuans, & contra illos facile inductus, quibus est actionis & contemplationis, ut ille dicebat, fundamentum? Cessa igitur ab huiusmodi, nihil turbans, & turbatus a multis, ne forte recentius quidpiam inferenti ipse etiam nequeam manum tibi auxiliatricem porrigere. An nescis, o Amice, non apud me solum, sed etiam apud universam nostram Ecclesiam, haec deferri? igitur prudenter omnino, ut virorum optimus. Insuper & cum Sanctissimo Philadelphiae Antistite reconciliare, omnia quaecumque sunt contra ipsum, siue typis edita, siue aliter, igni tradens quoad fieri potest. Ita meis collegis, & meae mediocritati haud iniuria visum est: non
opor-

Episcopis sibi subditis scribit, exhibet eruditissimus *Anselmus Bandurius* in *Antiquitatibus CP.* Ceterum titulus *Ἀποφιλάστωρ* *Dei amantissimus* Episcopis passim tribuitur.

oportebat enim post dilectionem contumelias in lucem edere, (1) ut vidimus. Etenim Theodoretus maior (2) Cyrillo, sed contra illum scribendo multo minor evasit. Igitur ita esto, & non aliter; & Dei gratia sit cum tua Dei-dilectione.

V 4

Co-

(1) Tanta Margunius in Gabrielum Severum amarulente scripsit, ut Demetrius Procopius haec de illo Philadelphiae Archiepiscopo litteris mandavit: *ἀλλ' εἰ τὰ παρὰ μαργυνίῃ κατ' αὐτὸ ἐκφωνηθέντα καὶ γραφέντα ἀληθείας ἔχεται, μηδὲ πάδους τινὸς ἐν δομυχῶντός εἰσι νυήματα, ὀλίγων ἐπαίνων ἄξιος ἦν ὁ Σεβῆρος. Quod si veritati congruentia sunt, quae Margunius adversus eum voce scriptoque prodidit, neque potius sunt soboles repositi alta mente adfectus, exigua laude dignus Severus fuerit.*

(2) Bene dicit Cyrillo Alexandrino doctrina praestitisse Theodoretum; nam is iudicio, & castigata eruditione, ceteris prope Graecis Ecclesiasticis Scripto-ribus anteit.

EODEM INTERPRETE.

*Coactae in Christo Constantinopoli sacrae Syn-
hodo, Patribus reverendissimis, & Domi-
nis maxime honorandis, Maximus humi-
lis Episcopus Cytberorum, omne id
quod salutare est, & in divinam
gloriam & beneplacitum re-
dundans.*

Mihi quidem, o Sacra, & in Deo
congregata, Domini & Servatoris
nostri Iesu Christi Synhode, & valde de-
siderabile fuisset, & longe iucundissimum,
celeri alacritatis & dilectionis ala uso, ad
vos accedere, & convenientem reveren-
tiam unicuique tribuere; &, licet ex
praesentibus rebus, omnibus per omnia
inferior sim, symbolam conferre honesto,
& Deo grato vestro studio, & laudabili
dispositioni erga sacram Christi Ecclesiam,
Quoniam vero nec mihi id ipsum fuit per
vestras communes litteras, & privatim
nostri principis (1) indictum, neque in me est
exsequi id quod deliberavissem, invitus de
reliquo sacri vestri coetus privationem,
cum quanta tristitia alii dicant, ferens
vitam exegi. Quod vero mihi reliquum
fuit,

(1) Hoc est, Veneti Senatus.

fuit , litteras qualescunque ad vos exarare , ad hoc in praesens excitor . Et mihi , per adversus Deum pietatem , aequas (debetis enim) praebetis aures ; mihi , qui parum deest quin animum ipsum despondeam , non ob ea , quae assidue patior (forte enim peccatorum a me commissorum , & quae quotidie committuntur , hanc purgationem aliquam a Dei misericordia ambieram) sed ob ea , in quibus me in primis iustum , non vulgare pati probum conspicio . Ego enim , etsi incunctis aliis inferior sum aliis siue dignitate aequalibus , siue superioribus , tamen in pietate & orthodoxia natus simul & innutritus , quoad harum abundantiam , nemini huc usque concessi , & Deo favente , neque in posterum concedam (1) . In hoc a me , & antequam Sacerdotii gradum adscenderem , non modicum studium collatum est , & certamen non vulgare initum , quum adhuc invenis Patavii commorarer (2) & quum praeterea custodiae traditus fuisset (3) & vita periclitarer ; & quum vir iam evasissem , tanto magis mihi religionis & pietatis amor calefactus est ,

(1) Vide superius pag. 212. 277. 279.

(2) Vide Praefat. in P. II. Epist. Glycae .

(3) Adi superius pag. 237.

est, & exatit, ut & aliquid commentus fuerim, quod communi nostrae Ecclesiae non inutile esset, & nostrum dogma magis confirmaret, & alios quoad fieri potest simul in eius intelligentiam adduceret. Hoc autem dicere licet propter ipsam veritatem mihi, nihil meum enuncianti, nec novi aliquid inferenti, sed ea quae ab antiquis Patribus & Doctoribus, Asianis simul, & Europaeis, dicta sunt, ex bono & aequo, & ut ipsi maxime vellet, in unam Evangelicam consonantiam atque conspirationem⁽¹⁾. Impossibile enim arbitratus sum eundem Spiritum sua aliis aliter inspiravisse, qui cuiuscumque unanimis unionis causa est. Hoc meum studium erat, hae meae deliciae & commentatio; si vero supra meas vires erat, confortabat me Spiritus ille, apud quem nihil est impossibile, & cuius in infirmitate virtus perficitur, quique novit abscondere multa a sapientibus & intelligentibus, & stultis misericordissime revelare. Praesertim quum non ita insanierim ego, ut tantum opus a me ipso solo perficiendum considerem; sed ad Sanctam nostram Ecclesiam accurrebam, & ad eum, cui huius gubernaculum regere a Deo providenter concessum fuerat.

(1) Vide superius pag. 209. & seq.

rat(1). Postquam vero quidam ex nostris illis , qui elegerunt non ingredi per ostium in ovile ovium , sed aliunde adscendere ad hoc delabentes , ad alienas opiniones conversi sunt , ita ut quidam matris interfectores essent ; & adversus eam , quae ipsos genuerat atque nutrierat, imprudenter , & iniustissime insurgerent ; hos quoque convenienter ad patria reducere desideravimus , redarguentes perversam & fallacem eorum intelligentiam quoad nostrum dogma , & manifeste iis ob oculos ponentes pro virili portione , & contentiosius , ac obluſantium ritu ea , ex quibus ipsi ad veritatem adgrederentur . Hic autem scopus mihi propositus fuerat, concordia & conspiratio Christianorum ex bono & aequo , & vero , quoad fieri poterat , in Synodo ineunda (2) . Quodcumque autem vel tantisper ab aureo nostri dogmatis nomismate , (3) imagine differt , longe id a nobis . Horum vero mihi testis oculus , qui omnia videt , quique corda scrutatur & renes ,

(1) Ad ipsum videlicet Ieremiam Patriarcham , cui opus suum *De Processione Spiritus Sancti* dedicavit , ut superius pag. 171. 193. videre est.

(2) Quomodo id facere vellet , conicere est ex iis , quae habet superius pag. 290. & seqq.

(3) Vide superius pag. 277.

nes, & una mihi testimonium perhibet conscientia, & ipsae prope loquentes res, de hoc scilicet argumento ad nostri splendidi dogmatis confirmatorum opera a me elaborata; cum multis & voce, & litteris certamen, scopum habens semper veritatem, qua nihil apud eos, qui secundum Christum vivunt, fuerit unquam stabilius, vel cum Nicolao ex ordine Cruciferorum⁽¹⁾. Post haec vero Episcopum melle potavit Epistola, hoc est ad Petrum Entabilam ex ordine Franciscanorum, nunc vero Rhethymnes⁽²⁾ Episcopum, Apologia; & Epistolae, quae Roma mihi missae sunt a Spiridione Blondo, aliisque; ad Antonium Temonium, Medicum Chium, quum quidam ex vobis forte causas praebuissent, post illa responsum. Praetereo quae a me in praesentis disputationis indicio in meam defensionem scripta sunt, quotidiana certamina excitata cum mihi adversantibus, & tandem lucubrationes meas typis editas, quibus calumniae contra me structae

cau-

(1) Vide superius pag. 116.

(2) Rhethymnae, Cretae Urbis, videtur fuisse tunc temporis non tantum Episcopus Graecus, verum etiam Latinus, quum Creta in potestate Venetorum esset. Hodie *Retimo* vocatur, & tertias in insula obtinet, a Turcis anno 1647. obsidione capta. Consule *Praefationem*.

causam dederunt ; sive aliter alius quis nostra diffamavit , & nonus iam annus elapsus est , ex quo nostram in eodem negotio tabefacit vitam , & omnimodis nostram infirmitatem oppugnat (1) . Vtinam sit hic seipso melior , sive igitur Deo rationem reddat , utpote qui fuit , & est causa simplicibus animabus scandali non spernendi ; sive quia non iudicavit obedire sine acceptione personarum , & exacte , & habita iustitiae ratione primae , secundae , & tertiae Synodo super huiusmodi inspectione celebratis ; magis vero ob ea , quae post haec fecit & contempsit . Ego quidem nescio quid dicam ; consideratio autem vestri sit , qui rerum tantarum curam super vos ipsos coram Deo suscepistis , Patres religiosissimi . Sed enim , quae nam haec super illis , quae exacte , & sine personarum acceptione , & legitime , decreta fuerunt , absurda , & castis auribus inaudita , & quae in praesens eminuit , mutatio ? Profecto nos alii ex aliis tam cito eva-

(1) Anno igitur 1583. persecutio in *Margunium* exorta est . Hoc autem anno *Margunium* adhuc in *Creta* fuisse colligi videtur ex Epistola *Constantini Servii* Cretensis ad *Mart. Crusium* Patavii hoc anno scriptam , ubi ille ait propediem *Margunium* Venetias profecturum esse , a quibusdam suis conterraneis intellexisse .

evasimus, vel frustra de reliquo susque de-
 que nostra feruntur, & nullo stabili fun-
 damento fulcimur. Heinc inconsolabiliter
 flere fert animus, ad tantum nostri gene-
 ris infortunium respiciens, nescio quid
 aptius dicam, iustis Dei iudiciis extrema
 pericula subeuntis. Consolatur tamen me
 quomodocumque, plurimas esse omnino
 litteras, & arbitrari tales ab quodam cal-
 lido artifice, veritatem quam maxime de-
 cipiente, perfectas esse. Neque enim puto
 ad tantam turpitudinem sacram Synho-
 dum adductam fuisse umquam, ut non
 multo post, & sine ulla rationabili causa,
 contraria sibi decernat, & irrita reddat,
 quae prius recte sub Deo teste, & incorrupte
 definivit; praesertim quum neque gratia,
 neque inimicitia aliqua, neque munerum
 acceptione, iustum destruat, quae opti-
 ma fuit iusti regula, & sine personarum
 acceptione, rerum, quae in controversiam
 vocatae fuerant, iudicium; neque profe-
 cto a dignitatibus, si ita contingat, vehe-
 menter perculsa, ut propter hoc minus
 distribuat eis, quibus plus oportebat ex
 recta lege suppeditare, Deo quam maxi-
 me gratificantem. Adfectus enim in huius-
 modi iudiciis, non omnino perspicax fue-
 rit; aversio autem nihil omnino viderit;
 ubi tamen utriusque huiuslippiitudinis pu-
 rus

rus. post Deum , & sub Deo censo-
re iudex praefuit , quem nam umquam
habuerit locum sententiae violentae exse-
quutio? Vbi vero pariter , & mentis est
acumen , & morum simplicitas , & iugi-
latio indeclinabilis , & inspector iudiciorum
Deus , quomodo nam corrumpetur iudi-
cium? Haec igitur mecum ipsum maxime
considerantem & assidue revolventem ,
& priorum Synodorum exitum omnino
reputantem , res falsas fuisse colligere in-
duxerunt An vero a scopo non aberrave-
rim , ipsae , inquiunt , res proclamabunt ,
& a vobis faciendum decretum . Quid nam
vero litterae dicunt? Bonum enim & has
in medium adducere. *Jeremias Dei mise-*
ricordia , &c. Haecenus diligenter exami-
navi illud , *Ne quid tibi non placitum pate-*
reris . Num igitur contrarium aliquid sa-
cris constitutionibus sancire Deo gratum
est , vel prorsus ingratum ipsi , & execrabi-
le? Demus enim omnino per concessionem
aliter aliquando me sensisse de dogmate
(quod , Christe Rex , absit a nostra sen-
tentia & proposito) quam sit communis
Catholicae nostrae Ecclesiae opinio &
intelligentia : ergo haec est Christi lex ,
statim & ab ipsis exordiis fratrum peccata
exponere et publicare ? Et praecipue etiam
quae quis specie confessionis quadam com-
muni-

municavit? Et quomodo haec Christianorum? et praecipue Pontificum? An non forte propterea etiam Cham maledictus est, et Moſis ſorori lepra induc̃ta, et alius aliud huiusmodi paſſus eſt? Quomodo utique in poſterum locum habeat Chriſti praeceptum illud, *Si peccaverit in te frater, &c.* Si vero etiam poſt ſacras Synodos, quae contraria decreverint, eadem nihilominus libere loquatur, quantum utique piaculum, huiusmodi placere? Porro, nonne manifeſte eſt contraria conſtitutio iis, quae a Chriſto ſancita ſunt, ubi in communem animarum perniciem fit huiusmodi publicatio? Haecenus conſideravi diligenter: et tamen e regione horum ſtant, quae dudum et non multo ante a ſacris Synodis decreta et facta ſunt, atque hic ad verbum ita continentur: *Haec igitur coram mediocritate noſtra, & qui cum ea aderant, Pontificibus legitime & canonice, incorrupta perſona, & iuſtitiae modo, exacte, & ſine acceptione perſonarum, a prima, & ſecunda & tertia Synodo, ſubtiliter diſcuſſa, & probe iudicata, perſpicue & dilucide cognovimus eſſe calumniae plena, & omni calliditate & criminatione ſcatentia, maxime vero, & quae ſequentur. Quae igitur puppis adpulſio, et adverſa pelagi procella, et huiusmodi ingrata ad peiora immu-*

immutatio? *Vt nihil eorum quae displiciturae
 sint patiaris.* Hoc vero nihil aliud est eis,
 qui ad antecedentia respiciunt, quam pro-
 pinare, et facere, ut quidam intelligant
 suffragium auro dandum esse; et manubrio
 absurde iustitiae iugum succutere: nisi
 quis dicat bene habere etiam hoc, et bene
 in primis, proximi peccata, si ita accadat,
 publicare, & scandalorum maximorum,
 causam esse populo, & decreta sacrarum
 Synodorum conculcare, & contra ipsas au-
 dacter statuere ea, quae magnum exitium
 animabus accumulant. O inconvenienti-
 am! Et quomodo quis non nauseaturus
 sit in his, & abscondi nolit, quum pari-
 ter nos a nostro Iudice aliena haec omnino
 esse & sciamus et confirmemur? Quae
 nam vero causa talibus placendi? Etenim
 saepe dicunt litterae: *Pontificum congressus,
 adfirmant te nihil nosse antiquorum Latinorum,
 & nostrorum Sanctorum Patrum, & maxime
 quod de Sanctissimo Spiritu additum est, adeo-
 que Pontificatu te privandum, & in totum de-
 ponendum omnino praedjudicarunt.* Saepe Pon-
 tificum congressus, saepe, & quomodo? Ser-
 mo antipathia refertus, et ad satietatem
 habens illud, *A passione motum esse, & a
 noxa.* Etenim quum ad tertiam Synodum
 respicere et adtolli non possit, redun-
 dantia numeri, sine inruptione spe-
 ravit

ravit turbare, & certare contra veritatem,
 abscondere solem nimis imbecilliter stu-
 dens. Quorum nam vero Pontificum? Cer-
 te eorum, de quibus paulo ante celebra-
 ta Synodus dicebat: *Propterea mediocritas*
nostra, sententia, consilio, declaratione om-
nium praesentium Pontificum, & Fratrum
bene indicans, iubet in Spiritu Sancto, ne
quis nostrum sive initiatorum, sive profano-
rum, audeat dicere, vel argumentari contra
Cytherorum Episcopum, cum non sentire &
servare pure, exacte, & dilucide dogmata
nostrae Graecae Ecclesiae. Horum ne igitur,
 vel quorundam triobalarium sua primoge-
 nia lentium pulte vendentium, & suam
 sententiam, qualiscumque illa sit, veri-
 tati, & ei, quod in commune conducit,
 praeferebant, & universim scandala po-
 nentium, & sui ventris conceptus eruñan-
 tium? *Nil antiquorum Latinorum & nostro-*
rum Sanctorum Patrum, te nosse adfirmantes,
& praecipue quod de Spiritu Sancto additum
est. Nihil occultum, sacra inquit Scriptura,
quod non revelabitur. Et rursus: *Non potest*
civitas abscondi supra montem posita. Ita igi-
 tur neque bonus talium scriptor ita poterit
 abscondi ut non deprehendatur ea, quae
 vera non sunt, proferre; sicut neque fie-
 ri potest ut veritas abscondatur splendi-
 dius sole ipso refulgens. Etenim secun-
 dum

dum utraque hasce propositiones vera non dixit. Dicere enim, me antiquos Latinos non novisse, respectu recentiorum, est omnino eius qui sermonem restringit, quasi diceret, me recentioribus inhaerere, in antiquis minime versatum. Ipse vero contrarium omnino feci, a recentioribus prorsus abstinens, & nostros sanctos Patres, & Doctores, & antiquos Latinos, perlegens. Hi autem fuerint (1) *Dionysius*, & *Athanasius*, & *Basilius Magnus*, & *Gregorius* (2) & *Cyrillus* (3), & *Chrysostomus*, & *Damasceus*, *Cyprianusque*, & *Hilarius*, & *Augustinus*, & *Ambrosius*, & *Hieronymus*, & reliqui veteres. Hos igitur concinentes sibi ipsis, & veritati, quoad dogma hoc, demonstrare adductus sum, & forte non ignobiliter, si incorruptos iudices adsequar. Verumtamen id omne ad nostri dogmatis confirmationem. Et hoc omni canora tuba clarius scripta a nobis elaborata praedicant. Aliunde vero, quomodo quis huiusmodi contra me decreverit, quum neque per somnium, ut aiunt,

X 2.

La.

(1) *Pseudo-Dionysium* Areopagiten intelligere videtur, quem omnium antiquissimum pro suae aetatis credulitate *Margarius* censet.

(2) *Gregorius* scilicet Nazianzenus, seu Theologus, utpote celebrior.

(3) *Cyrillus*, ut puto, *Alexandrinus*.

Latinorum linguam audierit? Opus est enim ut is, qui in aliquo ignorantiam alicuius accusat, prius habeat scientiam eius, in quo alterius ignorantiam accusavit. Aliter enim super petras utique seminaverit, & aerem verberaverit, & quaecumque alia proverbium de impossibilibus recensere solet. Hoc autem verum esse, & quidem valde, & ipse dexter huiusmodi scriptor, si tantum veritatem moretur, haud utique inficias ierit. Aliter enim Araneae tela huiusmodi textus imbecillior fuerit. Ipse enim omnem convenientem reverentiam vestrae Sanctitati exhibeo, Patres religiosissimi, & omnino paratus sum vestrae Sacrae Synodo, & divinitus vobis suppeditatis inspirationibus, obtemperare: verumtamen vos consentientes in hoc habere me reputo, si minus eligo ut Latinae linguae iudices sedeat⁽¹⁾. Id autem, eo quod in huiusmodi idiomate probe exercitati non sitis. Igitur neque ita scriptor a falsi denunciatione liberabitur, quod vos renuitis, hoc & invitis vobis deferens; adeo veritatem non continet ea, quam pulcre, ut quidem ipse arbitratus est, contexuit, propositio. Deinde vero neque hoc despiciendum. Demus enim talem me esse.

(1) Vide superius pag. 247.

esse. Igitur monere ne oportebat, & docere vera, vel in profundum quoddam desperationis demittere? Porro gentium Doctor his admodum contrariam legem ferens declarat. Eiusdem generis pariter, quae hanc sequitur, propositio est. Ego enim neque addo aliquid in universum, neque certe umquam addiderim, modeste me gerens. Contra siquidem eos, qui *Additionem* contra nos exposuerunt, nostros posteriores, & alios, omnino feror, & aliquid certantium ritum concedens aliter dispositis, ut universim eos, si fieri potest, ad veritatem dogmatis adtraham. Dico certe hanc factam fuisse ante tertiae Synodi prohibitionem, & nihil incongrue additum esse; ut ita significet Sanctissimi Spiritus processionem fieri per Filium in nostram sanctificationem & in melius conversionem (1); & si ex Patre Spiritus Sanctus inefabiliter in propriam existentiam & hypostasim (2) procedit; ita ut idem significet apud Latinos *Spiritum ex Patre, & Filio procedere*, quod apud nostros sacros

X 3

do.

(1) Vide superius pag. 210.

(2) De huius vocabuli apud Theologos sensu, vide Dionys. Petavium Lib. IV. De Trinitate Cap. I. Et meam dissertationem De Patrum Nicænorum fide Cap. XXVII. & XXXII.

Doctores explicite, ex Patre quidem procedere, per Filium vero prodi, suppeditari, & mitti ad creaturam: sicuti & Sacer *Maximus* Latinorum dicta suis temporibus bene interpretatus est, in Epistola ad Marinum Cypri Presbyterum. Prodi autem per Filium Spiritum alii omnino materiae Theologicae convenit, non huius processioni in propriam existentiam ferenti, apud eos, qui Theologica argumenta tractare noverunt. Deinde vero, quinam fuerint talium iudices? Num qui utramque linguam mediocriter callent? Sed generosus hic dogmatistes male contra nos adfectus, ut videtur, & non vivendum sibi fuisse reputans, nisi quomodocumque contra nos inveheretur, quae quidem senserat, etsi aliud simulans (o patientiam tuam *Christe rex*) haec nobis ferens per calumniam attribuit. Non sim vero ego innocens apud Deum, neque propitium Deum habeam in iis, in quibus deliqui, nisi unam Filii, & Spiritus causam recognosco, illius quidem secundum generationem, huius vero secundum ineffabilem processionem. Me ipsum vero numquam dixisse esse ullo alio maiorem, adeo verum est, ut potius omnium minimum, ut profecto sum, meipsum existimem; nisi quis hoc vocet
 su-

superbiam & adrogantiam, nolle ab ullo
vinci in adnunciatione dogmatis, in quo
magnifice de se sentire semper oportet.
Opto (alterius temporis, & usus, hu-
iusmodi indigebunt) veritatis demonst-
rationem, quandoquidem nostra ad invicem
disquiruntur. Praetereo vero silentio lu-
benter reliquas Epistolae partes, ne in-
iis occuper ultra quam oportet, quae bre-
vi sermone digna sunt. In ipsis vero de-
inde litteris, quasi Panodicis, & hoc
infertur: *Insuper cum Sacratissimo Phila-
delphiae reconciliare; omnia quaecumque con-
tra ipsum, seu typis excusa, sive aliter,
exsistunt, igni tradens quoad fieri potest. A-
me quidem hanc reconciliationem post haec
omnimodis expetitam fuisse, & talem,
ut secundum Deum & sacras leges re-
conciliatio esset, testes sunt mihi litterae
illi scriptae ut eum ad hanc exhortarer;
& (1) testis est conscientia mea, & conte-
stis mihi Deus supernus; insuper & liber
a me quomocumque contextus, hanc
ut iam factam subponens, & testes mihi
multi. Hunc autem firmum, & inflexi-
bilem ad hoc permanisse, ipsa, aiunt,
opera testantur. Confirmat vero sermo-*
nem

X. 4

(1) Vide superius Epistolas, quae habentur
pag. 276. & 284.

nem meum etiam ad sacrum altare hoc eodem tempore ingressus, & tandem ad eius cellam per me ipsum accessus, cuius quum permissionem tantum petiissem, ne per nos scandalum populo fieret, non accepi. Quod mihi certe de reliquo in causa fuit cur Patavium concedere elegerim, ubi nunc versor, etsi ut Veneriis maneam a multis roger, & nunc reverti prope periclitor, a quibusdam Senatoribus evocatus. Cur vero igni tradenda quae a me scripta sunt? Iure quidem, si dogma aliquod haeresin sapiens iis inspersum fuisset. Quid enim aliter evacuabit locum instar ficus infructuosae? Si vero orthodoxiam praeferunt, & nihil quod non ex sacra Evangeliorum, & nostro Doctorum doctrina dependeat, quae nam haec exsequutio, & quae horum cum Vulcano communio? Si vero, quia pro veritate pugnant, & calumniam tollunt, etsi neque nominatim, sed generali quodam modo, & occulte, & indefinite; etiam contradictorii Theologorum libri veritatem propugnantes, & haereticum falsum deficientes, igni tradantur in posterum, & nihil habeant amplius *Basilius*, & *Athanasius*, & *Gregorius*, & si quis alius huiusmodi veritatis defensor, quam ii, qui audacter contra ipsam insaniunt; & pro-

& provehantur mala , bona vero ne respiciantur quidem omnino , neque patrocinetur quis veritati , ne is , qui contra eam audacter se habet , reprehendatur . Et quomodo haec eorum qui pro veritate sunt , & ipsum vivere renuunt , modo illa stet ? *Ita iis qui mihi adsunt , & meae mediocritati visum est* . Quam indecens persona , & omnino inepta simulatio ! Ita enim ne ipsa quidem puerorum manus iustitiam depingeret . Num igitur ita visum est soli litterarum auctori , vel alii secundo , temere illud *facere visum est* gratum & iucundum ? Quomodo vero aliter iustum sit , sacras contemnere Synodos , & fidelium animas scandalizare ; & praevalere omnino mendacium , & veritatem tabescere ; & illud ad multorum exitium praedicari , & hanc veluti in occulto abscondi , & profundis tenebris obumbrari , & ad nostram punitionem , & eorum qui deinceps venturi sunt , nihil omnino eminentem ? *Non oportebat post dilectionem contumelias excudere* . Sed & hoc praecedentibus simile . Neque enim post dilectionem , ne forte ita circa maxima nimis subtilis sim ego , praesertim circa dilectionis bonum , ex quo quodammodo lex & prophetae dependent ; (& testis occultorum cognitor Deus) sed ante hanc in quo scan-

scandalum viguit, missae sunt litterae. Resipiscentia dilectionem nobis revelavit. Alias vero, non nos praecedenter contumeliis adfecimus, ut aliquis dixit, sed per tot annos iniuste calumniam circa dogma patientes ultri sumus; & id cum multa aequitate, veluti sub aenigmate & latenter sermonis iudicio usi. Sed enim & ipsae litterae multo ante Sanctissimo (1) Patri missae sunt, & Vulcano tradi has rogavit, & nobis hoc praecedenter in memoriam revocavit, non concedens malo iustum & personarum non acceptorem iudicem requirere causam, & non ad quod culpabatur tantum conversus est; & valde necessario, si purus sacrificium iustum oblaturus est Deo, qui ipsa ex se ipso iustitia est. Non enim Deo placet dicere, *Punio Petrum quia Paulum verberavit*; sed oportet prius (2) audire *Petrum* dicentem, se a *Paulo* prius percussum fuisse, & quidem nulla rationabili de causa; & te quidem manus substulisse, ut caput contra colaphos munires, & parum abfuisse nihilominus quin laedereris. Ita enim insons omni-

no

(1) Patriarcha CP. vocatur *Sanctissimus* a subditis, *παραγιώτατος*, ut superius pag. 210. videre est.

(2) *Seneca* Tragicus:

Qui quidquam statuit parte inaudita altera,

Etiam si aequum statuerit, haud aequus fuerit.

no *Petrus* adparebit apud eos , qui recte iudicare noverunt . Deinde vero ante reconciliationem ego ea , quae contra ipsum conscripseram, sufficienter illi in memoriam revocavi, dixique me necessitatem habuisse propter calumniam quocumque mittere litteras, ut quoad me animae minime scandalizarentur . Non tamen propterea violenter probandae enuntiationes ; sed iusto iudicio causae permittendae . Quoniam & Deus ipse , qui omnia ab ipsa generatione novit, descendere & clamorem videre Sodomorum misericorditer voluit , diligentis perscrutationis illos , qui eius locum tenent in terra, docens argumentum ; quod arbitror manifeste declarasse nobis etiam quum Adamo dixit , *Adam ubi es?* (1) Etenim & Caino ipsi, *Vbi est Abel frater tuus?* dixit . Si vero Ecclesiasticae Historiae recordari voluerimus , & quod Ambrosius Mediolani Episcopus Imperatori Theodosio (2) de iudiciorum materia praecepit , forte huiusmodi aliquid

(1) Hinc recentiores Iureconsulti citationis iure divino necessitatem utcumque arguunt . Haec forte *Margunius* Patavii didicerat .

(2) Perhibent *Ambrosium* Mediolanensem *Theodosio* Seniori praecepisse ut legem ferret ne capitalem sententiam in quemquam quis exsequeretur , quam non ante triginta dierum mora maturasset . Vide *Tillemontium* in *Ambrosio* Cap. LXII.

quid indicaverit. Alexandrum vero ferunt, quum audiret quemdam cuiusdam criminis ab alio accusari, a criminibus munire & custodire solitum fuisse eum, contra quem accusatio facta fuerat. Praeterea quae Magnus Constantinus in huiusmodi materiis fecit, & si quid aliud tale est, ex quibus videlicet causas pariter & maxime quis deduxerit, cur Sanctissimus (1) ad me litteras dederit. Quomodo vero deinde locum habeat heic Theodoretus contra Cyrillum scribens? Non enim simpliciter condemnatur Theodoretus, quod contra illum scripserit; sed quod bene sentiebat Cyrillus, male vero eum sentire Theodoretus subspicabatur atque scribebat (2). Hoc vero iterum pro nobis magis sit quam contra nos omnino, apud iudices incorruptos. Nos enim & per litteras, & per scripta, & per propositiones, & per opera eius, quod & corde credimus, & ore inverecunde profiteamur, in medium producentes, & cunctis manifestum exhibentes, post sacras etiam congregatas Synodos & decreta pro nobis, pariter nihil minus vexamur, & calumniam patimur. Sed
enim

(1) Hoc est, Patriarchae CP. Vide superius pag. 330.

(2) Vide Tillemontium in Theodoro Cap. XVII.

enim neque ita negavimus ; & si sexcenti sint qualitercumque , & quomodocumque , atque ita praevaleat aliquando malitia contra sapientiam , quae defensorem Deum nata est ; conscientiae puritas mihi sufficit (1) , quae sibi contestem omnia lustrantem oculum elegit , quem hominum nemo latere poterit unquam , & quem ultorem in huiusmodi sperat (Deus enim ultionum Dominus) simul vero & consolatorem . Oportet eos , qui non omnino temere currere elegerunt , non ad ea , quae sunt heic , inhiare tantum , sed ad futurum incorruptum iudicium respicere . Haec quidem in causa praecipue fuere cur huiusmodi litteras suspectas habuerim . Sed enim ego & ita paratus eram ad clarissimum Senatum accurrere , & professionis istuc ab illo facultatem accipere , tantum iniuriae excessum quomodocumque non ferens ; quia non aliter hoc consequi po-

(1) Horatius :

— *Hic murus abeneus esto*

Nil conscire sibi , nulla pallescere culpa .

Ovidius :

Conscia mens recti fama mendacia ridet .

Dantes :

Se non che coscienza mi assicura ,

La buona compagnia che l'uom francheggia

Sotto l'usbergo di sentirsi pura .

poteram quam litteras ostendendo ; sed quod nostro Principatui parcerem , & communiter nostro infelicissimo generi , cohibui me ipsum ab impetu opus adgrediendi . Habui enim me aliter in iis , in quibus omnino cachinnos tollerent ii , qui traducunt nostra tamquam inconstantia & nihil sanum habentia , qui omnem rei progressum audierunt , & Synodorum paulo ante coactarum exitum . Quomodo vero curentur huiusmodi , & quomodo de cetero huiusmodi non contingant , huiusmodi , inquam , litteras non confingi , & quasi subscriptione Patriarchica signari ; insuper vero , & quomodo ego extra omnes insultus de cetero maneam , vestra omnino cura erit , sacra & a Deo congregata Synode . Vestrum , dico , Patres divini & religiosissimi , qui huiusmodi curam a Deo in vobis suscepistis , praesertim vero in ita certissimis argumentis . Si vero & nos vobis sissi iudicatum fuerit , fiat tantum de hoc ad clarissimum Senatum relatio , & litterae hoc poscentes mittantur , ut facile nobis hinc profectionis venia concedatur ; & nihil cunctantes , veluti alites quidam , Deo favente , ad vos contendemus . Nihil enim umquam ipsi veritati , & Ecclesiasticae necessitati praetulimus , neque praeferemus . Salutamus vero iterum

rum vos omnes cum omni reverentia , salutatione in Domino , & suppliciter precamur , ne nos vestris litteris indignos putetis , & eorum , quae a vobis decreta fuerint , quam ocissima significatione . Conservamini mihi de cetero in omni bonorum progressu , & Dei beneplacito , Patres & Fratres in Christo reverendissimi & honoratissimi , & coordinetis Domini dextra omne , quod Christi Servatoris nostri Ecclesiae conducibile est , & quam maxime utile . Sanctae vero , & Deo exaudibiles orationes vestrae nobiscum sint , Amen . Patavio , Pyanephsionis XVIII. anno salutis MDLXXXII.

Sancto & sapientissimo Hieromonacho Domino Meletio Blasto Maximus Margunius humilis Episcopus Cytberorum. 1)

Natura comparatum est ut impetus minime contineri possit , & maxime quando huius inclinatio ad bonum fertur . Tali profecto cuidam meam , ni fallor , animae audaciam quis similem

(1) Quum Margunius alia Epistola Blastum rogasset ut negotium & causam suam susciperet , atque foveret ; ut ei alios stimulos addat , insequentes etiam litteras scribit .

lem reputans non erraverit. Si vero bona ipsa per se laudabilia sunt, neque ad haec impetus omnino deponendus est, sed magis omnino studio dignus, & his, qui recte iudicare norunt, acceptabilis; videre, utique aliquid dicere idoneum in patrocinium turbationis a me profectae, ne ipse videar aliquis levis esse, & vanus, & antiquitatem olens, & generaliter curiosus. Ego quidem arbitror non aliter seminare super petras, neque aerem verberare, quod dici solet, in huiusmodi incumbens, & a tali commentatione & studio omnino dependens. Tuum vero erit iudicare bene sit, nec ne, frater in Christo sanctissime, & sapientissime. Persuasus autem sum te meo proposito suffragaturum esse, & omnimodis negotio patrocinaturum. Si vero hoc, quum vehemens & ipse sis bonorum amator, prope ad opus alas adsumes, & vitam non vivendam existimabis, nisi ipsa, respondens quorundam utrinque studio, finem consequatur. Sin vero minus, & hoc in nobis fiat. Hoc autem pariter quis utique amans legitime adsequatur, & si non omne, neque supremum, vincat; medium igitur, imo & infra illud sexcenties utique eligat adipisci. Desiderantis enim aliquid fieri, si non fiat, non est prohibere hoc,
sed

sed non omnia facere ut fiat. Est igitur negotium neque eorum, quae suscipi nequeunt, ob exitus dudum ambiguitatem; neque quod tuam Dei & proximi amantem potestatem, modo velis, exsuperet; ita ut ipsum per se, & ex iis, quae illud circumstant, facile suscipi possit, & incuriae sit, vel modicae caritatis signum, ab operando supersedere, ut nullus inde, ei, qui omne studium circa ipsum non adhibuerit, speciosus praetextus relinquatur. Ita ego circa hypothesin dispositus sum. Neque alia meliora per Mercurium & Musas, magis vero per ipsam erga Deum dilectionem, prospexeris, ut & hic meritas laudes consequaris, & beatitudinis quae ibi est particeps fias. Sanam custodiat Dominus Sanctitatem tuam animam & corpore, sanctissime frater.

Veneriis die XIII. Septembris anno a Servatoris nostri incarnatione MDCL.

Y

San

*Sancto & sapienti Hieromonacho Domino
Meletio Basso, Maximus humilis
Episcopus Cytberorum () bene
agere (2).*

Quomodo res nostrae se habeant, interrogas? Misere admodum, siue privata, siue communia cognoscere velis. Consenuimus enim multum iam

(1) Praeter ea quae superius pag. 204. de Cytheris observavimus, memorandum quoque est esse in iis, Monasteria Latini, & Graeci ritus, quae Hieromonachi & Calogeri incolunt, atque inter alia Monasterium S. Ioannis de Crypta, ut memoria prodidit Io. Baptista Moro in *Memorabil. Philosophorum*.

(2) Annus iam MDCL. vertebat, & Maximus Margunius prope octogenarius, quum Venetijs verfaretur die VII. Iulii Meletio Basso Hieromonacho, & amico suo fido, ut superius vidimus, scribit, suum morbum, & persecutiones, quas patiebatur, querens; & opem ac praesidium implorans. Nephritide enim laborabat adeo, ut mortuus potius, quam vivens videretur. Altius eius animo infixum erat, misereque eum coquebat, quod Episcopi alii ei insultarent, & tamquam a recta dogmatum semita deflectentem, accusarent; quod late superius & luculentius patuit; Sed vere eos a regia via aberrare ipse clamat, doletque ab eis sanam doctrinam derelinqui, alienos mores, & turpe lucrum ex ignorantia sectantibus. Verum id totum & dilucidius ex ipsa Epistola patebit.

in immedicabili morbo , qui Nephritis ab Asclepiadis (1) adpellatur , tantumque ut vivamus , nobis concedit ; cetera vero ita superamur innascentium nobis dolorum excessu , ut paullum a mortuis differamus . Illum igitur volentes nolentes ferimus , totum Dei de nobis providentiae committentes ; & exiguam multorum nostrorum peccatorum purgationem morbum putantes . Argumentum enim Dei erga nos benevolentiae etiam huiusmodi purgationes . Hoc vero propter duritiem corpusculi , & infirmitatem . Sed enim haec nihil sunt comparatione communis generis infortunii , & infortuniorum maximi . Avolaverunt , heu , a nobis bona , & habitare apud nos minime substinentia , cum iis , qui ea adsestantur , licet alieni sint , & manent & conversantur . Esset vero utique malum non adeo malum , si pars aliqua nobis scientiae relicta fuisset ; scientiae , inquam , quae devoveretur , circa nostrorum dogmatum conservationem & severitatem (2) . Nunc vero praeter alia

Y 2

mala ,

(1) Hoc est Medicis , quasi Aesculapii filiis .

(2) Graecorum recentiorum ignorantia maxima est ; & hanc non semel exaggerat *Margunius* noster , ut etiam superius pag. 116. videre est ; cuius inibi verba ad miraculum illustrantur verbis

Ano-

mala, etiam rerum opportuniorum iactura periclitamur, quod absit. Insultant multi etiam ex iis, qui insignioribus sacri Christi ovilis dignitatibus decorantur, aliena canentes fistula, multum acetum delectationi admistum habente, & consuetas leges contemnentes, profugum extra terminos tollunt pedem, quasi & apud nos umquam genitos fuisse odio habeant. Et unde haec miseranda? Viri decrepiti in Antistitum ordine constituti, quibus pastoralis animarum cura commissa est, nulla vultus verecundia, nullo conscientiae indicio, sponte sua alienis moribus accedunt, venalem prope pietatem facientes

*Anonymi Galli Historiae Aegei, seu Archipelagi, scriptoris, quae superius produximus pag. 246. Eadem ferme scribit Nic. Bergius Libro De Statu Ecclesiae & Religionis Moscoviticæ his verbis de Monachis Russis loquens: Plurimi sunt indocti simplicitate, & stupiditate celebres; & de his non minus ac de plexisque Russis e plebe verum est hodieque, quod Clemens Adamus dixerat: Orationem Dominicalem decimus quisque haud novit. Paucissimi decem praeceptorum habent nostram, credentes hanc ad dominos, & primarios Ecclesiasticos, non vero ad se spectare. Orient. Kirchenstat etiam testis est, ignorantiam hanc apud Graecos quoque Monachos regnare. Vide inferius Epistolam insequentem pag. 344. Theodosius Zygomalas in Epistola ad Grusium isthuc ipsum fatetur, sed eorum ignorantiam quomodo-
tumque excusat.*

tes (1). Et quis non dixerit haec ignorantiae fructus esse? Magis vero etiam extensa est; quod non debemus, una cum stultitia nutrimur. Et quomodo haec Graecorum, qui olim sapientia excelluere? Quomodo eorum, qui venerari Deum, ut oportet, praecipunt? Quomodo eorum, qui recta dogmatum constitutione maxime gloriantur? Erubescimus hec profecto; debemus enim: magis vero superest ut multum lugeamus, quia malum consolationem non admittit, si nostri officii defectu huiusmodi permanere compellitur. Itaque quoad fieri potest liberationi prospiciamus, si, (& solum elegerimus), gravem conscientiae sarcinam aliquando excusserimus; & eius, quae melior est, electionis & sortis fuerimus. Quis vero erit aliquando modus, & quae machina repet-

Y 3

(1) Nescio an his *Margunius* perstringat eos, qui e Graecia discedentes in Italiam, Germaniam, & Gallias proficiscuntur, earumque urbes pertulerunt, pecuniam corrogantes, quorum plura exempla adducere possem: & eos etiam, qui Romam se conferunt, litteris operam in Collegio Graecorum navandi gratia; & qui ubi in Graeciam reversi sunt, doctrinis, quas Romae hauserunt, abutentes Ecclesiae Romanae hostes omnium sunt insensissimi, ut testatur *Anonymus* Gallus citatus, qui in Graecia XX. annorum spatium versatus fuerat.

rietur? Et facillimus omnino transitus quaeritur nostrae cogitationis a peioribus ad meliora. Licet vero nobis, etenim hoc liberi arbitrii potestas, post supernam gratiam voluntatem nostram praeparantem (1) & consequentem nos ad bonorum successum, hoc etiam maxime perficere. Excogitetur modus, exerceatur pro nobis dilectio adversus Deum & proximum. Investigetur paulisper reconciliatio scientiae cum perditione, ne & de hoc accusemur apud incorruptum iudicem, qui nostra & in ipsis medullis, ut ita dicam, perquisiturus est. Nostra vero erit omnino, eorum, qui in seipso curam mendedi animas adsumsere, scrutatio. Concausas adtrahimus simul eos, quibus divitiarum potentia est. Quod igitur a nobis quaesitum est, in inscripta a nobis vulgari dialecto ad patriae commune, exhortatione (2) etsi non pro dignitate, praestitimus. Vestrum vero erit deinceps consiliis a nobis procedentibus debitum exitum dare, & praeparatam materiam

ve-

(1) Videtur Margunius circa Dei Gratiam non secus ac D. Augustinus sentire.

(2) Huius Margunii operis mentio a nobis facta non fuit in Praefat. ad Par. II. Epist. Glycae, nec ab ullo alio, quod sciam: nisi potius Epistola fuit, quam opusculum, ut ex litteris insequentibus patet.

venustate indumenti formare , praedicationis virtute , privato & communi consilio , exhortatione ad opus , propter futuram ex hoc , quantam haud quis eloquio edisseruerit , utilitatem , Deo adnuente , & quibuscumque aliis modis a Deo illuminati fueritis . Per sanctam ipsam Trinitatem , per pietatem adversus Deum , vicem rependite promeritae senectuti ; lapsam quoad fieri potest erigite ; auxiliamini misero generi , & copiosas habebitis a Deo de his & nunc , & in futuro retributiones . Sanam custodiat Dominus Sanctitatem tuam ad animarum & corporum utilitatem .

Venetis die VII. Iunii anno Salutis MDCI.

Idem Eidem (1).

NOvi tibi curae esse hypothesin , & neque praeter propositum credere conatum , ad necessitatem & finis utilitatem

Y 4

tem

(1) Quum vero *Maximus* suae gentis ignorantiam adhuc deploraret , & malis tantis remedium quaereret , *Meletio* suo iterum scribit hoc anno eodem die XIII. Augusti , suae in patriam reversioni consulens .

tem respicientem. Sed quando mihi hoc simul in mentem venit, & timeo ne negotium negligam, & de tantis rebus poenas dem, ecce Sanctitati tuae secundas litteras scribo; quasi animam ipsam eis imponens, & ignotam huius dispositionem ostendens. Nosti sine scientia non constare fidem, (1) quam ante omnia alia exigimus; & fides per dilectionem operatur. Quibus duobus veluti quadam servatrice biga utentes, ad fruendum aeternis bonis deducimur (2). Nunc vero propter scientiae absentiam (3), omnia nostra effluxere, & quae adsunt, prope abscedere periclitantur, corrumpi videlicet. Hoc autem non exiguum, & si aliter exiguum, si ei, quod prius erat, compareretur. Videlicet excogitanda est cura, ne utroque poplite, iuxta illud Propheticum, claudicemus, & a via illuc ferente aberremus. Parata vero sit cura secundum rationem nostram, quam paulo ante per nostras litteras patriae communitati ad communem, & propriam sanctitatem significavimus. In votis habebam etiam esse vobiscum

(1) Hoc est fides Christiana ab his, qui scientia pollent, subfinetur atque sacra & recta servatur; aliter errores in eam irrepunt.

(2) Bene & sapienter dictum.

(3) Vide superius pag. 339.

biscum ; & operis secundum latitudinem
percurrere perfectionem, & simul pro virili
ad exitum reperiendum laborare. Quo-
niam vero hoc impossibile (1), per phil-
tra ipsa, & per pietatem adversus Deum,
Sanctissime frater, lingua nostra transmittit
haec quae a nobis proveniunt, & quaecum-
que meliora a te ipso inveneris populo Chri-
sti amanti. Mala magnum introitum minan-
tur, & bona cedunt invita. Temporalium
est periculum, & caput impudenter at-
tingit. Tamquam primitias quasdam Deo
nostras voluntates obferemus. Si enim
nos adhuc loquentes occupat, & adest ma-
nū porrigens, quanto magis proteget eos,
qui per opera ipsa consilia exsequi conan-
tur; & ad desideratum finem nobiscum
adducet, ne minus sit eius qui semina-
dat; quam eius qui quod rectum est coo-
peratur. Dico quid breviter? En tibi ma-
xime concutitur benignae expectationis
anchora: tuam operationem requirit fidei
protectio, & omne restituetur. Illis vero,
qui negligunt ea, quae animis conducibi-
lia sunt, ipsam in se curam adsumen-
tibus,

(1) Tandem tamen *Margunius* in patriam Cre-
tam rediit, & ibi anno insequenti mortuus est.
Consule *Praefation. in Par. II. Epistol. Glycae*

tibus , quantum immineat periculum , tuam magnam intelligentiam non fugit . Sed ne talis ipse sis multorum gratia . Sane custodiat Dominus sanctitatem tuam , frater in Christo sanctissime . Veneris die XIII. Augusti anno a Domini nostri Incarnatione MDCI.

Idem Eidem (1).

Miraberis , arbitror , forte & ex prioribus , quas dedi , litteris , idoneum me esse occultare meae sententiae promptitudinem ad declaratam iam hypothesein , & alis instruere tuam sacram animam ad huius amorem ; posterius vero , magis multiplicans haec , quae forte heic tibi gravia , superfluum esse videor . Sed si mihi adesses , & una contemplereris ea , quae quotidie eveniunt ad nostri generis ignominiam , forte utique & fontes lacrimarum

(1) Rursum *Margunius* scribit *Meletio* suo , eumque dicit idoneum ad mala , quae deplorat , cohibenda ; quare eum hortatur , ut re ipsa illa impediatur avertaturque , & alas sibi opem laturus ad hoc opus adsumat .

rum effunderes, compassionem ostendens, & multas male perditarum ovium, figura tamen, deplorares, & me prope accusares, quod Epistolarum fasciculos non mitterem; si quae utique ex his in tanta calamitate curatio futura esset. Semel enim quidam quum ad opus depuduerint, veluti oves, quae pastoribus carent, in praecipitia sponte feruntur. Et res quidem tolerabilis esset, si de corporeo periculo ageretur; nunc vero de anima illud eurrentes, & hoc duplex habent, quia & sibi ignem accendunt, & aliis per ea, quorum eos non pudet, quanti periculi causae sunt? Vel ob ea tantum, quae agunt, pudore suffundi debent, & resipiscentiam quamdam habere. Quia quum semel a recta via aberraverint, quamquam aliquis meliora monens ipsis consulat, & salutaria consilia praebeat; & qui talia suadent aversantur; & inimicos eorum, quae ipsis maxime conducunt, consultores putant. Vides quo nostra devenere, & nos summa calamitate adfligi, itaut neque lamentari nobis de his cum excessu liceat? Si enim facultatum, si vitae huius temporariae & laboriosae, vel alius cuiuscumque, praeter animam, damnum esset, forte esset & labor miserandus, & tristitia consolatione aliqua leniretur. Vbi vero ani-

mae

mae damnum , & tanto maius , quanto
 & in pelus intentione tendit ; ita ut angu-
 stam & tritam viam a seipsis excutientes
 ii , qui hoc iter ingredi iubentur , spatio-
 so loco incedentes , dedititios seipsos prae-
 beant ; quae nam unquam fuerit in huius-
 modi malis consolatio ; nisi aliquis alter
 excitetur Phinees divino zelo incensus
 durius dissecans talium voluptatem , &
 iure incontinentiam compungens ? Nisi ali-
 quis eodem modo zelotes Elias Sacerdotes
 turpitudinis comburens interimat ? Et ut
 aliquid familiarius dicam , nisi quis iuxta
 divinum Paulum audeat , & anathema a
 Christo esse pro spiritualibus fratribus ex-
 optet , & inflammetur pro his , qui ita
 scandalizantur , vehementer , & seditione
 gladii divini sermonis usus , quamdam
 infortunio consolationem inveniat , & in-
 ordinatum horum impetum , Deo opem
 ferente , abunde cohibeat , & ad meliora
 revocet ? Talem ego novi Melerium una-
 nimem fratrem ; non minus bonorum ze-
 lo , & eorum , quaecumque maxime ad pie-
 tatem adversus Deum adducunt , arden-
 tem ; & qui potest per eam , qua divini-
 tus ditatus est , gratiam , & abicere pa-
 leam , & bonam terram arare , & spiritua-
 lis agriculturae scientia affabre colere , &
 bene omnino semina committere , & ad in-
 cre-

crementum excitare spiritus irrigatione , & copiosam foecundamque spicam explicare , qua animae saturatae omne venenosum & noxium refugiant (1). Et per sacra eloquia , magis vero per ipsam erga Deum caritatem , frater in Christo sacratissime , quum talis sis , talis etiam re ipsa adpareas , prohibeasque quatenus in te est , mali huius gangrenam & contagionem ; & protegens pietatem oppugnatam , seu potius periclitantem , adsume tecum & alios horum bonorum susceptores , & alas animis apta ad id , quod Ecclesiae communitati utile est , & copiosas omnino habebis etiam propter hoc a remuneratore divitias largiente retributiones . Novi te hoc facturum tuae dignitati , & obedientiae , quam in huiusmodi Deo debes , & voluntati promptissimae , convenienter . Sanum te custodiat Dominus anima , & corpore , fratrum in Christo sanctissime & sapientissime . Venetiis die XXII. Augusti anno salutis MDCI.

(1) Simili allegoria Epistola ad Meletium , quae superius pag. 287. producitur , contexta est .

F I N I S .

Admodum Reverendus Pater D. Octavius Rustici Ven. Congregationis Casinensis Philosophiae, & Sacrae Theologiae Professor, attente perlegat Librum hunc, cui titulus *Deliciae Eruditorum, seu veterum, &c.* & videat si quid contineat, quod bonis moribus, & Christianae Fidei adversetur, ac referat.

Dat Kal. Augusti 1740.

Iulius del Riccio Vic. Gen.

Librum, cui titulus *Deliciae Eruditorum, &c.* ut mihi est demandatum, attente perlegi. In eo quod Fidem, aut mores laederet, offendi nihil; plura vero utilia aequae, atque iucunda passim inveni; dignum itaque censeo, qui typis mandetur, in quorum fidem, &c.

Ex Abbazia Florentina die 15 Augusti 1740.

D. Octavius Rustici Mon. Casinensis in eadem Abbazia Philosoph. & S. Theolog. Lector.

Attenta supradicta relatione imprimatur.

Iulius del Riccio Vic. Gen.

Admodum Reverendus Pater Theologus Thomas Maria Griselli huius Sanctae Inquisitionis Consultor videat, & referat.

Ex AEdibus S. Officii Florentiae 18. Augusti 1740.

*Fr. Franciscus Antonius Benoffi Min. Conv.
Vic. Gen. S. Off. Florentiae.*

Iussu Reverendiss. Patris Pauli Antonii Ambrogii Generalis Inquisitoris attente perlegi Librum, qui inscribitur *Deliciae Eruditorum*, &c. ipsumque dignum censeo, qui publica luce donetur.

Datum Florentiae in Collegio D. Marci Ordinis Praedicatorum Kal. Septembris 1740.

Fr. Thomas M. Griselli in suprad. Collegio Sac. Theolog. Professor, & S. Inquis. Theologus Consultor.

Attenta supradicta relatione imprimatur.

*Fr. Franciscus Antonius Benoffi Min. Conv.
Vic. Gen. S. Off. Florentiae.*

Carolus Ginori pro Reg. Cels. vidit.

